17
klasik

OSCAR WILDE
dorian gray'in portresi

ingilizce aslından çeviren: ayşe belma dehni

2. basım

OSCAR WILDE | dorian gray'in portr

AYRINTI

KLASİK

1016

dorian gray'in portresi

oscar wilde

ingilizce aslından çeviren: ayşe belma dehni

sonsöz: joseph bristow

ayrıntı: 1016 / klasik dizisi: 17

dorian gray'in portresi / oscar wilde

orjinal adı / the picture of dorian gray

ingilizce aslından çeviren / ayşe belma dehni

sonsöz / joseph bristow

yayına hazırlayan / cansu akkoyun

son okuma / nisa gülfidan

bu kitabın türkçe yayın hakları
ayrıntı yayınları'na aittir.

kapak illüstrasyonu / berat pekmezci

kapak ve görsel tasarım / gökçe alper

dizgi / hediye gümen

baskı: ali laçin - barış matbaa-mücellit
davutpaşa cad. güven san. sit. c blok no. 286
topkapı/zeytinburnu - istanbul - tel. 0212 567 11 00
sertifika no: 33160

birinci basım eylül, 2016 / baskı adedi 2000
ikinci basım mayıs, 2018 / baskı adedi 2000

isbn 978-605-314-122-8 / sertifika no: 10704

ayrıntı yayınları basım dağıtım san. ve tic. a.ş.
hobyar mah. cemal nadir sok. no: 3 cağaloğlu - istanbul
tel: (0212) 512 15 00 faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr
info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi
facebook.com/ayrintiyayinevi
instagram.com/ayrintiyayinlari

oscar wilde

1854 yılında İrlanda'nın Dublin kentinde doğdu. Estetik tutkusunun daha da gelişmesini sağlayan Oxford Magdalen College'da eğitim gördü. Bu okuldan başarıyla mezun oldu. Oxford Üniversitesi'nin her yıl öğrencilerine şiir dalında düzenlediği bir yarışmaya katıldı; bu yarışmada edebiyat ve kompozisyon ödülü olan Newdigate Ödülü'nü kazandı. İlk şiir kitabı 1881'de yayımlandı. 1884'te gazetecilik kariyerine adım attı. Aynı yıl Constance Lloyd ile evlendi, ilk oğlu 1885, ikinci oğlu 1886 yılında dünyaya geldi. 1880 yılı sonlarında eleştiri denemeleri ve kısa hikâyeleri yayımlanmaya başladı. Adı kara listeye alınmış olan ilk ve tek romanı *Dorian Gray'in Portresi*'nin ilk versiyonu 1890 yılında, yeniden düzenlenmiş ikinci versiyonu ise 1891 yılında yayımlandı. Bu süreci Wilde'ın büyük başarı yakaladığı, gösterime de giren sosyete komedileri izledi. Bunlar sırasıyla *Lady Windermere's Fan* (*Leydi Windermere'in Yelpazesi*, 1892); *A Woman of No Importance* (*Önemsiz Bir Kadın*, 1893), *An Ideal Husband* (*İdeal Bir Koca*, 1895) ve *The Importance of Being Earnest* (*Dürüst Olmanın Önemi*, 1895) adlı oyunlardır. 1895 yılında Queensberry Markî'sinin ona iftira atması üzerine açtığı karşı davayı kaybederek homoseksüel eylemlerde bulunduğu gerekçesiyle iki yıl hapis cezasına çarptırıldı. Daha sonra 1898 yılında *The Ballad of Reading Goal* (*Reading Zindanı Melodisi*) adlı eserinde hapishane hayatını anlattığı kitabı yayımlandı. Ayrıca yine orada yaşadıklarıyla ilgili olarak itiraflarını içeren mektuplardan oluşan *De Profundis* (*Derin Keder*) adlı eseri kısaltılmış şekliyle 1905 yılında yayımlandı. 1897 yılında mahkûmiyet süresi sona erdikten sonra Avrupa'ya gitti ama izini kaybettirdi, 1900 yılında Paris'te vefat etti.

ayşe bolma dehni

1956 İstanbul doğumludur. İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirmiştir. Mezun olur olmaz başladığı iş hayatında yaklaşık 25 yıl Türkiye'nin önde gelen özel kuruluşlarında dış ilişkilerle bağlantılı birimlerde çalıştı. 2001 yılında emekli oldu ve yaklaşık 14 yıldır roman çevirileri yapmaktadır, bu doğrultuda çeşitli yayınevlerinden çıkmış yaklaşık 30'u aşkın roman çevirisi mevcuttur. Halen çevirilerine devam etmektedir.

içindekiler

kronoloji.....9

dorian gray'in portresi.....19-320

sonsöz: oscar wilde üzerine 321

notlar.....368

1854 Oscar Fingal O'Flahertie Willis Wilde, 16 Ekim 1854'te Protestan bir ailenin çocuğu olarak Dublin'de dünyaya geldi. Babası Sir William Wilde (1815-76) önemli bir göz cerrahıydı, annesi Jane Francesca Wilde (kızlık soyadı Elgee) (1821-96), milliyetçi bir şair olarak oldukça ünlü biriydi, 1840'lı yıllarda şiirlerini İngilizce anlamı "Umut" olan "Speranza" takma adı altında yazdığı bilinmektedir.

1864 Enniskillen'deki Portora Royal School'a girdi.

1871 Eski Tarih Profesörü, Rahip J.P. Mahaffy (1839-1919) ile tanışıp yakın dost oldu ve ardından Dublin'deki Trinity College'e girdi.

1874 Haziran ayında, Oxford Üniversitesi'ne bağlı Magdalen College'in burs imtihanlarını kazanmak için üniversitenin imtihanlarına girdi. Bu dönemde ilk şiirlerinden bazılarını yazdı. Ekim ayında Oxford'a girdi.

1875 Haziran ve Temmuz aylarında Mahaffy ile birlikte İtalya turuna çıktı, Floransa, Bolonya, Venedik ve Milano'yu gezdi.

1877 Mart ve Nisan ayında İtalya ve Yunanistan gezisine çıktı, gezi Papa IX. Pius'a resmi bir ziyarette bulunmayı da içeriyordu. Nisan sonunda Londra'daki ünlü Grovenor Galeri'ye özel bir ziyarette bulundu. Mayıs ayında Prens Rupert kılığında bir maskeli baloya katıldı.

1878 Nisan ayında Sir William ve Rahip Mahaffy'nin tüm itirazlarıyla onun cesaretini kırmalarına rağmen, Londra'daki Brompton Mabedinde Rahip Sebastian Bowden'ı ziyaret ederek büyük ilgi duyduğu Katolik dinine dönme düşüncesiyle ilgili özel bir görüşmede bulundu. Haziran ayında Oxford Üniversitesi Bitirme Sınavlarına girdi, takip eden ay iki dalda birden şeref madalyası ödülü kazandı. "Ravenna" adlı şiiri ile bu dalda en saygın ödül olan Newdigate Ödülü'nü kazandı. Kasım sonunda çok geçmeden ressam Frank Miles (1852-91) ile odalarını paylaşacakları Londra'ya taşındı.

1879 *World* dergisinde büyük saygı duyduğu Fransız aktris Sarah Bernhardt (1844-1923) adına yayımlanan şiiri onu ülkenin en ünlü edebiyat adamı konumuna taşıdı. Giysileri, davranışları ve konuşma tarzıyla çok kısa sürede basının ilgi odağı oldu. Ve çok geçmeden ona karşı takınılan ve pek çok sahte samimiyet içeren tavrın dış görünüş ve biçimsellik üzerine kurulu Estetik Akımla ilgili olduğuna karar verdi.

1880 Ekim ayında, söz konusu Estetik Akımla ilgili olarak, adıyla ünlenen hiciv tarzını yansıttığı bir çizgi roman George Du Maurier (1834-96) tarafından *Punch* adlı popüler dergide yayımlandı.

1881 Mayıs ayında, masraflarını kendisinin üstlendiği *Poems* (*Şiirler*) yayımlandı, ancak bu konuda çoğu görüş olumsuzdu, bu yüzden *Punch* dergisinde hakkında oldukça alaycı ve aşağılayıcı sözler söylendi.

1881 Eylül ayında tiyatro yazarı Richard D'Oyly Carte (1844-1901) Wilde'ı estetik başlıklı bir konferans vermek üzere Kuzey Amerika turuna davet etti. Aralık ayında Rusya'daki Nihilist akımın konu edildiği *Vera* adlı oyununun Londra gösterimi iptal edildi. Böylece o da *s.s. Arizona* gemisiyle New York City'ye gitmek üzere yola çıktı.

1882 Ocak ayında New York City'ye vardı. Bir sonraki ay on aylık oldukça kârlı bir konferans turuna çıktı. Aralık ayında *The Duchess of Padua* (*Padua Düşesi*) adlı oyununun sahneye konması için sözleşme imzaladı. Gemiyle New York City'den Londra'ya geri döndü.

1883 Ocak ayında *Vera*'nın Amerika'da sahneye konması için şartları kabul etti. Ocak sonundan Mayıs ayına kadar dostlarıyla buluşmak üzere Paris'e gitti. Bunların arasında onun ilk biyografi yazarı olan Robert Harborough Sherard (1861-1943) ve Edmond de Goncourt (1822-96) gibi Fransız edebiyatının önde gelen isimleri vardı. Haziran ve Temmuz aylarında İngiltere'de "Amerika ile İlgili Kişisel İzlenimlerim" konulu konferanslar verdi. Ağustos ayında *Vera* adlı oyununun galası için New York City'ye gitti, oyun bir hafta sonra kapandı. Eylül ayında İngiltere'ye geri döndü ve 1885 yılı sonuna kadar düzenli olarak verdiği konferanslara devam etti.

1884 Mayıs ayında Constance Lloyd (1858-98) ile evlendi. Kasım ayında Londra'nın en etkili akşam gazetelerinden olan *Pall Mall Gazetesi*'nde eleştirmenliğe başladı.

1885 Nisan ayında "The Harlot's House" ("Bir Fahişenin Evi") adlı şiiri *Dramatic Review* adlı dergide yer buldu. İlk denemesi olan *Shakespeare ve Sahne Kostümleri* (*Shakespeare and Stage Costume*) *Ondokuzuncu Yüzyıl* dergisinde yayımlandı. Haziran ayında ilk oğlu Cyril dünyaya geldi.

1886 Kasım ayında ikinci oğlu Vyvyan dünyaya geldi. Amerikalı ressam James Abbott McNeil Whistler (1834-1903) Wilde'ın sanat hakkındaki görüşlerine *World* dergisi üzerinden saldırıda bulundu.

1887 Nisan ayında Cassell and Co.London yayınevi tarafından yayımlanan *Lady's World* (*Bir Leydinin Dünyası*) adlı derginin editörlüğünü aldı. Derginin adını *Woman's World* (*Bir Kadının Dünyası*) olarak değiştirdi. Geniş çapta feminist görüşün hâkim olduğu dergide kültür, edebiyat ve politik başlıklı pek çok konu işlenmekteydi ve kısa sürede çok yol katetti. Aynı zamanda pek çok önemli eleştirmenin de fikirleriyle dergiye katkısı söz konusuydu. 1889 yılında editörlüğü sona erene kadar buradaki işine devam etti.

1888 Mayıs ayında David Nutt ile birlikte *The Happy Prince and Other Tales* (*Mutlu Prens ve Diğer Hikâyeler*) adlı peri masallarından oluşan koleksiyonu yayımlandı.

1889 Ocak ayında entelektüellik üzerine oldukça iddialı olduğu iki uzun denemesi yayımlandı. İlki *Pen, Pencil ve Poison* (*Sabit Kalem, Kurşun Kalem*

ve Zehir) adlı denemesiydi, *Fortnightly Review*'de yayımlandı, diğerinin adı *Decay of Living* (*Çürüyen Yaşam*) idi ve *Ondokuzuncu Yüzyıl* dergisinde yayımlandı. Temmuz ayında Shakespeare'in sonelerinden bir hikâyenin konu edildiği *The Picture of Mr. W.H* (*Bay W.H'ın Portresi*) *Blackwood's Edinburgh Magazine* adlı dergide yayımlandı. Ağustos ayında J.B. Lippincott Company, Philadelphia'nın editörü J.M. Stoddart, Wilde'ı *Lippincott's Monthly Magazine*'de yayımlanmak üzere bir kurgu hikâye yazmasını teklif edip işbirliği yapmaya davet etti.

1890 Haziran ayında *Lippincott's Monthly Magazine* on üç bölümden oluşan *The Picture of Dorian Gray*'i yayımladı. Hikâyenin konusu anında Londra basınının muhafazakâr kesiminde yankı buldu ve düşmanca bir tavır takınıldı. Temmuz ile Eylül arasında ilk ve esaslı denemesi olan *The True Function and Value of Criticism: With Some Remarks on the Value of Doing Absolutely Nothing* (*Eleştirinin Değeri ve Gerçek Görevi: Kesinlikle hiçbir Değeri Olmayan Bazı Görüşler Üzerine*) adlı eseri *Ondokuzuncu Yüzyıl* dergisinde yer aldı. Eserinin adı daha sonra *The Critic as Artist* (*Bir Sanatçı Olarak Eleştiri*) şeklinde değiştirildi.

1891 Ocak ayında *The Duchess of Padua* (*Padua Düşesi*) adlı eseri New York City, Broadway'de sahnelendi. Şubat ayında *The Soul of Man under Socialism* (*Sosyalizmin Altında Kalan Bir Adamın Ruhu*) adlı eseri *Fortnightly Review* dergisinde yayımlandı. Mart ayında büyük tartışma konusu olan ve *Dorian Gray'in Portresi*'ni konu

alan *Preface* (*Önsöz*) adlı eseri *Fortnightly Review* dergisinde yayımlandı. Nisan-Mayıs aylarında *Dorian Gray'in Portresi* yirmi bölüm ve tek cilt olarak Londra'daki Ward Lock& Co. yayın evi tarafından 1000 adet olarak basıldı. Kapağı ve sırtı Charles Ricketts'in (1866 -1931) özel tasarımıydı. Temmuz ayında yine Ward Lock& Co. tarafından roman bu kez büyük boy kâğıda ve 250 adet olarak basıldı, ayrıca Wilde'ın deneme yazılarının yeniden gözden geçirilmiş kolleksiyonu *Intentions* (*Niyetler*) da basılıp yayımlandı. Aynı süre içinde Wilde daha sonra aşığı ve partneri olacak olan Alfred Douglas (1870-1945) ile tanıştı. Kasım ayında peri masalları üzerine ikinci hikâye kitabı olan *A House of Pomegranates* (*Narlar Evi*) ortaya çıktı.

1892 Şubat ayında ilk komedi eseri olan *Lady Windermere's Fan* (*Leydi Windermere'nin Yelpazesi*) St. James Tiyatrosunda ilk kez sahnelendi. Oyun Temmuz sonuna kadar devam etti. Mayıs ayında ilk kez 1881 yılında yayımlanan *Poems* (*Şiirler*) adlı kolleksiyonu Ricketts tarafından tasarlanan yeni bir kapak ve sırt sayfasıyla Elkin Mathews ve John Lane tarafından tekrar basılıp yayımlandı. Haziran ayında *Salomé* adlı oyunu Fransızca olarak Londra'daki Palace Tiyatrosu'nda Sarah Bernhardt'ın oyunculuğunda sahnelenmesi planlandı ancak oyun Lord Chemberlain'in sansür koymasıyla iptal edildi.

1893 Şubat ayında Londra ve Paris'te *Salomé* adlı eserinin Fransızca gösterimi gerçekleşti. Nisan ayında ikinci sosyete komedisi *A Woman of No Importance'ın* (*Önemsiz Bir Kadın'ın*) Haymar-

ket, Theatre Royal'de (Kraliyet Tiyatrosu) galası gerçekleşti. Oyunun gösterimi Ağustos'a kadar devam etti.

1894 Şubat ayında Mathews ve Lane, Douglas tarafından Fransızcadan çevrilip Aubrey Beardsley (1872-98) tarafından abartılı tarzda resimlendirilen *Salomé*'nin İngilizce versiyonunu yayımladı. Haziran ayında Ricketts tarafından tasarlanıp resimlendirilen *The Sphinx,* Ekin Matthews ve John Lane tarafından 250 adet ek baskı olarak basıldı. Temmuz ayında altı şiir *Fortnightly Review* dergisinde yer aldı. Eylül ayında Mathews ve Lane, *The Portrait of Mr. W.H'nın* (*Bay W.H.'nın Portresi*) adlı eserinin yeniden yapılandırılmış olan yeni baskısını yayımlamayı kabul etmedi. Kasım ayında onun kendisine özgü on dokuz özdeyişi *A Few Maxims for the Instruction of the Over-educated* (*Gereğinden Fazla Eğitimli Birinin Öğrettiği Birkaç Özdeyiş*) başlığı altında *Saturday Review* dergisinde yer aldı. Aralık ayında yine aynı şekilde, bu kez otuz beş özdeyiş, *Phrases and Philosophies for the Use of the Young* (*Gençlerin Kullanması için Felsefi Görüşler ve Deyimler*) başlığı altında Oxford Üniversitesi öğrencilerinin çıkardığı *Chameleon* adlı dergide yayımlandı.

1895 Ocak ayında onun üçüncü sosyete komedisi *An Ideal Husband* (*İdeal Bir Koca*), Haymarket, Tiyatro Royal'de gösterime girdi. Hemen ardından dördüncü sosyete komedisinin, *The Importance of Being Earnest* (*Dürüst Olmanın Önemi*) ilk gösterimi St. James Tiyatrosu'nda yapıldı. Mart ayında ona iftira atan Douglas'ın babasına karşı

dava açtı. Sekizinci Queensberry Markisi olarak bilinen John Sholto Douglas (1844-1900) Wilde'ı homoseksüellik ve cinsel sapkınlıkla suçlamıştı. Nisan ayı başında Wilde'ın açtığı karşı dava düştü. Kraliçe'nin Wilde'ın aleyhine yazmış olduğu bir bildiri mahkeme tarafından delil olarak gösterildi. *An Ideal Husband* (*İdeal Bir Koca*) gösterimden kaldırıldı. Mayıs başında jüri Wilde'ın doğrudan doğruya yargıca kendileri hakkında soru sormasına izin vermedi. Duruşma ertelendi ve yeni bir duruşma emri verildi. *The Importance of Being Earnest* (*Dürüst Olmanın Önemi*) gösterimden kaldırıldı. Wilde 1885 yılında çıkartılan Ceza Hukuku Değişikliği Yasası hükümleri uyarınca özel hayatında başka erkeklerle birlikte olduğu ve "Büyük bir ahlaksızlık" yaptığı gerekçesiyle tutuklanıp iki yıl tek başına ağır şartlarda hücre hapsiyle cezalandırıldı. Londra, Pentonville Hapishanesi'ne götürüldü. Temmuz'da Wandsworth Hapishanesine transfer edildi. Ekim ayında Ward, Lock & Co. *The Picture of Dorian Gray* (*Dorian Gray'in Portresi*'nin) ikinci büyük sayfa baskısını gerçekleştirdi. Kasım ayında Londra'nın batısındaki Reading Goal'e getirildi.

1896 Şubat ayında Paris'te Théatre de l'Oeuvre'de *Salomé* adlı oyunun ilk gösterimi gerçekleşti.

1897 Ocak ile Mart ayları boyunca büyük olasılıkla Douglas'a yönelttiği 30.000 kelimelik hapishane mektubunu bitirdiği düşünülmektedir. Ve 1905 yılında yazın işlerinden sorumlu ve yetkili kıldığı yardımcısı Robert Ross (1869-1918) bunu *De Profundis* (*Derin Keder*) adı altında başlı

başına bir eser olarak aynı yılın sonunda basıp yayımlamıştır. Mayıs ayında Reading Goal'den ayrılıp Fransa'ya Berneval kasabası yakınındaki Dieppe'ye gitti.

1898 Ocak ayında İtalyaya Napoli'ye yerleşti. Şubat ayında C.3-3 yayımlandı. Bu onun hücre numarasıydı. Aynı dönemde Leonard Smithers ile birlikte 1899 yılına kadar yedi baskı yapıp Wilde'ın adını sıkça duyuracağı *The Ballad of Reading Goal* (*Bir Reading Goal Melodisi*) adlı eseri oldukça beğenilen çok popüler bir çalışma olarak değerlendirildi. Aynı yılın Nisan ayında omurgasındaki zedelenmeden dolayı ameliyat geçiren eşi Constance Wilde ameliyat sonrası vefat etti.

1899 Ocak ayında Smithers *The Importance of Being Earnest* (*Dürüst Olmanın Önemi*) adlı eserin ilk baskısını yayımladı. Wilde'ın adından söz edilmedi. Mayıs ayında Paris'e yerleşti. Temmuz ayında Smithers *An Ideal Husband* (*İdeal Bir Koca*) adlı eserin ilk baskısını yayımladı. Wilde'ın adından söz edilmedi.

1900 Ekim ayında Wilde'ın henüz daha taslak halinde olan eseri *Mr and Mrs. Daventry* (*Bay ve Bayan Daventry*) Frank Harris (1856-1931) tarafından taslak üzerinden geliştirilip Londra Kraliyet Tiyatrosu'nda (Royalty Theatre, London) ilk kez gösterildi. Oyun 1901 Şubat ayına kadar gösterime devam etti.

1900 30 Kasım'da ölüm döşeğindeyken, Ross'un gözetimi altında, Oscar Wilde Katolik dinine döndü. Ve çok geçmeden Paris'in Latin mahallesinde Alsace Otel'de (Hotel d'Alsace) menenjit

hastalığından vefat etti. 2 Aralık'ta Bagneux Mezarlığı'na defnedildi. Douglas ağıt yakanların başında geliyordu. 1909 yılında Paris'teki Père Lachaise Mezarlığı'na nakledildi.

dorian gray'in portresi

giriş

Sanatçı güzel şeyler yaratandır.

Sanatın amacı, sanatı göz önüne serip, sanatçıyı gizlemektir.

Eleştirmen güzel şeylerden edindiği izlenimi başka bir üsluba ya da yeni bir malzemeye dönüştürendir.

En alçak eleştirinin en yüce biçimi, özyaşam hikâyesidir.

Güzel şeylerde çirkin anlam bulanlar, sevimli olmadan yozlaşmış olanlardır. Bu bir hatadır.

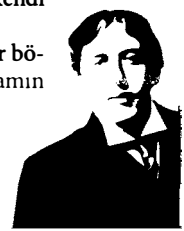
Güzel şeylerde güzel anlam bulanlar, kültür ve zevkleri gelişmiş kişilerdir. Onlar için ümit vardır.

Onlar güzel şeylerin salt güzellik ifade ettiği seçkin kişiliklerdir.

Ahlaka uygun ya da ahlaka karşı olan bir kitap yoktur. Kitaplar ya iyi ya da kötü yazılmışlardır, hepsi bu.

On dokuzuncu yüzyılın realizmden hoşlanmaması, kendi yüzünü bir aynada gören Caliban'ın öfkesidir. On dokuzuncu yüzyılın romantizmden hoşlanmayışı, kendi yüzünü bir aynada göremeyen Caliban'ın öfkesidir.

İnsanın ahlaki yaşamı, sanatçının konusunun bir bölümünü oluşturur, sanatın ahlakı ise kusurlu bir ortamın

kusursuz kullanımına dayanır. Sanatçı herhangi bir şeyi, hatta doğruluğu kanıtlanabilir şeyleri bile kanıtlama isteği duymaz.

Hiçbir sanatçı etik anlamda sempatiler kazanmanın peşinde koşmaz. Bir sanatçının bu tür eğilimler göstermesi biçimsel anlamda bağışlanamaz bir özenti ve abartıdır.

Bir sanatçı hiçbir zaman karamsar ve hastalıklı biri değildir. Bir sanatçı taşıdığı pozitif ruhla her şeyi ifade edebilir.

Bir sanatçı için düşünce ve dil sanatın araçlarıdır.

İnsanın kötü huylarıyla erdemleri, sanatçının sanatı için gerekli hammaddelerdir.

Biçimsel açıdan tüm sanatların en üstün örneği bir müzisyenin icra ettiği sanattır. Duygu yönünden en üstün olansa bir aktörün sergilediği sanattır.

Sanat hem yüzeysel hem de simgesel bir semboldür. Yüzeyin altına inen tehlikeyi kabullenmiş demektir.

Simgeyi okumaya kalkışan tehlikeyi kabullenmiş demektir.

Sanatın aynasında yansıyan aslında yaşam değil, seyircidir.

Bir sanat eseri üzerinde yürütülen fikirlerin çok çeşitliliği, o eserin yeni, karmaşık, canlı ve yaşamsal olduğunu gösterir.

Eleştirmenlerin fikirlerinin çeliştiği yerde sanatçı kendi kendisiyle uyum halindedir.

Yararlı bir şey yapan kişi, ona hayranlık duymasa da bağışlanır. Yararsız bir şey yapan kişinin bağışlanması için ise tek şart ona aşırı derecede hayranlık duymasıdır.

Tüm sanatlar kesinlikle ve fazlasıyla yararsızdır.

Oscar Wilde

bölüm
bir

Stüdyo güllerin keskin kokusuyla dolmuştu; hafif yaz esintisi bahçedeki ağaçların arasında kımıldarken açık kapıdan leylakların ağır kokusu ya da pembe çiçekler açmış dikenlerin daha hafif kokusu geliyordu.

İran heybeleriyle[1] döşenmiş divanın köşesinde uzanmış, her zaman olduğu gibi art arda sayısız sigara tüttüren Lord Henry Wotton[2] bulunduğu yerden sarısalkım ağacının bal gibi tatlı ve bal rengi çiçeklerini seçebiliyordu. Ağacın titrek dalları, bu aleve benzer güzelliğin yükünü zorla taşıyor gibi görünüyordu ve kocaman pencerelerin önüne gerilmiş ipek perdelerin üzerine zaman zaman, oradan oraya uçuşan kuşların inanılmaz gölgeleri düşüyordu. Bir anlığına Japon etkisi yaratan[3] perdeler Lord Henry'ye Tokyo'nun solgun benizli ve bitkin ressamlarını anımsatıyordu; zorunlu olarak durağan olan bir sanatta hız ve hareket hissini aktarmanın peşinde olan ressamları. Upuzun, biçilmemiş otlar arasında kendilerine yol bulmaya çalışan yahut dağınık Frenk asmalarının tozlu ve yaldızlı boynuzlarının çevresinde Israrla tekdüze bir şekilde dönüp duran arıların soğuk mırıltısı, ortamın

sessizliğini daha da kasvetli kılıyordu. Londra'nın belirsiz uğultusu sanki uzaklarda bir yerde orgla çalınan bir melodi gibiydi. Odanın tam ortasında, ayaklı ve uzun bir tuvalde, olağanüstü yakışıklı bir genç erkeğin boy resmi duruyordu. Önünde, biraz ötede ise bu portreyi yapan ressam oturuyordu. Bu kişi birkaç yıl önce aniden ortadan kaybolduğu için büyük bir heyecan yaratan ve bir yığın tuhaf varsayıma neden olan Basil Hallward[4] idi.

Ressam sanatında yansıttığı zarif ve yakışıklı figüre bakarken yüzünü bir zevk gülümsemesi yaladı ve sanki bir süre orada oyalanmak istedi. Ancak birden irkilerek doğruldu, uyanıp yitirmekten korktuğu tuhaf bir düşü beyninin içine hapsetmek istercesine gözlerini yumup parmak uçlarını gözkapaklarının üzerine bastırdı.

Lord Henry durgun bir sesle, "En iyi eserin bu Basil, bugüne kadar yaptığın en iyi şey" dedi. "Önümüzdeki yıl mutlaka bunu Grosvenor Galerisi'ne göndermelisin. Akademi[5] aşırı büyük, aşırı avam bir yer. Ne zaman oraya gittiysem, ya insanların çokluğundan resimleri görememe rezaletini yaşadım ya da daha da kötüsü resimlerin çokluğu yüzünden insanları göremedim. İnan bana bu iş için sadece tek bir seçenek var, o da Grosvenor Galerisi."

"Onu bir yere göndereceğimi sanmıyorum" diye yanıtlayan ressam başını Oxford'tayken arkadaşlarını hep güldürmüş olan o garip şekilde yavaşça arkaya attı. "Yok, hiçbir yere göndermeyeceğim."

Lord Henry kaşlarını kaldırdı ve afyonlu sigarasından kıvrılan dumanın ince mavi halkalarının içinden şaşkınlıkla baktı.

"Hiçbir yere göndermeyecek misin? Neden aziz dostum? Bunun için özel bir nedenin mi var? Siz ressamlar, ne tuhaf kişilersiniz! Ün kazanmak için her şeyi yapıyorsunuz. Kazanır kazanmaz da ününüzden kurtulmak isti-

yorsunuz. Bu yaptığınız saçmalık, şu dünyada dillerde dolaşmaktan daha kötü bir şey varsa, o da dillerde dolaşmamaktır. Böyle bir portre seni İngiltere'deki genç ressamların hepsinden daha yükseklerde bir yere taşır, yaşlıları da kıskançlık krizine sokar, gerçi yaşlılarda herhangi bir hissin kalıp kalmadığına dair pek bir bilgim yok ya."

"Biliyorum, bana güleceksin" diye yanıtladı ressam", ama gerçekten sergileyemem. "Ona kendimden çok şey kattım."

Lord Henry divanda gerinerek kahkaha attı.

"Evet, böyle güleceğini biliyordum, ama söylediğim kesinlikle doğru, sen ne dersen de."

"Demek ona kendinden çok şey kattın! Aman Tanrım! Basil, senin bu kadar kibirli olduğunu bilmiyordum. Ama ben senin sert hatlı o yamuk suratın ve kömür gibi simsiyah saçlarınla, fildişi ve gül yapraklarından ibaret gibi görünen bu genç Adonis[6] arasında kesinlikle en ufak bir benzerlik bile göremiyorum, inan bana. Oysaki bu genç adam tıpkı fildişi ve gül yapraklarından yapılmışa benziyor. Sevgili Basil, o gerçekten tam bir Narcissus[6], sense... evet, gerçi senin de birtakım özelliklerin, yanı sıra yüzünde entelektüel biri olduğunu işaret eden bir ifade var. Ama aslında biliyorsun, gerçek anlamda güzellik, bu entelektüel ifadenin başladığı yerde bitiyor. Akıl ise başlı başına bu ifadeyi abartan bir şey, yüzün uyumunu bozuyor. İnsan oturup düşünmeye başladığında, yüzü anında ya sırf burun, ya sırf alından ibaret çirkin bir şekil alır ya da buna benzer feci bir şey. Mesleklerinde başarı kazanmış aydın kişilere bir baksana. Nasıl da hepsi baştan ayağa çirkindir! Tabii ki kilise bunun dışındadır. Ama kiliseyi meslek edinmiş olanlar da kafalarını yorup düşünme zahmetine katlanmazlar. Bir Piskopos on sekiz yaşında bir delikan-

lıyken kendisine belletilmiş olan şeyleri sekseninde de söyler, bunun doğal sonucu olarak da göze her zaman hoş ve sevimli görünür. Bence şu senin adını bana hiçbir zaman söylemediğin ama resmi gerçekten beni büyüleyen gizemli genç arkadaşın da düşünmüyor. Bundan adım kadar eminim. Çok güzel bir yaratık, ama beyinsiz. Ama kışın seyredecek çiçeğimiz kalmadığı zaman, yazın aklımızı serinletecek bir şeye ihtiyaç duyduğumuzda burada olmalı. Kendini kandırma Basil, ona zerre kadar benzemiyorsun."

"Beni anlamıyorsun, Harry" diye karşılık verdi ressam. "Elbette benzemiyorum. Bunu ben de çok iyi biliyorum. Zaten eğer ona benzeseydim, üzülürdüm. Söylediklerime omuz mu silkiyorsun? Ama sana doğruyu söylüyorum. Çünkü bence bütün bedensel ve zihinsel ayrımlarda bir uğursuzluk vardır, bu tıpkı tarih boyunca kralların sarsak adımlarının takip edilmesinin getirdiği türden bir uğursuzluk. O yüzden bana göre diğer insanlardan farklı olmamak daha iyidir. Bu dünyada en şanslı olanlar bence çirkinlerle aptallardır. Onlar hep yan gelip yatarak keyif sürerler ve bir karış açık ağızlarıyla yaşam denen oyunu sadece seyrederler. Zaferin ne olduğunu hiç bilmezler, ama en azından yenilgi duygusunu tatmazlar. Aslında onlar hepimizin yaşaması gerektiği gibi yaşarlar, öylesine kaygısız, vurdumduymaz ve telaşsız. Başkalarının başına dert açmadıkları gibi kendileri de onun bunun elinde yok olup gitmezler. Senin unvanınla servetin Harry, benim aklım ve eğer bir değeri varsa kendi çapımda yapmaya çalıştığım sanatım; Dorian Gray'in[7] güzelliği... Tanrı'nın bize verdikleri için hepimiz acı çekeceğiz, hem de büyük acılar."

"Dorian Gray mi?" diye sordu Lord Henry, stüdyonun diğer tarafında oturan Basil Hallward'a doğru yürüdü. "Onun adı bu mu?"

"Evet, adı bu. Aslında sana söylemeye hiç niyetim yoktu."

"Ama neden?"

"Ah, bunu sana anlatamam. Ben birisinden çok fazla hoşlandığımda, adını hiç kimseye söylemem. Bu, onların bir parçasından feragat etmek gibidir. Zamanla her şeyi sır gibi saklı yaşamayı sever oldum. Bana sanki çağdaş yaşamı bizim için esrarengiz ve olağanüstü kılacak olan tek şey bu gizem gibi geliyor. Eğer sıradan şeyleri bile gizleyip saklı tutarsan, tatlı ve zevkli olabiliyor. Şimdilerde kentten ayrıldığımda gideceğim yeri kimseye söylemiyorum. Eğer söylersem tüm tadımın tuzumun kaçacağını biliyorum. Bu çok ahmakça bir huy olabilir, ama bana kalırsa, insanın hayatına bir şekilde büyük bir romantizm getiriyor. Sanırım sen de bu yüzden beni son derece aptal buluyorsun, öyle değil mi?"

"Kesinlikle öyle değil" diye yanıtladı Lord Henry. "Kesinlikle öyle değil, sevgili Basil. Benim evli bir adam olduğumu unutmuş olmalısın, evliliğin tek cazip yanı, iki taraf için de zorunlu kıldığı aldatmacalı yaşamı peşinen kabul etmiş olmaktır. Nitekim ben karımın nerede olduğunu hiç bilmem, karım da benim ne yaptığımı bilmez. Karşılaştığımızda –arada karşılaştığımız oluyor, birlikte dışarda yemek yediğimizde ya da dükün yanına gittiğimizde– birbirimize hiç gözümüzü bile kırpmadan en komik yalanları atıyoruz. Karım yalan kıvırmak konusunda pek ustadır doğrusu. Tarihleri hiç şaşırmaz, bense sürekli şaşırırım. Ama karım yalanımı yakaladığı zaman bile kavga çıkarmaz. Hatta bazen keşke çıkarsa diye içimden geçiririm, ama sadece gülüp geçmekle yetinir."

"Evliliğini anlatış tarzından nefret ediyorum, Harry" dedi Basil Hallward ve bahçeye açılan kapıya doğru turladı. "Senin gerçekten çok iyi bir eş olduğuna inanıyorum,

ama nedense adeta kendi meziyetlerinden utanıyorsun. Doğrusu bu yüzden eşi benzeri olmayan bir adamsın. Ahlaka dair tek kelime etmezsin ama asla yanlış bir şey de yapmazsın. Takındığın bu silik ve korkak tutum, yapmacıklıktan başka bir şey değil."

"Doğal olmak da yapmacıklıktan başka bir şey değildir, hem de bence yapmacıklıkların en komiği, en sinir bozucusudur" diyerek güldü Lord Henry.

İki genç adam birlikte bahçeye çıktılar, kenardaki uzun boylu bitkilerin gölgesine çekilmiş bambu bir banka kuruldular. Güneş, bitkilerin cilalı yapraklarından aşağı süzülüyordu, otların arasındaki beyaz papatyalar titreşir gibiydi. Uzun bir duraklamanın ardından Lord Henry cep saatini çıkarıp baktı.

"Üzgünüm ama gitmem gerek, Basil" diye mırıldandı. "Ama gitmeden önce bir soruma cevap vermen için ısrarcı davranacağım. Bu soruyu sana bir süre önce de sormuştum."

Ressam bakışlarını yerden kaldırmadan, "Nedir?" diye sordu.

"Ne olduğunu pekâlâ da biliyorsun."

"Bilmiyorum, Harry."

"Peki söyleyeyim öyleyse. Dorian Gray'in resmini neden sergilemek istemediğini açıklamanı istiyorum."

"Sana bunun nedenini söyledim."

"Hayır, söylemedin. Bu resme kendinden çok şey kattığını söyledin. Dostum, bu yaptığın çocukça bir şey."

Basil Hallward arkadaşının gözlerinin içine bakarak, "Harry" dedi. "Hissederek çizilmiş olan her portre, sanatçının portresidir; modelin değil. Modelin orada durması sadece resmin yapılması için bir araç, bir vesiledir. Ressamın ortaya çıkardığı kişi o değildir, tersine tuvali renklendirirken ortaya çıkardığı, ressamın kendisidir. O

yüzden de bu resmi sergilemekten kaçınıyorum, çünkü bunu yaptığım takdirde orada sergilediğim kendi ruhumun sırrını ele vermiş olmaktan korkuyorum."

"Bu sır ne acaba?" diye gülerek sordu Lord Henry.

"Anlatacağım" dedi Hallward; ama yüzü bir şaşkınlık ifadesine bürünmüştü.

"Bekliyorum, Basil" dedi ve arkadaşına göz ucuyla baktı.

"Aslında anlatacak bir şey yok, Harry" dedi ressam. "Beni anlayamayacaksın diye korkuyorum. Hatta belki de inanmayacaksın."

Lord Henry gülümseyerek eğilip çimenlerin arasından bir papatya kopardı ve onu incelemeye koyuldu. Elindeki bu altın gibi sapsarı gözlü küçük yuvarlak çiçeğe dikkatle bakarken, "Anlayacağımdan kuşkum yok" dedi. "İnanmak konusuna gelince, ben her şeye inanabilirim, gerçekten inanılmaz bir şey olması koşuluyla."

Esinti meyve ağaçlarından aşağı birkaç tutam çiçek serpiştirdi, yıldız kümelerini andıran iri leylaklar sönük bir halde havada sallandılar. Duvar dibinde bir çekirge ötmeye başladı, ince uzun bir helikopter böceği kahverengi bürümcük kanatlarıyla mavi bir iplik gibi uçup gitti. Lord Henry, Basil Hallward'ın kalp atışlarını duyar gibi oldu, onun ne söyleyeceğini çok merak ediyordu. Bir duraklamanın ardından, "Hikâye şöyle" diye anlatmaya başladı ressam. "Bundan iki ay kadar önce Leydi Brandon'un toplantılarından birine gitmiştim. Biz sefil ve zavallı sanatçıların birer yabani olmadığımızı hatırlatmak için ara sıra sosyetede boy göstermek zorunda olduğumuzu bilirsin. Bir keresinde bana geceleri ceket giyip beyaz bir kravat takarak bir yerlere giden kim olsa, bir borsa komisyoncusunun bile, uygar insan olarak ünlenebileceğini söylemiştin. Her neyse sonunda salona gireli henüz

daha on dakika olmuştu. O iriyarı, aşırı süslü, yaşlı soylu kadınlar ve can sıkıcı akademisyenlerle[8] sohbet ediyordum, o anda birden birisinin bana baktığını hissettim. Şöyle bir dönüp baktım ve Dorian Gray'i ilk kez orada gördüm. Onu tanımıyordum. Ama göz göze geldiğimizde benzimin solduğunu hissettim, içimi tuhaf bir ürperti kapladı. Yüz yüze geldiğim bu insanın varlığı öylesine büyüleyiciydi ki, izin verecek olursam, tüm benliğimi ve ruhumu esir alabilir, sanatıma el koyabilirdi. Bunu hemen fark edebilmiştim. Ancak hayatımda böyle dıştan gelen bir etki istemiyordum. Benim doğuştan bağımsız ruhlu biri olduğumu bilirsin Harry. Her zaman kafama estiği gibi hareket eden biri olmuşumdur. Yani Dorian Gray'le tanışıncaya kadar öyleydim. O dakikada... ama bunu sana nasıl açıklayacağımı bilemiyorum. Sanki o an bir ses bana korkunç bir bunalımın eşiğinde olduğumu söyleyip duruyordu, sanki kaderimin bana hem eşi benzeri olmayan mutlulukları, hem de aynı derecede benzersiz üzüntüleri hazırlamış olduğunu ve bunlardan fazlasıyla tadacağımı seziyordum. Bu duygu beni ürkütmüştü, salondan çıkmak üzere kapıya döndüm. Ama bana bunu yaptıran vicdanımın sesi değildi, bunu yapmamın nedeni korkaklığımdı. O yüzden hemen oradan kaçmaya çalıştım ama bunu yaptığım için kendimle övünmüyorum."

"Aslında vicdanla korku aynı şeydir, Basil. Vicdan için bir şirketin herkes tarafından bilinen piyasadaki adı diyebilirsin, hepsi bu."

"Ben buna inanmıyorum, Harry, senin de inandığını sanmıyorum. Her neyse... beni böyle davranmaya iten neydi bilmiyorum, belki de gururdu, bir zamanlar çok gururluydum... sonra kalabalığı yarıp kapıya yöneldim. Ancak orada birden Leydi Barndon'la çarpıştım. "Bay Hallward, yoksa böyle erkenden kaçıyor musunuz?" diye

bağırdı. Sesi ne tuhaf derecede cırtlak çıkar bilirsin, öyle değil mi?"

Lord Henry, papatyayı o uzun ve hassas parmaklarıyla çekiştirerek, "Evet, güzelliği dışında her şeyiyle tavus kuşuna benzer" dedi.

"Elinden kurtulamadım. Beni kral soyundan soylu kişilerle, unvan, nişan sahibi kişilerle gaga burunlu, kocaman taçlı, yaşlı başlı hanımefendilerle tanıştırdı. Onlara benden çok sevgili dostu olarak söz ediyordu. Gerçi bundan önce sadece tek bir kez karşılaşmıştık onunla, ama o bana ünlüymüşüm gibi davranmayı kafasına koymuştu. Sanırım o sıralarda tablolarımdan biri epey ün kazanmıştı, daha doğrusu ucuz gazetelerde ondan çok söz edilmişti, bu da zaten on dokuzuncu yüzyılın ölümsüzlük ölçütüdür. Kısacası kendimi birden içimde tuhaf heyecanlar uyandıran bu genç adamla yüz yüze buldum. Çok yakın duruyorduk, nerdeyse birbirimize dokunacaktık. Bakışlarımız tekrar karşılaştı. Bu yaptığım pervasızcaydı, ama her şeye rağmen Leydi Brandon'dan bizi tanıştırmasını istedim. Belki de pervasızca değildi, neydi bilmiyorum. Belki de kaçınılmazdı. Tanıştırılmasak da birbirimizle konuşacaktık. Bundan eminim aslında. Nitekim sonra Dorian da aynı şeyi söyledi. O da birbirimizi tanımamızın kaderimiz olduğunu hissetmiş."

"Peki ya Leydi Brandon bu harikulade yakışıklı genç adamı nasıl tanımladı?" diye sordu Lord Henry. "Çünkü onun tüm konuklarının kişiliği hakkında hızlı birer özet çıkarmakta usta olduğunu çok iyi bilirim. Bir keresinde beni her yeri nişan ve şeritlerle[9] kaplı, kıpkırmızı suratlı, huysuz bir ihtiyarın yanına götürdüğünü hatırlıyorum, sonra eğilip kulağıma öylesine hayret verici ayrıntılar fısıldamıştı ki, sanki trajik bir şeyden söz eder gibiydi, güya fısıltıydılar ama onları oradaki herkesin rahatlıkla

duyduğundan hiç kuşkum yoktu. Bilirsin, açık artırma çığırtkanları sattıkları mala nasıl bakarlarsa, Leydi Brandon için de konukları öyledir. Onları ya bir sözüyle tamamen ortadan siler ya da insanların onların hakkında öğrenmek istediklerini açıklamak şöyle dursun, daha başka ne var ne yok her şeyi ortaya döküp tek kelimeyle iplerini pazara çıkarır."

"Zavallı Leydi Brandon! Ona karşı çok insafsızsın, Harry!" dedi Hallward, ilgisiz bir şekilde.

"Sevgili dostum, bu kadın bir *salon* açmaya kalkışmış ama ancak bir restoran açmayı başarabilmiş. Ona nasıl hayranlık duyabilirim? Ama sen anlatmaya devam et şimdi, Bay Dorian Gray hakkında sana neler söyledi?"

"Onun hakkında şöyle bir şeyler mırıldandı: sevimli çocuktur... zavallı annesiyle çok yakındık. Dorian'ın ne yaptığı nedense aklımda kalmamış... ama korkarım hiçbir şey yapmıyor... ha, evet, galiba piyano çalıyor... yoksa keman mı çalıyordunuz, sevgili Bay Gray? İkimiz de gülmekten kendimizi alamadık ve hemen onunla dost oluverdik."

"Kahkaha, dostluk için kesinlikle kötü bir başlangıç sayılmaz, ama dostlukları bitirmek için en iyi yoldur" dedi Genç Lord ve eğilip bir papatya daha kopardı.

Hallward başını sallayıp, "Harry, sen gerçekten dostluğun anlamını bilmiyorsun" diye mırıldandı. "Bu yüzden düşmanlığın da anlamını bilmiyorsun. Herkesi seversin, bu da herkese karşı kayıtsız kaldığın anlamına geliyor."

"Bana korkunç derecede haksızlık ediyorsun!" diyerek şapkasını arkaya doğru itti Lord Henry ve yaz mevsimine özgü turkuaz renkte bir kubbeye dönüşmüş olan gökyüzündeki parlak iplikten yumaklar gibi koşuşturan bulutlara baktı. "Evet, gerçekten bana korkunç derecede haksızlık ediyorsun. Aslında söylediğinin aksine ben

insanları seçip sınıflandırırım. Dostlarımı güzellikleri, tanıdıklarımı sağlam karakterleri, düşmanlarımı ise parlak zekâları açısından seçerim. İnsan düşmanını seçerken ne kadar dikkatli olsa da azdır. Benim bir tane bile aptal düşmanım yoktur. Bütün düşmanlarımın zihinsel yetenekleri çok güçlüdür, zaten bu yüzden benim değerimi bilirler. Bundan dolayı beni çok mu kibirli buluyorsun? Aslına bakarsan evet, oldukça kibirli olduğumu ben de kabul ediyorum."

"Bence öylesin, Harry. Ve sınıflandırmana göre senin gözünde ben sadece tanıdıklarından biriyim."

"Çok sevgili dostum, Basil, sen benim için tanıdık biri olmaktan çok ötesin."

"Ama arkadaştan da ileride. Ben bir tür kardeş mi sayılırım acaba?"

"Ah, kardeşler! Kardeşler benim hiç umurumda değildir! Benim büyük erkek kardeşim ölmek bilmiyor, küçük erkek kardeşlerim de sanki ölmek dışında başka bir şey bilmiyorlar"

"Harry!" diye haykırarak kaşlarını çattı Basil Hallward.

"Dostum, tabii ki şaka yapıyorum. Yine de akrabalarımdan nefret etmemek elimde değil. Sanırım bu, bizimle aynı hataları yapan diğer insanlara hiçbirimizin katlanamamasından geliyor. İngiliz demokrasisinin yüksek sınıfların kötü yönleri olarak adlandırdığı şeylere diş bilemesini ben çok iyi anlıyorum. Halk kitleleri ayyaşlık, aptallık, ahlaksızlık sadece onlara özgü olsun istiyor. Bizlerden biri kendisini komik duruma düşürdüğü anda sanki onların özel mülküne tecavüz edilmiş gibi oluyorlar. Zavallı Southwark kendisini boşanma mahkemesinde[10] bulunca halkın gösterdiği öfke epey görkemliydi doğrusu. Oysa proletaryanın onda birinin bile kusursuz yaşam sürdüğünü sanmıyorum."

"Harry, söylediklerinin tek kelimesine bile katılmıyorum. Dahası,senin de inanmadığına eminim."

Lord Henry keçi sakalını sıvazlıyor, abanoz ağacından yapılmış, püsküllü bastonuyla rugan ayakkabıları üzerine vurup duruyordu.

"Sen gerçekten tipik bir İngilizsin, Basil! İkinci defadır aynı görüşü belirtiyorsun. Bir insan gerçek bir İngilize karşı bir konuda fikrini beyan ettiğinde... ki bu epey tehlikeli bir iştir, fikrinin doğru mu ya da yanlış mı olduğunu düşünmez, bunu aklından bile geçirmez. Onun için önemli olan tek şey bu fikre kendisinin inanması ya da inanmamasıdır. Yani bir fikrin değeri ile bunu ileri süren kişinin samimiyeti arasında herhangi bir bağlantı yoktur. Gerçekten de büyük olasılıkla kişi ne kadar samimiyetten uzaksa, ileri sürdüğü fikir de o oranda saf bir zihinsel değer taşır, çünkü o kişinin ihtiyaçlarının, arzularının ve önyargılarının etkisi altında kalmamıştır. Ancak ne var ki benim seninle siyaset, toplumbilim ya da metafizik tartışmaya filan niyetim yok. Ben insanları, ilkelerden daha çok severim ve ilkeleri olmayan insanları da bu dünyadaki her şeyden daha çok severim. Benim şu an seninle konuşmak istediğim şey şu Dorian Gray ile ilgili, bana onu biraz daha anlatsana, onunla sık sık görüşüyor musunuz?"

"Her gün. Onu her gün görmesem mutlu olamam. O benim için mutlak bir gereklilik."

"Bu gerçekten olağandışı bir şey! Ben senin sanatın dışında hiçbir şeyi umursamadığını sanırdım."

"Benim için o artık sanatım demek", ressam ciddiyetle yanıt verdi. "Harry kimi zaman düşünüyorum da, bence dünya tarihinde önemli sayılabilecek sadece iki dönem var. Birincisi yeni bir sanat ortamının belirmesi, ikincisi de yine sanat için yeni bir kişiliğin ortaya çıkması. Yağlı-

boyanın icadı Venedikli ressamlar için ve yine Antinoüs'un çehresi geç dönem Yunanlı heykeltıraşlar için ne demekse, Dorian Gray'in yüzü de bir gün benim için o olacak. Benim işim sadece ondan esinlenerek resim çizip onu boyamak değil, tabii ki bunları yapıyorum, ama o benim gözümde bir modelden çok öte bir anlam taşıyor. Ondan esinlenerek yaptığım resimlerden memnun olmadığımı söyleyemem ya da onun güzelliğini sanatın ifade edemediğini, sanatın ifade edemediği hiçbir şey yoktur. Dorian Gray'i tanıdığımdan bu yana yaptığım çalışmalarda gayet iyi ürünlerin ortaya çıktığını da biliyorum, hatta diyebilirim ki şimdiye kadarkiler içinde en iyileri. Ama yine de içimde açıklamakta zorlandığım tuhaf bir duygu var... bilmem anlayabilecek misin beni? Ben onun kişiliği sayesinde sanki sanatta yepyeni bir tarzın varlığını seziyorum. Onun sayesinde her şeyi artık çok farklı düşünüyorum. Her şeyi bambaşka görüyor, bambaşka algılıyorum. Şimdilerde hayatı, önceden benden saklanmış bir şekilde yeniden yaratabilmeye başladım. 'Düşünce günlerinde bir şeklin hayali,' bunu kim söylemişti? Şu an anımsayamıyorum ama Dorian Gray benim gözümde aynen bu işte. Bu çocuğun çıplak bir gözle görünen varlığı... aslında yaşı yirminin üzerinde, ama ben onu hâlâ bir çocuk olarak görüyorum... Evet, onun çıplak gözle görünen varlığı bile... ah, bilmem tüm bunların ne demek olduğunu kavrayabiliyor musun? Bu çocuk, kendisi de bilmeden yepyeni bir sanat ekolünün çizgilerini tanımlıyor sanki romantik ekolün tüm ateşiyle antik Yunan ekolünün tüm kusursuzluğunu birleştirecek bir okul. Bedenle ruhun uyumu... bu nasıl önemlidir! Bizler kafasızlığımız yüzünden bunları birbirinden ayırmış, kaba bir realizm[11] icat etmişiz, bomboş bir idealcilik. Ah, Harry! Dorian Gray'in benim gözümde neyi simgelediğini bir

anlayabilsen! Hani bir manzara resmim vardı, Agnew[12] bana bir tomar para vermişti ama ben yine de onu elimden çıkarmamıştım. O benim en iyi eserlerimden biridir. Sence onu neden vermemiştim? Çünkü o resmi yaparken Dorian Gray yanımda oturuyordu. Ondan bana elle tutulmaz bir etki geçiyor olmalı ki, ömrümde ilk olarak, karşımdaki tekdüze ormanın içinde hep aradığım ama bir türlü yakalayamadığım büyüyü bulmuştum."

"Basil, bu olağandışı bir şey! Dorian Gray'i mutlaka görmeliyim."

Hallward ayağa kalkarak bahçede ileri geri gezinmeye başladı. Biraz sonra tekrar geri geldi. "Harry" dedi. "Dorian Gray benim için sadece bir model değil, o beni yaratıcılığa iten bir güdü. Ben onda her şeyi buluyorum. Sen onda hiçbir şey göremeyebilirsin. Onun eserlerimde en çok var olduğu zamanlar, orada, onların üzerinde, ondan hiçbir şekilde eser dahi olmadığı zamanlar. Az önce dedim ya, o benim için yepyeni bir tarzın sezisi. Ben birtakım çizgilerin yuvarlanışında buluyorum onu, kimi renklerin güzelliğinde, anlatılmaz inceliğinde. Hepsi bu."

"O halde neden onun portresini sergilememekte direniyorsun?" diye sordu Lord Henry.

"Çünkü şu duyduğum tuhaf sanatsal tapınmanın bir ifadesini, hiç niyetim olmadığı halde, o portreye yansıtmışım da o yüzden. Bu duygulardan ona hiç söz etmedim elbette. Dorian Gray'in bunlardan haberi bile yok. Hiçbir zaman da olmayacak. Ancak bunu başkaları sezebilir, bu takdirde benim de ruhumu onların o sığ, meraklı gözlerinin önünde sergilemeye hiç niyetim yok. Kalbimi onların mikroskoplarının altına asla koymayacağım. O portrede benim benliğimden çok şey var, Harry, gereğinden çok!"

"Şairler senin kadar kılı kırk yarmazlar. Güçlü duyguların yayılmak için işe yaradığını bilirler. Şimdilerde kırık bir kalp sayısız baskılar yapabiliyor."

"Ben de işte onların bu yönünden nefret ediyorum!" diye bağırdı ressam. "Sanatçı dediğin güzel şeyler yaratmalı, ama bunlara kendi yaşamından hiçbir şey katmamalı. Öyle bir çağda yaşıyoruz ki, herkes sanata sanki bir otobiyografiymiş gibi muamele ediyor. Soyut güzellik duyusunu kaybetmişiz. Günün birinde bunun ne olduğunu bütün dünyaya göstereceğim, işte bu yüzden Dorian Gray'in portresini şu an kimseye göstermeyeceğim, dünya onu göremeyecek."

"Bence çok yanlış bir tutum içindesin, Basil, ama yine de seninle tartışacak değilim. Sadece sürekli olarak sanatı tartışıp duran entelektüeller ve onların bakış açısını benimseyenler için bir kayıp olacak. Pekâlâ, söyle bakalım bana, Dorian Gray de sana aynı ölçüde düşkün mü?"

Ressam bir süre düşünüp duraladıktan sonra, "O benden hoşlanıyor" diye karşılık verdi. "Biliyorum, benden hoşlanıyor. Tabii ben de onu fazlasıyla göklere çıkarıyorum. Sonradan pişman olacağımı kesin olarak bildiğim pek çok şeyi ona söylemek tuhaf bir keyif veriyor. Genellikle o da bana karşı çok tatlı ve sevimli davranıyor. Stüdyoda oturup bazen saatlerce bir sürü şey hakkında konuşuyor, sohbet ediyoruz. Ancak bazen müthiş düşüncesizlikler yapıyor ve bana acı vermekten sanki zevk alıyor. Harry, böyle zamanlarda bana sanki ruhumun tümünü, onu yakasına takacak bir çiçek yerine koyan birisine vermişim gibi geliyor, sanki beni kibrini okşayan, bir yaz gününde kullanıp atılacak bir süs yerine koyuyor."

"Ama yaz günleri uzama eğilimindedir, Basil" diye mırıldandı Lord Henry. "Belki de sen ondan önce bıkacaksın. Bunun insana hüzün veren bir düşünce olduğunu

biliyorum, evet, ama hiç kuşkusuz akıl güzellikten çok daha uzun ömürlüdür. Hepimizin kendimizi aşırı derecede eğitmek uğruna bu kadar zahmete katlanması da bu yüzdendir zaten. Bu yüzden şu çılgınca, soluk soluğa verdiğimiz yaşam savaşında hepimiz dayanıklı şeylere sahip olmak isteriz, bu mücadelede yerimizden olmamak için kafamızı boş ve gereksiz şeylerle, çöple doldururuz. Baştan aşağı bilgi sahibi bir adam olmak: bizce çağdaş ideal işte budur. Ama tam anlamıyla bilgi sahibi olan bir adamın zihni de bir o kadar ürkütücüdür. Onlar tıpkı oradaki her şeye gerçek değerinin üzerinde fiyat konmuş ikinci el ıvır zıvır satan bir mağazadaki baştan aşağı toz içinde kalmış, eğri büğrü görüntüleriyle canavarları andıran nesnelere benzerler. Evet, bana sanki sen ondan önce usanacaksın gibi geliyor. Günlerden bir gün yakışıklı dostuna bakacaksın, hep kusursuz bildiğin çizgileri birden gözüne uyumsuz görünecek veya teninin tonunu beğenmeyeceksin ya da buna benzer bir şey işte. Ve içten içe onu acı bir şekilde kınamaya başlayacaksın, onun sana karşı çok kötü davranmış olduğunu düşüneceksin. Bir kez daha onunla yüz yüze geldiğinde de ona çok soğuk ve ilgisiz davranacaksın. Ama çok yazık olacak, çünkü bu durum seni değiştirecek. Bana anlattığın müthiş romantik bir hikâye, aranızda yaşanan şey için bir sanat romantizmi diyebiliriz. Ancak böyle romantik bir hikâye yaşıyor olmanın en kötü yanı, bittiği zaman kişiyi romantizmden tamamen uzaklaştırmasıdır."

"Harry, böyle konuşma. Var olduğum sürece Dorian Gray'in etkisi bana hep egemen olacak. Benim hissettiklerimi sen tabii ki hissedemezsin. Sen sürekli değişen birisin."

"Ah, sevgili Basil, ben de zaten işte tam bu yüzden hissedebilirim bunları. Aşkta sadık olanlar aşkın sadece

sıradan taraflarını bilirler; aşkın trajedilerini bilenler ise vefasızdırlar." Lord Henry zarif gümüş bir çakmakla yaktığı sigarasını kendisinden oldukça emin ve kibirli edayla içmeye başladı, sanki tek bir tümceyle dünyayı özetlemiş gibi bir tavrı vardı. Duvar sarmaşığının cilalı yapraklarının arasında cıvıldaşan serçelerin hışırtısı duyuluyor ve mavi renkli bulut gölgeleri çimenlerin üzerinden kırlangıçlar gibi uçup geçiyorlardı. Bahçede olmak ne keyifliydi! Başkalarının duyguları da ne zevkliydi! Lord Henry, insanların duygularını düşüncelerinden çok daha zevkli buluyordu. Kişinin kendi ruhu ve dostlarının duyguları: Ona göre hayattaki büyüleyici şeyler işte bunlardı. Lord Henry, Basil Hallward'ın yanında böyle uzun süreli bir oyalanma sayesinde atlatmış olduğu can sıkıcı yemek davetinitahayyül ederken, yüzünde beliren gülümsemeyi gizlemeye çalıştı. Eğer halasının davetine gitmiş olsaydı, çok büyük bir olasılıkla Lord Goodbody ile karşılaşacaktı ve aralarında yapacakları sohbetin konusu tamamen yoksulların beslenmesi ve örnek pansiyon yapımının gerekliliği olacaktı. Her sınıf, kendi yaşamları açsından bir zorunluluk olmayan erdemlerin önemi üstüne palavralar sıralayacaktı. Zenginler tasarruf üzerine konuşacak, tembeller emeğin ne yüce bir kazanım olduğunu överek göklere çıkaracaklardı. Bunlardan kaçmış olabilmek çok büyük bir zevkti! Lord Henry halasını düşündüğü sırada aklına ansızın bir şey gelir gibi oldu. Ve birden ressama dönerek "Şu an aklıma geldi" dedi.

"Nedir aklına gelen, Harry?"

"Dorian Gray'in adını nerede duymuş olduğum."

"Nerede?" diye sordu Hallward, hafifçe somurtarak.

"Basil, hemen bana kızma öyle. Halam Leydi Agatha'dan duymuştum. Bana harika bir genç adam keşfettiğini, bu gencin ona East End'te yardım edeceğini, adının

da Dorian Gray olduğunu söylemişti. Ama halamın çocuğun çok yakışıklı olduğundan hiç söz etmediğini de söylemek zorundayım. Kadınlar güzelliğin değerini bilmez zaten, daha doğrusu onların namuslu olanları bilmez. Halam sadece bana bu genç adamın çok ağırbaşlı, dürüst, iyi huylu olduğunu söyledi. Benim de o an gözümün önünde yağlı saçlı, gözlüklü, yüzü çil içinde ve kocaman ayaklarıyla ortalıkta dolaşıp duran bir tip belirdi. Keşke bu gencin senin anlattığın kişi olduğunu bilseydim."

"Bilmediğine çok sevindim, Harry."

"Neden?"

"Senin onu tanımanı istemiyorum da ondan."

"Benim onu tanımamı istemiyorsun, öyle mi?"

"İstemiyorum."

Kahya bahçeye geldi ve "Bay Dorian Gray stüdyoda, efendim." dedi.

"Şimdi beni tanıştırmak zorundasın!" dedi gülerek Lord Henry.

Ressam güneşin altında gözlerini kırpıştırarak bekleyen uşağına döndü. "Parker, lütfen Bay Gray'e beklemesini söyle. Birkaç dakika içinde geliyorum."

Adam eğilerek selam verdikten sonra dönüp tekrar eve doğru yürüdü.

Ressam onun ardından dönüp Lord Henry'e baktı. "Dorian Gray benim en kıymetli dostumdur" dedi. "Sade ve güzel bir kişiliğe sahiptir. Bu bakımdan halanın onu çok doğru tanımladığını söyleyebilirim. Onun saflığını bozma. Onu etkilemeye kalkışma. Eğer öyle yaparsan, bu etki kötü sonuç verecektir. Dünya geniş ve içinde yığınla harika insan var. O benim sanatıma biraz olsun çekicilik katan tek kişi, onun elimden alma, Harry. Bir sanatçı olarak yaşamım Dorian Gray'e bağlı. Unutma, sana bu konuda güveniyorum." Ağır ağır ve kelimelerin üzerine

basarak konuşmaya çalışıyordu, sanki isteği dışında bir güç ondan kelimeleri koparıp alır gibiydi.

"Sen neler saçmalıyorsun!" diye gülümsedi Lord Henry ve Basil Hallward'ı kolundan tutarak sürükler gibi eve doğru yöneltti.

bölüm
iki

İçeri girince Dorian Gray'i gördüler. Genç adam arkası dönük bir şekilde piyano başında oturmuş, Schumann'ın *Orman Manzaraları*[1] adlı eserinin sayfalarını çeviriyordu. "Bunları bana ödünç vermelisin, Basil" diye seslendi. "Onları öğrenmek istiyorum. Hepsi harika."

"Her şey senin bana bugün yapacağın modelliğe bağlı, Dorian."

"Ah, oturup modellik yapmaktan bıktım artık, gerçek boyutlu portre de istemiyorum" diyerek huysuz ve ısrarcı bir ifadeyle piyano taburesinin üzerinde dönüp gelenlere baktı. Lord Henry'yi görünce birden yanakları pembeleşti ve hemen ayağa fırladı. "Özür dilerim, Basil, yanında biri olduğunu bilmiyordum."

"Dorian, bu Henry Wotton, Oxford'tan eski bir arkadaşım. Ben de az önce ona senin ne eşsiz bir model olduğunu anlatıyordum, şu an her şeyi berbat ettin."

"Sizinle tanışmaktan duyduğum sevinci hiç berbat etmediniz, Bay Gray" diyen Lord Henry ilerleyip elini uzattı. "Halam bana sizden sık sık bahsetti. Onun gözdelerinden olduğunuzu söylemeliyim. Ama korkarım aynı zamanda kurbanlarından birisiniz."

"Şu sıralar Leydi Agatha'nın kara listesindeyim" dedi Dorian, yüzünde komik bir pişmanlık ifadesi ile." Geçen Salı onunla birlikte Whitechapel'da[2] bir kulübe gitmeye söz vermiştim, ama tamamen aklımdan çıkmış. Onunla birlikte bir düet çalacaktık, sanırım üç düetti. Bu yüzden kim bilir bana neler söyleyecek. Korkumdan gidemiyorum."

"Ben sizin aranızı bulurum. Halam sizi çok seviyor. Sizin kulübe gitmeyişinizin de bir şey değiştirmiş olacağını hiç sanmıyorum. Zaten oradaki dinleyici kitlesi onun bir düet olduğunu sanmıştır. Çünkü Agatha halam piyanonun başına geçtiğinde iki kişilik gürültü yapar."

"Halanıza hakaret etmeyin, bu benim için övgü sayılmaz" diyerek güldü Dorian.

Lord Henry ona baktı. Evet, bu çocuk gerçekten de olağanüstü yakışıklıydı, ince kıvrımlı kırmızı dudakları, içten bakan mavi gözleri, altın sarısı canlı saçları vardı. Yüzünde hemen insanın güvenini kazanan bir ifadenin yanı sıra gençliğin ateşli saflığı ve bir içtenlik vardı. Sanki kendisini dünyanın kirine bulaşmaktan koruyabilecek yapıda birine benziyordu. Basil Hallward'ın onu taparcasına sevmesine şaşmamak gerekti. "Kendinizi hayır işlerine adamayacak kadar çekicisiniz" diyen Lord Henry kendisini divanın üzerine bırakıp sigara tabakasının kapağını açtı.

Ressam bu arada boyalarını birbirine karıştırıp fırçalarını hazır etmekteydi. Yüzü endişeliydi, bu son sözleri duyunca Henry'den tarafa şöyle bir baktı, bir an durakladı, ardından, "Harry, bu resmi bugün bitirmek istiyorum" dedi. "Senden gitmeni rica etsem, çok mu kabalık etmiş olurum?"

Lord Henry gülümseyerek Dorian Gray'e baktı. "Sizce gitmem gerekiyor mu, Bay Gray?" diye sordu.

"Ah, lütfen gitmeyin Lord Henry. Sanırım yine Basil'in suratsızlığı üzerinde, böyle somurttuğu zamanlar onu hiç çekemiyorum. Ayrıca neden hayır işleriyle ilgilenmeyeceğimi bana anlatmanızı istiyorum?"

"Size bunu anlatacağımı pek sanmıyorum, Bay Gray. Hayır işleri çok sıkıcı bir konu, insan bu yüzden ciddileşmek zorunda kalır. Ayrıca da zaten kaçıp gidecek de değilim, kalmamı istediğinize göre ben de kalırım. Basil gerçekten bana kızmıyorsun, değil mi? Bana kaç defa modellerinin yanlarında çene çalacak birileri olmasından pek hoşlandıklarını söylemiştin."

Hallward dudağını ısırdı, "Dorian istiyorsa, kalmalısın elbette. Dorian'ın kaprisleri onun dışında herkes için kanun sayılır."

Lord Henry şapkasını ve eldivenlerini aldı. "Çok ısrar ediyorsun, ama ne yazık ki gitmek zorundayım, Basil. Orleans[3]'ta birine sözüm var. Hoşça kalın, Bay Gray. Bir gün öğleden sonra Curzon Sokağı'na[4] gelin de görüşelim. Her gün saat beş civarı evde olurum. Bana geleceğiniz günü yazın. Geldiğinizde sizi görmek isterim."

"Basil!" dedi Dorian Gray. "Eğer Lord Henry Wotten giderse, ben de giderim. Sen çizerken ağzını açıp tek kelime etmezsin, ama böyle bir platform üzerinde donuk bir şekilde dikilip keyifli görünmeye çalışmak da beni çok sıkıyor, o yüzden ona rica et, kalsın. Yoksa dediğimi yaparım."

Hallward gözlerini dikkatle çizmekte olduğu resimden kaldırmaksızın, "Kal, Harry, kal da Dorian'ın ricasını yerine getir, böylece beni de sevindirmiş olursun" dedi. "Söyledikleri çok doğru, gerçekten de ben çalışırken hiç konuşmam, söylenenleri de dinlemem. Bu durum zavallı modellerim için müthiş sıkıcı olsa gerek. Rica ediyorum kal."

"Peki ama Orleans'taki adam ne olacak?"

Ressam güldü. "Bunun sorun olacağını sanmıyorum. Otur, Harry. Sen de çık şu platformun üzerine Dorian. Kıpırdamamaya çalış, Lord Henry'nin söylediklerine de çok kulak verme. Benim dışımda tüm dostları üzerinde çok kötü etki bırakır."

Dorian Gray, antik Yunan döneminden kalma genç bir ermiş edasıyla platforma çıktı, Lord Henry'den tarafa bakıp yüzünü şikâyet eder gibi hafifçe buruşturdu. Lord Henry'den fazlasıyla hoşlanmıştı. Bu adam Basil'den çok farklıydı. İki dost çok zevkli bir zıtlık oluşturuyorlardı. Lord Henry'nin ses tonu da çok hoştu. Dorian birkaç dakika sonra ona sordu: "Gerçekten de dostlarınız üzerinde kötü bir etki mi bırakıyorsunuz, Lord Henry? Basil'in söylediği kadar kötü mü?"

"İyi etki diye bir şey yoktur zaten Bay Gray. Etki denen şey tamamen ahlaka aykırıdır, bilimsel olarak ahlaka aykırıdır."

"Neden?"

"Çünkü insanın birini etkilemesi demek ona kendi ruhunu vermesi demektir. Bu insan o andan itibaren kendi doğal düşünceleriyle düşünemez, doğal ihtiraslarıyla yanması artık mümkün değildir. Erdemleri sunidir, eğer günah diye bir şey varsa, günahları ödünçtür. Bu kişi başka birinin çaldığı müziğin yankısı haline dönüşmüştür, o artık kendisi için yazılmamış bir rolü oynayan aktördür. Yaşamanın amacı kişinin kendisini geliştirmesidir. Doğanın gereğini kusursuz olarak gerçekleştirmektir yaşamak. Hepimizin burada olmasının amacı budur. Ama şimdilerde insanlar kendi benliklerinden korkuyorlar. Oysaki yerine getirmeleri gereken görevlerinin en önemlisini, en yücesini, yani kişinin kendi benliğine olan görevini unutmuşlar. Yardımseverler, açların karınlarını

doyuruyorlar, dilencileri giydiriyorlar. Ancak kendi ruhları aç ve çıplak. İnsanlığın soyunda artık cesaret diye bir şey kalmamış. Belki de hiçbir zaman yoktu. Ahlakın temeli olan toplum korkusu, bir de dinin püf noktası olan Tanrı korkusu. Bizi yöneten iki şey budur. Öte yandan, yine de...

"Dorian, başını biraz daha sağa çevir, uslu bir çocuk gibi ol" dedi ressam. Çalışmasına iyice dalmıştı, yine de genç adamın yüzünde daha önce görmemiş olduğu bir ifadenin belirdiğini fark ediyordu.

Lord Henry, "Yine de.." diye konuşmasını sürdürdü alçak tondaki ahenkli sesiyle ve elini Eton'daki okul günlerinden beri kendisine has şekilde zarifçe sallayarak, "bence adamın biri çıkıp hayatını tam olarak yaşasa, her duyguya bir şekil verse, aklından geçen her düşünceyi dışa vursa, her hayalini gerçekleştirse... dünyamız birden silkinir ve insanoğlu ortaçağdan kalma tüm kötülükleri, hastalıkları[5] unutup yine Helenistik ideale[6] geri dönerdi... hatta belki de Helenistik idealden de daha soylu, daha şahane bir şeye dönüş yapardı. Ancak içimizdeki en cesur kişi bile kendinden korkuyor. Vahşi olana zarar verilmesi hayatımıza gölge düşüren bir tür kendini inkâr etme yöntemiyle trajik bir yaşam savaşına dönüşüyor. Boğmaya yeltendiğimiz her güdü zihnimizde çöreklenip bizi zehirliyor. Gövde bir kez günah işledikten sonra aslında günahla ilişkisi kesilir, çünkü bu bir tür arınma eylemidir. Eylemden sonra tek arta kalan ise yaşanan bir zevkin hatırası ya da pişmanlık lüksünü yaşamış olmaktır. Şeytandan kurtulmanın tek yolu şeytana uymaktır. Eğer buna karşı gelinirse, ruh kendi isteği doğrultusunda kendisinden yasakladığı şeyin özlemiyle hasta düşer, kendisine ait ürkütücü yasalarının korkunçlaştırdığı ve yasal olmaktan çıkardığı şeye karşı duyduğu müthiş arzuyla kötüleşir,

hastalıklı bir hale dönüşür. Dünyada yaşanan tüm büyük olaylar insanın beyninde oluşur derler. Bence aynı şekilde dünyada işlenen tüm büyük günahlar da sadece ve sadece insanın beyninde oluşur. Siz Bay Gray, şu gül kırmızısı gençliğiniz, gül beyaz delikanlılığınızla mutlaka kendi kendinizi bile korkutan ateşli duygular yaşamışsınızdır, içinize dehşet salan düşünceleriniz olmuştur, geceleyin gördüğünüz ya da gözünüz açık kurduğunuz öyle düşler olmuştur ki, sadece onları hatırlamak bile utanıp yüzünüzün kızarmasına neden olabilir.."

"Susun!" Dorian Gray titrek bir sesle onu uyardı. "Susun!' Zihnimi allak bullak ediyorsunuz. Ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Size verilecek bir cevap var ama bulamıyorum. Konuşmayın. Bırakın düşüneyim. Ya da düşünmemeye çalışayım."

Yaklaşık on dakikadır orada öyle hareketsiz duruyordu, dudakları aralıktı, gözlerinde tuhaf bir parlaklık vardı. İçinde hayal gibi beliren yepyeni kıpırtıları hafiften sezinler gibiydi, gerçekten de bunlar kendi içinden geliyordu. Basil'in arkadaşının söylemiş olduğu şu birkaç rastgele söylenmiş söz, hiç kuşkusuz, kasıtlı ve çelişkilerle doluydu... sanki genç adamın içinde daha önce hiç dokunulmamış gizli bir tele dokunmuştu. Dorian, bu telin şu an garip bir nabız vuruşuyla titreşimler yaptığını duyuyordu. Müzik de böyle heyecanlandırırdı onu. Müziğin onu tedirgin ettiği de çok olmuştu. Ancak müzik sözle ifade edilmez, içimizde yarattığı şey de yeni bir dünya değil, yeni bir karmaşadır. Sözcükler! Basit, sıradan sözcükler! Nasıl da ürkütücüydüler! Ne kadar duru, canlı, acımasızdılar! İnsan onlardan mümkün değil, kaçamıyordu. Onlarda nasıl da gizemli bir büyü vardı! Onlar sanki şekilsiz nesnelere esnek bir şekil verme yeteneğine sahiptiler, sanki flüt, keman gibi tatlı, kendilerine özgü

bir müzikleri vardı. Sıradan ve basit sözcükler! Sözler kadar gerçek bir şey var mıydı?

Evet, delikanlılığında aklının yatmadığı şeyler olmuştu. Dorian bunları şimdi anlıyordu. Yaşam ansızın gözünde ateş rengi kesilmişti, sanki ateşlerin içinden yürüyüp gelmişti. Bunu neden sanki daha önce bilememişti?

Lord Henry o kurnaz gülümsemesiyle genç adamı süzüyordu. Hiçbir şey söylememek gereken o psikolojik anı iyi bilirdi. Derin bir ilgi duyuyordu. Sözlerinin uyandırdığı ani etki onu şaşırtmış, onaltı yaşındayken okuduğu bir kitabı aklına getirmişti, bu önceden bilmediği bir yığın şeyi ortaya çıkaran bir kitaptı. Dorian Gray'in de buna benzer bir deneyimden geçip geçmediğini merak etti. Şu an yaptığı şey havaya bir ok atmaktan ibaretti. Ok hedefi vurmuş muydu? Şu çocuk nasıl da büyüleyiciydi!

Hallward fırçasının o harikulade, cesaretli vuruşlarıyla çalışıp duruyordu. Sanata dair bu fırça vuruşları sadece güçten doğan gerçek olgunluğa, o kusursuz inceliğe sahipti. Ressam odaya çöken sessizliğin bilincinde değildi.

"Basil, ayakta durmaktan yoruldum!" diye birdenbire sızlandı. "Bahçeye çıkıp orada oturmak istiyorum, buranın havası çok boğucu."

"Üzgünüm sevgili dostum. Resim yaparken başka bir şey düşünemiyorum. Ama bana şimdiye kadar hiç böyle güzel poz vermemiştin. Neredeyse hiç kıpırdamadan durdun. Ben de böylece tam olarak istediğim ifadeyi yakalayabildim. Yarı aralık dudaklarla, parlayan gözler. Harry sana neler söyledi bilmiyorum, ama doğrusu yüzüne harikulade bir ifade vermeyi başardı. Sana iltifat etmiş olmalı. Gerçi sen duy ama yine de hiçbirine inanma."

"Bana iltifat falan etmedi. Belki de bu yüzden sözlerinin hiçbirine inanmıyorum."

Lord Henry genç adama hülyalı, süzgün gözlerle bakarak, "Hepsine sonuna kadar inandığınızı siz de biliyorsunuz" dedi. "Ben de sizinle bahçeye geliyorum. Stüdyo gerçekten çok sıcak, Basil, şöyle buzlu bir şeyler içelim, çilekli bir şeyler olsun."

"Elbette, Harry, şu çıngırağa dokun da Parker'ı buraya çağır, gelince ona senin ne istediğini söylerim. Benim şu arka planı çalışıp bitirmem gerek, size daha sonra katılırım. Ama Dorian'ı çok uzun tutma. Resim yapmak için hiç bugünkü formda hissetmemiştim kendimi. Bu benim başyapıtım olacak. O şu haliyle bile bir başyapıt."

Lord Henry bahçeye çıktığında, Dorian Gray'i yüzünü leylakların o dolgun, serin çiçeklerine gömmüş, kokularını şarapmışçasına hararetle içine çekerken buldu. Yaklaştı ve elini gencin omzuna koydu. "Bunu yapmakta çok haklısın" diye mırıldandı. "Aklı tedavi edebilecek tek şey ruh ise, ruhu da ancak akıl tedavi eder."

Genç adam birden irkilerek geri çekildi. Başı açıktı, ağacın yaprakları sarı buklelerini dağıtmış, yaldız gibi parlayan saç tellerini birbirine karıştırmıştı. Bakışlarında sanki aniden uykudan uyandırılmış kişilerin gözlerindeki gibi korku dolu bir ifade vardı. İnce ve düzgün bir çizgi şeklinde duran burun delikleri seğiriyordu, sanki gizli bir şok yaşıyormuş gibi birden dudakları titreyip solmuştu.

"Evet" diye konuşmasını sürdürdü Lord Henry. "Ruhu akıl yoluyla, aklı da ruh yoluyla besleyerek sağlığa kavuşturmak yaşamın en büyük sırlarından biridir. Siz harikulade bir esersiniz. Aslında sandığınızdan daha çok bilgilisiniz ve ayrıca bilmek istediğinizden de daha azını biliyorsunuz."

Dorian Gray kaşlarını hafiften çatarak başını diğer yöne çevirdi. Hemen yanı başında duran bu uzun boylu, zarif genç erkekten hoşlanmamak elinde değildi. Erkeğin

romantik esmer yüzü ve yıpranmış ifadesi ilgisini çekiyordu. Lord Henry'nin o alçak tondaki, durgun sesinde insanı büyüleyen bir şey vardı. O serin, beyaz bir çiçeğe benzeyen elleri bile ona tuhaf bir şekilde çekici geliyordu. Konuştukça bir müziğin ritmini tutar gibi hareket eden ellerinin sanki kendine özgü bir dili vardı. Yine de Dorian ondan korkuyor, duyduğu bu garip korkudan dolayı da utanıyordu. Nasıl olmuştu da bir yabancı onu bu derece çözebilmişti? Basil Hallward'ı aylardır tanıyordu, ama onunla aralarındaki dostluk Dorian'ı hiçbir şekilde değiştirmemişti. Oysa çok geçmeden hayatına giren bir erkek ona yaşamın sırrını açıklamıştı. Ortada korkmasını gerektirecek ne vardı? Lise öğrencisi ya da genç bir kız değildi ki. Korkmak komik bir şeydi.

"Haydi, gidip şöyle gölgede oturalım" dedi Lord Henry. "Parker içkilerimizi çoktan getirdi. Güneşin altında uzun süre kalırsanız, güzelliğiniz solar, Basil de bir daha sizin resminizi yapmaz. Gerçekten de bronzlaşmamaya özen göstermelisiniz. Size hiç yakışmaz."

"Ne fark eder ki?" diyerek gülen Dorian Gray gidip bahçenin sonundaki banka oturdu.

"Sizin için çok şey fark eder, Bay Gray."

"Neden?"

"Çünkü siz harikulade, genç bir adamsınız. Ve bu dünyada elde tutmaya değer tek şey gençliktir."

"Ben hiç öyle hissetmiyorum, Lord Henry."

"Hayır, şimdi tabii öyle hissetmezsiniz. Ama bir gün yaşlanıp teniniz buruştuğunda, çirkinleştiğinizde, düşünce ve endişeler alnınızda kırışıklıklara neden olduğunda, şehvetin korkunç yangını dudaklarınıza damga vurduğunda, siz de hissedeceksiniz, hem de oldukça acı bir biçimde. Şimdi gittiğiniz her yerde herkesin gönlünü kazanıyorsunuz. Ama hep böyle mi olacak? Harika bir

yüze sahipsiniz, Bay Gray. Kaşlarınızı çatmayın. Gerçekten. Güzellik de bir deha biçimidir, hatta dehadan daha yücedir, çünkü insana buna sahip olduğunu açıklama zorunluluğu gerektirmez. Güzellik gün gibi aşikâr olan bir şeydir ve tıpkı güneş ışınları gibi, bahar mevsimi gibi, karanlık sularda gümüşi bir yansıma yapan ay gibi o da yeryüzünün bize bağışladığı yüce olgulardan biridir. Büyüklüğü sorgulanamaz. Egemenlik ona Tanrı tarafından verilmiş bir haktır. Bu yüzden ona sahip olanlara da prenslik bahşetmiş demektir. Gülümsüyor musunuz? Ama güzelliğinizi yitirdiğinizde gülümseyemeyeceksiniz. Bazen güzelliğin yüzeysel olduğunu söyleyenler olabilir. Ama hiç değilse güzellik düşünce kadar yüzeysel değildir. Bana göre güzellik mucizeler mucizesidir. Ve daha ilk bakışta bariz olan bu mucizeye dair hiçbir yargıda bulunmayanlar sadece sığ kişilerdir. Dünyanın gerçek gizemi görünmeyen değil, gözle görünendir. Evet, Bay Gray gerçekten Tanrılar size çok cömert davranmışlar. Ancak ne var ki Tanrılar verdiklerini çok çabuk geri alırlar. O yüzden dolu dolu ve kusursuz olarak yaşamak için sadece birkaç yılınız var. Gençliğiniz elden gidince güzelliğiniz de onunla birlikte gidecek, o zaman bir anda artık kazanacağınız hiçbir zafer kalmamış olduğunu göreceksiniz. Ya da sıradan birtakım zaferlerle yetinmek zorunda kalacaksınız ve gözünüzün önünden gitmeyen geçmişin anıları yüzünden bu zaferler size yenilgiden de acı gelecek. Sona yaklaşırken her ay size korkunç şeyler getirecek. Zaman sizi kıskanıyor ve zambaklara ve güllere karşı savaş veriyor. Zamanla solgun, sapsarı benizli, yanakları içine çökmüş, gözlerinin feri sönmüş biri olup çıkacaksınız. Bu yüzden korkunç acılar çekeceksiniz. Ah, gençliğiniz elinizdeyken onun kıymetini bilin! Altın değerindeki bu günlerinizi can sıkıcı kişileri dinleyerek, en ufak bir umut

dahi vaat etmeyen başarısız insanı adam etmeye çalışarak çarçur etmeyin, yaşamınızı cahillere, kaba ve basit kişilere adayarak kendinize yazık etmeyin. Yaşayın! İçinizdeki şahane ömrü yaşayın! Hiçbir şeyi heba etmeyin. Hep yeni heyecanlar arayın. Hiçbir şeyden korkmayın. Yepyeni bir Hedonizm[7]. İşte yüzyılımız için gerekli olan şey bu. Siz bunun gözle görülür sembolü olabilirsiniz. Varlığınızla yapamayacağınız hiçbir şey yok. Dünya bir mevsimliğine size ait... Sizi gördüğüm anda gerçekte ne olduğunuzdan ve ne olabileceğinizden habersiz olduğunuzu anladım. Ve sizde benim gönlümü hoş eden o kadar çok şey olduğunu fark ettim ki, hemen size sizinle ilgili bir şeyler söyleme ihtiyacı duydum. Hayatınızı boşa harcamanızın çok acıklı bir şey olacağını düşündüm. Çünkü gençliğiniz kısacık sürecek, hem de öylesine kısacık ki. En basit kır çiçekleri de solar, ama sonra tekrar açarlar. Şu sarısalkım gelecek haziranda da tıpkı şimdi olduğu gibi sapsarı bir renk alacak. Bir ay içinde şu orman asmasının üzerinde mor yıldızlar olacak, her yıl yapraklarının yeşil gecesi mor yıldızları tutacak. Ama bizim gençliğimiz bir daha asla geri gelmeyecek. Yirmi yaşındayken coşkuyla atan nabzımız zamanla durulacak. Kollarımız ve bacaklarımızın kuvveti kesilecek, duygularımız çürüyecek. Hepimiz gittikçe bozularak iğrenç birer kuklaya dönüşeceğiz. Korkup kaçtığımız tutkuların, tadına bakmaya cesaret edemediğimiz nefsimizle ilgili günahların anısı yakamızı bırakmayacak. Ah, Gençlik! Gençlik! Dünyada gençlikten başka hiçbir şey yoktur!"

Dorian gözlerini şaşkınlıktan kocaman açmış bir halde dinliyordu. İyice dalmıştı, birden elindeki leylak yere, çakıl taşlarının üzerine düştü. Tüylü bir arı geldi, leylağın üzerinde kısa bir süre vızıldadı. Ardından minik tutamlardan oluşan yıldız çiçeklerinin üzerine tırmandı. Dori-

an arıyı önemli şeylerin bizi korkuttuğu, adını koyamadığımız, bize oldukça yabancı bir duygunun içimizde kıpırdadığı ya da bize dehşet veren bir düşüncenin ansızın beynimizi kuşatıp teslim olmamız yönünde çağrıda bulunduğu zamanlarda önemsiz şeylere karşı duymaya çalıştığımız o tuhaf ilgiyle izliyordu. Sonra arının mor bir kahkaha çiçeğinin parlak renkli borazanının içine girdiğini gördü. Çiçek sanki birden titredi, ardından usulca bir öne, bir arkaya sallanmaya başladı.

O sırada ressam stüdyonun kapısında belirdi ve onlara el sallayıp içeri gelmelerini işaret etti. Dorian ve Lord Henry birbirlerine bakıp gülümsediler.

"Bekliyorum" diye bağırdı ressam. "Haydi gelin. Işık şu an mükemmel. İçkilerinizi de alın."

Ayağa kalktılar ve yavaşça yürüdüler. Yeşilli beyazlı iki kelebek kanat çırparak yanlarından uçup gitti, bahçenin köşesindeki armut ağacında bir kuş ötmeye başladı.

Lord Henry genç adama dönüp baktı, "Benimle tanıştığınız için memnunsunuz, Bay Gray" dedi.

"Evet, şu an memnunum. Ama acaba bu memnuniyetim hep sürecek mi?"

"Hep! Bu ürkütücü bir sözcük ve ben bu sözcüğü ne zaman duysam irkilirim. Bu sözcüğü genellikle kadınlar kullanmaya bayılırlar. Böylece aşk denen şeyi sonsuza dek sürdürmeye çalışarak berbat ederler. Aynı zamanda çok anlamsız bir sözcüktür. Bir kaprisle yaşam boyu süren tutkulu bir aşk arasındaki tek fark kaprisin biraz daha uzun ömürlü olmasıdır."

Stüdyoya girerlerken Dorian Gray elini Lord Henry'nin kolunun üstüne koydu. "O halde bizim dostluğumuz kapris olsun" dedi ve bu cüretkarlığı yüzünü kızarttı. Sonra da platformun üzerine çıkarak deminki duruşu aldı.

Lord Henry kendisini geniş bir hasır koltuğa bırakarak onu seyretmeye koyuldu. Hallward'ın arada bir eserine uzaktan bakmak için geri çekildiği anlar dışında sessizliği bozan tek ses, fırçanın tuval üzerindeki vuruş ve sürtünüş sesleriydi. Kapı aralığından vuran eğimli ışınların içinde altın renkli tozlar oynaşıyordu, her şeye güllerin ağır kokusu sinmişti.

On beş dakika sonra Hallward elindeki fırçayı bıraktı. Uzun bir süre Dorian Gray'e, ardından da kocaman fırçasının ucunu ısırıp çatık kaşlarla eserine baktı. "Sonunda bitti!" diyerek bağırdı ve eğilip tuvalin sol köşesine uzun ve kırmızı renkli harflerle adını yazdı. Lord Henry gelip resmi inceledi. Sıra dışı bir sanat eseri olduğu kuşkusuzdu, modelin tıpatıp aynısı olmuştu.

"Sevgili dostum, seni tüm samimiyetimle kutlarım. Çağdaş dönemin en üstün portresi bence bu! Bay Gray gelin de kendinize bakın."

Genç adam sanki bir rüyadan uyanırcasına irkildi. "Gerçekten bitti mi?" diyerek platformdan indi.

"Gerçekten bitti" dedi ressam. "Bugün bana harika poz verdin. Sana içtenlikle teşekkür ederim."

"Bu tamamen benim sayemde oldu" dedi Lord Henry. "Öyle değil mi, Bay Gray?"

Dorian karşılık vermeyip isteksizce yürüyerek portresine doğru gitti. Portreyi görünce geri çekildi, o an yanakları gururla pembeleşti. Sanki kendisini ilk kez tanıyormuş gibi gözleri sevinçle parladı. Orada, öylece kendisinden geçmiş bir halde kıpırdamadan durdu. O esnada Hallward'ın ona bir şeyler söylediğini hayal meyal fark ediyordu ama sözcüklerin anlamını yakalayamıyordu. Kendi güzelliği sanki ona bir vahiy gibi gelmiş, aydınlanmıştı. Daha önce bunu hiç fark etmemişti. Basil Hallward'ın övgüleri ona hep dostluklarının abartıları

olarak gelmişti. Onları dinlemiş, gülmüş ve unutmuştu. Bu övgü sözleri hiçbir zaman onun karakterini etkilememişti. Sonra gençlik üzerine düzdüğü ilginç methiyeler ve gençliğin kısalığına dair korkunç uyarılarıyla Lord Henry Wotton geldi. Genç adam kendi güzelliğinin tuvaldeki yansımasına bakarken, dinlediğinde çok etkilendiği bu sözlerin anlamı bir anda tüm netliğiyle beyninin içinde çaktı. Evet, gün gelecek yüzü buruşup çirkinleşecek, gözlerinin feri sönecek, teninin rengi solacak, ince uzun bedeninin formu bozulup biçimsizleşecekti. Dudaklarının doğal kırmızı rengi solacak, altın sarısı saçlarındaki parlak ışıltılar kaybolup gidecekti. Yaşam ruhunu geliştirirken, bedenini çirkinleştirecek, sonuçta ürkütücü, iğrenç, hantal bir yaratık olup çıkacaktı.

Genç adam bunu düşünürken, keskin bir sancı içine bıçak gibi saplandı ve gönlünün her bir telini titretti. Ametist taşının mor rengine dönüşen gözleri gözyaşlarının buğusuna büründü. Sanki buzdan bir el yüreğini sıkıyordu.

Genç adamın anlam veremediği bu sessizliğine az da olsa alınan ressam sonunda, "Beğenmedin mi?" diye ona çıkıştı.

"Tabii ki beğendi" dedi Lord Henry. "Böyle bir şeyi kim beğenmez? Bu gördüğümüz, çağdaş sanatın en büyük eserlerinden biri. Sana bu resme karşılık ne istersen vermeye hazırım. Bu resim kesinlikle benim olmalı."

"Resmin sahibi ben değilim ki, Harry."

"Kim peki?"

"Tabii ki Dorian" dedi ressam.

"Ne şanslı çocukmuş."

"Ne hüzün verici!" diye mırıldanan Dorian Gray gözlerini kendi portresinden ayıramıyordu. "Ne hüzün verici bir şey! Yaşlanıp çirkinleşeceğim, iğrenç bir şey

olacağım. Oysa bu resim sonsuza kadar genç kalacak. Şu haziran günündeki yaşından daha öteye gitmeyecek. Keşke aksi olabilseydi! Sonsuza dek genç kalacak olan ben, ihtiyarlayıp çirkinleşecek olan bu resim olsaydı! Bunun için... bunun için her şeyimi verirdim! Evet, bu koca dünyada bunun için veremeyeceğim hiçbir şey yok! Ruhumu bile satardım!"

"Basil, böyle bir pazarlık senin işine pek gelmezdi" dedi Lord Henry gülerek, "eserine haksızlık olurdu."

"Zaten ben de tüm varlığımla buna karşı çıkardım, Harry" dedi ressam.

Dorian Gray dönüp ona baktı. "Buna inanırım, Basil. Sen sanatını dostlarından üstün tutan birisin. Senin gözünde bronz bir heykelden fazlası değilim. Sanırım o kadar bile değerim yok."

Ressam şaşkın bir halde ona bakakalmıştı. Böyle bir konuşma Dorian Gray'den hiç beklemediği bir şeydi. Birden ona ne olmuştu? Genç adam çok öfkeli görünüyordu. Yüzüne bir anda kan hücum etmiş gibiydi, yanakları kıpkırmızı olmuştu."

"Evet" diye konuşmasını sürdürdü Dorian. "Senin gözünde ben o fildişi Hermes heykelinden, o gümüş Fauna'dan bile daha önemsizim. Onları ömür boyu seveceksin. Peki ya beni ne kadar seveceksin? Sanırım yüzümde ilk kırışık belirene kadar. Bir kişinin güzelliğini kaybettiğinde kesinlikle her şeyini kaybettiğini artık öğrendim. Çizdiğin portre bu gerçeği bana öğretti. Lord Henry Wotton çok haklı. Gerçekten de bu dünyada sahip olunmaya değer tek şey var, o da gençlik. Yaşlanmaya başladığımı gördüğümde, kendimi öldüreceğim."

Hallward'ın benzi attı ve gidip genç adamın elini tuttu, "Dorian! Dorian!" diye bağırdı. "Konuşma böyle. Benim daha önce senin gibi bir arkadaşım hiç olmadı, bundan

sonra da olmayacak. Maddi, dünyevi şeyleri kıskanmaya kalkışmıyorsun umarım, değil mi? Çünkü sen onların hepsinden daha üstünsün."

"Güzelliği ölmeyen her şeyi kıskanıyorum. Çizdiğin portremi kıskanıyorum. Benim yitirmeye mecbur olduğum şey neden onda saklı kalsın? Her geçen dakika benden bir şey eksiltip ona bir şeyler ekliyor. Ah, keşke tersi olabilseydi! Değişen şu resim olsaydı da, ben olduğum gibi kalabilseydim! Neden bu portreyi çizdin sanki? Gün gelecek, bu resim benimle alay edecek, hem de çok feci şekilde alay edecek! Gözlerine sıcak yaşlar dolmuştu, onun elini koparırcasına çekti ve gidip kendisini divanın üzerine attı, dua eder gibi yüzünü yastıklara gömdü.

"Senin yüzünden, Harry!" dedi ressam acı bir ifadeyle.

Lord Henry umursamaz bir halde omuz silkti. "Karşımızdaki gerçek Dorian Gray. Hepsi bu."

"Değil."

"Değilse ne peki?"

"Sana gitmeni rica ettiğimde, gidecektin" diye çıkıştı ressam.

"Rica ettiğin için kaldım" dedi Lord Henry.

"Harry en iyi iki dostumla birden kavgaya tutuşamam, ancak ikiniz bir oldunuz ve beni en iyi yaptığım şeyden soğuttunuz, ben de o zaman bu resmi yok edeceğim. O ne ki zaten, alt tarafı bir tuvalle bir kutu boyadan ibaret bir şey değil mi? Onun üçümüzün birden hayatına gölge düşürüp tadımızı kaçırmasına izin veremem."

Dorian Gray o altın rengi başını yastıktan kaldırdı, solgun yüzü ve yaşlı gözleriyle Basil'in pencerenin önünde duran çam tuvaline doğru yürüyüşünü izledi. Ressam ne yapıyordu orada? Parmakları darmadağın duran teneke tüplerin, uçları kurumuş fırçaların arasında bir şeyler arayarak dolanıp duruyordu. Evet, esnek, ince çelikten

yapılma o uzun spatulayı aramaktaydı. İşte, sonunda aradığını bulmuştu. Tuvali parça pinçik edecekti.

Dorian boğuk bir hıçkırıkla yerinden fırladı, Hallward'ın üzerine atılıp elinden kaptığı bıçağı stüdyonun karşı köşesine fırlattı. "Yapma, Basil, sakın yapma!" diye bağırıyordu. "Bu cinayet olur!"

Ressam şaşkınlığı geçtiğinde soğuk bir ifadeyle, "Sonunda yaptığım resmin değerini anlayabildiğine sevindim, Dorian" dedi. "Hiç anlamayacaksın sanmıştım."

"Değerini bilmek mi? Ben ona aşığım, Basil. O, benden bir parça. Öyle hissediyorum."

"Öyleyse, kurur kurumaz cilalanacak, çerçevelenecek ve evine gönderileceksin. O zaman kendine ne istersen yaparsın" diyen ressam kapıya doğru yürüdü, uşaktan çay istemek için çıngırağı çaldı. "Çaya kalacaksın, değil mi, Dorian? Sen de kalır mısın, Harry? Yoksa böyle küçük keyifleri önemsemeyip reddetmeyi mi yeğlersin?"

"Ben küçük keyiflere bayılırım aslında, " dedi Lord Henry. "Onlar karmaşık ruhların son sığınağıdır. Ama ben sahne dışında oynanan tiyatro eserlerini sevmem. İkiniz de ne komiksiniz! Hani şu, insana mantıklı hayvan tanımını yakıştıran kimdi? Bence dünyanın en zamansız, aceleyle yakıştırılmış tanımı bu. İnsanoğlu şöyle ya da böyle olabilir, ama hiç mantıklı değildir. Aslında olmadığına da seviniyorum ama yine de bu resmin başında didişmenizi istemiyorum. Basil, resmi bana versen daha iyi edersin. Bu aptal çocuk aslında portreyi istemiyor, ama ben gerçekten istiyorum."

"Basil, eğer onu benden başkasına verirsen, seni asla affetmem!" diye bağırdı Dorian Gray. "Kimsenin bana aptal demesine de izin vermem!"

"Bu resim sana ait Dorian, bunu biliyorsun. Daha ortada yokken onu sana verdim."

"Aslında biraz aptalca davrandığınızı siz de biliyorsunuz Bay Gray. Ayrıca sürekli olarak çok genç olduğunuzun vurgulanmasına da itirazınız yok."

"Bu sabah şiddetle itiraz etmeliydim, Lord Henry."

"Ah! Bu sabah! O zamandan beri epey şey yaşadınız."

Kapı vuruldu, uşak elinde dolu bir çay tepsiyle içeri girdi ve tepsiyi ufak bir Japon masasının üzerine bıraktı. Ortalıkta bir fincan ve tabak şıngırtısı oldu, Kral George dönemine ait oluklu antika çaydanlığın tıslaması duyuldu. Ardından servis yapan küçük bir garson çocuk tarafından iki Çin porseleni servis tabağı ortaya getirildi. Tabakların üzerinde yarım küre şeklinde kapaklar vardı. Dorian tepsinin başına geçip çayları koydu. İki adam ağır adımlarla masaya yaklaşıp kapakların altında neler olduğuna baktı.

"Bu gece tiyatroya gidelim" dedi Lord Henry. "Bir yerlerde bir şeyler vardır mutlaka. Aslında eski bir dostuma White'ta[8] akşam yemeği sözüm var, ama ona biraz rahatsızlandığımı ya da bir işim çıktığını söylerim. Ya da sonradan çıkan bir randevu dolayısıyla gelemiyorum derim. Bence bu daha iyi bir gerekçe olur, açık sözlü olmanın şaşırtıcı etkisini yaratır."

"Gece elbisesi çok can sıkıcı bir şey" diye homurdandı Hallward. "Üstelik insanın üzerinde de çok çirkin duruyor."

"Evet" diye mırıldandı Lord Henry, dalgın bir ifadeyle. "On dokuzuncu yüzyıl giysileri gerçekten iğrenç. Oldukça iç karartıcı ve kasvetli. Bence modern hayata renk katan tek şey günah, geriye bir tek o kaldı."

"Harry, Dorian'ın önünde böyle konuşmamalısın, ciddi söylüyorum."

"Hangi Dorian'ın önünde? Çaylarımızı servis eden mi, yoksa portredeki mi?"

"İkisinin de"

"Ben de sizinle tiyatroya gelmek istiyorum, Lord Henry" dedi genç adam.

"Gel o halde. Sen de geleceksin, değil mi, Basil?"

"Gelemem, inan. Canım da pek istemiyor. Ayrıca da çok işim var."

"Peki öyleyse. O halde sadece sizle ben gideceğiz, Bay Gray."

"Buna gerçekten çok sevindim."

Ressam dudağını ısırarak, elinde çay bardağıyla resmin yanına gitti. Ve üzülerek, "Ben de o zaman gerçek Dorian Gray'le kalıyorum" dedi.

"Gerçek Dorian Gray bu mu?" diye sorarak ressamın yanına doğru yürüdü portrenin sahibi. "Gerçekten ben aynen böyle miyim?"

"Evet, tıpatıp böylesin."

"Harikasın, Basil!"

"Yani görünüş olarak aynen böylesin. Üstelik bu resim hiç değişmeyecek" diye iç çekti Hallward. "Bu da bir şeydir."

"İnsanlar sadakat konusunu nasıl da büyük bir mesele haline getirirler!" diye bağırarak söylendi. "Aşkı bile başlı başına fizyolojik bir sorun haline getirirler. Onu irademiz dışında bir şey olarak görürler. Gençler sadık kalmak isterler, kalamazlar. Yaşlılar sadakatsizlik yapmak isterler, yapamazlar. Bu konuda söylenecek söz bundan ibaret."

"Dorian, bu gece tiyatroya gitme" dedi Hallward. "Kal ve akşam yemeğini benimle ye."

"Kalamam, Basil."

"Neden?"

"Çünkü Lord Henry Wotton'a onunla birlikte gitmek için söz verdim."

"Sözünde durduğun için seni daha fazla sevecek değil. O sözünden hep cayan biridir. Rica ederim, gitme."

Dorian Gray gülerek başını mümkün değil anlamında salladı.

"Israr ediyorum."

Delikanlı bir an duraksadı ve dönüp çay masasının başında onları bıyık altından gülerek seyretmekte olan Lord Henry'ye baktı.

"Gitmem gerek, Basil."

"Pekâlâ" dedi Hallward. Gidip elindeki çay fincanını tepsiye bıraktı. "O halde saat geç oldu, daha giysilerinizi değiştireceğinize göre zaman kaybetmeseniz iyi olur. Güle, güle, Harry. Güle, güle, Dorian. Tekrar bekliyorum, arayı çok uzatma. Yarın gel."

"Memnuniyetle."

"Unutmazsın, değil mi?"

"Hayır, tabii ki unutmam" dedi Dorian.

"Ve sen... Harry!"

"Evet, Basil?"

"Bu sabah bahçede senden rica ettiğim şeyi unutma."

"Unuttum bile."

"Sana güveniyorum."

"Keşke ben de kendime güvenebilseydim" dedi Lord Henry gülerek. "Haydi gelin Bay Gray, arabam[9] dışarıda. Sizi evinize bırakabilirim. Hoşça kal, Basil. Doğrusu çok ilginç bir öğleden sonra geçirdik."

Konuklarının ardından kapı kapandığında, ressam gidip kendisini bir kanepeye bıraktı, yüzüne acı çektiğini işaret eden bir ifade çökmüştü.

bölüm
üç

Ertesi gün saat yarımda Lord Henry Wotton, Curzon Sokağı'ndan çıktı, amcası Lord Fermor'u ziyaret etmek için Albany Oteli'nin[1] yolunu tuttu. Genellikle gülüp sohbet etmeyi seven, açık sözlü ve dostane davranışlı yaşlı bir adam olan Lord Fermor'dan çıkar sağlamayı başaramayan kimileri onu bencillikle suçlasa da, sosyete onu cömert olarak bilirdi, çünkü Lord Fermor kendisini eğlendiren kişilerin karnını doyururdu. Babası Isabella'nın[2] gençliğinde, henüz daha Prim[2] ortada bile yokken Madrid Büyükelçiliği yapmıştı, ancak istediği Paris Büyükelçiliği görevi ona verilmeyince sinirlenip diplomatlık görevinden ayrılmıştı. Lord Fermor gerek soyu, gerek hazırladığı raporları ve güzel konuşma yeteneği, gerekse de aşırı derecede zevk sefa düşkünlüğü ve kendinden emin, rahat tavırları nedeniyle bu görevi doğuştan hak ettiğini düşünmüştü. O sıralar babasının sekreterliğini yapan oğlu da onunla birlikte istifasını verdiği için biraz aptallık ettiği düşünülmüştü. Birkaç ay sonra babasının unvanı kendine kalan yeni Lord Fermor kendisini aristokrasinin o şahane sanatını, yani boş gezme sanatını ciddi olarak incelemeye adamıştı. Kentte olduk-

ça büyük iki evi vardı, ama onun için daha az zahmetli olan bir bir otel odasında kalmayı ve genellikle yemeklerini de orada yemeyi tercih ediyordu. Midland dolaylarında sahip olduğu kömür ocaklarının yönetimiyle az da olsa ilgileniyor, bu çabası yüzünden şanına leke sürdüğünü düşünüp kendisini affettirmek için, "Kömürün tek faydası, sosyeteye kendi şöminelerinde odun yakabilme ayrıcalığı sağlamasıdır!" diyordu.

Politik açıdan bir Tory idi ve Tory'lerin hükümette olmadığı dönemlerde Lord Fermor onları radikaller sürüsü olarak tanımlayıp rezil ederdi. Bu yüzden sürekli olarak tepesine çöküp emirler yağdırdığı özel uşağının gözünde Lord Fermor bir kahramandı ama aynı şekilde davrandığı akrabalarının gözünde bir zorbaydı. Onu ancak İngiltere yetiştirmiş olabilirdi, nitekim sürekli olarak ülkenin kötüye gittiğini söyler dururdu. İlkeleri zamanın gerisinde kalmıştı ama önyargılarına diyecek söz yoktu doğrusu.

Lord Henry içeri girdiğinde, amcasını üzerinde kaba saba bir av ceketiyle oturmuş purosunu tüttürüp *The Times* gazetesinde okudukları karşısında homurdanırken buldu.

"Hoş geldin, Harry" dedi yaşlı adam. "Seni bu kadar erken saatte buraya hangi rüzgâr attı böyle? Ben de senin gibi sosyete züppelerinin saat ikiden önce yataktan kalkmadığını, akşamüzeri beşten önce de ortalıkta görünmediğini sanırdım."

"Sizi temin ederim ki George amca, beni buraya getiren neden sadece akraba sevgisi. Sizden bir şey almak istiyorum."

"Bu şey para olsa gerek" diyerek yüzünü buruşturdu Lord Fermor. "Her neyse, otur da anlat bakalım. Zamane gençleri hayatta her şeyin para olduğunu sanıyorlar."

"Evet" diye mırıldandı Lord Henry, ceketini ilikledi. "Yaşlandıklarında bunun böyle olduğunu anlıyorlar. Ancak benim sizden istediğim şey para değil. Sadece borçlarını ödeyen kişiler para ister sevgili George amca oysa ben borçlarımı hiç ödemem. Soyluların küçük oğullarının sermayesi kredidir ve bu krediyle de pek güzel şekilde yaşanabilir. Ayrıca ben her zaman Dartmoor esnafıyla iş yaparım, bu yüzden de beni hiç rahatsız etmezler. Hayır, benim istediğim şey bir bilgi. Ama tabii ki işe yarar değil, işe yaramayacak bir bilgi."

"Pekâlâ, Harry. İngiltere'nin Mavi Kitabı'nda[3] bulunan bilgilerden neyi istersen sana aktarabilirim. Gerçi günümüzde bunu yazan arkadaşlar da sapıtmış durumdalar, ben diplomatik görevdeyken işler daha düzenli gidiyordu, ama şimdi duyduğuma göre oraya da sınavla adam alıyorlarmış. Bu durumda ne bekleyebilirsin? Sınav denen şey de, dostum, bana göre baştan sona üçkâğıtçılıktır. İnsan üst sınıfa mensup bir beyefendiyse, bildikleri zaten ona fazlasıyla yetecektir. Yok, eğer beyefendi değilse, bildiği her şey kendisi için zararlıdır."

"Bay Dorian Gray'in Mavi Kitap'ta yeri olamaz, George amca" dedi Lord Henry o durgun sesiyle.

"Bay Dorian Gray mi? O da kim?" diye sordu Lord Fermor, çalı gibi duran beyaz gür kaşları çatıldı.

"İşte ben de zaten bu yüzden, onu öğrenmek için buraya geldim, George amca. Daha doğrusu onun kim olduğunu bilmiyorum. Tek bildiğim son Lord Kelso[4]nun torunu olduğu. Annesi ise Devereux ailesine mensupmuş. Leydi Margaret Devereux. Bana annesinden söz etmenizi istiyorum. Nasıl bir kadındı? Kiminle evlendi? Siz zamanında neredeyse herkesi tanımışsınız, belki onu da tanımışsınızdır. Şu sıralar Bay Gray'le yakından ilgileniyorum. Onunla henüz tanıştık."

"Kelso'nın torunu!" yeğeninin sözlerini tekrarladı yaşlı Lord. "Kelso'nun torunu!.. tabii yaa... annesini çok yakından tanırdım. Yanılmıyorsam, onun vaftiz töreninde hazır bulunmuştum. Olağanüstü güzel bir kızdı bu Margaret Devereux. Sonra beş parası olmayan bir gençle kaçarak peşinden koşan tün adamları çıldırttı. Kaçtığı genç adı sanı olmayan biriydi, dostum, bir piyade alayında astsubay mı, öyle bir şey. Tabii yaa... daha dün gibi hepsi aklımda. Zavallı çocuk, düğünden birkaç ay sonra Spa'da[5] bir düelloda öldü. Bununla ilgili bir de çirkin söylenti çıkmıştı. Halkın önünde damadına hakarette bulunması için Kelso'nun bir kiralık katille, Belçikalı kaba saba bir herifle anlaştığını söylüyorlardı. Söylentiye göre Kelso bu herife bu iş için resmen para vermiş, Belçikalı da avını keklik avlar gibi avlamış. Olay örtbas edildi, dostum, ancak ondan sonra kulüpte kimse Kelso'nun yanına yaklaşmaz oldu. Duyduğumuza göre kızını da alıp getirmiş ama kız bir daha onunla hiç konuşmamış. Evet, doğruyu söylemek gerekirse, pis bir işti. Kız da onun peşi sıra daha bir yıla varmadan ölüp gitti. Demek geride bir erkek çocuk bırakmış, öyle mi? Bak unutmuştum. Nasıl bir çocuk? Eğer annesine benziyorsa, yakışıklıdır."

"Çok yakışıklı" diye amcasını doğruladı, Lord Henry.

"Umarım doğru ellere düşer" diye konuşmaya devam etti yaşlı Lord. "Kelso dürüstçe hareket etmişse çocuğun bir küp paraya konması gerekir. Annesi de zengindi. Selby'lerin tüm serveti dedesinden ona kalmıştı. Bu dede de Kelso'dan nefret ederdi, ona hain köpek derdi. Gerçekten de öyleydi. Ben orada görev yaparken, bir defasında Madrid'e gelmişti. Beni rezil etti. Kraliçe bana taksicilerle ücret konusunda sürekli kavgaya tutuşan İngiliz soylusunun kim olduğunu sormuştu. Taksiciler de herkese olayları abartarak anlatıyordu. Onun yüzünden bir ay boyunca

sarayda yüzümü göstermeye cesaret edememiştim. Umarım torununa taksi şoförlerine davrandığı gibi davranmamıştır."

"Bilmiyorum" dedi Lord Henry. "Ama bu durumda çocuğun parasız kalacağını hiç sanmıyorum. Daha ergenlik yaşına gelmemiş. Selby[6] ona bakıyor. Biliyorum, bana kendisi söyledi. Demek... annesi çok güzeldi, öyle mi?"

"Margaret Devereux hayatımda gördüğüm en güzel yaratıklardan biriydi, Harry. Kimin kışkırtmasıyla o şekilde davrandığını hiçbir zaman anlayamadım. Oysaki kimi isterse onunla evlenebilirdi. Carlington onun için deli divane oluyordu. Üstelik çok da romantik bir kızdı. O ailenin tüm kadınları romantikti zaten. Erkekleri birer zavallıydı, ama kadınları harikaydı! Carlington, Margaret'in önünde diz çöküp yalvarmış, bana kendisi söylemişti. Margaret ise ona gülüp geçmiş oysa o sıralar Londra'da Carlington'ın peşinde olmayan bir kız bile yoktu. Ha, bu arada, aklıma gelmişken, Harry... hazır uygunsuz evliliklerden konuşurken... babandan duyduğuma göre Dartmoor, bir Amerikalı ile evlenmek istiyormuş, nedir bu rezalet? İngiliz kızları onun için yeterince iyi değil miymiş?"

"Sevgili George amca, şu sıralar Amerikalılarla evlenme modası var da o yüzden."

Lord Fermor yumruğunu masaya indirdi, "Bana göre İngiliz kadınları bir yana, dünya bir yana, Harry" dedi.

"Ama şu an gözde olan Amerikalı kadınlar."

"Dayanıksız olduklarını duydum." diye söylendi George amca.

"Maç süresi uzarsa yorulup bitkin düşüyorlar, ancak düz koşuda bir numaralar, uçuyorlar adeta. Bu yüzden ben Dartmoor'a hiç şans tanımıyorum."

Yaşlı Lord homurdanıp, "Ailesi kimlerdenmiş?" diye sordu. "Daha doğrusu ailesi var mıymış?"

Lord Henry başını hayır anlamında salladı. "İngiliz kadınları geçmişlerini saklama konusunda ne kadar ustaysa Amerikalı kızlar da anne ve babalarının kimliğini saklamakta o kadar kurnaz oluyorlar." dedi, gitmek üzere ayaklandı.

"Mezbahada domuz eti paketleme işinde filan çalışıyorlarmış sanırım, öyle değil mi?"

"Umarım öyledir, George amca, Dartmoor adına öyle olmasını umarım. Duyduğuma göre Amerika'da politikadan sonra en kârlı meslek domuz eti paketleme işiymiş."

"Kız güzel mi?"

"Kendisini çok güzel sanıyor. Amerikalı kadınların çoğu böyle ve çekiciliklerinin sırrı da sanırım bu."

"Bu Amerikalı kadınlar neden kendi ülkelerinde kalmıyorlar? Oysa bize sürekli olarak oranın kadınlar için bir cennet olduğunu söyleyip duruyorlar."

"Amerika öyle. Amerikalı kadınlar da zaten bu yüzden Havva gibi oradan bir an önce çıkmak için aşırı heyecan içindeler" dedi Lord Henry. "Hoşça kalın, George amca. Biraz daha oylanırsam yemeğe geç kalacağım. Bana istediğim bilgiyi verdiğiniz için teşekkür ederim. Oldum olası yeni tanıştığım kişiler hakkında bilgi sahibi olmak, eski dostlarım hakkında da hiçbir şey bilmemek isterim."

"Yemeği nerede yiyorsun, Harry?"

"Agatha halada. Kendimi ve Bay Gary'i davet ettirdim. Bay Gray halamın koruması altına aldığı son prensi"

"Yok ya! O halde git o Agatha halana söyle, Harry. Sürekli bağış isteğiyle canımı sıkmayı bıraksın artık. Çok sıkıldım. Herkese iyi kadın görünebilmek gibi aptalca hevesleri yüzünden sürekli ona çek yazmaktan bıktım usandım artık."

"Tamam George amca, ona söylerim ama bir etkisi olacağını hiç sanmıyorum. Kendisini hayır işlerine vermiş olan insanlar aslında bunu yaparken tüm insanlıklarını yitiriyorlar. Onları bu özellikleriyle kolayca ayırt edebilirsin."

Yaşlı Lord bu lafı onayladığını belirten bir homurtu çıkararak çıngırağı çalıp uşağı çağırdı. Lord Henry de alçak kemerin altından geçerek Burlington Caddesi'ne[7] çıktı, oradan da adımlarını Berkeley Meydanı'na doğru yöneltti.

Dorian Gray'in anne ve babasının hikâyesi buydu demek. Kaba taslak anlatılmış olmasına rağmen bu hikâye nedense onda çağdaş bir romantizm çağrıştırarak heyecan vermişti. Delice bir tutku uğruna her şeyi gözden çıkaran çok güzel bir kadın ve sadece birkaç hafta süren çılgınca bir mutluluğun haince tasarlanmış iğrenç bir cinayetle yarıda kesilmesi. Aylarca sessiz sedasız çekilen bir çilenin ardından acılar içinde dünyaya getirilen bir çocuk. Sonra ölümün bu anneyi koparıp o çocuktan alması ve zavallı çocuğun sevgisiz, yaşlı bir adamın elinde büyümeye mahkûm edilmesi. Evet, gerçekten ilginç bir geçmiş. Dorian'ı daha bile kusursuz kılıyordu, ama her kusursuz şeyin arkasında da acılar gizliydi. Sanki en sıradan çiçeğin açması için dünyanın doğum sancısı çekmesi gerekiyordu. Önceki gece kulüpte yedikleri yemek sırasında dikkatle kocaman açılmış gözleri, ürkekçe duyduğu zevkten hafif aralanmış dudaklarıyla Lord Henry'nin karşısında oturduğunda, yüzüne vuran şamdanların kırmızı gölgelerinin şaşkın bilincini koyu bir gül rengine boyadığı ve bu haliyle olduğundan da hoş görünen çocuğu hatırladı. Onunla konuşmak sanki mükemmel şekilde çalınan bir kemanı dinlemeye benziyordu. Sanki çocuk kemanın yaya her dokunuşunda ve telin her geri-

lişinde ses veriyordu. İnsanın başkaları üzerinde bıraktığı etkiyi böylesine kullanıp onu uygulaması müthiş bir işti. Başka hiçbir uğraş bununla boy ölçüşemezdi. Kişinin kendi ruhunu apayrı, güzel bir forma sokup bir süre orada tutması, düşüncelerinin yankı bulması, buna bir de gençliğin ve heyecanın kendisine özgü o müziğinin eklenmesi ve kendi huyunu, davranışlarını, kaygan bir sıvı, gizemli bir kokuymuş gibi başka birine iletmesi; bu gerçek anlamda kıvanç duyulacak bir şeydi. Belki de içinde yaşadığımız belli sınırlarla çevrili, zevklerin kabaca bir şehvetten, amaçların bayağılıktan ibaret olduğu bir çağda bize kalan en doyurucu zevk buydu. Ayrıca garip bir rastlantı sonucu Basil'in stüdyosunda tanıdığı bu çocuğun harikulade bir kişiliği de vardı ya da en olmadı, kişiliği harikulade bir forma sokulabilirdi. Davranışlarında delikanlılığın ak duruluğunu yansıtan bir zarafet vardı ve sanki eski Yunan medeniyetine ait muhteşem mermerler gibi o devirden kalma bizim için saklanmış bir güzelliğe sahipti. İnsan böyle bir çocuğu her türlü şekle sokabilirdi. Ondan bir Titan[8] da yapılabilirdi, bir oyuncak da. Ama böyle bir güzelliğin solup gitmeye mahkûm olması ne kadar acıydı! Ya Basil? Ruh bilimi açısından bakıldığında ne ilginç biriydi! Karşısındaki gencin salt gözle görülebilir varlığı ressama yeni bir sanat yöntemi çağrıştırmış, hayata bambaşka bir bakış açısıyla bakmasını sağlamıştı oysa gencin bunlardan haberi bile yoktu. Loş, ağaçlık bir yerde ikamet eden, uçsuz bucaksız tarlalarda görünmeden sessizce dolaşıp ansızın ortaya çıkan korkusuz dişi ruh orman tanrıçaları gibi ressamın ruhunda harikulade bir göz açılmıştı ve harikulade şeyler ancak bu göze gözükebilirdi. Bu sanki eşi benzeri olmayan, kusursuz bir örnek şekle sahip ama basit çizgiler taşıyan zarif bir eşyanın bu haliyle örnek teşkil etme mertebesine yücelmesi ve sim-

gesel bir değer kazanması gibiydi ve şeklin gölgeleri onu daha da gerçek kılıyordu. Bütün bunlar ne tuhaftı! Lord Henry tarihte buna benzer bir şeyler hatırlar gibi oldu. Aklına gelen kişi, şu düşünceleri yansıtma sanatının öncüsü, bu durumu sergilemeyi ilk kez irdeleyen Platon[9] değil miydi? Bunu bir sonenin renkli mermerlerine ilk defa oyan Buonarroti[10] olmamış mıydı? Ama bizim çağımızda böyle bir şey nedense insanların birden irkilmesine neden oluyordu. Evet, Dorian Gray o harika portreyi çizen ressama kendisinin de bilmediği neyi simgelemişse, Lord Henry de Dorian Gray'e onu simgelemeye çalışacaktı. Zaten bu daha şimdiden yarı yarıya olmuş sayılırdı. O güzel ruhu kendisine mal edecekti. Bu aşk ve ölüm çocuğunda insanı saran bir büyü vardı.

Birden Lord Henry durdu ve yanı başındaki evlere baktı. Halasının evini çoktan geçmiş olduğunu fark edince kendi kendine gülümseyip geri döndü. Evin biraz kasvetli olan holüne girdiğinde uşak ona yemeğin başlamış olduğunu bildirdi. Lord Henry şapkasıyla bastonunu hizmetkarlardan birine verip yemek odasına girdi.

Halası ona bakıp başını salladı ve "Her zamanki gibi geciktin, Harry!" diye bağırdı.

Lord Henry ilk anda aklına gelen özrü ona bildirdi, ardından halasının yanında boş duran yere oturdu ve sofrada kimlerin olduğunu görmek için çevresine baktı. Masanın karşı ucunda oturan Dorian, yüzüne duyduğu sevinçten kaynaklanan hoş bir renk yayılarak çekingen bir şekilde başıyla selam verdi. Karşıda iyi huyu, iyi yüreği yüzünden çok beğenilen, tüm tanıdıklarının çok sevdiği Düşes Harley vardı. Günümüzün tarihçileri bu hanımın neredeyse mimari boyutlara ulaşan iriyarı yapısını onun gibi düşes olmayan sıradan kadınlarda gördüklerinde genellikle tıknaz olarak tanımlarlar. Onun sağ

yanında ise parlamentonun radikal üyesi Sir Thomas Burden oturuyordu. Kamusal yaşamında önderinin, özel yaşamında ise usta aşçıların izini sürerek Tory'lerle birlikte yemek yiyip mantıklı ve iyi bilinen kurallar doğrultusunda liberallerle birlikte düşünen biriydi. Solunda Treadleyli Bay Erskine[11] oturmaktaydı. Ancak ne yazık ki hatırı sayılır ölçüde çekiciliğe ve kültüre sahip olan bu yaşlı bayın suskun kalmak gibi kötü bir alışkanlığı vardı, çünkü bir keresinde Leydi Agatha'ya açıkladığı üzere, söyleyecek nesi varsa otuz yaşından önce söyleyip bitirdiğini düşünmekteydi. Kadınlar arasında kutsal kabul edilen, halasının en yaşlı arkadaşlarından biri olan Bayan Vandeleur, yanında oturuyordu. Vandeleur, ciltli kutsal kitaplardan birini anımsatacak şekilde hırpaniydi. Şansına, kadının diğer tarafında Lord Faudel vardı, ortaçağ ortalamasına göre fazla zeki, avam kamarasının sözcüsü kadar yalın biri. Ama Lord Henry'nin bir keresinde söylediği gibi bu derece samimi bir dürüstlük, gerçekten iyi olan bütün insanların düştüğü ama hiçbirinin tamamen kurtulamadığı, bağışlanamaz bir hataydı.

Düşes masanın diğer yanından ona gülüp başını sallayarak, "Biz de zavallı Dartmoor'u konuşuyorduk, Lord Henry" dedi. "Dartmoor bu büyüleyici genç kızla gerçekten evlenecek mi, dersin?"

"Sanırım kız ona evlenme teklif etmeye kararlıymış, düşes."

"Ne feci bir şey!" diye bağırdı Leydi Agatha. "Biri çıkıp onu engellemeli."

Sir Thomas Burdon kibirli bir tavırla, "Oldukça güvenilir bir yerden duyduğum kadarıyla kızın babası Amerika'daymış ve orada bir manifatura dükkânı işletiyormuş" diye konuştu. "Amcam daha önce domuz eti paketleme işi yaptıklarını söylemişti Sir Thomas!"

Düşes o iri ellerini şaşkın bir halde kaldırarak, "Manifatura dükkânı! Amerikan manifaturası nedir ki?" diye vurgulayarak sordu.

"Amerikan romanları" diye ona karşılık veren Lord Henry bu arada tabağına biraz daha bıldırcın eti aldı.

Düşes hiçbir şey anlayamamış gibi bakıyordu.

"Sen ona aldırma, tatlım," diye fısıldadı Leydi Agatha. "Onun hiçbir sözünü ciddiye almamak gerekir."

Radikal parlamento üyesi, "Amerika keşfedildiği zaman" diye söze başlayıp sıkıcı açıklamalar yaparak konuşmasını sürdürdü, böylece bir konuyu baştan sona anlatmak gibi can sıkıcı kişilere özgü bir tarzla sonunda dinleyenlerin sabrını tüketti. Düşes ayrıcalığını kullanıp karşısındaki kişinin sözünü yarıda kesmek için derin bir iç çekti ve "Keşke hiç keşfedilmemiş olsaydı!" diye bağırdı. "Gerçekten artık bizim ülkenin kızlarının hiç şansı kalmadı. Haksızlık bu."

"Aslında belki de Amerika hiç keşfedilmedi" dedi Bay Erskine. "Bence sadece ortaya çıkarıldı."

"Ha! Ama ben oranın yerlilerinden bazılarını gördüm" dedi, belli belirsiz bir şekilde, düşes. "Ve itiraf etmeliyim ki, çoğu epey alımlı, çok da iyi giyiniyorlar. Kıyafetlerini hep Paris'ten alıyorlar. Keşke benim durumum da bunu yapmaya uygun olsa!"

"İyi Amerikalıların ölünce Paris'e gittiklerini söylüyorlar" diye kıkırdadı, Sir Thomas. Kendisinin dolabı Humour'un kullanmayıp attığı döküntü giysileriyle doluydu.

"Sahi mi!" dedi düşes. "Peki kötü Amerikalılar ölünce nereye gidiyorlarmış?"

"Amerika'ya" diye mırıldandı Lord Henry.

Sir Thomas yüzünü astı. "Korkarım yeğeninizin bu büyük ülkeye karşı bir önyargısı var" diye Leydi Agatha'ya

cevap verdi. "Ben, bu konularda son derece nazik olan yöneticilerin temin ettiği arabalarla bu ülkenin her karışını gezdim. Bu gezinin başlı başına bir eğitim olduğundan emin olun."

"Yani bu konuda eğitilmek için mutlaka Chicago'ya mı gitmek zorundayız?" diye hüzünlü bir şekilde sordu, Bay Erskine. "Ben kendimi bu yolculuğu gerçekleştirecek kadar güçlü hissetmiyorum."

Sir Thomas elini salladı. "Treadley'li Bay Erskine için dünya kitap raflarında saklıdır. Ama biz pratik kişiler dünyadaki şeyleri okumayı değil, görmeyi severiz. Amerikan halkı son derece ilginçtir. Tümüyle akılcıdırlar. Bana göre en bariz farkları budur. Evet, Bay Erskine, onlar gerçekten tümüyle akılcı ve mantıklı bir toplum. Emin olun. Amerikalılarla ilgili hiçbir saçmalık söz konusu değil."

"Ne feci!" dedi Lord Henry. "Kaba kuvvete katlanabilirim ama mutlak mantık hiç çekilmez. Böyle bir şeyin kullanımını ben haksızlık sayarım. Kafanın aşağısına, belden aşağısına vurmak olarak düşünürüm."

"Sizi anlamıyorum" dedi Sir Thomas, yüzü kızarmıştı.

"Ben anlıyorum" diye gülümseyerek mırıldandı Bay Erskine.

"Çelişki dediğin sırasında çekilir ama..." diye cevap verdi Sir Thomas.

"Bu çelişki miydi?" diye sordu Bay Erskine. "Bana pek öyle gelmedi. Ama belki de öyledir. Zaten gerçeğe giden yol çelişkiden geçer. Eğer gerçeği sınamak istiyorsak, ilkin onları bir ip cambazının ipi üzerinde görmemiz gerekir. Çünkü doğruları ancak cambazlaştıkları zaman ölçebiliriz."

"Bak sen!" dedi Leydi Agatha. "Siz erkekler tartışmayı nasıl da çok seversiniz. Ama inanın nelerden konuştuğunuzu hiç anlamıyorum. Ah! Harry, bu arada sana çok

kızdığımı söylemem gerek. Bizim tatlı Bay Dorian Gray'imizi East End'ten ne maksatla vazgeçirmeye ikna etmeye çalışıyorsun? Oysa onun bize çok yararı dokunacak, inan bana. Herkes onun piyano çalışına hayran kalacak."

Lord Henry, "benim için çalmasını istiyorum." diye gülümseyerek masanın karşı ucuna baktı ve kendi gülümsemesine karşılık veren parlak bir gülümsemeyle karşılaştı.

"Ama Whitechapel'dakiler çok mutsuz" diye konuşmasına devam etti Leydi Agatha.

"Dünyada acı çekmek dışında, her şeye karşı anlayışlı davranabilirim" diyerek omuzlarını silkti Lord Henry. "İşte bu da anlayış gösteremeyeceğim şeylerden biri ve kesinlikle çok çirkin, çok kötü, çok üzücü. Bana göre çağımızın acıya gösterdiği yatkınlıkta son derece hastalıklı bir şeyler var. İnsan yaşamın rengine, güzelliğine, yaşam sevincine yatkınlık göstermelidir. O yüzden yaşamın iltihaplı yaralarından ne kadar konuşmazsak o kadar iyi olacak."

"Ama yine de East End çok önemli bir sorun" dedi Sir Thomas ve başını ciddi bir ifadeyle salladı.

"Hem de çok" dedi genç Lord. "East End'te yaşanan tamamen bir kölelik sorunudur,[12] biz de bu köleleri eğlendirerek sorunu çözmeye kalkışıyoruz."

"O halde siz ne gibi bir değişiklik öneriyorsunuz?" diye sertçe soran politikacı, gözlerini kısarak ona baktı.

Lord Henry güldü ve ardından "Ben İngiltere'de hava dışında hiçbir şeyi değiştirme arzusunda değilim" diye karşılık verdi. "Felsefi düşüncelerle yetiniyorum. Ama bizim anlayış ve acıma hissimizi bol keseden harcamamız yüzünden on dokuzuncu yüzyılın iflas ettiğini düşünecek olursak, bizi düzeltmesi için bilime başvurmamızı önerebilirim. Çünkü duygular her zaman bizi yolumuzdan

saptırırlar, bilimin avantajı onda hiçbir zaman duygusallık olmamasıdır."

Bayan Vandeleur, utana sıkıla, "ama çok ağır sorumluluklar taşıyoruz" deme cesaretinde bulundu.

"Son derece ağır ve ciddi" diyerek onun sözlerini tekrarladı Leydi Agatha.

Lord Henry dönüp Bay Erskine'e baktı. "İnsanoğlu kendisini aşırı ciddiye alıyor. Bana göre dünyanın işlediği ilk günah budur. Eğer bir mağara adamı gülmeyi bilseydi, tarih çok daha farklı yazılırdı."

"Siz benim içimi rahatlatıyorsunuz" diyerek düşes şen şakrak bir edayla güldü. "Sevgili halanızı görmeye geldiğimde hep suçluluk duygusuna kapılırım, çünkü East End beni hiç ilgilendirmiyor. Bundan böyle halanızın yüzüne bakarken artık utançtan kızarmayacağım."

"Kızarmak insana yakışan bir şeydir düşes" diye fikrini ileri sürdü Lord Henry.

"Eğer gençsen" dedi düşes. "Benim gibi yaşlı bir kadın kızardığında, bu kötüye işarettir. Ah, Lord Henry keşke bana tekrardan genç olabilmenin yolunu gösterebilseniz."

Lord Henry bir an düşündü. Sonra masanın karşısındaki kadına bakıp, "Eski günlerinizde yaptığınız büyük bir hatayı hatırlayabiliyor musunuz, düşes?" diye sordu.

"Korkarım pek çok" diye bağırdı.

"O halde bunları tekrar yapın" dedi Lord Henry ciddiyetle. "İnsanın gençliğini tekrar kazanabilmesi için çılgınlıklarını yinelemesi yeterlidir."

"Harika bir teori!" diye bağırdı düşes. "Hemen uygulamaya geçirmeliyim."

Sir Thomas büzülmüş dudaklarıyla, "Tehlikeli bir teori!" dedi.

Leydi Agatha da başını salladı ama keyiflenmekten kendisini alamıyordu. Bay Erskine ise adeta kulak kesilmişti.

"Evet" diye ekledi Lord Henry. "Yaşamın büyük sırlarından biridir bu. Şimdilerde çoğu kimse bir tür tırmanarak büyüyen sağduyu yüzünden ölüyor. Ama artık iş işten geçtikten sonra insanın pişman olmadığı tek şeyin hataları olduğunun farkına varıyorlar."

Masadan kahkaha sesleri yükseldi.

Lord Henry bu fikirle oynamaya devam ettikçe daha da coşuyordu. Fikri ortaya atıp değişime uğratıyor, önce elinden kaçmasına izin verip sonra tekrar yakalıyor, onu fantezilerle süsleyip yanardöner bir hale getiriyor, üzerine bir de çelişkilerden oluşan kanatlar takıyordu. Nitekim çılgınlığa dizdiği övgüler biraz sonra bir felsefeye dönüşmüştü. Şu an onunla birlikte felsefesi de gençleşmiş, hazzın çılgın müziğini yakalıyor, sanki üzerinde şarap lekeli giysisi ve başında taflandan tacıyla yaşam tepelerinin üzerinde Bacchus'un[13] bir müridi gibi dans ediyor ve ağırkanlı Silenusla ayık olduğu için alay ediyordu. Gerçekler ürkek orman hayvanları gibi önünden kaçıp gidiyorlardı. Onun o beyaz ayakları bilge Ömer'in[14] teknesindeki üzümleri çiğnedikçe köpüklü üzüm suyu mor kabarcıklı dalgalarla çıplak bacaklarının çevresinde yükseliyor, kızıl bir köpük seli teknenin ıslak, meyilli, siyah küpeştesinden taşıyordu. Hayret verici bir doğaçlamaydı bu. Lord Henry, Dorian Gray'in gözlerinin üzerine dikilmiş olduğunu hissediyor, dinleyenlerin arasında gözünü kamaştırmak istediği birisinin bulunduğunu bilmek sanki mizah duygusunu keskinleştiriyor, hayal gücüne renk katıyordu. Konuşması parlak, inanılmaz, sorumsuzdu. Dinleyenleri büyüleyerek sanki kendilerinden geçiriyor ve farkında olmaksızın kavalının nameleriyle güle oynaya onun peşi sıra dışarı çıkıyorlardı. Dorian Gray gözlerini ondan hiç ayırmadan, büyülenmiş gibi öylece oturuyordu, dudaklarındaki gülücük hiç eksik

olmuyor, giderek koyulaşan gözlerindeki şaşkınlık ve hayranlık git gide derinleşiyordu.

Sonunda Gerçek, çağın üniformasına bürünmüş ve uşak kılığına girmiş olarak salona girdi ve düşese arabasının beklediğini haber verdi. Düşes yapmacık bir umursamazlıkla ellerini ovuşturup, "Ne can sıkıcı!" diye bağırdı. "Gitmem gerek. Kulüpten kocamı alıp başkanlık yapacağı Willis'teki[15] komik bir toplantıya götürmek zorundayım. Eğer gecikirsem mutlaka öfkelenir. Ben de başımda bu şapka varken kavgaya girişemem. Çok nazik bir şapka, sert sözlerle bozulabilir. Hayır, gitmem gerek, sevgili Agatha. Hoşça kalın, Lord Henry, hem çok şeker, hem de çok moral bozucusunuz. Görüşleriniz konusunda ne diyeceğimi bilemediğimden kesinlikle eminim. Bir akşam bize akşam yemeğine beklerim. Salı nasıl? Salı akşamı için bir sözünüz var mı?"

"Sizin için bütün sözlerimden cayarım, düşes" diyen Lord Henry onu eğilerek selamladı.

"Ah, işte bu harika, ama ayıp edersiniz" dedi. "Her neyse, bekliyorum o halde" diyerek Leydi Agatha ve diğer kadınların eşliğinde salondan hızla çıktı. Leydi Agatha ile diğer bayanlar da onun peşinden gittiler.

Lord Henry yerine tekrar oturduğunda Bay Erskine de dönüp ona yakın bir yere oturdu ve elini onun kolunun üzerine koydu. "Sözlerinizin yanında kitaplar bile sönük kalıyor" dedi. "Neden kitap yazmıyorsunuz?"

"Kitaplara olan düşkünlüğüm kitap yazmamı engelliyor, Bay Erskine. Aslında bir roman yazmayı çok isterim, mükemmel dokunmuş bir Acem halısı gibi güzel ve bir o kadar gerçekdışı bir roman. Ancak İngilizler gündelik gazetelerle ansiklopedilerden başka kitap okumuyor. Dünya milletleri arasında edebiyatın güzelliğinden en az anlayan millet İngilizlerdir."

"Korkarım haklısınız" dedi Bay Erskine. "Ben de bir zamanlar edebi eserlere karşı büyük bir istek duyardım, ama uzun zaman önce onlardan vazgeçtim. Şimdi izin verirseniz genç dostum, yemekte söylediklerinizin hepsinde ciddi olup olmadığınızı size sorabilir miyim?"

"Neler dediğimi unuttum gitti" diye gülümsedi Lord Henry. "Çok mu kötü şeyler söyledim?"

"Hem de çok kötü. Doğrusunu isterseniz benim gözümde siz çok tehlikeli bir kişisiniz. Değerli düşesimize bir şey olursa hepimiz bunun baş sorumlusu olarak sizi göreceğiz. Ama ben sizinle yaşama dair konuşmak isterim. Bizim kuşak oldukça can sıkıcı. Günlerden bir gün Londra'dan bıktığınızda Treadley'e gelin. Ne büyük bir şans ki, çok nefis bir Burgundy şarabım var. Onu yudumlarken bana şu keyifle ilgili felsefenizi izah edersiniz."

"Çok mutlu olurum. Gelip Treadley'i görmek benim için de bir ayrıcalık olur. Mükemmel bir ev sahibi ve mükemmel bir kitaplığı var."

"Siz onu tamamlarsınız" dedi yaşlı adam ve nazik bir şekilde eğildi. "Şimdi artık saygıdeğer halanıza veda etmem gerek. Anthenaeum Kulübü'nde[16] beni bekliyorlar. Şu an orada bizim uyuduğumuz saat."

"Hepinizin mi, Bay Erskine?"

"Kırk koltukta, kırkımız birden. Bir İngiliz Edebiyat Akademisi[17] kurmaya çalışıyoruz."

"Ben parka[18] gidiyorum" dedi Lord Henry ve gülerek ayağa kalktı.

Kapıdan çıkarken Dorian Gray onun koluna dokundu. "İzin verin ben de sizinle geleyim" diye mırıldandı.

"Ama ben sizin Basil Hallward'ı görmeye söz verdiğinizi sanıyordum" dedi Lord Henry.

"Sizinle gelmeyi tercih ederim. Evet, sizinle gelmek zorunda olduğumu hissediyorum. İzin verin. Ve hiç dur-

madan benimle konuşacağınıza söz verin. Hiç kimse sizin kadar harikulade konuşamıyor."

"Ah! Bugün gereğinden fazla konuştum zaten" dedi gülümseyerek Lord Henry. "Şimdi tek isteğim hayatı seyretmek. Eğer ilginizi çekiyorsa, o zaman siz de benimle birlikte gelip, seyredebilirsiniz."

bölüm
dört

Bir ay sonra Dorian Gray, Lord Henry'nin Mayfair'deki evinin küçük kütüphanesinde, oldukça rahat bir koltuğa gömülmüş oturuyordu. Zeytin yeşili damarlı meşe ağacından kabartma motiflerle süslü lambri çevrili, krem rengi kartonpiyer tavanlı, kiremit rengi duvardan duvara halı döşeli zemini üzerine uzun saçaklı ipek İran seccadeleri atılmış odanın kendisine has çekici bir havası vardı. Sarı Hint ağacından ufak bir sehpanın üzerinde Clodion'un[1] eseri olan küçük bir heykel, onun yanında da *Les Cent Nouvelles*'in[2] (*Yüz Yeni Hikâye*) bir kopyası duruyordu. Bu kitap Valois'li Margaret[3] için Clovis Eve[4] tarafından ciltlenmiş ve üzerine kraliçenin kendi seçtiği yaldızlı papatyalar serpiştirilmişti. Şöminenin üzerindeki mavi renkli, geniş porselen vazolara renkli laleler konmuştu, pencerelerin kurşun şeritli küçük camlarından içeri Londra'da bir yaz gününün kayısı rengindeki ışığı süzülüyordu.

Lord Henry henüz daha gelmemişti. Her yere özellikle geç gitmek onun prensibiydi, dakik olmayı zaman hırsızlığı saymasından kaynaklanan bir prensipti bu. Bu yüzden de raflardan birinde bulduğu mükemmel şekilde resim-

lenmiş bir Manon Lescaut[5] kopyasının sayfalarını isteksiz parmaklarıyla çeviren Dorian Gray'in yüzünün oldukça asık olduğu görülüyordu. Üstüne üstlük Louis Quatorze saatin ciddi ve tekdüze tik takları da sinirini bozuyordu. Bu yüzden bir iki kez kalkıp gitmeye bile yeltendi.

En sonunda dışarıda bir ayak sesi duydu, kapı açıldı.

"Ne kadar geç kaldın, Harry!" diye homurdandı Dorian.

"Korkarım Harry değil, Bay Gray" diye tiz bir ses ona yanıt verdi.

Delikanlı hemen başını o tarafa çevirip, ayağa fırladı. "Özür dilerim, ben sandım ki..."

"Kocamın geldiğini sandınız. Ama gelen onun eşi. Sanırım size kendimi tanıtmam gerekiyor. Ben sizi fotoğraflarınızdan dolayı çok iyi tanıyorum. Yanılmıyorsam kocamda on yedi tane fotoğrafınız var."

"On yedi tane olamaz, Leydi Henry?"

"On sekiz, o halde. Geçen gece operada sizi onun yanında gördüm." Konuşurken gergin bir biçimde gülüp, bulanık bakan mavi gözleriyle genç adamı süzdü. Meraklı bir kadındı, elbiseleri sanki öfkeyle tasarlanmış ve şiddetli bir fırtınada giyilmiş gibi duruyordu. Her zaman birilerine vurgundu ama hiçbir zaman karşılık bulamadığı aşkına rağmen hayallerini asla yitirmezdi. Resmedilmeye değer görünmek için çabalasa da ne yazık ki ancak pasaklı görünmeyi başaran biriydi. Adı Victoria idi ve kiliseye gitmek konusunda önüne geçilemeyen bir tutkusu vardı.

"Lohengrin'de[6] olsa gerek, değil mi, Leydi Henry?"

"Evet, şu muhteşem 'Lohengrin' de. Wagner'in müziğini diğerlerinin hepsinden daha çok severim. Öyle gürültülüdür ki diğer insanlar ne dediğini duymadan operanın başından sonuna kadar konuşabilirsin. Bu da

büyük bir avantaj sayılır, sizce de öyle değil mi, Bay Gray?" Bunu söylerken ince dudaklarından yine o kesik kesik gergin kahkahası döküldü ve parmakları kaplumbağa kabuğundan yapılmış uzun bir maket bıçağıyla oynamaya başladı.

Dorian gülümseyerek başını iki yana salladı. "Korkarım ben böyle düşünmüyorum, Leydi Henry. Ben müzik dinlerken hiç konuşmam... en azından iyi müzik dinlerken. Eğer zaten birisi kötü müzik duyarsa, farkında olmadan konuşarak onu bastırmayı görev edinir."

"Ah! Sanırım bu konuda Harry'nin görüşü de aynı olmalı, öyle değil mi, Bay Gray? Harry'nin görüşlerini hep arkadaşlarından duyarım. Onları ancak bu şekilde öğrenebiliyorum. Bu arada benim iyi müzikten hoşlanmadığımı düşünmeyin sakın. Ben de iyi müziğe bayılırım ama aynı zamanda korkarım da. Beni aşırı duygusal yapar. Piyanistlere taptığım zamanlar da olmuştur, hatta Harry'nin dediğine bakılırsa, bazen iki piyaniste birden. Piyanistlerde ne var, bilemiyorum. Belki de cazibeleri yabancı oluşlarından kaynaklanıyor. Ama zaten hepsi de yabancı oluyor, öyle değil mi? İngiltere'de doğmuş olanlar bile bir süre sonra yabancı olup çıkmıyorlar mı? Bu çok akıllıca ve sanata da saygıyı gösteriyor. Bence sanat bu yoldan kozmopolit bir nitelik kazanıyor. Siz hiç benim toplantılarıma gelmediniz, öyle değil mi Bay Gray. Gelmelisiniz. Orkide alacak param yok, ama salonuma yabancıları toplamaya gelince, hiçbir harcamadan kaçınmam. Onlar bence salonlara resmedilmeye değecek kadar güzel ve çekici bir görünüm kazandırıyorlar. Ah! İşte Harry de geldi. Harry, seni arıyordum, bir şey soracaktım ama ne soracağımı unuttum ve buraya gelince de Bay Gray'le karşılaştım. Onunla müzik konusunda harika bir sohbetimiz oldu. Düşüncelerimiz sanki tıpa tıp aynı gibiydi.

Ama yok, bana öyle geliyor ki, aslında onunla düşüncelerimiz tamamen zıt. Ancak çok hoş biri ve kendisini gördüğüme çok memnun oldum."

Lord Henry hilal şeklindeki koyu siyah kaşlarını kaldırıp ikisini de keyifli bir gülümsemeyle süzerek, "Ben de sevindim, sevgilim, çok sevindim" dedi. "Dorian, geciktiğim için çok üzgünüm. Wardour Caddesi'ndeki[7] bir dükkâna, eski bir işlemeli brokar kumaşa bakmaya gittim ama adamla saatlerce pazarlık etmek zorunda kaldım. Günümüzde insanlar nedense her şeyin fiyatını biliyorlar ama hiçbir şeyin değerini bilmiyorlar."

"Korkarım gitmek zorundayım" diye bağırdı Leydi Henry ve yine o aptal gülüşüyle ortamda oluşan tuhaf sessizliği bozdu. "Düşesle araba gezintisi yapmaya söz verdim. Hoşça kalın Bay Gray. Hoşça kal, Harry. Sanırım akşam yemeğini dışarıda yiyeceksin, öyle değil mi? Ben de öyle Belki Leydi Thornbury'lerde karşılaşırız."

"Belki, sevgilim" diye kapıyı karısının ardından kapattı. Kadın bütün gece yağmurun altında kalmış bir cennetkuşu gibi ardında birden duyguları harekete geçiren türden yumuşak bir parfüm kokusu bırakarak odadan geçip gitti. Kocası hemen bir sigara yakıp kendisini bir kanepenin üzerine attı ve sigarasından birkaç nefes çektikten sonra, "Dorian, sakın saçları saman rengi olan bir kadınla evlenme" dedi.

"Neden, Harry?"

"Çünkü çok duygusal olurlar da o yüzden."

"Ama ben duygusal insanları severim."

"Aslında hiç evlenme, Dorian. Erkekler yorgun düştükleri için evlenirler, kadınlarsa merak duydukları için. Ama sonuçta her ikisi de hayal kırıklığına uğrar."

"Ben zaten evleneceğime ihtimal vermiyorum, Harry. Birisine fena halde aşığım. Bu da senin aforizmalarından

biri ve söylediğin her şeyi uyguladığım gibi bunu da hayata geçiriyorum."

"Peki, kime âşıksın?" diye Lord Henry kısa bir duraklamanın ardından sordu.

"Bir tiyatro oyuncusuna" diye yanıtladı Dorian Gray, yüzü kızarmıştı.

"Bu çok klişe bir başlangıç" diyerek omuz silkti Lord Henry.

"Onu görseydin, böyle konuşmazdın, Harry."

"Kim bu kız?"

"Adı Sibyl Vane"[8]

"Hiç duymadım."

"Kimse duymamış. Ama bir gün onu herkes duyacak. O büyük bir yetenek."

"Sevgili oğlum, dünyada hiçbir kadın büyük yetenek olamaz. Kadınlar dekoratif bir cinstir. Hiçbir zaman söyleyecek bir şeyleri yoktur, ama bunu çok çekici bir tarzda söylerler. Kadınlar fiziğin akıl üzerindeki galibiyetini, erkekler ise aklın ahlak üzerindeki galibiyetini temsil ederler."

"Harry, nasıl böyle şeyler söyleyebiliyorsun?"

"Sevgili Dorian, bu kesinlikle doğru. Son günlerde sürekli olarak kadınları inceliyorum, bu yüzden de bunun kesinlikle doğru olduğunu biliyorum. Konuyu kavramak sandığım kadar zor değilmiş. Ve nihayetinde iki tip kadın olduğunu gördüm, sade ve renkli. Sade olanlar çok işe yarayan kadınlar. Namuslu ve efendi biri olarak tanınmak istiyorsan, onlardan biriyle yemeğe çıkman yeterli. Diğerleri ise çok çekici, albenisi olan kadınlar. Ancak onların tek bir hataları var. Genç görünebilmek için fazla makyaj yapıyorlar. Oysaki büyük annelerimiz parlak ve etkileyici tarzda konuşma yetenekleri olduğuna dikkat çekebilmek için makyaj yaparlardı. O sıralar *kırmızı ruj*

ve mizah bir arada yürürdü. Ama artık o devir kapandı. Şimdilerde bir kadın kendi kızından on yaş daha genç görünebildiği sürece tatmin oluyor. Konuşma sanatına gelince, Londra'da gerçekten konuşmaya değecek en fazla beş kadın bulabilirsin, ama ne acı ki onlardan ikisini bile aile çevrene sokamazsın. Her neyse, en iyisi sen bana şu yetenekli kızdan bahset. Onu ne zamandır tanıyorsun?""

"Ah! Harry, fikirlerin beni ürkütüyor."

"Boş ver şimdi benim fikirlerimi. Ne kadar zamandır onu tanıyorsun?"

"Yaklaşık üç haftadır."

"Onunla nerede tanıştınız"

"Anlatacağım, Harry. Ama olumsuz yorumlar yapmayacaksın. Zaten eğer seninle tanışmasaydım, asla onunla tanışamayacaktım. Sen beni hayata dair her şeyi öğrenme hevesiyle doldurdun. Seni tanıdıktan sonra günlerce damarlarım zonkladı. Parkta oyalandığım, Piccadilly'den aşağı yürüdüğüm sıralarda yanımdan her geçene bakıyor, onların nasıl bir yaşam sürdüğüne dair delice bir meraka kapılıyordum. Kimisi sanki beni büyülüyordu. Kimisi içimin dehşet duygularıyla dolmasına neden oluyordu. Havada sanki keskin bir zehir kokusu vardı. Heyecan verici şeylere karşı tutkuluydum... Her neyse, sonuçta bir akşam saat yedi sularında sokağa çıkıp macera aramaya karar verdim. İçimden bir ses, bir gün Londra'nın, senin dediğin gibi iğrenç günahkarları ve şahane günahlarıyla, bizim bu gri renkli, canavar Londra'mızın mutlaka bana sunacak bir şeyler sakladığını söylüyordu. Binlerce şey tahayyül ettim. Salt tehlike bana haz duygusu verdi. Seninle baş başa ilk yemek yediğimiz o harikulade gecede bana söylediklerin hep aklımdaydı. O gece bana güzellik peşinde koşmak, yaşamın gerçek sırrıdır, demiştin. Ne beklediğimi bilmiyorum, ama sokağa çıktım ve doğu

yönünde amaçsızca dolaşmaya başladım. Çok geçmeden iç içe geçmiş pislik içindeki labirente benzeyen sokaklar, kararmış, çimensiz meydanlar arasında yolumu kaybettim. Saat sekiz buçuk civarında küçük, gülünç bir tiyatronun önünden geçtim. Kapısının önünde kocaman alevli meşaleler yanıyordu, gösterişli afişler asılıydı. Hayatımda gördüğüm en harika yeleği giymiş tipi kayık bir Yahudi, girişte dikilmiş, ucuz bir puro tüttürüyordu. Bukleli saçları yağlanmıştı, üzerindeki leş gibi kirli gömleğinin tam ortasında kocaman bir elmas ışıltıyla parlıyordu. Beni görünce, "Loca ister misiniz, saygıdeğer Lordum?" diyerek yalaka bir edayla başındaki şapkasını çıkardı. Onda beni eğlendiren olağanüstü bir şey vardı, Harry. Sanki bir canavara benziyordu. Benimle alay edeceksin, şimdi, biliyorum, ama birden kendimi içeride buldum ve birinci sınıf bir loca için tam bir Gine ödedim. Bunu neden yaptığımı hâlâ bilmiyorum. Ama eğer içeri girmeseydim, sevgili Harry, girmeseydim, hayatımın en büyük aşk macerasını yaşayamayacaktım. Bak işte gülüyorsun, çok kötüsün, Harry!"

"Gülmüyorum, Dorian, en azından sana gülmüyorum. Ama buna hayatının en büyük aşk macerası dememelisin; hayatının ilk aşk macerası demelisin. Sen her zaman sevileceksin, her zaman aşka âşık olarak yaşayacaksın. *Tutkulu Bir Aşk* yaşamak, yapacak hiçbir işi olmayanlara özgü bir ayrıcalıktır. Bir ülkede çalışmayıp boş gezen bir sınıfın bulunmasının yararı budur işte. Korkma. Seni muhteşem güzellikte şeyler bekliyor, henüz daha bu başlangıç."

"Sen benim karakterimin bu kadar sığ mı olduğunu sanıyorsun?" diye kızgınlıkla bağırdı Dorian Gray.

"Hayır, ben senin karakterinin işte bu kadar derin olduğunu sanıyorum."

"Ne demek istiyorsun?"

"Sevgili oğlum, asıl sığ olanlar, hayatlarında sadece tek bir kere aşkı yaşayanlardır. Onların vefa ve sadakat dedikleri şeyi ben ya alışkanlığın verdiği uyuşukluk ya da hayal gücünün yokluğu olarak adlandırırım. Zihinsel yaşam için tutarlılık ne ise duygusal yaşam için tutarlılık da vefadır: basit bir yenilgi itirafı. Vefa! Bir gün bunu incelemem gerekiyor. Tutkunun içinde sahiplenme duygusu da vardır. Başkaları alır diye korkmasak, hayatımızdan çoktan atacağımız bir yığın şey var. Ama seni engellemek istemiyorum. Hikâyeni yaşamaya devam et."

"Her neyse, sonuçta kendimi oldukça kötü, küçücük bir locada buldum. Hani tek kelimeyle burnumun dibinde denecek yakınımda da son derece sıradan bir sahne perdesi vardı. Locanın perdesinin arkasından usulca salonu gözlemledim. Adi bir şekilde gösterişli bir yerdi. Ve tıpkı üçüncü sınıf bir evlilik pastası gibi aşk tanrısına dair tuhaf ve komik biblolarla süslenmişti. Üst balkon ve orkestra yeri oldukça doluydu. Rengi solmuş iki sıra tabure bomboştu ve birinci balkon dediklerini tahmin ettiğim yerde neredeyse hiç kimse yoktu. Ortada dolaşan satıcı kadınlar portakal suyu ve zencefilli bira satıyorlardı, seyirciler sürekli fındık fıstık yediği için korkunç bir tüketim söz konusuydu."

"İngiliz Tiyatrosu'nun[9] parlak günleri gibi olmalı."

"Aynen öyle. İnsanın içini karartan kasvetli bir görüntü hâkimdi. Ne yapmam gerektiğini kara kara düşündüğüm sırada, gözüme program ilişti. Oynanacak oyun neydi dersin, Harry?"

"Herhalde *Geri Zekâlı Bir Çocuk* ya da *Salak ama Masum* falandı. Büyük babalarımız bu oyunları pek severlerdi. Dorian, her geçen gün büyük babalarımız için iyi olan şeylerin bizim için iyi olmadığını daha iyi anlı-

yorum. Siyasette olduğu gibi sanatta da *les grand -peres ont toujours tort**"

"Yok, bu bizim beğenimize uygun bir oyundu, Harry. Oyunun adı *Romeo ve Juliet* idi. Ve bu izbe bir oyuktan ibaret yerde Shakespeare'i izleme fikrinin ilkin sinirlerimi bozduğunu itiraf etmeliyim. Ama bir şekilde, ilgi de duyuyordum. Ne olursa olsun, birinci perdeyi izlemek için beklemeye karar verdim.Kırık bir piyanoya oturmuş genç bir Musevi tarafından yönetilen orkestra, rezaletti. Duyduğum kötü müzikten dolayı oradan kaçmak üzereyken sonunda perde açıldı ve oyun başladı. Romeo rolündeki adam yaşlıydı, mantar tıpadan yapılmış kaşları, trajedilere uygun boğuk bir sesi vardı, tıknaz vücuduyla bira fıçısına benziyordu. Mercutio da neredeyse onun kadar kötüydü. Onu da sıradan bir komedyen oynuyordu. Araya kendi ürettiği replikler serpiştirmişti, orkestra üyeleriyle fazla samimiydi. Anlayacağın aktörlerin ikisi de sahnenin dekoru kadar kötüydü, dekor bir köy panayırından alınmışa benziyordu. Ama Juliet! Harry, henüz daha on yedisinde var yok, küçücük bir kız düşün, çiçek gibi narin bir yüz, eski Yunan resimlerindeki gibi küçük bir baş, su gibi dalga dalga inen koyu kestane rengi saçlar, mor renkli ihtiras kuyuları gibi menekşe rengi gözler ve gül yapraklarını çağrıştıran dudaklar. Hayatımda gördüğüm en güzel şeydi bu kız. Bir keresinde bana dokunaklı şeylerin seni etkilemediğini söylemiştin, ama yine de o güzellik, o saf güzellik senin bile gözlerini yaşartabilirdi. Harry, inan bana o an aniden gözüme dolan yaşlar yüzünden kızı seçemez olmuştum. Ya onun sesi... ben hayatımda böyle bir ses duymamıştım. İlkin çok alçak sesliydi, sanki derinden gelen yumuşak notalar gibiydi. Sonra biraz daha

* Büyükbabalarımız hep hatalıdır.

yükselince bir flüte ya da uzaklardan duyulan bir obua sesine benziyordu. Bahçe sahnesinde ise tıpkı şafaktan önce öten bülbüllerin o coşkudan titreşen seslerini andırıyordu. Sonraları bazen bir kemanın kendisine has o vahşi ihtiraslı sesine dönüşüyordu. Seslerin insanda uyandırdığı duyguları bilirsin. Benim de hayatımda unutamayacağım iki ses var, senin sesinle Sibyl Vane'in sesi. Gözümü kapatınca bu sesleri duyabiliyorum, ama ikisi de bana farklı şeyler söylüyorlar. Hangisini dinleyeceğimi bilemiyorum. Neden onu sevmemeliyim? Harry, ben onu seviyorum. Benim için o bu hayatta her şey demek. Üst üste her gece onu seyretmek için tiyatroya gidiyorum. Bir gece Rosalind oluyor, ertesi gece Imojen. Onun bir İtalyan mezarlığının loş karanlığında aşığının dudağındaki zehri emdikten sonra ölüşünü, bir başka sefer uzun spor çorap, dizlik pantolon, zarif bir kep giyerek güzel bir delikanlı kılığına girip Arden Ormanında gezinişini izledim. Bir keresinde delirip suçlu bir kralın karşısına çıktı, ona tatsın diye acı otlar verdi. Bir keresinde ise kıskançlığın kara ellerinin onun o kuğu gibi boynunu sıktığı masum biriydi. Onu her kılıkta ve her devirde izledim. Sıradan kadınlar hayal gücümüzü etkileyemezler. Onlar sadece yaşadıkları devrin sınırları içinde kalmış kişilerdir. İçlerine gömüldükleri kalıplarından çekip çıkarmaya değecek bir büyüye sahip değildirler. Onların kafalarının içini de şapkaları gibi ezbere söyleyebiliriz. Onları bulmamız çok kolaydır. Hiçbirinde gizem yoktur. Sabahları parkta at binerler, öğleden sonraları çay partilerinde boy gösterip gevezelik ederler. Gülüşleri bile klişedir, davranışları hep modaya göre uydurulmuştur. Ruhlarını kolayca okuruz. Ama tiyatro oyuncusu bir kadın! Bir oyuncu bambaşkadır! Harry, neden bana âşık olmaya değecek tek şeyin bir tiyatro oyuncusu olduğunu söylemedin?"

"Çünkü onlardan pek çoğuna âşık oldum, Dorian."

"Ah! Evet, hani şu boyalı saçlı, boyalı yüzlü iğrenç kişiler."

"O boyalı saçlarla, boyalı yüzleri o kadar aşağılama" dedi Lord Henry. "Bazen onlar olağanüstü çekici olabiliyorlar." dedi, Lord Henry.

"Keşke Sibyl Vane'den sana hiç söz etmeseydim."

"Söz etmeden duramazdın, Dorian. Sen hayatın boyunca yaptığın her şeyi bana anlatacaksın."

"Evet, bu doğru, buna gerçekten inanıyorum, Harry. Sana her şeyi söylemekten kendimi alamıyorum,. Üzerimde tuhaf bir etkin var. Ağır bir suç işlesem bile gelip sana itiraf ederdim. Sen beni anlardın."

"Senin gibi kişiler yaşamın güneş ışınlarıdırlar ve asla ağır suç işleyemezler, Dorian. Ama yine de iltifatlarına teşekkürler. Şimdi anlat bana bakalım... bu arada iyi bir çocuk olarak bana şu kibriti uzat: teşekkürler... Sibyl Vane ile arandaki ilişkinin adı nedir?"

Dorian Gray yanakları kıpkırmızı kesilmiş bir halde öfkeyle ayağa fırladı. "Harry! Sibyl Vane kutsaldır!"

"Zaten sadece kutsal şeylere dokunmaya değer" dedi Lord Henry. Bunu söylerken sesinde tuhaf bir hüzün vardı. "Niye kızıyorsun? Kız nasılsa bir gün gelip senin olacak. İnsan âşık olduğunda kendisini kandırarak işe başlar, iş bittiğinde de başkalarını aldatır. Dünyamızın romantizm dediği işte bundan ibarettir. Herhalde onunla tanıştın, öyle değil mi?"

"Elbette tanıştım. Tiyatroya ilk gittiğim gece o yaşlı Yahudi, oyunun sonunda locama geldi ve beni kulise götürüp onunla tanıştırmayı teklif etti. Ona çok kızdım. Jüliet'in yüzlerce yıl önce öldüğünü, şu an Verona'da mermerden bir mezarda yattığını söyledim. Yüzündeki şaşkın

ifadeden anladığım kadarıyla adam şampanyayı ya da içkiyi fazla kaçırmış olduğum izlenimine kapıldı."

"Hiç şaşırmadım."

"Sonra bana gazeteci olup olmadığımı sordu. Ben de gazete okumadığımı söyledim. Adam bunu duyunca tabii ki büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Bütün tiyatro eleştirmenlerinin ona karşı komplo kurma peşinde olduklarını ve istisnasız hepsinin satılık olduklarını söyledi."

"Söylediklerinde haklı olabilir, buna hiç şaşırmam. Ama diğer taraftan da görünüşlerine bakacak olursan, çoğu eleştirmenin pahalı kişiler olmadığı ortada."

"Bilmiyorum ama o bence eleştirmenleri kendi kesesine göre pahalı buluyor olmalı diye düşünüyorum" diyerek güldü Dorian. "Her neyse, artık tiyatronun ışıkları söndürülmeye başladığında oradan ayrıldım. Bu arada Yahudi bana puro satmak istiyor ve elindeki markayı ısrarla öneriyordu. Reddettim. Ama tabii ertesi gece yine oraya gittim. Yahudi yine beni karşısında görünce yerlere kadar eğilip selamladı ve benim çok cömert bir sanat dostu olduğumu söyledi. Aslında çok sinir bozucu bir adamdı, ama Shakespeare'e görülmemiş derecede tutkusu vardı. Bir keresinde bana gururlu bir edayla beş kez iflas ettiğini, hepsinin de bir şair, Shakespeare, yüzünden olduğunu söyledi. Bu olayı bile bir ayrıcalık olarak görüyordu."

"Gerçekten ayrıcalıktır, sevgili Dorian, hem de büyük bir ayrıcalık. Pek çok kişiye göre yaşam bir şiir ya da düz yazıdan ibarettir ve onlara aşırı ölçüde yatırım yaptıkları için iflas ederler. Onlar için şiir ve edebiyat yüzünden batmak onurdur. Her neyse, Sibyl Vane ile ilk olarak ne zaman konuştun peki?"

"Üçüncü gece. Rosalind'i oynuyordu. Kulise gitmekten kendimi alamadım. Ona sahnedeyken birkaç çiçek at-

mıştım, o da bana bakmıştı, daha doğrusu bana sanki baktı gibi gelmişti. İhtiyar Yahudi ısrarcıydı. Beni kulise götürmeyi kafasına koymuştu bir kere, ben de ona razı oldum. Sence bu kızla tanışmamakta ısrar edişim tuhaf bir şey değil mi?"

"Hayır, ben öyle düşünmüyorum."

"Neden peki, sevgili Harry?"

"Başka bir zaman anlatırım. Şimdi şu kızı tanımak istiyorum."

"Sibyl'i mi? Ah, çok utangaç ve çok nazikti. Çocuksu bir havası vardı. Performansı hakkında ne düşündüğümü söylediğimde, o nefis gözleri hem şaşkınlıktan hem de sevinçten kocaman açıldı. Etkisinin gücünden habersiz olduğu belliydi. Aslında sanırım ikimiz de çekingenlik sıkıntısı çekiyorduk. İhtiyar Yahudi tozlu giyinme odasının kapısında durmuş sırıtarak ikimize dair güzel lafları peş peşe sıralarken, biz çocuklar gibi birbirimizin yüzüne bakıp duruyorduk. Bu arada adam bana 'Lordum' demekte ısrar ediyordu. Bu yüzden Sibyl'e öyle bir unvanım olmadığımı söylemek zorunda kaldım. O da hemen oldukça samimi bir tavırla, 'Bence siz Lord'tan ziyade bir prense benziyorsunuz. O yüzden bence size 'Yakışıklı Prens' demeliyim,' dedi."

"Vay canına, Dorian. Demek bizim Matmazel Sibyl iltifat etmeyi de iyi biliyormuş."

"Sen onu anlayamıyorsun, Harry. O beni sadece oyunu izlemeye gelen biri olarak görüyordu. O daha hayatın gerçeklerini bilmiyor bile. Annesiyle birlikte yaşıyor. Annesi yaşlı ve yorgun bir kadın, ilk kez ziyaretlerine gittiğim gece bana üzerindeki kimonoya benzer mor renkli bir sabahlıkla Leydi Capulet'i oynadı. Görmüş geçirmiş birine benziyor."

Lord Henry ellerindeki yüzükleri gözden geçirirken, "O tipleri çok iyi bilirim, içime fenalık getirirler" diye mırıldandı.

"Yahudi bana onun yaşam hikâyesini anlatmak istedi, ama ilgimi çekmediğini söyleyerek reddettim."

"En doğrusunu yapmışsın. Başkalarının trajik yaşam hikâyesinde hep çirkin ve acı bir şey vardır."

"Benim tek ilgilendiğim şey Sibyl. Nereden geldiği beni ilgilendirmiyor. O küçücük başından minicik ayaklarına kadar tümüyle harika bir yaratık. Her gece tiyatroya onu seyretmeye gidiyorum ve her gece onu daha da muhteşem buluyorum."

"Şimdilerde benimle hiç yemeğe çıkmamamın nedeni bu olsa gerek. Gerçi senin ilgi çekici bir aşk macerası yaşadığını tahmin ediyordum. Gerçekten de öyleymiş ama tam da beklediğim gibi değilmiş."

"Sevgili Harry, neredeyse her gün öğle ya da akşam yemeklerini birlikte yiyoruz zaten, kaç defa seninle operaya da geldim", Dorian Gray'in mavi gözleri çok şaşırmış olduğunu ifade eder şekilde kocaman açılmıştı.

"Ama hep çok geç kalıyorsun."

"Tamam, ama ne yapayım ki, Sibyl'in oyununu görmeye gitmeden edemiyorum" diye bağırdı, "tek bir perde için bile olsa. Onu görmeye doyamıyorum. Ve o fildişine benzeyen narin bedende gizlenmiş harikulade ruhu düşündükçe sanki kendimden geçiyorum."

"Herhalde artık bu gece benimle yemeğe gelirsin, değil mi, Dorian?"

Dorian başını iki yana salladı. "Bu gece Sibyl, Imogen oluyor" dedi, "Yarın gece de Juliet."

"Peki ne zaman Sibyl Vane oluyor?"

"Hiçbir zaman."

"Seni tebrik ederim."

"Çok kötüsün, Harry! Sibyl benim için dünyanın tüm büyük kadın kahramanlarının bir kişide birleşmiş hali. O bir kişiden fazlası. Gülüyorsun ama sana onun büyük bir yetenek olduğunu söylüyorum. Ve ona aşığım, onu kendime âşık etmeliyim. Sen hayatın tüm sırlarını bilen birisin, söyle bana, nasıl bir büyü yapmalıyım ki, Sibyl Vane bana âşık olsun! Romeo'yu kıskandırmak istiyorum. Tarihin ölü âşıkları kahkalarımızı duyup hüzünlensinler istiyorum. Bizim ateşimizden bir soluk onların toprağına can versin, küllerini uyandırıp acı çektirsin istiyorum. Ulu Tanrım, ona tapıyorum, Harry!" Dorian konuşurken odada bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Yanaklarında hummaya yakalanmış ateşli bir hastanınki gibi kırmızı lekeler belirmişti. Aşırı derecede heyecanlıydı.

Lord Henry onu gizli bir hazla izlemekteydi. Şu an Dorian, Basil Hallward'ın stüdyosunda karşılaştığı o utangaç ve ürkek çocuktan nasıl da farklıydı! Kişiliği bir çiçek gibi gelişmiş, üzerinde alev kızılı tomurcuklar açmıştı. Ruhu sığındığı gizli yerden çıkmış, arzuları da onu yarı yolda karşılamıştı.

"Peki, ne yapmayı planlıyorsun?" diye sordu en sonunda.

"Basil'le bir gece gelip onun performansını görmenizi istiyorum. Sonucundan hiç ama hiç korkmuyorum. Onun üstün yeteneğini kesinlikle kabul edeceksiniz. Ben de sonra onu o Yahudilerin ellerinden kurtaracağım. Ama onunla üç yıllık sözleşme yapmışlar, yani bugünü saymazsak daha iki yıl, sekiz ay var. Bunun için Yahudi'ye bir şeyler ödemem gerekecek tabii ki. Bu işi hallettikten sonra West End'te[10] bir tiyatro tutup Sibyl'i güzelce tanıtacağım. Bütün dünyayı da tıpkı beni büyülediği gibi büyüleyecektir."

"Sevgili oğlum, bu imkânsız bir şey"

"Evet, büyüleyecek. Sibyl'deki sadece sanat yeteneği, sanata dair kusursuz bir içgüdü değil, aynı zamanda onun kişiliği. Sen bana kaç kez çağı etkileyen kişilerin ilkeleri değil, kişilikleri demiştin."

"Pekâlâ, hangi gece gidiyoruz?"

"Dur bakayım. Bugün günlerden Salı. Yarın diyelim o zaman. Sibyl yarın gece Jüliet'i oynuyor."

"Pekâlâ. Saat sekizde Bristol'de.[11] Ben Basil'e uğrar onu alırım."

"Sekiz olmaz, Harry, lütfen. Altı buçukta. Perde açılmadan orada olmalıyım. İlk perdede görmelisin onu, Romeo ile karşılaştığı zaman."

"Altı buçuk! Ne tuhaf bir saat! Çay içilecek ya da İngiliz romanı okunacak bir saatte et suyu içmek gibi bir şey. Bari şunu hiç değilse yedi yapalım. Hiçbir centilmen yediden önce akşam yemeği yemez. Sen yarına kadar Basil'i görecek misin, yoksa ben bir not yazayım mı?"

"Sevgili Basil! Onu görmeyeli bir hafta oluyor. Çok ayıp oldu, bana özel olarak tasarladığı harika bir çerçeve içinde portremi yolladı. Resim benden bir ay daha genç diye onu kıskanıyorum ama aslında portreme tek kelimeyle bayıldığımı itiraf etmeliyim. Belki sen bir not yazsan daha iyi olur. Onunla yalnız kalmayı pek istemiyorum. Hep beni sinirlendirecek şeyler söylüyor. Gerçi bana çok yerinde öğütler de veriyor."

"İnsanlar nedense ihtiyaç duydukları şeyleri bir an önce elden çıkarmaya çok isteklidirler. Ben buna cömertliğin dibi diyorum, "diyerek güldü Lord Henry.

"Hayır, Basil dünya iyisi bir adamdır, ama biraz incelikten yoksunmuş gibi geliyor bana. Seni tanıdıktan sonra bunun iyice farkına vardım, Harry."

"Basil, sevgili dostum, o kişiliğindeki tüm sevimli yönleri mesleğine aktarır. Bunun sonucu olarak yaşaması için

ona geriye doğal olarak önyargıları, ilkeleri ve sağduyusu kalır. Bu yüzden tanıdığım sanatçılar içinde gündelik yaşamda her daim sevimli görünenler aslında kötü sanatçılardır, çünkü iyi sanatçılar sadece eserleriyle var olanlardır, bu yüzden de kişilikleri hep silik kalır. Büyük şair, yani gerçekten büyük olan şair, tüm insanlar içinde şiirle hiç ilgisi yokmuş gibi duran, şiire en uzak görünendir. Ama onlar öylece yerlerinde dururken, onların yerine hep üçüncü, dördüncü sınıf şairler insanların ilgisini çeker. Onların şiirleri ne kadar kötüyse, görünümleri o kadar çarpıcıdır. İkinci sınıf bir sone kitabı yayımlatmış olmak, onları karşı konulmaz kılmaya yeter. Onlar hiçbir zaman yazamadıkları şiirleri güya yaşarken, diğerleri, yani gerçek şairler hayatta gerçekleştirmeyi asla göze alamadıkları şeylerin şiirini yazarlar."

"Bunun gerçekten böyle mi olduğunu merak ediyorum, Harry?" diyen Dorian Gray masanın üzerindeki altın kapaklı büyük şişeden mendiline biraz parfüm döktü. "Sanırım öyle olsa gerek, sen öyle diyorsan mutlaka öyledir. Şimdi gitmek zorundayım. Imojen beni bekliyor. Yarını unutma. Hoşça kal."

Dorian dışarı çıkınca Lord Henry ağırlaşan gözkapaklarını indirip düşünmeye başladı. Şimdiye dek onu Dorian Gray kadar ilgilendiren pek az kişinin çıktığı bir gerçekti. Ama yine de genç adamın başka birine çılgın gibi âşık olmuş olması genç lorda hiç can sıkıntısı vermiyor ya da onu kıskandırmıyordu. Tersine hoşuna gidiyordu. Yaşadığı bu aşk onun gözünde Dorian Gray'i daha ilginç ve incelemeye değer kılıyordu. Lord Henry oldum olası doğa bilimlerine karşı büyük bir merak duymuş, ancak bu bilimlerin sıradan konularını önemsiz ve hafif bulmuştu. Bu sayede o da işe kendisi üzerinde deney yaparak başlamış, sonunda kendini başkaları üzerinde

deney yaparken bulmuş. Lord Henry'nin gözünde incelemeye değer tek şey insan yaşamıydı. Bu kadar değerli bir şey olamazdı. Aslında inceleme yapan kişi yaşamı acılarla sevinçlerin karışımıyla dolu olan deney tüpünün içinde gözlemlerken, yüzüne camdan bir maske takamıyor, zehirli buharların beynini etkileyip içinde tuhaf şekiller belirmesine, onun garip fanteziler, biçimsiz hayallerle zonklamasının önüne geçemiyordu. Öylesine sinsi zehirler vardı ki, insanın onun niteliklerini ayırt edebilmesi için onlarla zehirlenmesi gerekti. Yine de bu inceleme en sonunda insana mükemmel bir ödül getiriyordu! Dünya insanın gözünde nasıl da harikulade bir yer oluyordu! Tutkunun o tuhaf, katı mantığının ve aklın duygusallıkla renklenen yaşamının ayırdına varmak, bu ikisinin nerede bir araya gelip nerede ayrıldıklarını, nerede birlik olduklarını, nerede ikiliklerin çıktığını gözlemlemek... bunda ne büyük bir kıvanç gizliydi! Kaça mal olduğu kimin umurundaydı? Hiçbir heyecanın bedeli aşırı sayılmazdı.

Bunu bilmek, bunun bilincinde olmak Lord Henry'nin misket gibi, kahverengi gözlerini hazla parıldattı. Onun söylediği sözler yüzünden, ezgi dolu bir sesle söylemiş olduğu o ezgisel sözler yüzünden Dorian Gray'in ruhunun bu beyaz zambak kadar taze ve güzel genç kıza doğru kaymış, adeta kızın önünde diz çöküp tapınır hale gelmişti. Genç adam büyük ölçüde onun eseriydi. Lord Henry erken geliştirmişti onu. Bu da bir şeydi. Sıradan insanlar yaşam, sırlarını ifşa edene kadar beklerlerdi. Ancak birkaç seçilmiş kişiye yaşamın sırları daha perde açılmadan önce görünürdü. Bazen bu, sanatın, özellikle de tutkularla ve akılla doğru orantılı olan edebiyat sanatının etkisiyle olurdu. Zaman zaman da karmaşık bir kişilik sanatın yerine geçip onun görevini üstlenir, kendince gerçek bir

sanat eseri olup çıkardı. Hayatın da aynen şiir, heykel, resim gibi özenerek yarattığı büyük eserleri vardır. Evet, genç adam zamanından önce gelmişti. Hasadını baharda topluyordu. Gençliğin yaşam hızı ve ateşiyle doluydu ve kendi varoluşunun bilincine de varmaya başlıyordu. Onu gözlemlemek büyük zevkti. Doğrusu o güzel yüzü, güzel ruhuyla genç adam inanılması çok zor bir şeydi. Sonun nasıl geleceğinden kaderinin ne olduğundan kime neydi? Tıpkı bir sahne oyununda ya da bir karnavalda, sevinçleri bizden uzakmış hissine kapıldığımız, acıları güzellik duyumuzu okşayan, yaraları kırmızı güller gibi kanayan kişileri andırıyordu.

Ruh ve beden, bedenle ruh, nasıl da gizemli şeylerdi! Ruh vahşileşip hayvanileşebiliyor, beden de içinde ruhani cevherleri barındırabiliyordu. Duyguların yücelttiğini akıl aşağılayabiliyordu. Bedensel dürtünün nerede sona erdiğini, ruhsal dürtünün nerede başladığını kim bilebilirdi? Sıradan ruhbilimcilerin rastgele yaptıkları tanımlamalar ne kadar sığdı! Ayrıca çeşitli ruhbilim okullarının ileri sürdükleri fikirler arasında seçim yapmak da ne zor bir işti! Acaba ruh günah evinin içinde oturan bir gölge miydi? Ya da Giardano Bruno'nun düşündüğü gibi ruhun içinde oturan beden miydi? Aslında tıpkı ruhun maddeyle birleşmesinin sır olması gibi ruhun maddeden ayrılması da bir sırdı. Lord Henry psikolojiyi alabildiğine kesin, mutlak bir bilim dalı haline getirerek en küçük yaşam pınarlarının bile gözler önüne serilmesini sağlamanın elimizde olup olmadığını merak etmeye başladı. Şu durumda kendi kendimizi hep yanlış anlıyor, başkalarını da nadiren anlıyorduk. Deneyim denen şey etik yönden hiçbir değer taşımıyordu. Deneyim denen şey insanların kendi hatalarına verdiği bir addan ibaretti. Ahlakçılar bunu genel olarak bir tür ikaz saymışlar, kişiliğin geliş-

mesi için etik açıdan yararlı olduğunu ileri sürmüşlerdi. Neyi takip edeceğimizi öğreten ve neyden kaçınmamız gerektiğini gösteren bir işaret olarak övmüşlerdi. Ancak deneyimde motive edici bir güç yoktu. Deneyimin oynadığı rolün etkisi, vicdanın oynadığı rolün etkisi kadar önemsizdi. Ortaya koyduğu tek gerçek, bundan önce bir defa işlediğimiz günahı bundan böyle birçok defa, hem de seve seve işleyeceğimizin kesin olduğu, bu yüzden de geleceğimizin geçmişimize eş olacağıydı.

İnsanı tutkuların bilimsel anlamda irdelenmesine götüren tek yolun deneysel yöntem olduğunu açık ve net olarak görebiliyordu. Onun için Dorian Gray de ona parlak ve verimli sonuçlar vaat eden önemli bir denekti. Ansızın büyük bir tutkuyla kapıldığı Sibyl Vane'e karşı duyduğu bu çılgın aşk, aslında hiç de küçümsenmeyecek ilginçlikte ve olağanüstü psikolojik boyutta bir olaydı. Bunda merakın ve yenilik isteğinin de büyük rol oynadığı kuşku götürmez bir gerçekti. Ama yine de basit bir kendini kaptırma olayı değildi, oldukça karmaşıktı. Bu karmaşıklığın bileşiminde yer alan ve gençlikten kaynaklanan şehvet güdüsü, ortaya hayallerinin etkisiyle değişime uğramış, genç adamın gözünde mantıktan ve sağduyudan uzak, bu yüzden de oldukça tehlikeli görünen bir duygunun ortaya çıkmasına neden olmuştu. Tutkular, kaynakları konusunda kendi kendimizi aldattığımız güçlü duygulardı ve üzerimizde en acımasız baskıları kurarlardı. En cılız güdülerimiz niteliğini bildiklerimizdi. Çoğu zaman başkaları üzerinde deneyler yaptığımızı sandığımız sırada, aslında kendi üzerimizde deneyler yapıyorduk.

Lord Henry, oturduğu yerde bunları düşünmeye dalmışken kapı vuruldu ve uşak içeri girip akşam yemeği için giyinme zamanının geldiğini bildirdi. Bunun üzerine yerinden kalkıp pencereden dışarı, caddeye baktı. Gün-

batımı karşı sıradaki evlerin üst pencerelerini kıpkırmızı birer altına dönüştürmüştü. Camları kızgın metal levhalar gibi ışıldıyordu. Yukarıda, gökyüzü solmuş bir güle benziyordu. Lord Henry genç arkadaşının şehvet dolu, renkli yaşamını düşündü ve bu işin sonunun nereye varacağını merak etti.

Saat on iki buçuk civarında eve döndüğünde holdeki masanın üzerinde bir telgraf buldu. Açtığında Dorian Gray'den geldiğini anladı. Telgraf Dorian Gray'in Sibyl Vane ile evlenmek üzere nişanlandığını haber veriyordu.

bölüm
beş

"Anne, anne, bilemezsin ne kadar mutluyum!" diye fısıldayan genç kız başını yorgun ve yaşı geçkin görünen kadının kucağına gömdü. Kadın insanın gözünü kamaştıran, rahatsız edici ışığa sırtını dönmüştü ve köhne oturma odalarındaki tek eşya olan eskimiş, kırık dökük koltukta oturuyordu. "Öylesine mutluyum ki!" diye tekrarladı genç kız, "sen de mutlu olmalısın!"

Bayan Vane birden irkildi, ardından bizmuttan[1] dolayı beyazlamış zayıf ellerini kızının başına koydu. "Mutlu olmak!" diye tekrarladı, "Ben sadece seni sahnede gördüğümde çok mutlu oluyorum, Sibyl. Mesleğinden başka hiçbir şey düşünmemelisin. Bay Isaacs bize büyük bir iyilik yaptı. Ona olan borçlandığımız parayı ödemeliyiz."

"Genç kız başını kaldırıp annesine bakarak altdudağını sarkıttı. "Sen şimdi paradan mı söz ediyorsun, anne?" diye bağırdı. "Paranın ne önemi var? Aşk paradan daha üstündür."

"Bay Isaacs bize borçlarımızı kapatmamız ve James'e doğru dürüst bir kıyafet alabilmemiz için elli sterlin verdi. Unutma Sibyl, elli sterlin çok büyük bir meblağ. Bay Isaacs bize büyük iyilik yaptı."

"Ama o bir centilmen değil, anne", genç kız öfkeyle ayağa fırlayıp pencereye doğru yürüdü. "Benimle konuşma tarzından nefret ediyorum."

Annesi tedirgin ve huysuz bir ifadeyle, "O olmasa ne yapardık bilemiyorum" dedi.

Sibyl başını arkaya atıp kahkahalarla güldü. "Ona ihtiyacımız yok artık anne. Bundan böyle bizim yakışıklı prensimiz var" diyerek Sibyl bir an durdu. Onu andığı anda sanki kanına gül katılmış gibi birden yanakları pembeleşti. Nefesi sıkıştı, gül yaprağını andıran dudakları aralandı. Titriyorlardı. Sıcak bir güney rüzgârının esintisi tutkulu bir şekilde elbisesinin ince kıvrımları arasında dolaştı. "Ona aşığım" dedi yalın ve net bir ifadeyle.

Ama annesinin cevabı tıpkı bir papağanın aynı sözü art arda tekrarlaması gibiydi. "Aptal çocuk! Aptal çocuk!" Konuşurken sahte taşlarla süslü yüzükler taşıyan parmaklarını sallaması sözcüklere daha bir tuhaflık katıyordu.

Genç kız yine güldü. Sesinde sanki kafese kapatılmış bir kuşun şakraklığı vardı. Gözlerinden bu sesle eşdeğer parıltılar yansıdı, sonra da içlerinde sakladıkları sırrın dışarı çıkmasını engellemek ister gibi sıkıca kapandılar. Tekrar açıldıklarında sanki içlerinden sisli bir hülya geçmiş gibiydi.

Akıl ise o eski püskü koltuktan başını kaldırıp kısık dudakları arasından sesini yükselterek ihtiyatlı davranmanın gereğine değiniyor, yazarının sağduyu adına vurgulu imalarda bulunduğu ünlü korkaklık kitabından örnekler veriyordu. Ama genç kız onu dinlemiyordu bile. Tutkusunun zindanı içinde olabildiğince özgürdü. Kendi masal şehzadesi, yakışıklı prensi şu an adeta yanı başındaydı. Sibyl prensini her an yanında hissetmesi için sık sık belleğine başvuruyordu. Belleği de prensini alıp hemen onun yanına getiriyordu. Ve işte prensinin öpüşleri genç

kızın yine dudaklarını yakıyor, sıcacık nefesi gözkapaklarının üzerinde dolaşıyordu.

Sonra akıl tarzını değiştirdi, bu defa ağız arama ve iyice öğrenip anlama gibi keşfetme yöntemlerine geçiş yaptı. Bu genç adam zengin olabilirdi. Eğer öyleyse evliliği düşünmeliydi. Genç kızın kulağının kovuğu içine kurnazlığın dalgalarını estirmeye başladı, yüreğine sinsiliğin oklarını sapladı. Genç kız o ince dudakların kıpırdadığını görüp gülümsedi.

Birden konuşma ihtiyacı duydu. Bu sözlerle dolu sessizlik onu tedirgin ediyordu.

"Anne, anne!" diye bağırdı. "Bu çocuk neden bu kadar çok seviyor beni? Ben onu neden sevdiğimi biliyorum. Onu seviyorum, çünkü o sanki aşkın canlı bir simgesi. Ama o bende ne buluyor? Ben ona layık değilim ki. Gerçi onun yanında kendimi aciz hissetmiyorum ama yine de nedenini açıklayamadığım bir şekilde ondan çok aşağıda hissediyorum. Gurur duyuyorum, müthiş gururlanıyorum. Anne, sen de babamı benim yakışıklı prensimi sevdiğim gibi böyle sevmiş miydin?"

Annesi yüzüne sıvanmış o kalın pudranın altında sapsarı kesildi, kurumuş dudakları seğirdi. Sibyl hemen koşup boynuna atladı ve öptü.

"Bağışla beni, anne. Babamdan konuşmanın seni üzdüğünü biliyorum. Ama üzmesinin sebebi de onu bir zamanlar çok sevmiş olman. Bu kadar üzülme. Ben bugün, senin yirmi yıl önce olduğun kadar mutluyum. Ah! Ne olur, bu mutluluğum sonsuza dek sürsün!"

"Çocuğum, sen daha çok küçüksün, âşık olacak yaşta değilsin. Hem bu çocuk hakkında ne biliyorsun? Onun daha adını bile bilmiyorsun. Hangi açıdan bakarsak bakalım çok uygunsuz ve sırasız bir şey. Tam James'in Avustralya'ya gideceği şu sıralarda düşünecek bir yığın sorunum

varken senden biraz anlayış beklerdim doğrusu. Her neyse, eğer bu çocuk zenginse..."

"Anne, anneciğim, ne olur, mutlu olmama izin ver!"

Bayan Vane kızına baktı, ardından rol yapar gibi tiyatro oyuncularına has yapay bir jestle onu kucaklayıp bağrına bastı. Tam o sırada kapı açıldı ve kestane rengi dağınık saçlı genç bir delikanlı odaya girdi. Tıknaz yapılıydı, iri elleriyle iri ayakları arasındaki devinim biraz uyumsuzdu. Göründüğü kadarıyla kız kardeşinin zarafetinden pek nasibini almamıştı. Bu yüzden onların arasındaki yakın kan bağı ilişkisini kimsenin anlaması mümkün değildi. Bayan Vane bakışlarını ona çevirdi, dudaklarındaki gülümsemenin şiddeti arttı. Kafasında oğlunu izleyici konumuna yükseltti ve oluşturduğu *tablonun* ilgi çekiciliğinden hiç kuşkusu yoktu.

Delikanlı sevecenlikle homurdanır gibi "Sibyl, öpücüklerinin birazını da bana saklayabilirsin" dedi.

"Ah! Ama sen öpülmekten hiç hoşlanmazsın ki, Jim" dedi. "Sen ancak yaşlı bir ayı gibi homurdanmayı bilirsin!" diyerek koşup onu sımsıkı kucakladı.

James Vane kız kardeşinin yüzüne şefkatle baktı. "Benimle birlikte yürüyüşe gelmeni istiyorum, Sibyl. Londra denen bu feci kenti bir daha göreceğimi sanmıyorum. Görmeyi de istemiyorum."

"Oğlum, böyle korkunç şeyler söyleme" diye mırıldandı Bayan Vane. Ardından da içini çekip eski püskü, ucuz bir sahne elbisesini yamamaya başladı. Oğlu gelip onlara katılmadığı için açıkçası biraz hayal kırıklığına uğramıştı. James onlara katılsa daha çarpıcı bir sahne ortaya çıkardı.

"Neden anne? Doğruları söylüyorum."

"Beni üzüyorsun oğlum. Ben senin Avustralya'dan zengin, nüfuz ve mevkii sahibi olarak döneceğine inanı-

yorum. Kolonilerde sosyete diye bir şey olduğuna inanmıyorum, yani benim sosyete diye adlandıracağım bir şey olduğuna. O yüzden bence orada belli bir servet edindikten sonra buraya dönüp Londra'da kendini göstermelisin."

"Sosyete!" diyerek mırıldanıp söylendi çocuk. "O konuyla hiç ilgilenmek istemiyorum. Ben biraz para biriktirip seninle Sibyl'i sahnelerden çekip almak istiyorum. Sahne yaşantısından nefret ediyorum."

"Ah Jim!" dedi Sibyl gülerek, "ne kadar insafsızsın! Ama her neyse, gerçekten seninle yürüyüşe çıkmamı mı istiyorsun? Ne güzel! Oysa senin kendi arkadaşlarınla vedalaşacağını sanıyordum. Sana o feci pipoyu veren Tom Hardy, bu pipoyu içtiğin için seninle alay eden Ned Langton. Onlara rağmen son öğleden sonranı bana ayırman çok hoş doğrusu. Nereye gideceğiz, peki? Haydi, parka gidelim."

"Çok kılıksızım" dedi kardeşi, kaşları çatılmıştı. "Parka sadece şık kişiler gidiyor."

Sibyl onun paltosunun kolunu okşayıp, "Saçmalıyorsun" dedi.

James bir an duraksadı ve sonunda, "Peki" dedi. "Ama sen de giyinmek için fazla oyalanma."

Sibyl dans ederek odadan çıktı. Çok geçmeden üst katta şarkı söylediğini duydular. O küçük ayakları tavanda tıkırdıyordu.

James odanın içinde birkaç kere bir aşağı bir yukarı gidip geldi. Ardından koltuğunda hiç kıpırdamadan oturan kadına döndü. "Anne, eşyalarım hazır mı?"

"Hepsi hazır, James, diye cevap verdi kadın, elindeki işinden gözlerini kaldırmadan. Şu son aylarda katı, inatçı oğluyla konuşurken içi rahat etmiyordu. Onunla göz göze geldikleri zamanlar sinsi ve sığ ruhu tedirgin oluyor, oğlu-

nun herhangi bir şeyden kuşku duyup duymadığını merak ediyordu. Oğlu başka bir şey konuşmadığından çoğunlukla konuşmaksızın geçen aralarındaki bu sessizliğe artık katlanamıyordu. Nitekim dayanamayıp sızlanmaya başladı. Kadınlar kendilerini hep saldırı yoluyla savunurlar, bazen de ani ve anlaşılmaz biçimde teslim olurlar ama bu teslimiyetleri bile saldırı şeklinde olur. Bayan Vane, "James, umarım denizcilik yaşamı seni tatmin eder" dedi. "Bunun kendi seçimin olduğunu unutmamalısın. Oysaki bir avukatın yanında çalışabilirdin. Avukatlık çok saygın bir meslektir. Özellikle taşrada görev yapanlar, hep oranın kalburüstü aileleri tarafından yemeğe davet edilirler."

"Ben avukatlık bürolarından ve katiplerden nefret ederim" dedi oğlu. "Ama evet, sonuna kadar haklısın; bu benim kendi seçimim. Tek söyleyebileceğim, Sibyl'e göz kulak olman. Ona birilerinin kötülük yapmasına izin verme. Ona çok dikkat etmelisin, anne."

"James çok tuhaf konuşuyorsun. Benim Sibyl'e göz kulak olmadığımı mı düşünüyorsun?"

"Duyduğuma göre her akşam tiyatroya genç bir adam geliyormuş ve Sibyl'le konuşabilmek için kulise giriyormuş. Doğru mu bu? Nedir bu iş?"

"James sen şu an hiç anlamadığın şeyler hakkında konuşuyorsun. Bizim meslek her zaman insanların ilgi odağı olan bir meslektir, herkes bize ilgi duyar. Bir zamanlar bana yağmur gibi çiçek buketleri gelirdi. İnsanlar o günlerde tiyatro oyunculuğunun ne olduğunu gerçekten bilirdi. Sibyl'e gelince, onun şu sıralar ciddi bir ilişkisi olup olmadığını bilmiyorum. Ama sözünü ettiğin gencin tam anlamıyla bir centilmen olduğundan kuşkum yok. Bana da her zaman son derece saygılı davranıyor. Ayrıca görünüşüne bakılırsa, oldukça zengin biri olmalı. Gönderdiği çiçekler çok esaslı."

"Ama adını bile bilmiyorsun" dedi çocuk sert bir şekilde.

"Hayır" dedi kadın, yüzünde sakin bir ifadeyle. "Henüz adını söylemiş değil. Ama bana göre çok romantik bir adam. Aristokrat sınıfından biri olsa gerek."

James Vane dudağını ısırdı, sonra yine "Sibyl'e göz kulak ol, anne" diye bağırarak tekrarladı. "Ona göz kulak ol."

"Oğlum beni çok fazla geriyorsun. Sibyl'e her zaman göz kulak oldum. Ayrıca bu genç adam eğer gerçekten varlıklı biriyse, Sibyl'in onunla ilişkiye girmemesi için hiçbir sakınca yok demektir. Onun bir aristokrat olduğuna inanıyorum. Görünüşü tamamen öyle, inan bana. Sibyl onunla göz kamaştıran bir evlilik yapabilir. Bence harika bir çift olurlar. Üstelik çocuk olağanüstü yakışıklı, herkesin dikkatini çekecek kadar yakışıklı."

Çocuk kendi kendine bir şeyler mırıldanıp kalın parmaklarıyla davul çalar gibi pencere camına vurdu. Tam annesine bir şey söylemek için dönmüştü ki, kapı açıldı ve Sibyl koşarak içeri girdi.

"İkiniz de ne kadar ciddisiniz öyle!" dedi genç kız. "Sorun ne?"

"Hiçbir şey" diye yanıtladı James Vane. "Ben insanların hiç değilse arada bir ciddi olması gerektiğini düşünüyorum. Şimdilik hoşça kal, anne. Akşam yemeğimi saat beşte yiyeceğim. Gömleklerim dışında her şeyi bavuluma koydum, senin bir şey yapmana gerek yok."

"Güle güle, oğlum" diyerek soğuk ve ciddi bir tavırla eğilir gibi yaptı annesi.

Oğlunun kendisiyle konuşurken takındığı tavır ve ses tonu kadını aşırı derece rahatsız etmişti. Ayrıca da genç delikanlının bakışlarında annesini korkutan tuhaf bir şey vardı.

"Haydi öp bakalım beni anne" dedi Sibyl. O gül dudakları kadının solmuş yanaklarına dokundu, onun donmuş yüzünü ısıttı.

"Çocuğum! Çocuğum!" diye hafifçe bağırdı kadın ve tiyatronun balkonuna bakar gibi gözlerini yukarı kaldırdı.

"Haydi gel artık, Sibyl" dedi James sabırsızlanarak. Annesinin bu yapmacık davranışlarından nefret ediyordu.

Rüzgârın savrulmasıyla ara sıra göz kırpan güneş ışığına çıkıp kasvetli Euston Sokağı'ndan[2] aşağı doğru yürümeye başladılar. Yoldan gelip geçenler böylesine zarif ve kibar bir genç kızın yanında kaba ve biçimsiz giysiler içinde hantal genç bir adamın olmasına hayretle bakıyorlardı. Bu tıpkı sıradan bir bahçıvanın bir gülle kol kola yürümesine benziyordu.

James arada bir meraklı bir yabancının bakışını yakaladığında hemen yüzünü asıp somurtuyordu. Kendisine birilerinin gözlerini dikip bakmasından hiç hoşlanmıyordu, bu dâhilere ileri yaşlarında gelen, hiçbir zaman da peşlerini bırakmayan sıradan bir durumdur. Oysa Sibyl çevresinde uyandırdığı etkinin hiç farkında değildi. Kalbindeki aşk dudaklarında kahkahaya dönüşüp titreşiyordu. Genç kız sürekli olarak Yakışıklı Prensini düşünüyordu. Ama onu rahatça düşünebilmek için ondan kardeşine hiç söz etmiyor, James'i meşgul etmek için onun binip gideceği gemi, gideceği yerde bulacağına kesin gözle baktığı altınlar ve haydutların elinden kurtaracağı zengin ve harikulade güzel kız hakkında gevezelik edip duruyordu. Jim gemi kaptanı ya da yük tayfası olarak kalmayacaktı elbette. Hayır! Kaptanların ve denizcilerin hayatı çok kötüydü. Pis bir gemiye tıkılıp kalmayı, dışarıda uğultulu gemiden içeri girmeye çalışan hörgüçlü azgın dalgaları, direkleri deviren, yel-

kenleri şeritler halinde çığlık çığlık biçen kapkara bir rüzgârı düşünsenize. Hayır, gemi Melbourne'e varır varmaz James kaptana nazik bir dille veda ederek gemiden ayrılacak, sonra da doğruca altın madenlerinin yolunu tutacaktı. Ona göre daha bir hafta bile geçmeden kocaman saf bir altın külçesi bulacaktı ve bu şimdiye dek keşfedilen külçelerin en büyüğü olacaktı, sonra da bunu altı tane altı polisin koruması eşliğinde kapalı bir araba içinde kıyıya getirecekti. Haydutlar onlara üç saldırıda bulunacak ve feci kan dökülerek geri püskürtüleceklerdi. Ama hayır, James altın madenlerine gitmeyecekti. Oraları adamların içip zil zurna sarhoş olduktan sonra barlarda birbirlerini vurdukları, küfür ettikleri iğrenç yerlerdi. James küçükbaş hayvancılık işiyle uğraşacaktı. Ve bir akşamüzeri at sırtında evine dönerken o güzel, zengin kızın siyah ata binmiş bir haydut tarafından kaçırıldığını görecek, hemen peşlerine düşüp kızı kurtaracaktı. Ve sonuçta doğal olarak birbirlerine âşık olup evleneceklerdi, sonra da buraya dönüp Londra'da kocaman bir evde yaşayacaklardı. Evet, James'i çok güzel şeyler bekliyordu. Ama başlangıçta çok akıllı uslu davranması gerekti, öfkeye kapılmamalı, parasını har vurup harman savurmamalıydı. Sibyl ondan sadece bir yaş büyük olmasına rağmen hayatı çok iyi biliyordu. James ona mutlaka mektup yazmalı, her akşam yatınca dualarını okumalıydı. Tanrı çok iyi kalpli bir varlıktı, ona mutlaka göz kulak olacaktı. Sibyl de onun için dua edecekti ve birkaç yıl sonra James oldukça zengin ve mutlu bir şekilde dönüp gelecekti.

James onu somurtuk bir yüzle dinliyor, hiç cevap vermiyordu. Evinden ve ülkesinden ayrılacağı için çok üzgündü. Ama onu böyle hüzünlü ve suratsız yapan neden sadece bu değildi. Henüz daha çok toy ve deneyimsiz

olmakla birlikte Sibyl'in içinde bulunduğu tehlikenin farkındaydı. Sibyl'in peşinden koşan şu sosyete züppesi genç adamın iyi niyetli biri olacağına kesinlikle inanmıyordu. Kibar bir centilmen olarak anılabilirdi ama James işte ona tam da bu yüzden diş biliyor, hatta anlayamadığı ama şiddetli bir şekilde hissettiği tuhaf bir içgüdüyle ona kin besliyordu. Genç çocuk aynı zamanda annesinin tabiatındaki sığlığın ve kibrin de farkındaydı ve onun bu garip yapısını kız kardeşi Sibyl için özellikle de genç kızın mutluluğu için büyük bir tehlike olarak görüyordu. Çocuklar ilk önceleri anne ve babalarını severler ama yaşları büyüdükçe onları yargılarlar, bazen de bağışlarlardı.

Annesi! James'in aklında annesine sormak istediği bir şey vardı, bu aylardır kimseye belli etmeksizin kafasını meşgul eden bir şeydi. Buna neden olan tiyatroda kulak misafiri olduğu birkaç aşağılayıcı söz, bir gece kulisin kapısında beklerken duyduğu alaylardı ve bunlar kafasında bir takım korkunç düşünceler oluşturmuştu. Çocuk bunları sanki yüzüne bir kırbaç inmiş gibi anımsıyordu. Bu düşünceyle kaşları çatılan ve bu yüzden alnının ortasında iki derin çizgi oluşan James, aniden yüzünde beliren acı bir ifadeyle altdudağını dişledi.

"Söylediklerimin tek kelimesini bile dinlemiyorsun, Jim" diye bağırdı Sibyl. "Oysa ben senin geleceğine dair parlak planlar yapıyorum. Sen de bir şeyler söyle."

"Ne söylememi istiyorsun?"

"Ah! Akıllı uslu bir çocuk olacağını ve bizi hiç unutmayacağını söyle" diyerek Sibyl erkek kardeşine bakıp gülümsedi.

James omuz silkti. "Senin beni unutman, benim sizi unutmamdan daha olası, Sibyl."

Genç kız birden kızardı. "Ne demek istiyorsun, Jim?" diye sordu.

"Yeni bir erkek arkadaşın olduğunu duydum. Kim bu adam? Neden bana ondan hiç söz etmedin? Belli ki, sana karşı hiç iyi davranmayan biri."

"Dur, Jim!" diye haykırdı genç kız. "Onun hakkında kötü bir şey söylememelisin. Ben onu seviyorum."

"Onun adını bile bilmiyormuşsun" dedi genç çocuk. "Kimdir bu adam? Bilmek benim de hakkım."

"Yakışıklı Prens. Adını beğenmedin mi? Ah! Sen ne tuhaf bir çocuksun! Bu adı hiç unutma. Eğer bir gün onu görecek olursan, sen de onun dünyadaki en harika insan olduğunu anlayacaksın. Bir gün, Avustralya'dan döndüğünde, mutlaka onunla tanışacaksın. Ve onu çok seveceksin. Herkes ona bayılıyor ve ben... ona aşığım. Keşke bu gece tiyatroya gelebilsen, o da gelecek, ben de Juliet'i oynayacağım. Ah! Jüliet'i nasıl oynayacağım! Bu harika bir olay Jim, birine âşık iken Jüliet'i oynamak! Onun orada oturduğunu bilmek! Onu mutlu etmek için oynamak! İzleyicileri ürkütmekten korkuyorum. Onları ürkütecek ya da büyüleyeceğim. Âşık olmak, kişinin kendisinden vazgeçmesi demek. O zavallı çirkin Bay Isaacs bardaki aylak arkadaşlarına benim 'dahi' biri olduğumdan söz edecekmiş. Benim bir dogma olduğuma dair vaazlar verip duruyor, bu gece de benim gerçekdışı bir varlık olduğumu ilan edecek. Bunu hissediyorum. Bunların hepsi Yakışıklı Prensimin, büyük aşkımın sayesinde oluyor, bana karşı bulunulan bütün lütufların tanrısı o. Onun yanında kendimi çok yoksul hissediyorum. Yoksulluk? Ne önemi var? Yoksulluk kapıdan girdiğinde, aşk pencereden kaçar Atasözlerimiz bunun gibi değiştirilip tekrar yazılmalı. Kışın yazılmış bunlar, ama şimdi yaz, hatta benim için hâlâ ilkbahar, şu an meyvelerin tomurcuklanmış çiçeklerinin masmavi gökyüzüne karşı dans ettiklerini düşünüyorum."

"Bir centilmen" dedi erkek kardeşi, yüzü asılmıştı.

"Bir prens!" diye bağırdı genç kız, sesi şarkı söyler gibiydi. "Daha ne istiyorsun?"

"Seni esir almak istiyor."

"Özgür olma fikri beni ürpertiyor."

"Ondan kendini sakınmanı istiyorum."

"Onu görmek ona tapmak demek, onu tanımak ona güvenmek demek."

"Sibyl, onun için çıldırıyorsun."

Sibyl gülerek onun koluna girdi. "Jim, benim bir tanecik yaşlı kardeşim, sanki yüz yaşındaymışsın gibi konuşuyorsun. Bir gün sen de âşık olacaksın. O zaman bunun nasıl bir şey olduğunu anlayacaksın. Öyle somurtup durma. Sen buradan çekip gidiyor olabilirsin ama arkanda kız kardeşini şimdiye dek hiç olmadığı kadar mutlu bıraktığın için memnun olmalısın. Buna sevinmen gerekmiyor mu? İkimizin de hayatı çok zor geçti, hem de feci kötü ve zor. Ama bundan böyle farklı olacak. Sen yeni bir dünyaya gidiyorsun, ben de yeni bir dünya buldum. Bak, şurada iki tane sandalye var, gel gidip oturalım, gelip geçen şık ve güzel insanları seyredelim."

Sandalyelerini izleyicilerden oluşan kalabalığın ortasına getirdiler. Yolun karşısında lale tarhları sanki alev alev yanan ateş halkaları gibi duruyordu. Havaya süsen[3] tozunu andıran titrek beyaz bir sis bulutu çökmüştü. Sürekli inip kalkan parlak renkli şemsiyeler dans eden devasa kelebekleri anımsatıyordu.

Sibyl olabildiğince erkek kardeşini kendinden, umutlarından, beklentilerinden konuşmaya yöneltmeye çalışıyordu. Karşılıklı laf atarak konuşmalarıyla bir maçta birbirlerine pasveren oyunculara benziyorlardı. Sibyl'in içi sıkılmıştı. Mutluluğunu kardeşine aşılayamıyordu. Tek başarabildiği onun o somurtuk dudaklarında beliren belli

belirsiz bir gülümsemeydi. Bir süre konuşmaksızın sustu. Sonra bir anlığına, gözüne altın sarısı saçlarla gülümseyen dudaklar ilişti ve üstü açık bir arabanın içinde, yanında iki kadınla önünden Dorian Gray geçti.

"İşte o!" diye bağıran Sibyl birden ayağa fırladı.

"Kim?" dedi Jim Vane.

"Yakışıklı Prens" diye yanıtladı genç kız, az önce önlerinden geçen Victoria tipi arabanın[4] ardından bakakalmıştı.

Kardeşi birden yerinden fırlayıp sertçe koluna yapıştı. "Göster onu bana. Hangisi? Parmağınla işaret et. Onu görmeliyim!" diye bağırdı, ama tam o sırada Berwick Dükü'nün dört atlının çektiği arabası araya girdi. Geçip gittiğinde diğer araba da çoktan parktan çıkmış bulunuyordu.

"Gitti", Sibyl üzgün bir şekilde mırıldandı. "Onu görmeni çok istiyordum."

"Ben de onu görmeyi çok istiyordum, çünkü Tanrı biliyor ya, eğer bu adam günün birinde sana bir kötülük yapacak olursa, kesinlikle onu öldüreceğim."

Sibyl ona dehşet içinde bakakaldı. James az önce sarf ettiği sözleri tekrarladı. Sözleri havayı hançerle yarar gibiydi. Çevredekiler onlara şaşkın şaşkın bakmaya başladı. Yakında duran bir kadın kıkırdayarak alaycı bir şekilde güldü.

"Yürü gidelim, Jim. Yürü gidelim" diye fısıldadı Sibyl. Kalabalığın arasından aceleyle yol açtı, erkek kardeşi onu takip etti. Çocuk az önceki sözlerinden dolayı seviniyordu.

Akhilleus Heykeli'nin olduğu yere geldiklerinde Sibyl erkek kardeşine döndü. Gözlerindeki acıma duygusu dudaklarında alaycı bir gülümsemeye dönüştü. Azarlar gibi başını salladı. "Saçmalıyorsun Jim, tek kelimeyle saçmalıyorsun, son derece huysuz bir çocuksun, işte o

kadar. Nasıl böyle korkunç şeyler söyleyebilirsin? Ne dediğinin farkında bile değilsin. Kıskanç ve kabasın. Ah! Keşke sen de birisine âşık olabilsen. Aşk insana iyilik aşılar, senin sözlerin kötülük saçıyor."

"Ben on altı yaşındayım, neyin ne olduğunu biliyorum" dedi erkek kardeşi. "Annemin sana yardımı dokunamıyor. Sana nasıl bakması gerektiğini bilmiyor. Keşke Avustralya'ya gitmeyecek olsaydım. Aslında sözleşmem imzalanmamış olsaydı, hemen gitmekten vazgeçerdim."

"Öf, her şeyi bu kadar ciddiye alma, Jim. Bu halinde tıpkı annemin oynamaya bayıldığı şu aptal melodramlardaki kahramanlara benziyorsun. Her neyse, seninle kavga edecek değilim. Onu gördüm ya! Ah, onu görmenin nasıl bir mutluluk olduğunu bilemezsin. Kavga etmeyeceğiz. Senin benim sevdiğim kişiye asla kötülük etmeyeceğini biliyorum, öyle değil mi?"

"Sen onu sevdiğin sürece yapamam sanırım" diye somurtarak cevap verdi James.

"Ben onu sonsuza dek seveceğim!" diye bağırdı Sibyl.

"Ya o?"

"O da beni sonsuza dek sevecek!"

"Severse onun için iyi olur."

Sibyl biraz geri çekilip ondan uzaklaşır gibi yaptı, sonra gülerek tekrar koluna girdi. James henüz daha çocuk sayılırdı.

Mermer kemerin[5] orada bir otobüse bindiler ve Euston Sokağında o dökük evlerinin yakınında bir yerde indiler. Saat beşi geçmişti. Sibyl'in sahneye çıkmadan önce birkaç saat yatıp dinlenmesi gerekiyordu. Jim bunu yapması için ona ısrar etti. Onunla annesi yanlarında yokken baş başa vedalaşmak istiyordu. Annesinin mutlaka acıklı bir sahne oluşturacağını biliyordu ve Jim bu tür sahnelerden tiksinirdi.

Sibyl'in odasında vedalaştılar. Aslında genç çocuğun kalbi kıskançlıkla doluydu. Kız kardeşiyle arasına girmiş, şu an onun gözbebeği durumundaki yabancı adama karşı ölümcül bir kin ve nefret duyuyordu. Yine de Sibyl'in kolları boynuna dolanıp parmakları saçlarında dolaştığında James birden yumuşadı ve genç kızı gerçek bir duygusal yakınlıkla öptü. Merdivenden aşağı inerken gözleri yaş içindeydi.

Aşağıda annesi onu beklemekteydi. Geç kaldığı için homurdandı. James karşılık vermeyerek yavan sofralarının başına oturdu. Masanın etrafında vızıldayarak sinekler uçuşuyor, lekeli sofra örtüsünün üzerinde geziniyorlardı. Otobüslerin gürültüsü, tramvayların tangırtısı arasında genç çocuk evindeki son dakikalarını iyice mahveden bu vızıltı sesini duyuyordu.

Bir süre sonra tabağını itti, başını elleri arasına aldı. Öğrenmeye hakkı olduğunu düşünüyordu. Eğer durum şüphelendiği gibiyse, bunu ona daha önce söylemeleri gerekirdi. Annesi, korkudan kurşun gibi ağırlaşmış bir halde ona baktı. Kelimeler dudaklarından otomatik olarak dökülüyor, ellerinin arasındaki yırtık dantel mendili büküp duruyordu. Saat altıyı vurunca James yerinden kalkıp kapıya doğru yürüdü. Ardından dönüp annesine baktı. Bakışları karşılaştı. James o an annesinin gözlerinde belli belirsiz bir merhamet yakarışı olduğunu fark etti. Ve bu onu öfkeden çıldırttı.

"Anne, sana sormak istediğim bir şey var" dedi.

Bayan Vane gözlerini amaçsızca odada dolaştırdı, ama karşılık vermedi.

"Bana doğruyu söyle. Bunu bilmek benim hakkım. Babamla sen evli miydiniz?"

Bayan Vane derin bir iç çekti. Bu bir rahatlama ifadesiydi. O müthiş an, haftalardır, aylardır, her gün her gece

korkuyla beklemiş olduğu an en sonunda gelmişti, ama kadın korkmuyordu. Doğruyu söylemek gerekirse bu onu bir ölçüde hayal kırıklığına uğratmıştı. Bu sorunun böyle ayaküstü ve kaba bir şekilde sorulması, aynı şekilde kestirme bir cevap gerektiriyordu. Oysaki bu noktaya yavaş ve kademeli olarak gelinmeliydi. Bu ise düpedüz kabalıktı. Bayan Vane'e tıpkı bir oyunun kötü provasını anımsatmıştı.

"Hayır" diyerek kestirip attı kadın, ama hayatın acımasızlığı karşısında şaşkınlık duyuyordu.

"O zaman babam gerçekten alçak herifin tekiydi demek!" diye yumruklarını sıkarak bağırdı genç çocuk.

Annesi hayır anlamında başını iki yana salladı. "Onun bekâr olmadığını biliyordum. Birbirimizi çok sevdik. Yaşasaydı bizim geçimimizi sağlardı. Onu kötüleme oğlum. O senin babandı ve bir centilmendi. İnan bana, çok saygın bir aileye mensuptu."

James'in dudaklarından bir küfür döküldü. Genç çocuk, "Kendim umurumda bile değilim" diye bağırdı. "ama Sibyl'i üzülmesine izin veremem... ona âşık olan adam da bir centilmen ya da öyle olduğunu iddia ediyor, değil mi? Eminim o da saygın bir aileye mensuptur."

Kadın bir an için kendisini rezil biri gibi hissetti. Başını öne eğdi. Titreyen elleriyle gözlerindeki yaşları sildi. "Sibyl'in bir annesi var" diye mırıldandı. "Benim annem yoktu."

Onun bu hali çocuğa dokunmuştu. Gitti ve eğilip annesini öptü. "Babamı sorarak seni üzdüğüm için üzgünüm" dedi. "Ama sormadan edemezdim. Artık gitmem gerek. Hoşça kal. Unutma. Artık bakman gereken tek bir çocuğun var. İnan bana, eğer bu adam Sibyl'e bir kötülük yapacak olursa, onun kim olduğunu öğrenir, izini sürer, onu bir köpek gibi gebertirim. Yemin ediyorum yaparım."

Gözdağı vermenin abartılı budalalığı, oğlunun bunu söylerken kullandığı ateşli üslup, davranışlarındaki o melodramı andıran gözü karalık, kadının bakış açısına göre hayata birden bir canlılık katmış gibiydi sanki. O bu dokunaklı havaya aşinaydı. Şu an daha rahat nefes alıyor ve aylardır ilk olarak oğluna karşı gerçek bir hayranlık duyuyordu. Bu sahneyi hep aynı duygusallıkla daha da uzatabilmeyi isterdi ama oğlu kısa kesti. Aşağıya taşınmak zorunda olan bavullar, aranıp bulunacak atkılar vardı. Pansiyon hizmetçileri sürekli koşturup duruyordu. Daha taksiciyle pazarlık edilecekti. Ayrılık dakikaları basit ayrıntılar arasında kaybolmuştu. Bayan Vane o yırtık dantelli mendili oğlunun arkasından sallarken içinde gizlediği hayal kırıklığının tazelendiğini hissetti. Büyük bir fırsatın boşa gittiğinin farkındaydı. Sibyl'e bundan sonra hayatının ne kadar ıssız olacağını, artık bakacak tek çocuğunun kaldığını söyleyerek kendi kendini avutmaya çalıştı. Oğlunun sözlerini unutmamıştı. Ama onun verdiği gözdağına hiç değinmedi. Oğlu bu tehdidi oldukça ateşli ve dramatik bir biçimde savurmuştu. Bayan Vane günün birinde üçünün de bu anı hatırlayıp kahkahalarla güleceğini hissediyordu.

bölüm
altı

Akşam Basil Hallward, Briston Oteli'nde yemek masasının üç kişilik olarak hazırlanmış olduğu özel odaya alındığında Lord Henry, "Sanırım haberi duymuşsundur, değil mi, Basil?" diye sordu.

Ressam şapkasıyla paltosunu karşısında eğilerek onu selamlayan garsona uzatarak, "Hayır" dedi. "Ne olmuş? Umarım siyasetle ilgili bir şey değildir? Siyaset beni ilgilendirmiyor. Avam Kamarası'nda resmini çizmeye değer bulduğum tek bir kişi bile yok, ama çoğuna şöyle bir badana yapılsa hiç fena olmaz hani."

Lord Henry ona dikkatle baktı. "Dorian Gray nişanlanmış."

Ressam birden irkildi ardından kaşları çatıldı. "Dorian nişanlanmış!" diye bağırdı. "Bu doğru olamaz!"

"Kesinlikle doğru."

"Kiminle?"

"Küçük ve sıradan aktristin biriyle."

"Buna inanamam. Dorian böyle bir şey yapmayacak kadar aklı başında biridir."

"Sevgili dostum Basil, bence Dorian arada bir budalalık yapmaktan kaçınmayacak kadar akıllıdır."

"Harry, evlilik insanın arada bir yapacağı sıradan bir budalalık değildir, herhalde."

"Ama bu söylediğin Amerika için geçerli değil" dedi Lord Henry canı sıkkın bir halde. "Ayrıca da ben sana onun evlendiğini söylemedim. Nişanlandığını söyledim. Arada büyük fark var. Mesela ben evlendiğim güne dair anılarımı gayet net hatırlıyorum ama nişanımla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum. Hatta çoğu zaman nişanlanmadan evlendiğim hissine kapıldığım bile olur."

"Ama Dorian'ın ailesi, toplumdaki konumu ve serveti göz önüne alındığında, kendisinden aşağı seviyede bir kızla evlenmesi gülünç bir şey olur."

"Eğer onun bu kızla evlenmesini istiyorsan, git ona söyle, Basil. O zaman kesin olarak evleneceğinden emin olabilirsin. Biri tamamen aptalca bir şey yapsa, bunun nedeni mutlaka çok soylu bir amaç içindir."

"Umarım kız iyi biridir, Harry. Dorian'ın aşağılık bir yaratığa bağlanmasını asla istemem. O zaman onun kişiliği de aşağı çekilir, belleği körelir." Lord Henry bunları söylerken elindeki portakal aromalı vermuttan bir yudum aldı. "Kız iyi biri olmaktan ziyade, çok güzelmiş" diye mırıldandı. "Dorian bir şeyin güzel olduğunu söylüyorsa, asla yanılmaz. Hele ki senin çizdiğin o portreden sonra başkalarının dış görünümüne karşı daha da bir duyarlı oldu. Bu konuda diğerleri arasında portrenin iyi bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu arada eğer bizim çocuk bu geceki randevusunu unutmazsa, kızı bu gece göreceğiz."

"Ciddi misin?"

"Çok ciddiyim, Basil. İnan bana şu anda olduğumdan daha ciddi olabileceğime inansam, yas tutarım."

Ressam odada bir aşağı bir yukarı turlayıp altdudağını dişlerken, "Yani sonuç olarak sen bu işi onaylıyor musun, Harry?" diye sordu. "Onaylıyor olamazsın. Bana

göre bu saçma sapan, gelip geçici bir hevesten başka bir şey değil."

"Ben şu an için ne onaylıyorum, ne de onaylamıyorum. Hayata karşı kesin çizgilerle tavır almak komik bir şey. Bu dünyaya ahlaki önyargılarımızı ortaya dökmek için gönderilmedik. Ben sıradan ve bir kalıbın içine sıkışıp kalmayı tercih eden yavan kişilerin söylediklerine hiç itibar etmem, dışa dönük, sevimli, seçkin insanların yaptıkları şeylere de hiç karışmam. Eğer biri bana çok çekici geliyorsa, o kişinin duygularını ifade ediş biçimi ne şekilde olursa olsun benim hoşuma gider. Dorian Gray de sonuçta sahnede Jüliet'i oynayan güzeller güzeli bir kıza âşık olmuş, şimdi de doğal olarak onunla evlenmeyi planlıyor. Neden olmasın? Dorian, Messalina[1] ile de evlense benim gözümde yine de ilginçliğinden bir şey yitirmezdi. Benim evlilik savunucularından olmadığımı bilirsin. Bunun da nedeni evliliğin tek ve gerçek sakıncasının kişiyi özverili, bencil olmayan birine dönüştürmesidir. Çünkü özverili kişiler renksiz ve tatsız olur. Bireysellikten yoksunlardır. Diğer taraftan evliliğin mizaçlarını, huylarını karmaşık bir hale dönüştürdüğü kişiler de vardır. Bunlar bencilliklerini muhafaza etmekle kalmayıp üzerine başka bencillikler de eklerler. Birden çok yaşam sürmeye zorlanırlar. Daha çabuk ve iyi organize olmak isterler ve iyi organize olmak, zaten insanın varoluş amacıdır. Bu yüzden her deneyim değer taşır. Ve kim ne derse desin evliliğin de bir deneyim olduğu kesindir. Ben Dorian'ın bu kızla evlenip altı ay boyunca ona deli gibi tapacağını, sonra da aniden onu bırakıp başka birinin büyüsüne kapılacağını umuyor ve bekliyorum. Böylece bu konuda kendisi başlı başına ve şahane bir araştırma konusu olacaktır."

"Bu söylediklerinin bir tanesinde bile ciddi olmadığını sen de biliyorsun, Harry. Dorian Gray'in hayatı kara-

rırsa, buna en çok üzülen sen olursun. Senin aslında şu an takınmaya çalıştığın kişilikten çok daha iyi kalpli biri olduğunu biliyorum."

Lord Henry güldü. "Hepimiz kendimizden korktuğumuz için başkalarına iyi ve güzel şeyler yakıştırmayı severiz. İyimserliğin temeli düpedüz korkudur. Bize yararı dokunabilecek erdemleri komşumuzda görebildiğimiz için kendimizi yüce gönüllü addederiz. Hesabımızdan daha çok para çekebilmek için bankacıya övgüler yağdırırız, elini cebimize atmaması için yol kesip eşkıyalık yapan hayduta iyi vasıflar bulup yakıştırırız. Kısacası söylediklerimin hepsinde fevkalade ciddiyim. İyimserliği son derece hor görürüm. Ayrıca da gelişimi yarıda kalmamış olan hiç kimsenin hayatı hiçbir konuda kararmaz. Eğer birinin kişiliğine zarar vermek istiyorsan, ıslah etmelisin. Evlilik ıslah etmek için saçmalıktan başka bir şey değildir. Ancak kadınlarla erkekler arasında evlilikten çok daha başka, daha ilginç bağlar vardır ve ben bunları özendirmekten hiçbir zaman vazgeçmeyeceğim. Üstelik hepsi de son derece revaçta olma çekiciliğine sahip. Ama bak, işte Dorian da geldi zaten. Sana bu konuda benim verebileceğimden daha çok bilgi verecektir."

"Sevgili Harry, sevgili Basil, ikiniz de beni tebrik etmelisiniz!" diyen genç adam saten astarlı pelerinini attı ve arkadaşlarının elini sırayla sıktı. "Hayatımda hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Biliyorum çok ani oldu ama bütün sevinçli olaylar öyledir, ancak ne olursa olsun bu hayatım boyunca arayıp bulamadığım bir şeymiş gibi geliyor şu an bana." Heyecan ve mutluluktan kızarmış yanaklarıyla olağanüstü yakışıklı görünüyordu.

"Umarım ömür boyu mutlu olursun, Dorian" dedi Hallward. "Yine de nişanını bana bildirmediğin için seni pek bağışladığını söyleyemem. Harry'ye söylemişsin."

"Ben de seni yemeğe geç kaldığın için bağışlamıyorum" diye araya giren Lord Henry elini genç adamın omzuna koydu. Gülümsüyordu. "Buyurun, oturalım da yeni *aşçı* nasılmış görelim. Sen de bize bütün bunların nasıl olup bittiğini anlatırsın."

Küçük, yuvarlak masanın başına geçerlerken Dorian, "Anlatılacak pek bir şey yok" dedi. "Anlatacak kayda değer bir şey yok, Harry. Dün akşam senden ayrıldıktan sonra kıyafetimi değiştirdim, Rupert Sokağındaki senin bana gösterdiğin o küçük İtalyan restoranında yemek yedim, saat sekizde de tiyatroya gittim. Sibyl o gece Rosalind'i oynuyordu. Tabii ki dekor felaketti, Orlando'yu[2] oynayan da gülünçlük derecesinde kötüydü. Ama Sibyl! Onu görmeliydiniz! Genç bir delikanlı kılığında sahneye çıktığında tek kelimeyle olağanüstüydü. Kolları tarçın renginde yosun yeşili dar bir kadife ceketle, uzun, kahverengi çoraplar giymişti, üzerinde ise koyu kırmızı renkte mat astarlı, kapüşonlu bir pelerin vardı. Başına da ucuna parlak kıymetli taşla bir şahin tüyü iliştirilmiş olan minik yeşil bir şapka takmıştı. Her zamankinden daha zarif, kusursuzdu. Basil, Sibyl tıpkı senin stüdyondaki o Tanagra heykelciğinin[3] sahip olduğu zarafeti yansıtıyordu. Saçları tıpkı uçuk renkte bir gülün koyu yaprakları gibi yüzünün çevresini kaplıyordu. Oynadığı role gelince... bu gece onu siz de göreceksiniz, bu kız doğuştan sanatçı. O küf kokulu pis locada otururken tamamen kendimi kaptırmışım. Bir an için Londra'da olduğumu, on dokuzuncu yüzyılda yaşadığımı unutmuşum. Sevdiğimle birlikte uzaklarda, hiç kimsenin görmemiş olduğu bir ormandaydım sanki. Perde kapanınca hemen arkaya dolanıp yanına giderek onunla konuştum. Yan yana oturduğumuz sırada onun gözlerinde şimdiye dek hiç görmemiş olduğum bir bakış belirdi. Ve birden dudaklarım

dudaklarına doğru uzandı. Öpüştük. O anda neler hissettiğimi size tarif edemem. Sanki tüm yaşantım kusursuz, gül renkli bir haz noktasında toplanmıştı. O da benim gibi baştan aşağı titriyor, beyaz bir nergis çiçeği gibi sarsılıyordu. Sonra dizüstü çöküp ellerimi öpmeye başladı. Bütün bunları size anlatmamam gerektiğini biliyorum ama yine de kendimi engelleyemiyorum. Haliyle nişanımızı çok gizli tuttuk. O daha kendi ailesine bile söylemedi. Benim vasilerimin de buna ne diyeceklerini bilmiyorum. Lord Radley sanırım öfkeden küplere binecek. Umurumda değil. Nasılsa bir yıla kadar kanunen ergen bir erkek olacağım, o zaman canımın istediğini yapabilirim. Basil, aşkımı şiirde bulup eşimi Shakespeare'in oyunlarından seçmekle çok doğru bir iş yaptım, sence de öyle değil mi? Konuşmayı Shakespeare'in öğrettiği dudaklar sırlarını kulağıma fısıldadılar. Rosalin kollarını boynuma doladı, ben de Jüliet'i dudaklarından öptüm.

"Evet, Dorian, sanırım doğru yapmışsın" diye yavaşça onu yanıtladı Hallward.

"Sibyl'i bugün gördün mü?" diye sordu Lord Henry.

Dorian Gray hayır anlamında başını salladı. "Onu en son Arden Ormanı'nda bıraktım, Verona'da bir meyve bahçesinde bulacağım."

Lord Henry şampanyasını düşünceli bir tavırla yudumluyordu. "Dorian, hangi aşamada evlilik sözü ettin?" diye sordu. "Onun karşılığı ne oldu? Yoksa bunları unutun mu?"

"Sevgili Harry, ben bu konuyu bir iş sözleşmesi gibi ele almadım, ona resmi bir teklifte bulunmadım. Onu sevdiğimi söyledim, o da kendisinin benim eşim olmaya layık olmadığını söyledi. Layık değilmiş! Oysa benim gözümde o bu dünyadaki hiçbir şeyle kıyaslanamaz."

"Kadınlar çok pratiktirler" diye mırıldandı Lord Henry. "Bizlerden çok daha pratik, bu gibi durumlarda bizler evlilikten söz etmeyi çoğu zaman unuturuz, ama onlar bize bir şekilde bunu hatırlatırlar."

Hallward birden elini onun koluna koydu. "Yapma Harry, Dorian'ı kızdırdın. Dorian başka erkeklere benzemez. Kimseyi kötü bir duruma düşürmez o. Ruhu böyle şeyler yapmayacak kadar soyludur."

Lord Henry masanın karşı tarafına bakarak, "Dorian bana hiçbir zaman kızmaz" diye yanıtladı. "O soruyu çok makul bir nedenden dolayı sordum. Bir soru sormanın tek bir nedeni vardır, merak. Benim evlilik konusunda kendime has bir teorim var. Erkekler kadınlara evlilik teklif etmez. Evlilik teklifi her zaman kadından gelir. Ama tabii ki orta sınıf bunun dışında kalır. Çünkü orta sınıflar hiçbir zaman çağdaş değildirler."

Dorian başını arkaya atıp bir kahkaha savurdu. "Sen gerçekten hiç yola gelmeyeceksin, Harry. Ama umurumda değil. Sana kızmamın anlamı yok, Sibyl Vane'i görünce bu düşüncenin yanlış olduğunu nasılsa anlayacaksın. Ona kötülük eden kalpsiz ve gaddar biri demektir. İnsanın sevdiği bir şeyi nasıl utanç verici bir duruma düşürebileceğini anlamakta zorlanıyorum doğrusu. Sibyl Vane'i seviyorum. Onu altından yapılmış bir tahtın üzerine çıkartmak, tüm dünyanın sevdiğim kadına taptığını görmek istiyorum. Evlilik nedir? Geri alınamayan bir yemindir. İşte sen de bu yüzden evlilikle alay ediyorsun. Ah! Alay etme. Ben bu geri alınamayan yemini etmek istiyorum. Sibyl'in bana güvenmesi, bana sadakat aşılıyor, onun inancı beni iyi insan yapıyor. Onun yanındayken senden öğrendiğim her şeyden pişmanlık duyuyorum. Senin tanıdığından daha başka bir kişi oluyorum. Değişiyorum. Sibyl Vane'in elinin tek bir dokunuşu bana senin

o yanlış ama bir o kadar da büyüleyici, keyifli ve de zehirli teorilerinin hepsini unutturuyor."

Lord Henry tabağına biraz salata alırken, "Neymiş bu teoriler?" diye sordu.

"Senin hayat, aşk ve keyif alma üzerine malum teorilerin. Kısacası senin tüm teorilerin, Harry."

Lord Henry o sakin ve kulağa hoş gelen sesiyle, "Üzerine teori oluşturmaya değecek tek konu keyif almadır" dedi. "Ancak bu konudaki teorimin tamamen bana ait olduğunu söyleyemem; bana değil, doğaya ait. Keyif, doğanın sınavı, onun bu konuda bize verdiği onayın işaretidir. Mutlu olduğumuz zamanlarda hep iyi bir insan oluruz. Ama iyi insan olduğumuz zamanlarda mutlaka mutlu olmayabiliriz."

"Peki, iyi insandan kastın nedir?" diye sordu Basil Hallward.

"Evet" diyerek onu onayladı Dorian. Sonra da arkasına yaslanıp masanın ortasında duran mor dudaklı susam çiçeklerinin üzerinden Lord Henry'ye baktı. "gerçekten senin iyi insandan kastın nedir, Harry?"

Lord Henry kadehinin ipince sapına soluk renkli, sivri uçlu uzun parmaklarıyla dokunarak, "İyi insan olmak, insanın kendisiyle uyum içinde olması demektir" dedi. "Uyumsuzluk ise insanın başkalarıyla uyum içinde olmaya zorlanmasıdır. Kişinin kendi yaşamıdır önemli olan. Komşularımızın yaşantılarına gelince; insan ahlak hocalığı yapmak ya da Puritan olmak isterse onlarla ilgili ahlaki görüşlerini açıkça ortaya dökebilir, ama aslında bunlar bizi hiç ilgilendirmez. Zaten bireyselliğin güttüğü amaç da yücedir. Çağdaş ahlak çağın standartlarını kabul etmekten ibarettir. Bence kültürlü herhangi bir kişinin yaşadığı çağın standartlarını benimsemesi, en kabaca şekliyle bir ahlaksızlıktır."

"Ama insan sadece kendisi için yaşarsa, karşılığında mutlaka müthiş bir bedel ödemez mi?" diyerek ressam görüşünü belirtti.

"Evet, bugünlerde her şey için kazıklanıyoruz. Bence yoksulların gerçek trajedisi keselerinin ancak karınlarını doyurmaya yetmesi. Anlayacağınız güzel günahlar da, güzel nesneler gibi sadece zenginlerin harcıdır.

"İnsan bu bedeli paradan başka şeylerle de ödemek zorunda kalıyor."

"Örneğin nasıl şeyler, Basil?"

"Ah! Pişmanlık, vicdan azabı, sonra... aşağılanmanın bilincinde olma."

Lord Henry omuzlarını silkti. "Sevgili dostum, Ortaçağ sanatı baş döndürücüdür, ancak ortaçağ duygularının modası çoktan geçti. Ama elbette ki bu duyguları kurgu romanlarında kullanabiliriz. Zaten romanlarda kullandığımız şeyler gerçek yaşamda kullanmaya son verdiğimiz şeylerdir. İnan bana, hiçbir uygar kişi sürdüğü keyiften dolayı pişmanlık duymaz, hiçbir ilkel kişi de keyif denen şeyin ne olduğunu bilmez."

"Keyif denen şeyin ne olduğunu ben biliyorum" diye atıldı Dorian. "Birisine tapmak."

Lord Henry meyvelerle oynayarak, "Evet, tabii ki bu tapılmaktan iyidir," diye yanıtladı. "Tapılmak sıkıntı verir. İnsanoğlu tanrılarına nasıl davranırsa kadınlar da bize öyle davranırlar. Tapınırlar bize, onlar için bir şey yapmamız için sürekli olarak bizim canımızı sıkarlar."

Dorian ciddi bir ifadeyle, "Bana sorarsan onların bizden istedikleri şey, ne olursa olsun, başlangıçta bize vermiş oldukları şeylerdir" diye mırıldandı. "Onlar bizim benliğimizde sevgi yaratıyorlar, doğal olarak bunu bizden talep etmeleri de hakları."

"Çok doğru söyledin, Dorian" dedi Hallward.

"Hiçbir şey tam anlamıyla doğru değildir" diye fikir yürüttü Lord Henry.

"Ama bu doğru" diye onun sözünü kesti Dorian. "Bunu kabul etmelisin, Harry. Kadınlar erkeklere hayatlarının altın cevherini sunarlar."

"Olabilir" diye derin bir iç çekti Lord Henry. "Ancak mutlaka bozuk para olarak geri isterler. Sıkıntı işte buradadır. Esprili bir Fransızın dediği gibi kadınlar bizde sanat eserleri yaratma isteği uyandırırlar, ama her defasında bunu hayata geçirmemize de engel olurlar."

"Harry, çok kötüsün! Seni hâlâ neden bu kadar çok seviyorum, bilmiyorum doğrusu."

"Sen beni hayatın boyunca seveceksin, Dorian" diye cevap verdi Lord Henry. "Bu arada kahve alır mısınız, dostlar? Garson, bize kahve getir, ayrıca en iyisinden *şampanya*, bir kutu da sigara. Yok, hayır, sigara istemez, bende var. Basil, puro içmene izin veremem, şuradan bir sigara al. Sigara kusursuz keyfin kusursuz örneğidir. Olağanüstü hoş bir şeydir ve bittiğinde kendini hâlâ doymamış hissedersin. İnsan hayatta başka ne ister? Evet, Dorian sen de her zaman seveceksin beni. Çünkü ben senin işlemeye cesaret edemediğin tüm günahları temsil ediyorum."

"Bu ne saçma sapan bir konuşma, Harry!" diyerek bağıran Dorian garsonun masaya bıraktığı alev soluyan gümüş ejderha motifli kutunun içinden bir kibrit aldı. "Haydi tiyatroya gidelim. Sibyl sahneye çıktığı zaman sen hayatta yeni bir ideal kazanmış olacaksın. O, şimdiye dek hiç bilmediğin bir şeyi temsil edecek."

Lord Henry yorgun gözlerle bakarak, "Benim bilmediğim hiçbir şey yok" dedi. "Ama yine de her zaman yeni duygulara açığım. Korkarım, ne olursa olsun benim için böyle bir şey söz konusu olmayacak. Her neyse, belki de

senin bu harika kız beni kendisine hayran bırakır. Tiyatro oyunculuğunu çok severim. Gerçek yaşamdan çok daha gerçektir. Haydi, gidelim. Dorian, sen benimle geliyorsun. Basil, çok üzgünüm, arabamda sadece iki kişilik yer var. Artık sen başka bir arabayla arkamızdan geleceksin."

Ayağa kalktılar, bir yandan kahvelerini yudumlarken, öte yandan paltolarını giydiler. Ressam kendi düşüncelerine dalmış, oldukça sessizdi. Üzerine sanki birden bir keyifsizlik çökmüştü. Bu evliliğin düşüncesine bile katlanamıyor, ama yine de bunun akla gelen birçok olasılıktan daha iyi olduğunu düşünüyordu.

Birkaç dakika sonra aşağı indiler. Ressam kararlaştırılmış olduğu gibi tek başına bir arabaya bindi ve önlerinden giden küçük arabanın ışıltılı lambalarına gözünü dikti. Birden içini tuhaf bir kaybetme duygusu kapladı. Dorian Gray ile aralarındaki eski yakınlığı bir daha asla bulamayacağını hissediyordu. Aralarına hayatın kendisi girmişti. Gözleri karardı, o kalabalık, ışıklı yolları bulanık görmeye başladı. Araba tiyatronun önünde durduğu zaman Basil Hallward kendisini sanki yıllarca yaşlanmış gibi hissetti.

bölüm
yedi

O gece her nedense tiyatro çok kalabalıktı. Onları kapıda karşılayan iriyarı Yahudi müdür titrek ve yalaka bir gülüşle sırıtırken ağzı kulaklarına varıyordu. Onlara gösteriş yaparak dalkavukça bir tutum içinde localarına doğru eşlik ederken, parmakları yüzüklerle dolu iri ellerini sallıyor ve sesinin neredeyse son perdesiyle konuşuyordu. Dorian Gray onun bu hali karşısında ona her zamankinden daha büyük bir tiksinti duydu. Sanki Miranda'yı[1] almaya gelmiş de karşısına Caliban çıkmış gibiydi. Oysa Lord Henry ondan çok hoşlanmıştı. Daha doğrusu hoşlandığını söylüyordu. Onunla tokalaşmakta ısrar etmiş ve gerçek bir deha keşfettiğini, üstelik bir şair yüzünden iflasa sürüklenmiş biriyle tanışmaktan da gurur duyduğunu belirtmişti. Hallward salondakilerin yüzlerini inceleyerek oyalanmaktaydı. Boğucu bir sıcak vardı, tavandaki büyük avize sanki sarı ateşten yaprakları olan dev bir yıldız çiçeği gibiydi. Balkondaki gençler ceketlerini, yeleklerini çıkarıp kenara asmışlardı. Tiyatronun bir ucundan diğer ucuna seslenip birbirleriyle konuşuyor, ellerindeki portakalları yanlarındaki zevksiz, bayağı görünümlü kızlarla paylaşıyorlardı. Kadınların bazıları gülüşüyorlardı. Sesleri tiz ve

kulak tırmalayıcıydı. Bardan patlayan mantarların sesi geliyordu.

"Burası tam tamına insanın tanrıçasını bulacağı yer!" dedi Lord Henry.

"Evet!" diye yanıtladı Dorian Gray. "İşte tam burada buldum onu, şu an benim için yaşayan her şeyden daha kutsal. Rolünü oynamaya başladığında her şeyi unutacaksınız. Bu gördüğünüz kaba ve çirkin yüzlü, hoyrat davranışlı, bayağı ve görgüsüz kişiler o sahneye çıktığında bambaşka oluyorlar. Neredeyse çıt çıkarmaksızın onu seyrediyorlar. Onun iradesinin emrettiği şekilde ağlıyor ya da gülüyorlar. Ve bu insanların ona bir kemanın sesi gibi ses vermelerini sağlıyor. Onlara manevi bir değer kazandırıyor ve insana onların bizimle aynı eti, aynı kanı taşıdıklarını hissettiriyor."

Elindeki dürbünle balkondakileri gözden geçirmekte olan Lord Henry, "Bizimle aynı et ve kanı mı taşıyorlar! Ah, umarım öyle değildir!" diye bağırdı.

"Sen ona aldırma, Dorian" dedi ressam. "Ben ne demek istediğini anlıyorum ve bu kıza güveniyorum. Âşık olduğun kişi kim olursa olsun, mutlaka fevkaladedir. O yüzden de insanların üzerinde senin anlattığın etkiyi yaratan kız kim olursa olsun, iyi ve asil biridir. Kişinin yaşadığı çağa ruh katabilmeyi başarması gerçekten çok değerli bir uğraş. Eğer bu kız da bugüne dek ruhsuz yaşamış olanlara ruh katabiliyorsa, pis ve çirkin yaşam sürenlerin ruhlarında güzelliğe dair bir takım hisler uyandırabiliyorsa, bencilliklerinden sıyrılıp başkalarının dertleri için gözyaşı döktürebiliyorsa, o zaman gerçekten senin ve dünyanın ona tapmasına layık biri demektir. O zaman doğru bir evlilik olur. İlkin böyle düşünmemiştim ama şimdi doğru ve uygun bir evlilik olacağını kabul ediyorum. Tanrılar Sibyl Vane'i senin için yaratmışlar. Onsuz sen eksik kalırdın."

"Teşekkür ederim, Basil" diyerek ressamın elini sıktı Dorian Gray. "Beni anlayacağını biliyordum. Harry o kadar alaycı biri ki, beni korkutuyor. Her neyse, işte orkestra, kötü bir orkestra ama neyse ki sadece beş dakika sürüyor. Sonra perde açılacak, siz de böylece benim yaşamımı adadığım kızı göreceksiniz. Benliğimdeki tüm iyi ve güzel şeyleri ona adadım."

Ve yaklaşık on beş dakika kadar sonra şaşılacak bir alkış tufanı arasında Sibyl Vane sahneye çıktı. Çok güzel bir kızdı gerçekten. Lord Henry onun hayatında gördüğü en güzel yaratıklardan biri olduğunu itiraf ediyordu. O utangaçlığı, zarafeti ve bir ceylanı andıran ürkek bakışlarında bir şey vardı. Kız kalabalık ve coşkulu salona baktıkça yanaklarına gümüş bir aynaya yansımış bir gülün gölgesi gibi pembelik yayılıyordu. Genç kız birkaç adım geriledi, sanki dudakları titriyordu. Basil Hallward birden yerinden fırlayarak onu coşkulu bir şekilde alkışladı. Dorian Gray ise hiç kımıldamaksızın oturduğu yerden sanki bir rüyada imiş gibi gözlerini genç kıza dikmişti. Lord Henry elindeki dürbünüyle baktığı kız için, "Çok hoş, gerçekten çok hoş" diye mırıldanıyordu.

Sahnedeki dekor Capulet'lerin evinin[2] holüydü. Yolcu kılığına girmiş Romeo, yanında Mercutio ve diğer arkadaşlarıyla birlikte içeri girdi. Orkestra yapabildiği ölçüde bir şeyler çalmaya başladı ve derken dans başladı. Kötü kılıklı, hantal oyuncuların oluşturduğu kalabalığın içinde Sibyl Vane sanki güzelliklerle dolu bambaşka bir dünyadan gelen olağanüstü bir yaratığa benziyordu. Dans ederken vücudu suyun içinde salınıp duran sazlar gibi sallanıyor, ince boynu üzerinde beliren kıvrımlar beyaz bir zambağın kıvrımlarını hatırlatıyordu. Elleri sanki fildişinden yapılma gibiydi.

Ancak üzerinde sanki tuhaf bir kayıtsızlık vardı. Gözleri Romeo'ya takılınca herhangi bir sevinç belirtisi göstermedi. Sadece söylemesi gereken birkaç söz ve onu takip eden kısa repliği tamamen yapay bir tavırla söyledi.

İyi yürekli yolcu, eline çok fazla haksızlık ediyorsun,
Terbiyeli bir sadakat görünüyor bunda:
Azizlerin eline hacıların eli dokunur,
Ve kutsal hacıların öpüşleri avuç avucadır...

Ses tonu çok güzel olmakla birlikte tonlama bakımından kulağa yapmacık geliyordu, sanki renginde bir hata vardı. Bu onun okuduğu şiirin tüm canlılığını alıp götürüyor, aşkın ateşini gerçekdışı bir hale dönüştürüyordu. Dorian Gray ona baktıkça benzinin rengi giderek daha da uçup soluyordu. Şaşkındı, endişeliydi. Arkadaşlarının ikisi de ona bir şey söylemeye cesaret edemiyordu. Genç kız şu an onların gözlerine tamamen yetersiz görünüyordu. Hepsi hayal kırıklığı içindeydiler. Yine de tüm Jüliet'lerin olduğu gibi onun gerçek sınavını ikinci perdedeki meşhur balkon sahnesinde olacağına inanıyor ve heyecanla bu sahneyi bekliyorlardı. Eğer genç kız bu sahnede de başarısız olacak olursa, o zaman yeteneği yok demekti.

Sibyl ay ışığının vurduğu sahneye çıktığında gözleri okşadığı inkâr edilemez bir gerçekti. Ancak sergilediği oyun pek katlanılır gibi değildi, dahası devam ettikçe daha da kötüleşiyordu. Üstüne üstlük şu an jestlerine de gülünç bir yapaylığın hâkim olduğu görülüyordu. Söylediği her sözü aşırı derecede vurguluyordu.

Biliyorsun, gecenin maskesi var yüzümde
Olmasaydı eğer, duyduğun için bu gece söylediklerimi
Nasıl kızardığını görürdün yanaklarımın

Bu harika sözlerin yer aldığı bölüm tıpkı güzel konuşma sanatı üzerine ders veren ikinci sınıf bir eğitmenin yetiştirdiği yeteneksiz bir öğrencinin gergin, aşırı heyecanlı ve dikkatsiz tavrıyla okunmuştu. Ve sıra Sibyl'in balkondan eğilip o harikulade satırları söylemesine geldiğinde ise;

Senin gelmene sevindim sevinmesine ama
Bu geceki buluşma nedense sevinç vermiyor bana
Aniden çakan bir şimşek gibi, pek çılgın, pek gözü kara
İyi geceler, sevgilim! der gibi aydınlatır göğü sönüp giderken
Dilerim yeşerir bu aşk tomurcuğu birden
Canlanır yazın sıcak soluğuyla aniden
Güzeller güzeli bir çiçek olur günbegün büyüyen
Seninle buluşuncaya değin yeniden...

bunları sanki onun için hiçbir anlam taşımıyormuş gibi okumuştu. Tedirginlik ya da heyecanın ötesinde bir şeydi bu. Tersine genç kız şu an tedirginlikten tamamen uzak, tamamen kendisinden emindi, ama olağanüstü kötü oynuyordu. Çok başarısızdı.

Salondaki, balkondaki sıradan, eğitimsiz izleyicilerin bile başlangıçta oyuna duydukları ilgiyi tamamen yitirmiş oldukları görülüyordu. Huzursuzlanıp kıpırdanmaya, yüksek sesle konuşup ıslık çalmaya başlamışlardı. Birinci balkonun arkasında duran Yahudi müdür öfkesinden tepinip, küfürler savuruyordu. Salonda bunca şey yaşanırken, hiç oralı bile olmayan tek kişi vardı, o da genç kızın kendisiydi.

İkinci perde indiğinde ortalık yuh sesleriyle inliyordu. Lord Henry yerinden kalkıp paltosunu giyerken, "Kız çok güzel Dorian, ama oyun yeteneği yok" dedi. "Gidelim."

Genç adam acı ve sert bir sesle, "Ben oyunu sonuna kadar izleyeceğim" dedi. "Geceni berbat ettiğim için çok üzgünüm, Harry. İkinizden de özür diliyorum."

"Sevgili Dorian, Bayan Vane sanırım bu gece hastaydı" dedi Hallward. "Bir başka gece tekrar geliriz."

"Dilerim hastadır" dedi Dorian. "Ama bana soğuk ve hissiz göründü. Tamamen değişmiş. Dün gece büyük bir sanatçıydı, bu gece ise sıradan ve vasat bir aktris."

"Sevdiğin hiç kimse hakkında bu tarzda konuşma, Dorian, Aşk sanattan üstün olan harikulade bir şeydir."

"Bence her ikisi de taklit etmekten başka bir şey değildir" diyerek görüşünü bildirdi Lord Henry. "Haydi, gidelim artık. Dorian sen de burada fazla oyalanma. Kötü oyuncular insanın ahlakını bozar. Hem zaten karın olacak insanın sahneye çıkmasını isteyeceğini hiç sanmıyorum. Öyleyse Jüliet'i tahtadan yapılmış bir bebek gibi oynasa ne çıkar? Kız çok güzel. Ama hayatta da sahnedeki kadar toysa, senin için zevkli bir deneyim olacaktır. Hayatta insana sadece iki tip insan ilginç ve çekici gelir. Her şeyi bilenler ve hiçbir şey bilmeyenler. Tanrı aşkına, bu kadar acıklı bakma, evlat! Genç kalmanın sırrı, yansıdığı yüze hiç yakışmayacak duygulardan uzak durmaktır. Haydi, sen de bizimle birlikte kulübe gel. Birer sigara tüttürür, Sibyl Vane'in muhteşem güzelliğine kadeh kaldırırız. Kız gerçekten çok güzel. Daha ne istiyorsun?"

"Harry, haydi git artık!" diye bağırdı genç adam. "Biraz yalnız kalmak istiyorum. Basil, sen de git. Ah, kalbimin ne kadar kırıldığını görmüyor musunuz?" Gözleri yaşla doldu, dudakları titriyordu. Koşup locaya girdi, duvara yaslandı ve yüzünü elleri arasına gömdü.

"Gidelim, Basil" dedi Lord Henry. Sesinde tuhaf bir yumuşaklık ve şefkat vardı. İki adam birlikte çıkıp gittiler.

Birkaç dakika sonra sahnenin dibindeki ışıklar yandı ve üçüncü perde açıldı. Dorian yerine oturdu. Solgun, ama gururlu ve umursamaz duruyordu. Oyun uzadıkça uzuyor hiç bitmeyeceğe benziyordu. Seyircilerin yarısı kaba saba ayakkabılarını tıkırdatıp gülüşerek salonu terk ediyordu. Bunun anlamı tek kelimeyle *fiyaskoydu.* Son bölüm neredeyse boş bir salona oynanıyordu. Ve nihayet perde gülüşmeler ve öf, pöf sesleri arasında inerek oyun sona erdi.

Oyun biter bitmez Dorian sahnenin arkasına, kulise koştu. Sibyl yüzünde sanki zafer kazanmış gibi bir ifadeyle odada tek başına oturmaktaydı. Nefis gözleri ışıl ışıl parlıyor, onlarla birlikte sanki varlığı da ışıldıyordu. Aralık duran dudakları sanki bildiği tek sır için gülümser gibiydi.

Dorian içeri girince kız dönüp ona baktı, aynı anda yüzüne sonsuz bir neşe yayıldı.

"Dorian, ne kötü oynadım bu gece!" diye bağırdı.

"Feci!" dedi Dorian, bunu söylerken ona hayretle bakıyordu. "Feci! Berbattı. Hasta mısın? Nasıl kötü oldum bilemezsin. Ne kadar ıstırap çektiğimi tahmin bile edemezsin."

"Dorian", Sibyl ona gülümseyerek baktı. İç bayıltan bir müziği andıran ve insana sıkıntı veren ses tonuyla onun adını uzatıyor, bu ad kırmızı gül yapraklarına benzeyen dudaklarına sanki baldan daha tatlı geliyordu. "Dorian, neden böyle olduğumu anlamalıydın. Neyse, şu an anlıyorsun, değil mi?"

"Neyi anlıyorum?" diye sinirli bir şekilde sordu Dorian.

"Bu gece neden bu kadar kötü oynadığımı ve neden bundan böyle kötü oynayacağımı ve neden artık bir daha hiç iyi bir oyun çıkaramayacağımı."

Genç adam omuz silkti. "Hasta olmalısın herhalde. Hastayken sahneye çıkmamalısın. Çıkmakla kendini gülünç duruma düşürüyorsun. Arkadaşlarım sıkıldı. Ben de çok sıkıldım."

Kız onu hiç dinlemiyor gibiydi. Sanki onu görmenin sevinciyle değişime uğramıştı. Sanki bir mutluluk sarhoşluğu içindeydi.

"Dorian!, Dorian!" diye ona bağırdı. "Seni tanımadan önce hayatımdaki tek gerçek sahneydi. Sadece tiyatroyla yaşıyordum. Benim için oynadığım rollerin hepsi gerçekti. Bir gece Rosalind oluyordum, diğer gece Portia. Beatrice'in sevinci benim sevincim, Cordelia'nın[3] üzüntüleri benim üzüntümdü. Her şeye inanıyordum. Benimle sahneye çıkan o kaba saba insanlar gözüme sanki Tanrı gibi görünüyordu. O boyalı dekorlar sanki benim gerçek dünyamdı. Gölgelerden[4] başka bir şey bilmiyor, gölgeleri gerçek sanıyordum. Sonra birden sen geldin... ah, benim güzel sevgilim!.. ve ruhumu hapsolduğu zindandan kurtardın. Asıl gerçekliğin ne olduğunu bana öğrettin. O zamana dek rol almış olduğum bu boş gösterinin yapaylığını, saçmalığını bu gece ilk kez gördüm. Bu gece ilk kez Romeo'nun iğrenç, yaşlı ve boyalı olduğunun, meyve bahçesine vuran ay ışığının gerçek olmadığının bilincine vardım. Söylemek zorunda olduğum sözler de gerçek değildi, bu sözler benim içimdeki, söylemek istediğim sözler değildi, onlar bu kadar basit değildi. Bu gece bunu gördüm. Oysaki sen bana bunlardan çok daha yüce bir şey vermiştin, sanatın onun yansımasından ibaret olduğunu gösteren bir şey vermiştin. Sen bana aşkın gerçekte ne olduğunu öğretmiştin. Aşkım! Aşkım! Yakışıklı Prensim! Yaşam Prensi! Ben artık gölgelerden bıktım. Sen benim için sanattan çok daha önemlisin, hem de sonsuza dek. Neden bir sahne oyunundaki kuklalarla yaşamak

zorunda olayım? Bu gece sahneye çıktığımda içimdeki eski coşkunun birden nasıl yok olup gittiğini aklım mantığım almadı. Oysaki harikulade oynayacağımı sanmıştım. Ama hiçbir şey yapamadığımı gördüm. Ve sonra birden her şeyi anladım. Bunu bilmek içimin zevkle ürpermesine neden oldu. Onların beni yuhalamalarını duydum, gülümsedim. Onlar bizim aşkımız gibi bir aşkı nereden bilecekler? Beni buradan götür, Dorian! Beni buradan al ve baş başa olacağımız bir yere götür. Sahneden artık nefret ediyorum. Belki hiç bilmediğim bir tutkunun taklidini yapabilirim, ama içimi ateş gibi dağlayan bir tutkunun taklidini yapamam. Ah, Dorian, Dorian, şimdi tüm bunların ne anlama geldiğini görüyorsun, değil mi? Sahnede âşık rolüne çıkmak, ne kadar iyi oynarsam oynayayım, yine de benim için kutsal bir şeye saygısızlık etmek gibi bir şey olacak. Bunu görmemi sen sağladın."

Genç adam kendini kanepeye bıraktı, sonra da başını diğer yana çevirip mırıldandı. "Aşkımı öldürdün."

Kız onun sözlerini anlamamış gibi yapıp güldü. Dorian ona karşılık vermedi. Kız geldi ve o küçücük elleriyle onun saçlarını okşadı. Ardından diz çöktü ve onun ellerini alıp dudaklarına bastırdı. Dorian birden ellerini çekti, bedeninde bir ürperti dolaştı.

Sonra yerinden fırlayıp kapıya doğru yürürken, "Evet" diye bağırdı. "Aşkımı öldürdün. Eskiden hayal gücümü sen besliyordun. Şu an merakımı bile uyandırmıyorsun. Beni artık zerre kadar etkilemiyorsun. Ben seni harikalar yarattığın için sevdim, üstün yeteneğin, zihinsel gücün vardı, büyük şairlerin hayal ettiği şeyi gerçekleştiriyor, sanatın gölgelerine biçim veriyor, somutluk katıyordun. Bunların hepsini bir anda fırlatıp attın. Sığ ve aptalsın. Tanrım! Seni sevmekle ne büyük delilik yapmışım! Sen artık benim gözümde bir hiçsin. Bir daha asla seni gör-

meyeceğim. Seni asla düşünmeyeceğim. Adını asla ağzıma almayacağım. Eskiden benim gözümde, bilmiyorsun, bir de ...ah, düşüncesine bile katlanamıyorum! Keşke seni hiç görmemiş olsaydım! Hayatımın aşkını mahvettin. Madem duyduğun aşk senin sanatını bozuyor, o zaman senin aşk hakkında hiçbir fikrin yok! Sanatın olmayınca sen bir hiçsin. Ben seni ünlü, parlak, muhteşem biri yapacaktım. Dünya senin önünde diz çökecekti, sen de benim adımı taşıyacaktın. Ama şu an nesin? güzel yüzlü üçüncü sınıf bir aktris."

Genç kız bembeyaz kesilmiş, titriyordu. Ellerini birbirine kilitledi ve boğazında düğümlenen bir sesle, "Ciddi değilsin, değil mi, Dorian?" diye mırıldandı. "Rol yapıyorsun."

"Rol yapmak! Onu sana bırakıyorum. Ne de olsa çok iyi yapıyorsun" diyerek acı bir alayla ona karşılık verdi Dorian.

Sibyl diz çöktüğü yerden doğruldu, yüzünde inanılmaz derecede acı çektiğini gösteren bir ifade vardı. Elini onun eli üzerine koyarak gözlerinin içine baktı. Dorian onu itti. "Bana dokunma!" diye bağırdı.

Dudaklarından hafif bir inilti sesi dökülen genç kız kendisini Dorian'ın ayaklarının dibine attı ve üzerine basılıp ezilmiş bir çiçek gibi oraya öylece uzandı. "Dorian, terk etme beni, Dorian!" diye fısıldıyordu. "İyi bir oyun sergileyemediğim için çok üzgünüm. Hep seni düşünüyordum. Ama çalışacağım... gerçekten, çalışacağım. Sana duyduğum aşk beni sersem etti. Eğer beni öpmeseydin, seninle öpüşmeseydik, sanırım aşkı hiç tanımayacaktım. Yine öp beni, sevgilim. Beni terk edip gitme, buna dayanamam. Ah! Ne olur bırakma beni. Erkek kardeşime aldırma. O ciddi değildi, rol yapıyordu. Ama sen ah! Bu gecelik bağışlayamaz mısın beni? Bundan

böyle rollerime çok iyi çalışacağım ve daha iyi olmaya gayret edeceğim. Bana karşı bu kadar acımasız olma, çünkü ben seni dünyadaki her şeyden çok seviyorum. Ayrıca da seni sadece bir kez hayal kırıklığına uğrattım. Ama yine de çok haklısın, Dorian. Sanatımı ortaya koymalıydım. Budalalık ettim ama elimde değildi. Ne olur beni terk etme, beni terk edip gitme." Genç kız sarsılarak ağlıyor, hıçkırıkları boğazını tıkıyordu, yaralı bir hayvan gibi yerde iki büklüm bir halde büzülüp kalmıştı ve Dorian Gray o güzel gözleriyle ona tepeden bakıyordu, kalemle çizilmiş gibi duran dudakları zarif bir küçümsemeyle bükülmüştü. Ne tuhaftır ki, artık sevmekten vazgeçtiğimiz kişilerin sergilediği duygu gösterilerinde her zaman bize gülünç gelen bir şeyler vardır. Dorian da şu an Sibyl'in davranışlarında melodrama benzer bir gülünçlük bulmuştu. Gözyaşlarıyla hıçkırıkları sinirlerini bozuyordu.

"Ben gidiyorum" dedi sonunda, sesi soğukkanlı ve netti. "Kırıcı olmak istemiyorum, ama seni bir daha göremem. Beni hayal kırıklığına uğrattın."

Genç kız sessizce ağlıyordu. Karşılık vermedi ama yavaşça ona doğru yaklaştı. Sanki o küçücük ellerini açmış, onu arıyordu. Dorian topuğu üzerinde dönüp dışarı çıktı. Birkaç dakika sonra da tiyatrodan ayrılıp gitti.

Nereye gittiğini bilmeden yürüyordu. Sonradan loş sokaklardan, çıplak kemerlerin kara gölgelerinden, uğursuz görünümlü evlerin önünden geçtiğini anımsayacaktı. Boğuk ve kalın sesli, sert gülüşlü kadınlar arkasından seslenmişlerdi. Kendi kendilerine devasa maymunlar gibi söylenip küfür eden sarhoşlar yanından yalpalayarak geçmişti. Kapı önlerine sinmiş garip çocuklar görmüş, karanlık, iç karartan avlulardan yükselen haykırışlar, küfürler duymuştu.

Gün ağardığı sırada kendini Covent Garden[5] yakınlarında buldu. Karanlık kalkmış, uçuk kırmızılıklar içinde aydınlanan gök kusursuz bir inci gibi parlayıp toparlanmıştı. Cilalı taşlı boş sokak boyunca zambak yüklü büyük arabalar ağır ağır tıngırdayarak ilerliyorlardı. Hava zambak kokusuyla dolmuştu. Çiçeklerin güzelliği genç adamın çektiği acıyı az da olsa dindirdi. Dorian arabaların peşi sıra pazar yerine yürüyüp adamların yüklerini boşaltmalarını izledi. Beyaz büzgülü bir mintan giymiş olan bir arabacı ona bir avuç kiraz ikram etti. Dorian teşekkür etti, adamın neden karşılığında verdiği parayı reddettiğini merak ederek kirazları isteksizce yemeye başladı. Kirazlar gece toplanmış olmalıydı, ay ışığının ayazı içlerine işlemişti. Omuzlarında kasalar dolusu çizgili lale ve kırmızılı sarılı güller taşıyan çocuklar birbirleri ardına dizilip uzun bir sıra oluşturmuşlardı, kendilerine yüksek ve zümrüt yeşili yığınların arasından yol açıp Dorian'ın önünden geçerken adeta resmi geçit yapar gibiydiler. Güneşten rengi ağarmış gri direkli kemerin altında, pejmürde kılıklı, saçları salkım saçak bir grup kız, açık artırmanın bitmesini bekliyordu. Bazıları meydandaki kafenin sürekli açılıp kapanan işlek kapısı önüne yığılmışlardı. Arabacılar çuval yığınlarının üzerinde uyuya kalmışlardı. Arabalara koşulan iriyarı beygirlerin nalları arnavutkaldırımları üzerinde sürçüp sendeledikçe, üzerlerindeki eyerler sarsılıp, çıngırakları çıngırdıyordu. Mor boyunlu, pembe ayaklı güvercinler ortalıkta koşuşarak, yere düşmüş tohumları gagalıyorlardı.

Dorian bir süre sonra bir araba çevirip evine gitti. Eşikte birkaç dakika oyalanarak sessiz meydanın kapalı panjurlu, kimsenin bakmadığı pencerelerini süzdü. Gökyüzü saf bir opal taşı gibiydi, evlerin damları da gümüş gibi ışıldıyordu. Karşıdaki bacalardan ince bir duman

şeridi yükselmekteydi. Duman eflatun renkli bir kurdele gibi sedef renkli havanın içinde kıvrılıyordu.

Evin meşe kaplamalı, geniş holünde asılı, bir Doj gemisinden ganimet olarak alınmış, yaldızlı kocaman bir Venedik avizesinin üç lambası hâlâ titrek alevlerle yanmaktaydı. Bu halleriyle sanki çevrelerini beyaz bir ateş sarmış üç ince yaprağa benziyorlardı. Dorian şapkasıyla paltosunu masanın üzerine atıp lambaları söndürdü, sonra da kütüphaneden geçip yatak odasına yöneldi. Dorian, giriş katındaki sekizgen şeklindeki geniş bir bölme olan bu odayı, içinde yeni uyanan gösteriş merakıyla kendi zevkine göre döşemişti. Duvarlara Selby Sokağı'ndaki kullanılmayan bir tavan arasında bulunmuş, Rönesans işi değişik duvar halıları asmıştı.

Kapının tokmağını çevirdiği sırada gözü Basil Hallward'ın çizmiş olduğu portresine ilişti. Genç adam birden şaşırıp irkilerek geriledi. Sonra yatak odasına girdi, oldukça afallamış görünüyordu. Ceketinin iliklerini açıp bir an durdu. Sonra yine dönüp geldi, yaklaştı ve portreyi inceledi. Penceredeki krem rengi ipek güneşliklerden sızan loş ışıkta sanki portrenin yüzü ona biraz değişmiş gibi geldi. İfadesi değişikti. Ağzında zalim çizgilerin olduğu söylenebilirdi. Çok tuhaftı doğrusu. Dorian sonra dönüp pencereye doğru gitti, güneşliği kaldırdı. Henüz ağaran günün parlak ışıkları odaya sel gibi doldu, o ana dek oluşan gölgeleri köşelere itti, gölgeler oralarda büzüşerek kalakaldılar. Ama az önce Dorian'ın portrenin yüzünde görür gibi olduğu o tuhaf ifade geçmek bilmiyordu, hatta daha da belirginleşmiş olduğunu bile söyleyebilirdi. Titreşimli, coşkulu güneş ışıkları Dorian'a ağız kenarlarındaki zalim çizgileri gösteriyordu, bu tıpkı korkunç bir iş yaptıktan sonra aynaya baktığında yüzüne vuran çarpıcı gerçek gibiydi.

Genç adam irkilerek gözlerini kırpıştırdı. Masanın üzerinden Lord Henry'nin sayısız armağanlarından biri olan fildişi Cupidlerle çevrelenmiş oval bir ayna alarak telaşla sırlı derinliklerine baktı. Kırmızı dudaklarını çirkinleştiren bu eğri çizgi daha önce yoktu. Ne demekti bu?

Dorian gözlerini ovuşturup iyice portreye yanaştı ve onu tekrar inceledi. Resme baktığında herhangi bir değişiklik belirtisi görülmüyordu, yine de yüzün bütün ifadesinin değişikliğe uğramış olduğu kesindi, bundan hiç şüphesi yoktu. Ona öyle gelmiş olması söz konusu değildi. Ürkütücü değişim gözle görülebiliyordu.

Dorian kendisini bir koltuğa atıp düşünmeye başladı. Birden aklından portrenin bittiği gün Basil Hallward'ın stüdyosunda söylediği sözler geçti. Evet onları gayet net olarak hatırlıyordu. Keşke kendisi genç kalsa da portre yaşlansa diyerek çılgınca bir dilekte bulunmuştu, güzelliği hiç pas tutmasa, tutkularıyla günahlarının yükünü keşke tuvalin üzerindeki bu yüz taşışaydı. Endişe ve acıyı belirten çizgiler bu boyalı yüze aktarılsa, kendisi de yeni algıladığı genç bir erkek olmanın verdiği tazeliği saklayabilseydi keşke. Ama bu dileği gerçekleşmiş olamazdı, değil mi? Böyle şeyler imkânsızdı. Düşüncesi bile mantık dışıydı. Ancak resim dudaklarındaki o zalim çizgilerle şu an gözlerinin önünde duruyordu işte.

Zalim! O zalimlik mi yapmıştı? Suç kızdaydı, onda değil. O Sibyl'i büyük bir sanatçı olarak düşlemiş, büyük gördüğü için aşkını ona adamıştı. Ama kız onu hayal kırıklığına uğratmıştı. Onun aşkına layık olmayan sığ bir davranışta bulunmuştu. Ama yine de kızın yerde, onun ayakları dibinde çocuk gibi hıçkırarak ağladığını hatırlayınca Dorian'ın içinde büyük bir pişmanlık duygusu uyandı. Onu nasıl öyle bir duyarsızlıkla seyredebilmişti? Neden onun yaratılışı böyleydi? Neden ona böyle bir ruh veril-

mişti?Ama sadece kız değil kendisi de çok acı çekmişti. Oyunun sürdüğü üç korkunç saat boyunca kim bilir kaç yüzyıllık ıstırabı bir anda yaşamış, sonsuz derecede işkence çekmişti. Kendi hayatı onunkine bedeldi. Sibyl ona bir anlık zarar vermişse, Dorian onu asırlar boyu sürecek şekilde yaralamıştı. Ayrıca da kadınlar çile çekmeye erkeklerden çok daha yatkındı. Duygularıyla beslenirler ve sadece duygularıyla düşünürlerdi. Sırf karşılıklı bir şeyler yaşayabilmek için ellerinin altında daima biri olmasını isterler, sırf bunun için kendilerine sevgili edinirlerdi. Bunu ona Lord Henry söylemişti, o kadınları çok iyi tanıyordu. Dorian neden Sibyl Vane için canını sıkıp kendisini kahredecekti? Kız şu an onun için artık hiçbir şey ifade etmiyordu.

Ya resim? Resme ne demeliydi? Bu portre onun hayatının sırrını taşıyor, onun hikâyesini anlatıyordu. Ona kendi güzelliğini sevmeyi öğretmişti. Şimdi de kendi ruhundan nefret etmeyi mi öğretecekti? Dorian bu resme bir daha bakabilecek miydi?

Hayır, hayır, sorun onun sinirlerinin gerilmiş olmasından kaynaklanıyordu, bu bir yanılsamadan ibaretti. Geçirdiği kötü gece geride hortlaklar bırakmış olmalıydı. Birdenbire beynine insanları delirten o kızıl leke düşmüştü herhalde. Yoksa portre değişmiş falan değildi. Böyle düşünmek delilikti. Ancak portre o bozulmuş güzel yüzü, o zalim ağzıyla onu gözetlemekteydi. Saçları henüz ağaran günün ilk ışıklarında parlıyor, mavi gözleri onun gözlerine değiyordu. Dorian'ın içini sonsuz bir acıma hissi kapladı, bu acıma kendisi için değil, şu boyalı hayali içindi. Hayali daha şimdiden değişime uğramıştı, daha da uğrayacaktı. Saçlarının altın rengi sönüp kırçıllaşacaktı. Kırmızı beyaz gülleri solacaktı. Kendi işlediği her bir günaha karşılık, oluşacak bir leke portrenin güzelliğini

bozacak, onu mahvedecekti. Ama, hayır, Dorian hiç günah işlemeyecekti. Resim değişse de, değişmese de, onun vicdanının gözle görülen simgesi olarak kalacaktı. Dorian asla şeytana uymayacaktı. Bundan böyle Lord Henry ile görüşmeyecekti. Onu Basil Hallward'ın bahçesinde ilk kez dinlediğinde, en azından içinde olmayacak şeylere karşı tutkular uyandıran o sinsi, zehirli fikirlerine kulaklarını tıkayacaktı. Sibyl Vane'e geri dönecek, ondan af dileyip gönlünü alacaktı. Onunla evlenecek, onu yeniden sevmeye çalışacaktı. Evet, bunları yapmak onun göreviydi. Sibyl ondan daha fazla acı çekmiş olmalıydı. Zavallı kız! Dorian gerçekten ona karşı çok acımasızca davranmış, bencillik etmişti. Onda bulduğu o eşsiz büyü nasılsa bir şekilde geri gelirdi. Birlikte mutlu olurlardı. Dorian onunla birlikte güzel, temiz bir yaşam sürerdi.

Ayağa kalktı, portrenin önündeki büyük paravanı çekti. Gözü resme ilişince birden ürperdi. "Ne feci!" diye mırıldanarak yürüyüp camlı kapıyı açtı. Çimlere basınca derin bir nefes aldı. Taze sabah havası sanki içindeki tüm karamsarlığı kovup yok etmişti. Şu sadece Sibyl'i düşünüyordu. Ve bir an için eski aşkının titrek yankısını duyar gibi oldu. Sibyl'in adını tekrarlamaya başladı. Çiylerin çimleri ıslattığı bahçede şakıyan kuşlar, çiçeklere Sibyl'i anlatmaktaydılar.

bölüm
sekiz

Dorian uyandığında saat öğleyi epey geçmişti. Uşağı birkaç kez onun uyanıp uyanmadığını kontrol etmek için parmak uçlarına basarak sessizce odaya girmiş, genç efendisini bu kadar uyutan şeyin ne olduğunu çok merak etmişti. Neyse ki sonunda çıngırak çaldı ve Victor yumuşak adımlarla odadan içeri girdi. Elindeki antika Sevr porseleni[1] tepside bir fincan çayla bir yığın mektup duruyordu. Odanın üç yüksek penceresini örten mavi parlak astarlı, zeytin yeşili perdeleri açtı.

"Mösyö, iyi uyudular bu sabah" diyerek ona gülümsedi.

Dorian uykulu bir sesle, "Saat kaç, Victor?" diye sordu.

"Mösyö, bir saat ve bir çeyrek,"

Çok geç olmuştu! Dorian yatağında doğrulup oturdu, birkaç yudum çay içtikten sonra mektuplarını aldı. Bunlardan biri Lord Henry'den geliyordu ve o sabah elden gönderilmişti. Delikanlı bir an duraksadı, sonra mektubu bir kenara koydu. Diğerlerini isteksizce açtı. Bunlar yine her zamanki gibi mevsim boyunca sosyete gençlerinin başından aşağı yağmur gibi yağan kartvizit ve yemek

davetiyelerinden, özel gösterilerin biletlerinden, yardım konserlerinin programlarından oluşan bir yığındı. Aralarında bir de kabartmalı gümüş Louis Quinze[2] tuvalet takımı için oldukça yüklü bir fatura vardı ama bunu henüz daha vasilerine göndermeye cesaret edememişti. Vasileri son derece eski kafalı insanlardı, tek ihtiyacımızın gereksiz şeyler olduğu bir çağda yaşadığımızı idrak edemiyorlardı. Jermyn Caddesi'ndeki tefecilerden de büyük bir nezaketle yazılmış birçok mektup vardı. Bunlar Dorian'a istediği anda en uygun faiz koşullarıyla istediği kadar para vermeyi teklif ediyorlardı.

Dorian on dakika kadar sonra yataktan kalkıp üzerine ipek işlemeli yün kaşmirden şık bir kimono alarak siyah damarlı akik taşlarla kaplı banyosuna girdi. Çektiği uzun uykudan sonra serin su onu canlandırıp tazelik vermişti. Sanki başına gelenlerin hepsini unutmuştu. Birkaç kez içine tuhaf bir trajedide rol almış gibi belli belirsiz bir duygu düşmüş olsa da, bu tıpkı bir rüyanın asılsızlığı gibi gerçekdışı bir düşünceydi.

Dorian hızlı bir şekilde giyinip hemen kütüphaneye gitti, açık camlı kapının önüne onun için hazırlanmış küçük yuvarlak bir masada hafif bir Fransız kahvaltısı yaptı. Harika bir gündü. Ilık hava sanki baharat yüklüydü. Bir arı içeri daldı ve Dorian'ın önünde duran içi kükürt sarısı güllerle dolu, mavi ejderha motifli vazonun çevresini vızıldayarak dolaştı. Dorian'ın içinde katıksız bir mutluluk vardı.

Sonra gözleri portrenin önüne çekmiş olduğu paravana takılınca genç adam birden irkildi.

Uşağı masaya omletini bırakırken, "Mösyöye hava serin mi geldi?" diye sordu. "Pencereyi kapatayım mı?"

Dorian başını iki yana sallayıp, "Üşümüyorum" diye mırıldandı.

Anımsadıkları gerçek miydi? Portre gerçekten değişime mi uğramıştı? Yoksa eskiden hep keyif ifadesi olan yüzde şu an hain bir ifade görmesi kendi kuruntusu muydu? Yağlı boyayla boyanmış bir tuval tabii ki değişemezdi, öyle değil mi? Bu çok saçmaydı. Bu günün birinde Basil'e anlatacağı ilginç bir hikâye olacaktı doğrusu. Basil'i duyduğunda gülümsetecek bir hikâye.

Ve hafızasına yer etmiş olan her şey ne kadar da canlıydı! İlkin alacakaranlığın loşluğunda, sonra da giderek parlayan günün ilk ışıklarında Dorian o büzülmüş dudaklardaki zalim ifadeyi görmüştü. Genç adam şu an uşağının dışarı çıkmasından adeta korkuyordu. Yalnız kaldığında portreyi incelemekten kendisini alamayacağını biliyordu. Edindiği izlenimin kesinleşmesinden korkuyordu. Nitekim uşak kahveyle sigaraları getirdikten sonra tekrar odadan çıkmaya yeltenince Dorian içinde onu alıkoymak için çıldırmışçasına yoğun bir istek duydu. Adam tam ardından kapıyı kapatırken onu geri çağırdı. Bunun üzerine uşak durup onun emirlerini bekledi.

Dorian bir an adama baktı, ardından içini çekerek, "Kim ararsa arasın, evde olmadığımı söyle, Victor" dedi.

Adam eğilip selam vererek çekildi.

Dorian masanın başından kalkıp bir sigara yaktı ve kendisini paravanın tam karşısındaki bol yastıklı kanepeye bıraktı. Paravan çok eskiydi, yaldızlı İspanyol derisindendi ve abartılı süslemeleriyle ünlü Louis Quatorze stilinin biraz fazla gösterişli bir örneğiydi. Dorian paravanı merakla inceleyerek onun kendisinden önce bir erkeğin sırlarına paravan olup olmadığını düşündü.

Bütün olup bitenlerden sonra, paravanı bir kenara itmeli miydi? Ama neden onu şu an durduğu yerde bırakmıyordu? Düşündüğü şeyi bilse ne olurdu, ona ne yararı olacaktı? Öte yandan eğer anımsadığı şey doğruy-

sa gerçekten ürkütücü bir şeydi. Ama eğer doğru değilse boşu boşuna canını sıktığıyla kalacaktı. Peki ya amansız bir talihsizlikle, onun gözlerinden başka gözler de resmi gözetleyip o korkunç değişimi görürse ne olacaktı? Basil Hallward gelip de kendi resmine bakmayı isterse, Dorian ne yapabilirdi ki? Ve Basil bunu bir gün mutlaka yapacaktı. Yok, hayır, resmin hemen incelenmesi gerekiyordu, hem de hemen şimdi. Bunu gerçekleştirmek bu korkunç kuşku halinden daha iyiydi.

Dorian kalktı, kapıların ikisini de kilitledi. Utancının maskesine bakarken hiç değilse yalnız olmalıydı. Paravanı çekti ve kendisiyle yüz yüze geldi. Her şey tam anlamıyla gerçekti. Portre değişmişti. Portreyi adeta bilimsel bir dikkatle inceledi. Bu hareketini daha sonra hayretle anımsayacaktı. Böyle bir değişimin gerçekleşmiş olmasını mantığı almıyordu. Ama değişim tamamen gerçekti, oradaydı, vardı. Tuvalin üzerinde birleşen renkler ve şekilleri oluşturan kimyasal atomlarla kendi ruhu arasında gizli bir bağ mı vardı? Ruhundaki oluşumları oradaki atomlar algılayabilir miydi? Yoksa onun anlayamadığı çok daha müthiş bir başka neden mi vardı? Genç adamın tüyleri ürperdi, korktu ve gidip tekrar kanepeye uzanarak içini kemiren dehşetli bir şüpheyle gözlerini resme dikti.

Yine de bu işin ona bir yararı dokunduğunu düşündü. Şu an Sibyl Vane'e ne kadar haksız ve acımasız davrandığını anlamıştı. Ama ona yaptığı gaddarlığı telafi etmesi için çok geç sayılmazdı. Sibyl ile hâlâ evlenebilirdi. Gerçekdışı ve bencil aşkı daha yüce etkilere cevap verebilir, duyguları soylu bir tutkuya dönüşebilirdi. Basil Hallward'ın yapmış olduğu portre Dorian'a yaşamı boyunca rehberlik edebilirdi. Bazıları için kutsallık, bazıları için vicdan azabı ve hepimiz için Tanrı korkusu duymak ne ise, bu resim de Dorian için o olabilirdi. Vicdan azabına

karşı insanı uyuşturan maddeler, ahlak duygusunu uyutan ilaçlar vardı. Ama şu an karşısında duran şey günahın kişi üzerinde bıraktığı alçaltıcı etkinin gözle görülür bir simgesiydi. İnsanın böyle bir şey karşısında kendi ruhunda yarattığı çöküşün nasıl olacağının hep var olan, kadim bir göstergesiydi.

Saatin üçü, sonra dördü vurduğu ve buçuklardaki çifte vuruşlar duyuldu, ama Dorian Gray yerinden bile kıpırdamıyordu. Yaşamın kırmızı ipliklerini bir araya getirip örerek bir örnek çıkarmaya, sıkışıp kaldığı labirentin içinde kan kırmızısı kadar şiddetli bir tutkuyla kendisine yol bulmaya çalışıyordu. Ne yapacağını, ne düşüneceğini bilmiyordu. En sonunda masanın başına geçti, âşık olduğu kıza, bağışlanmak için yalvaran zırdeli olduğunu söyleyip kendi kendisini suçlayan ateşli bir mektup yazdı. Sayfalarca yazdığı dokunaklı sözlerle üzüntüsünü ve acısını çılgınca dile getirdi. Kişinin kendi kendisini suçlaması onu esaslı bir şekilde doyuma ulaştıran fevkalade büyük bir lükstür. Kendimizi suçladığımız zaman başka hiç kimsenin bizi suçlamaya hakkı olmadığını düşünürüz. Aslında kişiyi günahlarından arındıran günah çıkartan rahip değil, itirafın ta kendisidir. Dorian da mektubu bitirdiğinde bağışlanmış olduğunu hissetti.

Birden kapı vuruldu, Dorian dışardan Lord Henry'nin sesini duydu. "Evlat, seni görmem gerek. Hemen aç şu kapıyı. Senin böyle kapanıp kalmana dayanamıyorum."

İlkin hiçbir karşılık vermeksizin hiç kıpırdamadan durdu. Ama kapının vurulması kesilmiyor, hatta daha da şiddetleniyordu. Evet, aslında Lord Henry'yi içeri almak daha iyiydi, bundan böyle devam etmeye karar verdiği yepyeni yaşantıyı ona anlatmak, eğer bu yüzden kavga edeceklerse de etmek, ayrılmak kaçınılmaz hale gelecekse ayrılmak, en doğrusu olacaktı. Hemen yerinden fırla-

yıp paravanı apar topar resmin önüne çekti, ardından kapının kilidini açtı.

"Bütün olanlar yüzünden çok üzgünüm, Dorian" diyerek içeri girdi. "Ama çok fazla düşünmemelisin."

"Sibyl Vane meselesini mi kastediyorsun?" diye sordu genç adam.

"Evet, elbette öyle" diyerek bir koltuğa oturan Lord Henry yavaşça elindeki sarı eldivenleri çıkarmaya koyuldu. "Tek kelimeyle bir faciaydı ama suç sende değildi. Söylesene bana, oyun bittikten sonra kulise gidip onu gördün mü?"

"Evet."

"Tahmin etmiştim. Olay mı çıkardın?"

"Vahşi bir hayvan gibiydim, Harry, tam bir hayvan. Ama her şey artık yoluna girdi. Olanlardan dolayı üzgün değilim, bana kendimi daha iyi tanımayı öğretti."

"Dorian, olayı bu açıdan ele aldığına çok sevindim! Seni vicdan azabı içinde o canım bukleli saçlarını yolarken bulacağımdan korkuyordum."

Dorian başını sallayarak, "Hepsini atlattım" diye gülümsedi. "Şimdi çok mutluyum. İlk olarak sana artık vicdanın ne olduğunu öğrendiğimi söyleyeyim. O hiç senin bana söylediğin gibi bir şey değil. Vicdan benliğimizin en temiz ve kutsal tarafı. Artık söylediklerime dudak büküp durma Harry, yapacaksan da en azından benim yanımda yapma. Ben iyi bir insan olmak istiyorum. Ruhumun çirkinleşmesi fikrine katlanamam."

"Dorian, bu ahlaki açıdan çok hoş, çok sanatsal bir temel! Böyle düşündüğün için seni kutlarım. Peki bu işe nereden ve nasıl başlayacaksın?"

"Sibyl Vane ile evlenerek."

"Sibyl Vane ile evlenerek mi?" Lord Henry birden yerinden fırladı ve kafası karışmış bir şekilde, şaşkın gözlerle genç adama bakıyordu. "Ama sevgili Dorian..."

"Evet, senin ne diyeceğini biliyorum, Harry. Evlilikle ilgili korkunç şeyler söyleyeceksin. Söyleme. Bana artık sakın evlilikle ilgili kötü şeyler söyleme. İki gün önce Sibyl Vane'e evlenme teklif ettim. Sözümden dönmeyeceğim. O benim karım olacak."

"Karın mı? Dorian! Mektubumu almadın mı? Sana bu sabah yazdım ve kendi adamımla gönderdim."

"Mektubun mu? Ha, evet, hatırlıyorum. Daha henüz okumadım, Harry. Daha doğrusu yine hoşuma gitmeyecek şeyler yazmış olduğunu düşünüp, okumaktan korktum. Çünkü sen şu vecizeye benzer sözlerinle her daim hayatı parçalara ayırıp lokma lokma doğruyorsun."

"Yani okumadığına göre, haberin yok, öyle mi?"

"Ne demek istiyorsun?"

Lord Henry gelip Dorian'ın yanı başına oturarak onun ellerini elleri arasına aldı ve sımsıkı tuttu. "Dorian" dedi. "Mektubumda... korkma... sana Sibyl Vane'in öldüğünü bildirmiştim."

Dorian ince dudakları arasından çıkan acı bir çığlıkla ayağa fırlarken ellerini Lord Henry'nin avcunun içinden çekip aldı. "Öldü... Sibyl öldü mü? Bu doğru olamaz! Korkunç bir yalan! Nasıl bana böyle bir yalanı söylemeye cesaret edersin?"

Lord Henry ciddi bir tavırla, "Kesinlikle doğru, Dorian" dedi. "Sabah gazetelerinin hepsi yazıyor. Mektubu ben gelinceye kadar kimseyle görüşmemen için yazmıştım. Tabii ki bir soruşturma yapılacak, kesinlikle bulaşmamalısın. Paris'te böyle şeyler insanı şöhretli yapar. Ama Londra halkı bu konuda çok önyargılıdır. Burada *sosyeteye* ilk adımını asla bir skandalla atmamalısın. Burada yaşlılığında da ilgi çekici biri olmak için skandalları biriktirip saklayacaksın. Sanırım tiyatrodakiler senin adını bilmiyorlar, öyle değil mi? Eğer bilmiyorlarsa sorun yok.

Peki onun odasına girdiğini gören oldu mu? Bu önemli bir nokta."

Dorian birkaç dakika cevap vermedi. Dehşet içindeydi, sersemlemişti. Sonunda boğuk bir sesle, "Harry" diye kekeledi. "Az önce soruşturma mı dedin? Ne demek istedin? Yoksa Sibyl?.. Ah, Harry, Dayanamıyorum! Ama, acele et. Her şeyi anlat bana, hemen."

"Ölümünün kaza olmadığından hiç kuşkum yok, Dorian, gerçi ölüm sebebi herkese bir kaza olarak aktarılmak zorundaydı. Ancak tiyatrodan ayrılırken herkese yukarıda bir şey unuttuğunu söylemiş. Bir süre beklemişler ama aşağı inmemiş. Neden sonra cesedini soyunma bulmuşlar, yerde öylece hareketsiz yatıyormuş. Öğrendiğime göre yanlışlıkla bir şey içmiş, tiyatroda kullanılan feci bir şey. Kesin olarak ne olduğunu bilmiyorum ama içtiği şeyin içinde prüsik asit[3] ya da üstübeç olduğu tespit edilmiş. Ama zavallı kız hemen oracıkta öldüğüne göre ben prüsik asit olduğunu tahmin ediyorum."

"Harry, Harry, korkunç bir şey bu!" diye bağırdı genç adam.

"Evet, çok korkunç bir şey, sen bu işe kesinlikle bulaşmamalısın. *The Standart*'ta okuduğuma göre henüz daha on yedi yaşındaymış. Bence daha da küçüktü. Öylesine çocuksu duruyordu ki, oyunculuk konusunda da çok deneyimsizdi! Dorian, bu olayın sinirlerini bozmasına asla izin vermemelisin. Benimle gelmelisin, birlikte yemek yeriz, sonra da operaya gideriz. Bu gece Patti'nin[4] gecesi, herkes orada olacaktır. Ablamın locasına gelebilirsin. Yanında çok akıllı kadınlar olacak."

"Sibyl Vane'i ben öldürdüm" diye mırıldandı Dorian. "O küçük boynunu bir bıçakla keser gibi katlettim onu. Ama onu öldürdüğüm için güllerin güzelliği azalmadı. Kuşlar aynı mutlulukla bahçemde şakıyorlar. Ben de bu

gece seninle yemek yiyip operaya gideceğim, sanırım sonra da başka bir yerde akşam yemeği yeriz. Hayat ne kadar dramatik! Harry eğer bütün bunları bir kitapta okumuş olsaydım hiç kuşkusuz hıçkıra hıçkıra ağlardım. Ama şu an bunlar gerçekten olduğu için olsa gerek, her şey benim için olağanüstü güzel giderken, bir anda yaşadığım şoktan dolayı ağlayamıyorum. İşte hayatımda ilk kez az önce yazdığım aşk mektubu daha burada duruyor. İlk ateşli aşk mektubumu çoktan ölmüş olan bir kıza yazmış olmam ne tuhaf. Acaba ölü dediğimiz o sessiz, o bembeyaz kişilerin de duyguları var mıdır? Sibyl! Hissedebilir mi, bilebilir mi, dinleyebilir mi? Ah, ona nasıl ilk görüşte âşık olmuştum. Bana şu an sanki bu yıllar önce olmuş gibi geliyor. O benim her şeyimdi. Sonra o korkunç gece geldi... o gece, gerçekten dün gece miydi?.. Sibyl sahnede çok kötüydü, çok kötü oynadı ve böyle yaparak adeta yüreğimi paramparça etti. Sibyl bana her şeyi açıklamıştı. Ama anlattıkları son derece dokunaklı olmasına rağmen, yüreğimde en ufak bir sızlama bile yapmamıştı. Onun sığ biri olduğunu düşündüm. Sonra aniden beni oldukça ürküten bir şey oldu. Bunun ne olduğunu sana anlatamam, ama korkunçtu. Ve birden Sibyl'e dönmeye karar verdim. Ona çok büyük haksızlık ettiğimi düşündüm. Ama artık o yok, öldü. Ah, Tanrım! Ulu Tanrım! Harry, ben şimdi ne yapacağım? Ne kadar tehlikede olduğumu bilmiyorsun, artık doğru yoldan sapmamı engelleyecek kimsem de yok. O olsa benim için bunu yapardı. Kendisini öldürmeye hiç hakkı yoktu. Çok bencilce davrandı."

Lord Henry tabladan bir sigara alıp ardından altın kaplama bir kibrit kutusu çıkardı ve "Sevgili Dorian" dedi. "Bir kadın ancak bir erkeğin canını hayattan bezdirecek kadar sıkarak onu ıslah eder. Sen de eğer bu kızla evlen-

seydin perişan olacaktın. Elbette ona çok iyi davranacaktın, ama çok iyi davrandığın halde o yine de kısa bir süre sonra kendisine artık tamamen ilgisiz olduğunu söyleyecekti. Kadınlar kocalarını ilgisizliklerinden dolayı suçlamak istediklerinde, ya karşılarına sürekli olarak bakımsız ve pejmürde bir kılıkta çıkarlar ya da başka bir kadının kocasının ödemek zorunda kaldığı çok şık ve pahalı şapkalarla dolaşmaya başlarlar. Bu evliliğin toplumsal bakımdan yanlışlığına ise değinmek bile istemiyorum, bu alçaltıcı olurdu. Böyle bir şeye ben izin vermezdim tabii ki, ama yine de, inan bana bu iş hiçbir bakımdan yürümezdi."

"Yürümezdi sanırım" diye mırıldandı genç adam. Odanın içinde bir aşağı, bir yukarı dolaşıyordu, benzi çok soluktu. "Ama ben, bunun benim görevim olduğunu düşünüyordum. Bu korkunç trajedi benim doğru olanı yapmamı engellediyse bu benim suçum olamaz. Bir gün bana iyi niyetle çözüm bulmak için çabalanan işlerde hep bir uğursuzluk olduğunu, her zaman geç kaldıklarını söylemiştin. Benim de tüm iyi tüm niyetimle giriştiğim iş gerçekten de çok geç kaldı."

"Bilimsel kuralların işine karışmak için yapılan tüm iyi niyetli girişimler boşunadır. Çıkış noktaları hep kibirdir, o yüzden de sonuçları koca bir *sıfırdır*. Bazen bize kısır ama yine de zevkli bir takım duyguların lüksünü yaşatırlar, bu da zayıf kişilere epey çekici gelir. İyi niyet konusunda söylenebilecek tek olumlu şey budur. İyi niyet insanların hesaplarının olmadığı bir bankadan çeki tanzim etmekten başka bir şey değildir."

"Harry" diye arkadaşının yanına gelip oturan Dorian ona sordu. "Ben neden bu trajediyi istediğim gibi yeterince derinden hissedemiyorum? Oysa taş kalpli biri olduğumu da sanmıyorum. Sence öyle biri miyim?"

"Şu son iki haftadır çok aptalca işler yapmana rağmen, yine de bu sıfatı kendine yakıştırmaya hakkın olduğunu sanmıyorum, Dorian" diyerek o tatlı ve hüzünlü gülümsemesiyle sorusunu yanıtladı Lord Henry.

Dorian yüzünü astı. "Bu açıklama pek hoşuma gitmedi, Harry. Ama yine de beni kalpsiz bulmadığına sevindim. Kalpsiz biri değilim zaten. Bunu kendim de biliyorum. Ancak bu olayın beni gerektiği şekilde etkilemediğini açıkça itiraf etmeliyim. Kısaca harika bir sahne ve harika bir şekilde biten bir oyun gibi geliyor bana, benim için bir antik Yunan trajedisinin ürkütücü güzelliğine sahip. Sanki bu trajedide büyük bir rol oynamışım da yara almamışım gibi hissediyorum."

Genç adamın bilinçsiz bencilliğini kışkırtmaktan büyük ve gizli bir zevk alan Lord Henry, "Bu ilginç bir sorun, hem de son derece ilginç" dedi. "Ben bunun gerçek açıklamasını çoğu zaman hayatın gerçek trajedilerinin sanat ölçülerinden uzak olmalarına bağlıyorum, bu yüzden içerdikleri kaba şiddetle, tutarsızlıklarıyla, manadan yoksun oluşlarının yarattığı komiklikle bizi incitirler. Üzerimizdeki etkileri tıpkı kabalığın etkisi gibidir. Üzerimizde katıksız bir kaba kuvvet izlenimi bırakırlar, biz de bu kaba kuvvete isyan ederiz. Öte yandan, arada bir sanatsal güzellik öğeleri taşıyan bir trajedi ile yollarımız kesişir. Bu güzellik öğeleri bizi trajedinin dramatik yapısı yönünden doğrudan etkiler. Sonra bir gün bir bakarız ki, oyuncu olmaktan çıkmış, oyunun seyircisi olmuşuz. Daha doğrusu hem oyuncu, hem de seyirciyizdir. Kendimizi seyrederiz, gösterinin olağanüstü güzelliğine kapılıp gideriz. Peki mevcut durumda senin yaşadığın trajedi nedir? Bir kız senin uğruna kendini öldürmüş. Keşke benim de böyle bir deneyimim olsaydı. Bu deneyim, hayatımın geri kalanında beni aşka âşık ederdi. Sayıları

pek çok olmasa da bana tapan kişiler de oldu ve benim onlara duyduğum ya da onların bana duyduğu ilgi söndükten sonra da hep hayatta kalmam için bana baskı yaptılar. Üzerime tüm hantallıklarıyla çöküp beni bezdirdiler. Karşılaştığımızda eski anıları canlandırmaya kalkıştılar. Ah, kadının o müthiş hafızası! Ne ürkütücü bir şeydir o! Tümüyle zihinsel bir durgunluk ortaya çıkarır. İnsan yaşamın renklerini adeta emerek içine çekmeli ama ayrıntılarını asla hatırlamamalıdır. Ayrıntılar daima edebe aykırı şeylerdir."

"Bahçeme haşhaş ekmeliyim" diyerek derin bir iç çekti Dorian.

"Hiç gereği yok" diye karşılık verdi arkadaşı. "Zaten hayatın elinde her zaman sana sunacağı haşhaş demetleri vardır. Bazen bazı şeyler uzayıp gider, gitmeyeceğini iddia edemeyiz. Nitekim bir keresinde bir mevsim boyunca yakamda bir türlü ölemeyen bir aşk için bir tür sanatsal yas tutma yöntemi olarak menekşe taşımıştım. Ama sonunda aşk öldü. Onu neyin öldürdüğünü unuttum. Yanılmıyorsam kızın bütün dünyayı benim yüzümden feda etmeyi teklif etmesi yüzündendi. Bu her zaman korkunç bir andır. İnsanın kalbini bir şeyin sonsuza kadar süreceği korkusuyla doldurur. Her neyse. Bilmem inanır mısın, ama daha bir hafta önce Leydi Hampshire'lardaki yemekte kendimi şu an sana sözünü ettiğim kadının yanında buldum. Ve kadın her şeyi yeni baştan yaşamak, eski defterleri açıp geleceği kurgulamakta ısrar etti. Oysaki ben yaşadığım aşkı çoktan bir çiçek yatağına gömmüştüm. Kadın onu gömdüğüm yerden çekip çıkardı ve onun hayatını mahvettiğime dair yeminler etti. Neyse ki büyük bir iştahla tıka basa yemek yediğini görünce onun hayatı için fazla endişelenmediğimi ifade etmek zorundayım. Ama yaptığı büyük bir edepsizlikti! Geçmişin tek

çekici tarafı geçmiş olmasıdır. Ama kadınlar nedense perdenin çoktan kapandığını bilmek istemezler. Beş perdelik bir oyunda ille de altıncı perdenin açılmasını isterler, oyun bitmiş, artık ortada ilgi çeken hiçbir şey kalmamış olduğu halde, onlar hâlâ devam etmesi için garip tekliflerde bulunurlar. Onlara kalsa, komedi olarak başlayan bir oyun hep trajediyle biter, trajedi de güldürüyle son bulurdu. Kadınlar çok taklitçi, yapmacıktır ama sanat anlayışları yoktur. O yüzden sen benden daha şanslısın. Sibyl Vane'in senin için yaptığını, tanıdığım kadınlardan hiçbirinin benim için yapmayacağına seni temin ederim, Dorian. Sıradan kadınlar her zaman kendilerini bir şekilde avutmayı bilirler. Bazıları bunu duygusal bahanelerle yapar. O yüzden yaşı ne olursa olsun, eflatun giyen hiçbir kadına güvenme. Bir de yaşı otuz beşi aşmış olduğu halde hâlâ pembe kurdele takma merakı olan kadınlara. Bu, onların bir hikâyesinin olduğu anlamına gelir. Bazı kadınlar da ortada hiçbir neden yokken kocalarının iyi taraflarını keşfetmekte büyük bir teselli bulurlar. Mutlu evliliklerini sanki dayanılmaz çekiciliğe sahip bir günahmış gibi insanların yüzüne çarparlar. Bazısını da din teselli eder. Bir defasında bir kadın bana dinin gizemlerinde cilveleşmenin tadının gizli olduğunu söylemişti. Bunu gayet iyi anlıyorum. Zaten dünyada insanın kibrini en çok okşayan şey ona günahkar olduğunu söylemektir. Vicdan hepimizi bencil yapar. Evet, kadınların çağdaş yaşamda buldukları tesellilerin sonu gelmez. Aslında bu teselliler içinde en önemlisini daha söylemedim."

"Nedir o Harry?" diye genç adam durgun bir sesle sordu.

"Ah, ne olacak, tabii ki en bildik avuntu. İnsanın sevgilisini yitirdiğinde, hemen başkasının sevgilisini kapması, sosyetede bu her zaman bir kadını temize çıkarır. Ama

Dorian, Sibyl Vane tanıdığımız tüm diğer kadınlardan nasıl da farklıydı! Bence ölümünde çok güzel bir yan var. Böyle harika şeylerin olabildiği bir yüzyılda yaşadığım için kendimi çok mutlu hissediyorum. Bu olaylar insanı Romantizm gibi, tutku gibi, aşk gibi, hepimizin elinde oyuncak olan şeylerin doğruluğuna inandırıyor."

"Ona çok acımasız davrandım. Bunu unutuyorsun."

"Korkarım kadınlar gaddarlığın değerini her şeyden çok bilirler. İçgüdüleri olağanüstü ilkeldir. Biz onları özgürlüklerine kavuşturduk, ama onlar yine de efendilerini arayan köleler olarak kaldılar, hepsi aynı. Kendilerine hükmedilmesinden çok hoşlanırlar. Senin ona harikulade davrandığından eminim. Zaten seni öfkeden köpürmüş olarak hiç görmedim, ama güzelliğini her daim gözümde canlandırabiliyorum. Zaten evvelsi gün bana bir şey söylemiştin. Bana hayal ürünü gibi gelmişti ama meğer çok doğruymuş, bunu şimdi görebiliyorum, her şeyin anahtarı da bunda."

"Neydi o, Harry?"

"Sibyl Vane'in senin gözünde romantik edebiyatın bütün kahramanlarını temsil ettiğini söylemiştin. Bir gece Desdemona[5], başka bir gece Ophelia[5] oluyor, Juliet olarak ölse bile Imogen olarak yeniden doğuyor demiştin."

Genç adam yüzünü ellerine gömerek, "Ama artık bir daha asla yeniden doğmayacak" diye mırıldandı.

"Hayır, bir daha asla doğmayacak. Son rolünü oynadı. Sen o basit giyinme odasındaki acıklı ölümü bir on yedinci yüzyıl trajedisinin garip ve çarpıcı bir sahnesi olarak düşünmelisin. Webster'dan, Ford'tan ya da Cyril Tourneur'dan[6] alınma olağandışı bir sahne. Zavallı kız gerçekte hiçbir zaman yaşamamıştı, demek ki gerçekte de ölmedi. Hiç değilse senin gözünde her zaman bir düştü o, Shakespeare oyunlarının içinden uçup geçen, varlığıy-

la onlara daha da bir güzellik katan bir hayalet, Shakespeare'in müziğine daha zengin, daha neşe dolu tınılar veren bir müzik aleti. Ama bu kız gerçek yaşama dokunduğu anda hayatı incitti, hayat da onu incitiyordu, zaten o da bu yüzden ölüp gitti işte. İstersen Ophelia için yas tut. Cordelia'yı boğdukları için karalar bağla. Brabantio'nun' kızı öldüğü için Tanrı'ya isyan et. Ama gözyaşlarını Sibyl Vane için ziyan etme. O bütün bu kadınlardan çok daha az gerçekti."

Bir sessizlik oldu. Odanın içine akşam karanlığı çöktü. Gümüş ayaklı sessiz gölgeler bahçeden içeri süzülür gibi oldular. Renkler yorulmuşçasına solup silindi.

Bir süre sonra Dorian Gray başını kaldırdı. "Beni bana anlattın, Harry" diye rahat bir soluk almış gibi mırıldandı. "Söylediğin şeylerin hepsini hissediyor, ama korkuyordum, ayrıca kendime de anlatamıyordum. Meğer beni ne kadar iyi tanıyormuşsun! Neyse. Artık bu olaydan söz etmeyeceğim. Benim için harika bir deneyimdi. Hepsi bu. Ama doğrusunu istersen hayatın benim için böyle güzel daha başka şeyler de saklayıp saklamadığını merak ediyorum."

"Hayatın senin için güzel şeyler hazırladığından emin olabilirsin, Dorian. Bu olağanüstü güzelliğinle yapamayacağın hiçbir şey olamaz."

"Ama Harry, yaşlanıp çöktüğümü düşün, ihtiyarladım, buruştum, peki ya o zaman ne olacak?"

Lord Henry gitmek üzere ayağa kalkarak, "O zaman ne mi olacak?" dedi. "O zaman sevgili Dorian, eğer zafer kazanmak istiyorsan şimdiden savaşmak zorundasın. Şu durumda zaferler savaşmana gerek kalmadan sana hazır olarak sunuluyor. Hayır, kesinlikle güzelliğini korumalısın. Herkesin bilge olabilmek için çok okuduğu, güzel olabilmek için çok düşünüp kafa yorduğu bir devirde yaşıyoruz. Biz seni koruyamayız, bunu sen kendin yapa-

caksın. Haydi, artık giyinsen iyi olacak, bir an önce kulübün yolunu tutmalıyız. Oldukça geç kaldık."

"Ben seni operada bulayım, Harry. Çok yorgunum, bir şey yiyecek durumda değilim. Ablanın locasının numarası kaç?"

"Yirmi yedi, sanırım. Birinci katta. Kapının üzerinde adını görürsün zaten. Ama yemeğe gelememene üzüldüm."

"İçimden gelmiyor" dedi Dorian isteksizce. "Ama bütün bu söylediklerin için sana minnettarım. Sen gerçekten benim en iyi dostumsun. Dünyada hiç kimse beni senin anladığın gibi anlayamadı."

"Dostluğumuzun daha başındayız, Dorian" dedi Lord Henry ve onun elini sıktı. "Hoşça kal. Saat dokuz buçuktan önce gelirsin umarım. Unutma, Patti söyleyecek."

O kapıyı ardından kapatıp çıkar çıkmaz Dorian çıngırağı alıp salladı, birkaç dakika sonra Victor elinde lambalarla geldi, perdeleri indirdi. Dorian onun işini bitirip gitmesini beklerken sabırsızlandı. Adam her yaptığı iş için bitmek tükenmez bir zaman harcıyordu.

O gider gitmez hemen koşup paravanı çekti. Hayır, resimde başka değişim olmamıştı. Anlaşılan Sibyl Vane'in ölüm haberini resmi ondan önce almıştı. Resmi Dorian'ın hayatındaki olayları oldukları anda öğreniyordu. Ağzının o güzel çizgisinin çirkinleşmesine neden olan o zalimce ifade de hiç kuşkusuz zavallı kızın zehri içtiği anda belirmişti. Yoksa portre sonuçlara karşı kayıtsız mı kalıyordu? Sadece ruhun içinde olup bitenleri mi algılıyordu? Dorian çok merak ediyordu. Günün birinde değişimin kendi gözleri önünde gerçekleşmesini ümit ediyor ve bunu dilerken ürpermekten de kendisini alamıyordu.

Zavallı Sibyl! Nasıl büyük bir aşk yaşamışlardı! Zavallı kız kaç kez sahnede ölü birini oynamıştı. Ve sonunda

ölüm ona gerçekten dokunarak onu alıp götürmüştü. Acaba Sibyl o en son ve ürkütücü sahneyi nasıl oynamıştı? Can çekişirken Dorian'ı lanetlemiş miydi? Ama hayır, o zaten Dorian'ın aşkı uğruna ölmüştü. Bundan böyle Dorian'ın gözünde aşkın hep kutsal bir anlamı olacaktı. Sibyl hayatını gözden çıkararak tüm günahlarının bedelini ödemişti. Onun tiyatrodaki o korkunç gecede ona çektirdiklerini Dorian artık düşünmeyecekti. Sibyl ona göre dünyaya aşkın en yüce gerçek olduğunu insanlara göstermek için gönderilmişti ve onun için daima benzersiz trajik bir sembol olarak kalacaktı. Onun o çocuksu görünümünü, cana yakın, sanki sürekli düşler aleminde yaşar gibi takındığı saf hallerini, o utangaç ceylan gibi zarif tavırlarını hatırlayan Dorian'ın gözleri yaşlarla doldu. Genç adam hemen bunları aklından savuşturup tekrar resme baktı.

Seçim yapma zamanının gelmiş olduğunu hissediyordu. Yoksa seçimi zaten yapılmış mıydı? Evet, bu seçimi zaten hayat onun adına yapmıştı ve böylece aynı zamanda onun kendi yaşamı hakkında sınırsız ölçüde merak duyduğu sorulara da cevap vermişti. Ölümsüz gençlik, sınırsız ihtiras, gizli, gizemli, ince zevkler, çılgın eğlenceler ve ondan daha çılgın olan günahlar... Dorian bütün bunlara sahipti. Duyduğu utançların yükünü ise portresi taşıyacaktı, hepsi bu.

Tuvalin üstündeki bu güzel yüzü bekleyen iğrençlikleri düşündükçe içini bir acı kapladı. Şu an ona böyle zalimce gülümseyen bu boyalı gibi duran dudakları bir gün çocuksu bir Narsist duygu içinde öpmüş, daha doğrusu öper gibi yapmıştı. Kim bilir kaç sabah resminin karşısına geçip hayranlıkla seyrettiği güzelliğine kendisi bile inanamamıştı. Bazı zamanlar, resim neredeyse aklını başından almıştı. Yani şimdi bu resim onun karşı koya-

madığı her ruh haline göre şekil değiştirip değişime mi uğrayacaktı? Kilitli bir odada gizlenen, o dalgalanan harika altın rengi saçlarına dokunarak saçlarını daha da parlak gösteren güneş ışığının içeri girmesi engellenen iğrenç ve korkunç bir şeye mi dönüşecekti? Ne yazık! Ne yazık!

Genç adam bir an için kendisiyle resim arasındaki bu iğrenç, ona fevkalade acı veren bu korkunç bağlantının sona ermesi için dua edip yakardı. Resim bu yakarmanın karşılığında değişmişti, belki yine bir yakarışa karşılık olarak olduğu gibi kalabilirdi. Diğer yandan ne kadar akla mantığa sığmayan bir şey olsa da, içinde bir yığın sonucu bilinmez şey taşısa da, yaşama dair deneyim sahibi olan birine daima genç kalacağı söylense göz göre göre böyle bir fırsatı kaçırır mıydı? Ayrıca bu gerçekten onun kontrolü altında olan bir şey miydi? Gerçekten bu rol değişimini gerçekleştiren onun yakarışı mı olmuştu? Bu tuhaflığın bilimsel bir açıklaması yok muydu yani? Madem düşünce gücü, yaşayan organizmalar üzerinde bu derece etkili olabiliyordu, o zaman cansız, inorganik şeyler üzerinde de etki bırakıyor olamaz mıydı? Dahası, bilinçli olarak yaptığımız bir istek ve düşünce olmadığı halde, bizim dışımızda gelişen bir şeyler, ruhsal durum ve şiddetli duygularımızla uyum halinde titreşimler yaratmaz mıydı, yoksa bu garip bir yakınlığın gizli aşkıyla atomun atoma seslenişi miydi? Ama nedenin hiç önemi yoktu zaten. Dorian bundan sonra herhangi bir dilek ve yakarışla herhangi bir müthiş gücü kışkırtmaya asla kalkışmayacaktı. Resmin değişime uğrayacağı varsa, nasılsa uğrayacaktı. İşte bu kadar. Onu bu kadar soruşturmaya ne gerek vardı?

Aslında bu değişimi gözlemlemek onun için gerçekten zevkli olacaktı. Dorian böylece kendi zihninin gizli yer-

lerinin izini sürebilecekti. Bu portre onun için aynaların en sihirlisi olacaktı. Nasıl ilkin bedenini gözler önüne sermişse, şimdi de ruhunu serecekti. Portreye kış gelince, o hâlâ daha yazın eşiğinde duraklayan bahar mevsimini yaşıyor olacaktı. Portredeki yüzün kanı çekilip geride kireç gibi bembeyaz olmuş o kurşun gözleriyle solgun bir maske bıraktığında, o hâlâ genç bir delikanlı gibi çekiciliğini ve yakışıklılığını koruyacaktı. Güzelliğinin tek çiçeği bile solmayacaktı. Her daim diri ve genç olmanın verdiği o canlı, ritmik nabız vuruşları hiçbir zaman zayıflamayacaktı. Antik Yunan tanrıları gibi her zaman sıhhatli, güçlü, çekici ve neşeli kalacaktı. Bu durumda şu an tuvalden ona bakan renkli görüntünün başına nelerin gelmiş olduğunun ne önemi vardı? Dorian nasılsa güvende olacaktı. Bu da her şey demekti.

Gülümseyerek paravanı tekrar eski yerine, portrenin önüne çekip uşağının kendisini beklediği yatak odasına geçti. Tam bir saat sonra Dorian Gray operaya yetişmiş, Lord Henry de koltuğuna yaslanmış, oturuyordu.

bölüm
dokuz

Ertesi sabah Dorian kahvaltı masasının başında otururken uşak, Basil Hallward'ı içeri aldı.

Ressam ciddi bir ifadeyle, "Seni evde bulduğuma çok sevindim, Dorian" dedi. "Dün akşam da geldim, ama bana operada olduğunu söylediler. Ben bunun imkânsız olduğunu biliyordum elbette. Keşke gerçekten nereye gittiğini evdekilere söyleseydin. Çok kötü bir gece geçirdim. Adeta bir trajediyi başka bir trajedinin izleyecek olmasından korkuyordum. Haberi ilk aldığında hemen bana bir telgraf çekebilirdin, öyle değil mi? Tesadüfen gördüm, kulüpte bulduğum *The Globe*'un akşam baskısında gözüme ilişti. Ve hemen buraya koştum, seni bulamayınca da çok üzüldüm. Olup bitenin beni nasıl sarstığını sana anlatamam. Şu an çok acı çekiyor olmalısın, biliyorum. Ama sen neredeydin gerçekten? Kızın annesini mi görmeye gittin? Bir an için ben de senin peşin sıra oraya gitmeyi düşündüm. Adresleri gazetede vardı. Euston Sokağı'nda bir yer, değil mi? Ama gitmekle hafifletemeyeceğim bir acıya saygısızlık etmekten çekindim. Zavallı kadın! Kim bilir ne haldedir! Üstelik o onun tek çocuğuymuş! Bu konuda sana ne dedi?"

"Sevgili Basil, ben ne bileyim?" diye söylendi Dorian. Venedik camından yapılma saf altını andıran ince bir kadehten uçuk sarı renkte bir şarap yudumluyor ve canı sıkılmış gibi görünüyordu. "Operadaydım. Sen de oraya gelmeliydin. Harry'nin ablasıyla tanıştım, Leydi Gwendolen ile. Onun locasındaydık. Çok tatlı bir kadın, Patti de muhteşem söyledi. Acıklı konulardan konuşmayı bırak şimdi. Eğer bir olay hakkında konuşmazsan o olmamış demektir. Harry'nin dediği gibi olaylara, durumlara gerçeklik kazandıran şey onların dile getirilmesidir. Bu arada şunu da belirteyim, o kız o kadının tek çocuğu değildi. Bir de oğlu var, çok hoş bir genç olduğuna inanıyorum. Ama tiyatrocu değil, denizci mi, öyle bir şeymiş. Her neyse, şimdi sen onu bırak da, bana kendinden söz et, neler çiziyorsun?"

"Operaya mı gittin?" Basil Hallward'ın sesinde duyduğu müthiş üzüntüden kaynaklanan bir gerginlik vardı. Üzerine basa basa tekrar sordu. "Sibyl Vane pis bir pansiyon odasında ölmüş yatarken, sen operaya gittin, öyle mi? Âşık olduğun kız daha mezarında huzur içinde yatamamışken sen bana kalkmış başka kadınların tatlılığından, Patti'nin sesinin muhteşemliğinden söz edebiliyorsun, öyle mi? Kim bilir zavallı kızın o küçük beyaz vücudu ne haldedir, içinde ne korkunç şeyler depolanmıştır!"

"Yeter, Basil! Seni dinlemeyeceğim!" diye bağıran Dorian birden ayağa fırladı. "Benimle bu konuda konuşmamalısın. Olan olmuş. Geçmiş geçmişte kalmış."

"Sen düne geçmiş mi diyorsun?"

"Aradan geçen zamanla ne alakası var? Ancak sığ kişiler bir duygudan kurtulabilmek için yıllara ihtiyaç duyarlar. Kendi kendine söz geçirebilen bir kişi nasıl kolayca bir zevk yaratabilirse acısını da aynı kolaylıkla dindirebilir. Duygularımın insafına kalmak istemiyorum.

Duygularımı kullanmak, onların tadını çıkarmak, onlara hükmetmek istiyorum."

"Dorian, bu korkunç bir şey! Bir şeyler seni tamamen değiştirmiş. Görünüm olarak yine her gün stüdyoma gelip portresi için poz veren o harikulade gençsin. Ama o zaman içinde kargaşa yaşamayan, doğal ve sevgi dolu biriydin. Dünyadaki en bozulmamış yaratıktın. Oysa şimdi sana neler olmuş böyle, bilemiyorum. Kalpsiz, acımasız biri gibi konuşuyorsun. Bunlar hep Harry'nin yüzünden, onun senin üzerindeki etkisinden kaynaklanıyor. Bunu net olarak görebiliyorum."

Çocuk kıpkırmızı oldu, camlı kapıya doğru yürüdü ve güneş ışıklarının kamçıladığı ışıltılar içindeki yemyeşil bahçeye baktı. "Ben Harry'e çok şey borçluyum, Basil" dedi sonunda. "sana borçlu olduğumdan daha çok. Sen bana sadece kibirli olmayı öğrettin."

"Evet, bu yüzden de cezalandırıldım, Dorian. Ya da bir gün mutlaka cezalandırılacağım."

"Ne demek istediğini anlayamıyorum, Basil?" diyerek Dorian çekimser bir tavırla döndü. "Ne istediğini de bilmiyorum. Ne istiyorsun?"

"Resmini çizdiğim Dorian Gray'i geri istiyorum" diyerek ressam üzüntüsünü dile getirdi.

Genç adam gidip elini onun omzuna koydu. "Çok geç kaldın, Basil" dedi. "Dün Sibyl Vane'in intihar ettiğini duyduğumda..."

"İntihar mı etmiş? Aman Tanrım! Kesin mi bu?" diye bağırarak dehşete düşmüş bir halde genç adama baktı Basil Hallward.

"Sevgili dostum, Basil! Bunun sıradan bir kaza olduğunu düşünmüyorsun, değil mi? Tabii ki intihar etti."

Ressam yüzünü elleri arasına gömdü. "Ne korkunç!" diye mırıldanırken bedeninde bir ürperti dolaştı.

"Hayır" dedi Dorian Gray. "Bunda korkunç bir şey yok. Bu yaşadığımız çağın romantik trajedilerinden biri. Günümüzde tiyatro oyuncuları genellikle alelade hayatlar sürerler. İyi bir koca, sadık bir eş ya da buna benzer can sıkıcı biri olup çıkarlar. Ne demek istediğimi anlamışsındır sanırım, orta sınıf ahlakı ve faziletli yaşamı. Ama Sibyl çok farklıydı! O kendi romantik trajedisini oynamadı, yaşadı. O her zaman bir romantizm kahramanı oldu. Sahneye çıktığı o son gece... senin onu ilk kez gördüğün o gece... bu yüzden çok kötü oynadı, çünkü aşkın gerçeğini öğrenmiş bulunuyordu. Bu gerçeğin aslında beklediği gerçek olmadığını öğrenince de öldü. Tıpkı Jüliet'in öldüğü gibi. Böylece yine sanat dünyasına döndü. Bu açıdan bakıldığında aslında Sibyl'in ölümünde şehit ölümleriyle büyük benzerlik var, yok yere ölmüş olmasından, güzelliğinin boşa gitmiş olmasından dolayı onun şehit bir tarafı olduğu da söylenebilir. Ama söylediğim gibi, üzülmediğimi, acı çekmediğimi de düşünmemelisin. Eğer dün saat beş buçuk, altıya çeyrek kala arası burada olsaydın, beni gözyaşlarına boğulmuş bir halde bulacaktın. Buraya gelen, bana onun ölüm haberini getiren Harry bile benim neler hissettiğimi anlayamadı. Müthiş acı çektim. Ama sonra geçti. Yaşanmış bir duyguyu tekrar yaşayamam. Aşırı duygusal insanlar dışında kimse yaşayamaz. Ayrıca da bana haksızlık ediyorsun, Basil. Güya buraya beni teselli etmek için geldin. Çok hoşsun gerçekten. Ama bir de bakıyorsun ki, ben çoktan teselli bulmuşum bile, çok öfkelenip küplere biniyorsun. Doğrusu tipik bir yardımseversin! Harry'nin bana bir *hayırseverle* ilgili anlattığı bir öyküyü aklıma getirdin. Adam hayatının yirmi yılını bir haksızlığı telafi etmeye adamış, bunun için kendi kendine yemin etmiş, bu haksızlık o ana kadar yanlış uygulanan bir şeymiş ya

da adaletsiz bir yasa, şu an tam ne olarak ne olduğunu unuttum. Her neyse bunu düzeltmek için çok uğraşmış ve sonunda başarmış ama hiçbir şey hayal kırıklığını geçirememiş. O günden sonra geriye yapacak en küçük bir işi bile kalmamış, *can sıkıntısından* neredeyse patlamak üzereymiş ve insanlardan kaçar hale gelmiş. Ayrıca da sevgili dostum, Basil, eğer gerçekten beni teselli etmek istiyorsan, bana yaşadığım olayı unutmayı öğretmeli ya da olayı sanatsal bir bakış açısıyla görmemi sağlamaya çalışmalısın. *La consolation des art* (*sanatın teskin edişi*) üzerine yazılar yazan Gautier[1] değil miydi? Bir gün senin stüdyonda üzeri parşömen kaplı küçük bir kitap bulmuştum, hatırlıyorum, sayfalarını karıştırırken bu harikulade tespit gözüme çarpmıştı. Hani seninle birlikte Marlow'a[2] gittiğimizde bana bir gençten söz etmiştin. Sürekli olarak sarı satenin yaşamın tüm dertlerine teselli olduğunu söyler dururmuş. Ben onun gibi düşünmüyorum. Ben elle tutulup, gözle görülebilen, somut şeyleri seviyorum. Antika brokar kumaşlar, yeşil bronzlar, lakeler, fildişi oymalar, güzel ve rafine yerler, şıklık, lüks, şaşaa... Tüm bunlarda insana şevk veren pek çok şey var. Ama bunların yarattığı ya da en azından ortaya çıkardığı sanatçı ruh, benim için her şeyden önemli. Harry'nin dediği gibi eğer yaşantımızın seyircisi olursak, o zaman hayatın sıkıntılarından kendimizi kurtarmış oluruz. Şu an bu şekilde konuşmamın seni çok şaşırttığını da biliyorum. Kendimi ne kadar geliştirdiğimi fark etmedin. Beni tanıdığında henüz daha bir okul çocuğuydum. Ama şimdi erkek oldum. Yeni duygulara, yeni düşüncelere, yeni görüşlere sahibim, ama bu yüzden sakın beni daha az sevme. Eskiye göre çok değiştim ama sen benim her zaman dostum olarak kalmalısın. Harry'yi de çok seviyorum elbette. Ama senin ondan daha iyi

olduğunu biliyorum. Ondan daha güçlü olduğunu söyleyemem, sen hayattan aşırı derecede korkuyorsun, ama yine de ondan daha iyi bir insansın. Birlikte ne kadar mutlu günlerimiz oldu! Beni sakın bırakma, Basil ve benimle tartışma. Ben buyum. Başka da söyleyecek sözüm yok."

Ressam tuhaf bir sersemlik yaşadığını hissetti. Bu çocuğun güçlü kişiliği kendi sanatının da önemli bir dönüm noktası olmuştu. Onu daha fazla azarlamanın düşüncesine bile katlanamadı. Dahası, ondaki bu değişiklik muhtemelen geçici bir şeydi ve yok olup gidecekti. Dorian, gerçekten benliğinde iyi ve asil olan pek çok şey barındıran biriydi.

Sonunda Hallward buruk bir gülümseyişle, "Peki, Dorian" dedi. "Bugünden itibaren seninle bu acı konuyu hiç konuşmayacağım. Umarım olaya senin adın karışmaz. Sorgulama bugün öğleden sonra yapılacak. Seni mahkemeye çağırdılar mı?"

Dorian hayır anlamında başını salladı, 'sorgulama' sözcüğünü duyunca yüzünden hoşnutsuzluk ifadesi geçmişti. Bu gibi şeylerde kaba ve bayağı bir taraf vardı. 'Adımı bilmiyorlar ki" diye yanıtladı.

"Ama Sibyl biliyordu, değil mi?"

"Sadece ilk adımı biliyordu, bunu da kimseye söylemediğinden eminim. Bir defasında bana herkesin benim kim olduğumu çok merak ettiğini söylemişti, onlara hep benden Yakışıklı Prens olarak söz ediyormuş. Çok tatlı bir kızdı. Bana Sibyl'in bir resmini çizmelisin, Basil. Ondan bana geriye birkaç öpücük ve kırıcı, dokunaklı sözlerden fazlası kalsın istiyorum."

"Eğer seni memnun edecekse, bir şeyler yapmaya çalışırım, Dorian. Ama buna karşılık sen de gelip tekrar bana poz vereceksin. Sen olmadan çalışamam." dedi genç adam.

"Ben artık sana poz veremem, Basil. Bu imkânsız!" Genç adam bağırarak geriledi.

Ressam şaşkınlıkla ona bakakaldı. "Sevgili oğlum, bu çok saçma!" diye bağırdı. "Yani çizdiğim portreni beğenmediğini mi söylemeye çalışıyorsun? Sahi, nerede o? Neden önüne paravanı çektin? İzin ver de ona bakayım. O benim en iyi eserim. Haydi, çek şu paravanı, Dorian. Uşağının eserimi böyle saklaması düpedüz rezalet. İçeri girdiğimde odanın gözüme değişik görünmesinin nedeni buymuş, demek."

"Uşağımın bu işle bir ilgisi yok, Basil. Odamı onun düzenlemesine izin verdiğimi mi sanıyorsun? O ancak çiçekleri yerleştirir, hepsi bu. Hayır, bunu ben yaptım. Portrenin üzerine çok fazla ışık vurduğu için böyle yaptım."

"Çok fazla ışık! Emin misin, dostum? Burası portre için çok uygun bir yer. Dur, gidip ona bir bakayım." Hallward odanın köşesine, resmin olduğu yere doğru ilerledi.

Dorian Gray, dudaklarından dökülen dehşetli bir bağırma ressamla resmin arasına girdi. Yüzü sapsarı kesilmişti. "Basil, bakmamalısın, ona bakmanı istemiyorum."

"Ne yani, kendi yaptığım resme bakamayacak mıyım? Ciddi olmazsın! Neden bakmamalıymışım?" diyerek güldü ressam.

"Basil, eğer bakacak olursan, sana yemin ediyorum ki, yaşadığım sürece seninle konuşmayacağım. Çok ciddiyim. Hiçbir açıklama yapmayacağım. Sen de bana sormayacaksın. Ama eğer bu paravana elini sürecek olursan, aramızda her şey bitmiş demektir."

Hallward yıldırım çarpmış gibi sersemlemişti. Hayretler içinde Dorian'a bakıyordu. Onu şimdiye kadar hiç böyle görmemişti. Genç adam adeta öfkeden bembeyaz

kesilmişti. Yumruklarını sıkmış, gözbebekleri sanki mavi ateşten birer çember gibi olmuştu. Her yeri titriyordu.

"Dorian!"

"Konuşma!"

"Peki, ama sorun ne?" Ressam biraz soğuk bir ifadeyle, "istemiyorsan, bakmam elbette" diyerek döndü ve bahçe kapısına doğru yürüdü. "Ama kendi yaptığım bir eseri görememem çok saçma doğrusu. Üstelik onu sonbaharda, Paris'te sergileyeceğim halde. Ama sanırım öncesinde üzerinden bir kat cila geçmem gerekecek. Demem o ki, nasılsa eninde sonunda onu görmek zorundayım, bugün görsem ne olur?"

"Sergilemek! Onu sergilemek mi istiyorsun?" diye Dorian hafifçe bağırarak sordu. İçini tuhaf bir korku kapladı. Yani onun sırrı tüm dünyaya gösterilecek miydi? Herkes ağzı bir karış açık bir halde onun yaşamının açığa çıkmış gizemini seyredecek miydi? Bu mümkün değildi. Ne yapacağını bilmiyordu, ama mutlaka bir şeyler yapmalıydı.

"Evet. Buna da karşı çıkacağını sanmıyorum. Georges Petit[3] en iyi resimlerimi toplayıp ekim ayının ilk haftasında Séze Sokağı'nda özel bir sergi açacak. Portrenden sadece bir ay uzak kalacaksın. Sanırım buna katlanabilirsin. Hatta kesin şehir dışında olacaksın. Zaten eğer onu hep paravan ardında tutuyorsan, bu senin çok da umrunda olmadığını gösterir."

Dorian elini alnında gezdirdi. Yüzünde boncuk boncuk ter damlaları belirmişti. Müthiş bir tehlikenin eşiğinde olduğunu hissediyordu.

"Bir ay önce bana portreyi asla sergilemeyeceğini söylemiştin." diyerek ona çıkıştı. "Neden fikrini değiştirdin? Demek ki sizin gibi tutarlı olduğunu iddia eden kişiler de diğer insanlar kadar değişkenmiş, aradaki tek fark sizde-

ki değişimlerin oldukça anlamsız olması. Resmimi hiçbir nedenden dolayı sergilemeyeceğine dair bana söz verdiğini unutmuş olamazsın. Hatta bunu Harry'ye de söylemiştin." Dorian birden durdu, gözlerinde parlak bir ışık belirdi. Lord Henry'nin bir gün ona şakayla karışık olarak söylediği bir şey aklına geldi. "Anlaşılmaz bir on beş dakika geçirmek istiyorsan, Basil'e portreni niçin sergileyemeyeceğini sor, sana anlatsın. Bana anlattı ve beni hayretler içinde bıraktı" demişti.

Evet, belki gerçekten de Basil'in bu konuda bir sırrı vardı. Bunun peşini bırakmayıp sormalıydı. Dorian ressama yaklaşıp doğrudan yüzüne bakarak, "Basil" dedi. "İkimizin de kendimize göre bir sırrımız var. Bana sırrını açıkla, ben de sana sırrımı söyleyeyim. Portremi sergilemeyi reddetmenin nedeni neydi?"

Ressam birden ürpermenin önüne geçemedi. "Dorian, eğer bunu sana açıklayacak olursam, beni eskisi gibi sevmeyebilirsin, benimle alay edeceğinden eminim. İkisine de dayanamam. Madem portrene bir daha bakmamı istemiyorsun, bu istek benim için yeterli. Ben de o zaman resminin yerine sana bakarım. Eğer hayatım boyunca yaptığım eserlerin içinde en iyisi olan resminin tüm dünyadan saklanmasını istiyorsan, bir diyeceğim olamaz. Senin dostluğun benim için şöhretten çok daha değerli."

"Hayır, Basil, anlat bana" diyerek Dorian ısrar etti. "Sanırım bilmek hakkım." Az önce duyduğu korkunun yerini şu an merak almıştı. Basil Hallward'ın sırrını çözmeye kararlıydı.

Ressam sıkıntılı bir ifadeyle, "Oturalım, Dorian" dedi. "Oturalım. Sana sadece tek bir sorum olacak. Resimde gözüne çarpan bir tuhaflık mı var? İlkin fark etmeyip sonradan birdenbire ortaya çıkmış bir şey?"

Dorian titreyen elleriyle koltuğunun kenarlarına yapışıp bakışlarını karşısındaki adama dikti, tedirgin ve çılgın bakışlarla, "Basil!" dedi, ses tonu inler gibiydi.

"Anladığım kadarıyla gördün. Bir şey söyleme. Bekle. Önce söyleyeceklerimi dinle. Dorian, seninle tanıştığım andan beri kişiliğin benim üzerimde olağanüstü bir etki yarattı. Ruhum, beynim, sanat gücüm senin egemenliğin altına girdi. Biz sanatçıların içinde asla dışa vuramayıp belli edemedikleri bir ideal vardır, bu onlar için benzersiz bir düş gibidir ve içlerinden hiçbir zaman çıkmaz. İşte sen de benim idealimdin ama ne yazık ki sonra sen herkes tarafından gözle görülür oldun ve bir simgeye dönüştün. Öyle olmadan önce sana tapıyordum. Konuştuğun insanları bile kıskanır olmuştum. Seni tümüyle kendime saklamak istiyordum. Ancak seninle birlikte olduğumda mutlu olabiliyordum. Benden uzakta olduğun zamanlarda da varlığını sanatımda buluyordum. Bunların hiçbirini tabii ki sana hiç belli etmedim. Bu mümkün değildi. Söylesem de anlayamazdın. Ben bile zor anlıyorum. Sadece kusursuzlukla yüz yüze geldiğimi, dünyanın harikulade bir görüntüye büründüğünü biliyordum. Belki de bu beğeninin ölçüsü biraz fazla olmuştu, böyle tapınası bir beğeni her zaman tehlikelere gebedir, tapınılan bir şeyi yitirme tehlikesi onu elde tutabilme tehlikesinden daha az değildir. Haftalar haftalara eklendikçe ben sana kendimi daha çok veriyordum. Sonra bir gelişme oldu. Seni zarif zırhlar içinde Paris[4] olarak çizmiştim, avcı pelerinli, elinde ışıltıyla parlayan mızrağıyla Adonis olarak. Başı lotus çiçeğiyle taçlanmış olarak Hadrianus'un teknesinin[5] burnunda oturmuş, Nil'in o bulanık yeşil sularını seyrederken çizmiştim. Bir Yunan korusunda yer alan durgun gölcüğün üzerine eğilip suyun sessiz gümüşünde kendi yüzündeki mucizeyi görmüştün. Bütün bunlar,

idealler, insana çok uzak gibi görünen bilinçdışı hayallerden oluşan sanata tümüyle uygun şeylerdi. Sonra günün birinde, bazen içimden o uğursuz gün demek geliyor, senin gerçek halinde portreni çizmeye karar verdim. Bu kez seni geçmiş çağların giysileriyle değil de, kendi çağının giysileriyle çizecektim. Beni böyle örtülerden, sislerden uzak, seni olduğun gibi çizmeye iten şeyin gerçekçilik ya da senin kişiliğine olan salt merakım mı olup olmadığını bilemiyorum. Bildiğim tek şey bu portre üzerinde çalışırken ortaya çıkan her boya zerresi, her renk tonu benim sırrımı ortaya çıkarır gibiydi. Benim güzelliklere karşı puta taparcasına meyilli olan yönümü başkaları da anlayacak diye korkuyordum. Dorian, bu portreyle kendime dair çok fazla şey ifade ettiğimi, bu portreye kendimden çok fazla şey kattığımı hissediyordum. İşte o zaman resmin sergilenmesine izin vermemem gerektiğine karar verdim. Sen de doğal olarak buna sinirlendin, resminin benim gözümde ne anlam ifade ettiğini bilmiyordun. Bunu sadece Harry ile konuştum, bana güldü, ama umursamadım. Bitirdikten sonra resmin karşısına oturduğumda, doğru karar verdiğimi anladım. Birkaç gün sonra portre stüdyomdan çıktı. Varlığının o dayanılmaz büyüsünün etkisi üzerimden kalkınca bu resimde özel bir şey olduğunu hissetmenin tamamen delilik olduğunu düşünmeye başladım. Sen olağanüstü yakışıklı, ben de iyi bir ressamdım. İnsanın bir eser yaratırken duyduğu tutkunun, her defasında yaratılan esere olduğu gibi yansıdığını düşünmek yanlıştı. Şu an da aynı fikirdeyim. Sanat her zaman bizim düşlediğimizden daha soyut bir şey. Biçim ve renk bize olduğu gibi yansır, hepsi bu. Bence sanat sanatçıyı gözler önüne sermez, hepten gölgeler, çoğu zaman böyle düşünüyorum. İşte böyle. Paris'ten bu teklifi aldığımda, senin portreni sergimin

başyapıtı yapmaya karar verdim. Senin buna karşı çıkacağın doğrusu hiç aklıma gelmedi. Ama şimdi haklı olduğunu görüyorum. Bu resim sergilenemez. Dorian, bu anlattıklarımdan dolayı bana kızma. Bir defasında Harry'ye de söylediğim gibi sen tapınılmak için yaratılmış birisin."

Dorian Gray derin bir soluk aldı. Yüzünün rengi geri geldi, dudaklarında bir gülümseme belirdi. Tehlike geçmişti. Şimdilik güvendeydi. Yine de kendisine bu tuhaf itirafta bulunan ressama karşı büyük bir acıma duymaktan kendini alamadı, günün birinde o da bu derece bir dostunun kişiliğinin egemenliği altına girip girmeyeceğini merak etti. Lord Henry'nin çekiciliği tehlikeli biri olmasından kaynaklanıyordu. Ama hepsi bu kadardı. Öylesine zeki, o kadar alaycı biriydi ki, insan onu gerçek manada sevemiyordu. Acaba böylesine puta taparcasına tuhaf bir bağlılık uyandırabilecek birileri onun karşısına da çıkacak mıydı? Yaşamın ona hazırladığı şeylerden biri de bu muydu?

"Yalnız, senin bunları portrede görmüş olman doğrusu çok şaşırtıcı" diye ekledi. "Gerçekten gördün mü?"

"Gördüm" diye yanıtladı, Dorian. "Çok tuhaf bulduğum bir şey gördüm."

"Peki, resme şimdi bakmamın sakıncası var mı?"

Dorian yine başını hayır anlamında salladı. "Bunu benden isteme, Basil. O resme bakmana asla izin veremem."

"Ama bir gün mutlaka izin vereceksin, öyle değil mi?"

"Hiçbir zaman."

"Belki de haklısındır. O halde hoşça kal Dorian. Sen hayatım boyunca sanatımı gerçekten etkilemiş tek kişisin. Yaptığım her iyi işi sana borçluyum. Ah, Dorian şu an sana söylediğim tüm bu şeylerin bana neye mal olduğunu bilemezsin."

"Sevgili Basil, bana ne söyledin ki?" diye sordu Dorian. "Beni çok beğendiğini söyledin sadece. Bu bir iltifat bile sayılmaz"

"İltifat değildi zaten. Bir itiraftı. Ama sana bu itirafta bulununca, sanki içimde bir şeyler söndü. Belki de insan içindeki tapınma duygusunu sözlere dökmemeli."

"Ama bende hayal kırıklığı yaratan bir itiraf oldu."

"Nasıl? Sen ne bekliyordun, Dorian? Yoksa portrede daha başka bir şeyler de mi gördün? Ama görülecek başka bir şey zaten yok. Öyle değil mi?"

"Hayır, başka bir şey görmedim. Neden bunu sordun? Ayrıca benimle ilgili tapınma lafları etmeyi de bırak, Basil. Bunlar aptalca şeyler. Biz seninle dostuz, her zaman da dost kalmalıyız."

Ressam üzgün bir sesle, "Senin dostun Harry, dedi.

"Ah, Harry!" diyerek kahkaha attı genç adam. "Harry günlerini inanılmayacak şeyler söylemekle, gecelerini de akla hayale gelmeyecek şeyler yapmakla geçiriyor. Aslına bakarsan tam benim tarzıma uyan bir yaşantı. Ama yine de bir derdim olduğunda Harry'ye gideceğimi hiç sanmıyorum. Sana gelmeyi tercih ederim, Basil."

"Peki yine bana poz verecek misin?"

"Bu mümkün değil!"

"Beni reddederek bir sanatçı olarak, hayatımın içine ediyorsun Dorian. Hiç kimsenin karşısına iki ideal şey aynı anda çıkamaz. Hatta birinin bile çıktığı çok nadir görülmüştür."

"Bunu sana açıklayamam Basil. Ama sana tekrar asla poz vermemeliyim. Portre denen şeyde kötülüklere neden olan bir uğursuzluk var. Sanki portrenin de kendisine ait bir hayatı var. Ben sana sadece çay içmek için geleceğim. Bu da zevkli bir şey olacaktır."

"Korkarım bu sadece senin için zevkli olacak" diye üzülerek mırıldandı Halward. "Şimdi artık, hoşça kal. Şu resme bir kez daha bakmama izin vermeyeceğin için inan çok üzgünüm. Ama sonuçta ne yapabilirim? Senin ne hissettiğini de anlıyorum."

O dışarı çıkarken Dorian bıyık altından gülümsedi. Zavallı Basil! Gerçek nedeni hiç bilmiyordu! Ayrıca Dorian kendi sırrını anlatmak zorunda kalmak yerine, tamamen tesadüfen arkadaşının ağzından onun sırrını öğrenmeyi başarması da ne tuhaftı! Ve o tuhaf itiraf Dorian'a ne çok şey açıklıyordu! Ressamın komik kıskançlık krizleri, delice sadakati, aşırıya kaçan övgüleri, anlaşılmaz çekingenlikleri... Dorian şimdi bunların hepsini anlıyordu ve içini bir acıma duygusu kapladı. İçine böylesine aşk rengi karışmış bir dostlukta trajik bir yön olduğunu düşünüyordu.

Genç adam derin bir iç çekerek çıngırağı eline aldı. Ne pahasına olursa olsun portresi saklı kalmalıydı. Bugün yaşadığı tehlikeyi bir kez daha yaşamak istemiyordu. Bu resmi, bir saat için bile olsa, arkadaşlarının sürekli girip çıktığı bir odada tutmakla çılgınlık yapmıştı.

bölüm
on

Uşak içeri girince Dorian ona dikkatle baktı. Adamın aklından paravanın ardına bakmayı geçirip geçirmediğini merak etti. Adam şu anda gayet soğukkanlı duruyor ve efendisinin emrini bekliyordu. Dorian bir sigara yakıp gitti, cama bir göz attı. Victor'un yüzünün camdaki yansımasını görebiliyordu. Yüzünde bir emir kulunun maskeye benzeyen donuk ifadesi vardı. Bu yönden bakıldığında korkulacak bir şey yoktu. Ama yine de Dorian en doğrusunun her an tetikte olmak olduğunu düşündü.

Kelimelerin üzerine basarak uşağa, kahya kadını odaya çağırmasını, sonra da çerçeveciye gidip eve iki adam göndermesini tembih etmesini söyledi. Adam odadan çıkarken gözleri paravana doğru kaymış gibi geldi. Yoksa Dorian kuruntuya mı kapılıyordu?

Birkaç dakika sonra üzerinde siyah ipek elbisesiyle, buruşuk ellerinde eski moda, parmaksız iplikli eldiveniyle Bayan Leaf içeriye girdi. Dorian ondan çalışma odasının anahtarını istedi.

"Eski çalışma odası mı, Dorian?" diye bağırdı kadın. "Ama orası toz içinde. Sizin girebilmeniz için önce orayı

temizleyip toplamam gerekiyor. Bu durumda görülecek gibi değil, inanın görülecek gibi değil."

"Toplanmasını istemiyorum, Bayan Leaf. Sadece anahtarını istiyorum."

"Ama efendim, oraya girerseniz üstünüz örümcek ağı içinde kalır. O odanın kapısı neredeyse beş yıldır açılmıyor, saygıdeğer Lordun ölümünden bu yana hiç açılmadı."

Büyükbabasının sözü geçince Dorian birden irkildi. Büyükbabasına ilişkin çok kötü anıları vardı.

"Olsun" dedi. "Ben yine de oraya şöyle bir bakmak istiyorum, başka bir işim yok. Siz verin bana anahtarı."

Yaşlı kadın anahtar destesini titrek elleriyle yoklayarak, "Buyurun efendim, işte anahtar" dedi. "İşte anahtar, hemen şimdi destenin içinden çıkartacağım. Odanızı oraya taşımayı düşünmüyorsunuz sanırım, burası çok daha konforlu, öyle değil mi, efendim?"

"Hayır, hayır" diye bağırdı Dorian huysuz bir tavırla. "Teşekkür ederim, Leaf, hepsi bu kadar."

Kahya kadın birkaç dakika daha oyalanıp ev işleriyle ilgili birkaç ayrıntı hakkında gevezelik etti. Genç adam derin bir iç çekerek işleri kendi bildiği gibi halletmesini söyledi. Bayan Leaf gülücükler içinde dışarı çıktı.

Kapı kapanınca Dorian anahtarı cebine atıp çevresine baktı. Birden ağır sırma işlemeli, geniş mor satenden bir örtü gözüne ilişti. On yedinci yüzyılın sonlarından kalma şahane bir Venedik işlemesi olan bu örtüyü büyük babası Bolonya yakınlarındaki bir manastırda bulmuştu. Evet, o korkunç şeyin üstüne örtmeye çok uygundu. Belki de zaten genellikle kefen olarak kullanılmıştı. Şimdi de kendi içinde içten içe çürümüş bir şeyi içinde saklamaya yarayacaktı. Ama bu, ölüm çürümesinden daha beter şekilde çürümüş bir şeydi, durmadan korku doğurup bir türlü ölmeyen bir şeydi. Solucanlar ve kurtlar yerdeki ceset için

ne ise, Dorian'ın günahları da tuval üzerindeki boyanmış şey için aynı şey olacaktı. Günahlar bu şeyin güzelliğini bozacak, inceliğini kemirecekti. Kirletilecekti, edepsiz bir şeye dönüştürülecekti. Ama portre hâlâ yaşamını sürdürecekti. Her daim canlı kalacaktı.

Genç adam ürperdi, bir an resmi gizli tutmak isteyişinin gerçek nedenini Basil'e söylemediğine pişman oldu. Basil ona Lord Henry'nin etkisinde kalmasına ya da kendi zevk düşkünlüğünün esiri olmasına karşı direnmekte yardımcı olurdu. Basil'in ona duyduğu usandırıcı aşkta asil ve akla ait hiçbir şey yoktu, onun duyduğu aşk gerçek manada aşktı. Sadece fiziki manada duyulan hayranlık değildi bu. Böyle bir hayranlık tamamen duyularla ilgiliydi, onlarda doğar, onlar yorulduklarında da ölürdü. Hayır, bu tıpkı Michelangelo'nun, Montaigne'in, Winckelmann'ın tatmış olduğu, Shakespeare'in bizzat yaşadığı türden bir aştı. Evet, evet, eğer söylemiş olsaydı, Basil onu kurtarabilirdi. Ama artık çok geçti, geçmişe dair izler her zaman silinebilirdi. Pişmanlıkla, yadsınarak, unutarak bunun üstesinden gelinebilirdi. Ama gelecek kaçınılmazdı. Dorian'ın içinde ihtiyaç duyduğu çıkış yollarını er geç bulacağı müthiş tutkular, kötülüklerinin gölgesini gerçeğe dönüştürecek düşler yatıyordu.

Sedirin üzerindeki sırmalı, büyük mor örtüyü aldı, örtüyü ellerinde tutarak paravanın arkasına geçti. Tuvalin üzerindeki yüz şu an eskisinden daha aşağılık bir ifade mi taşıyordu? Resim gözüne değişmemiş gibi göründü ama yine de ona karşı duyduğu nefret ve tiksinti çok yoğundu. Altın rengi saçlar, masmavi gözler, kıpkırmızı dudaklar... hepsi aynen yerinde duruyordu. Değişime uğrayan tek şey yüzündeki ifadeydi. Ve bu ifade değişimi tüyler ürpertecek kadar acımasızdı. Tuvalden ona bakan yüzdeki kınama ve eleştiri ifadesi yanında, Basil'in Sibyl'i

azarlaması ne kadar sığ, içi boş ve küçük hesap kalıyordu! Şu an tuvalden ona bakan yüz onun ruhunun ta kendisiydi ve onu kendi kendisini yargılamaya davet ediyordu. Dorian yüzünü acıyla buruşturup elindeki şahane bir sanat eseri olan örtüyü resmin üzerine fırlattı. Tam o sırada kapı vuruldu. Uşak içeri girdiğinde Dorian paravanın arkasından çıktı.

"Adamlar geldiler, mösyö."

Dorian bu adamı hemen başından savmalıydı, resmin nereye götürüldüğünü bilmesine izin verilmemeliydi. Adamda bir sinsilik olduğunu seziyordu, bakışları içten pazarlıklıydı, dolap çevirmeye müsait birine benziyordu. Dorian öncelikle yazı masasının başına oturup alelacele Lord Henry'e bir not yazdı, notta ondan kendisi için okuyacak bir şey göndermesini rica etti, bir de o akşam saat sekizi çeyrek geçe buluşacaklarını hatırlattı. Sonra notu uşağına verdi, "Onun vereceği yanıtı bekle" dedi. "Şimdi de adamları buraya al."

İki üç dakika sonra kapı tekrar vuruldu ve Güney Audley Sokağının ünlü çerçevecisi Bay Hubbard içeri girdi. Yanında da kaba görünümlü, genç bir yardımcı vardı. Bay Hubbard kırmızı yüzlü, kırmızı sakallı bir adamdı. Müşterisi olan sanatçıların kökleşmiş yoksulluğu onun sanata duyduğu hayranlığı vasat seviyede kılıyordu. Kural olarak dükkânından ayrılmaz, başkalarının onun ayağına gelmesini beklerdi. Ama Dorian Gray'i her zaman bu kuralın dışında tutardı. Dorian'da herkesin kalbini fetheden bir şeytan tüyü vardı. Sırf onu görmek bile onun için başlı başına bir zevkti.

Bay Hubbard o tombul çilli ellerini ovuşturarak, "Sizin için ne yapabilirim, Bay Gray?" diye sordu. "Size bizzat gelmek onurundan yoksun kalmak istemedim. Elimde çok şahane bir çerçeve var, efendim. Onu bir açık artır-

mada satın aldım. Eski Floransa[1] işi. Sanırım Fronthill'den[2] gelme. Dinsel bir tablo için çok uygun, Bay Gray."

"Sizi buraya gelmek zahmetine soktuğum için üzgünüm, Bay Hubbard. Gerçi şu sıralar dinsel resimlere pek meraklı biri değilim, ama mutlaka gelip çerçevenize bakacağım. Bugün için sizden ricam sadece evin üst katına bir resim taşımanız. Oldukça ağır olduğu için sizden iki yardımcı istemeyi düşündüm."

"Hiç zahmet olmadı, Bay Gray. Size hizmette bulunmak benim için her zaman mutluluktur. Söz konusu sanat eseri hangisi, efendim?"

"İşte bu" diyerek paravanı çekti Dorian. "Böyle örtüsüyle birlikte taşıyabilecek misiniz bunu? Yukarı çıkartılırken çizilmesini istemiyorum."

"Sıkıntı olmayacak, efendim" diyerek yanındaki yardımcısıyla birlikte portreyi tutan uzun pirinç zincirlerin kancasını sökmeye koyuldu. "Şimdi nereye götürelim, Bay Gray?"

"Ben size yol göstereyim, Bay Hubbard, sizden beni takip etmenizi rica ediyorum. Ya da siz önden gidin, daha iyi olacak. Korkarım en üst kata tırmanacağız. Ön merdivenden çıkalım, daha geniştir."

Dorian onlara kapıyı tuttu. Adamlar hole çıkıp merdiveni tırmanmaya başladılar. Çerçevenin aşırı süslü oluşu nedeniyle resim son derece ağırdı. Bütün gerçek zanaatkârlar gibi kibar beylerin yararlı bir iş yaptığını görmekten hiç mi hiç hoşlanmayan Bay Hubbard'ın aşırı saygılı itirazlarına rağmen Dorian arada onlara yardım etmek için elini uzatmak zorunda kalıyordu.

En üst katın sahanlığına ulaştıklarında Bay Hubbard soluk soluğa, "Epey ağırmış, efendim" diye mırıldandı. Sonra terden parlayan alnını sildi.

"Evet, üzgünüm, gerçekten epey ağır" diye mırıldanıp şu andan itibaren yaşamına dair o tuhaf sırrı barındırıp ruhunu yabancı gözlerden saklayacak olan odanın kapısını açtı.

Çocukken oyun odası, biraz büyüdüğünde de çalışma odası olarak kullandığı bu odaya neredeyse dört yılı aşkın bir süredir ayak basmamıştı. Bu geniş ve ferah odayı ölen büyük babası Lord Kelso küçük torunu için özel olarak yaptırmıştı. Ama kızına hayret verici derecede benzerliği ve de daha başka nedenlerden dolayı Lord Kelso bu çocuktan her zaman nefret etmiş, onunla arasındaki mesafeyi korumak istemişti.

Dorian odayı hiç değişmemiş buldu. Küçüklüğünde birkaç kez girip saklandığı, kanatları düşsel resimlerle süslü, kabartmalarının yaldızı kararmış İtalyan işi *cassone*[3] işte yine orada duruyordu. İşte içinde sayfalarının köşeleri kıvrılmış okul kitaplarının durduğu sarı Hint ağacından yapılma kitap dolabı da oradaydı. Onun arkasındaki duvarda yine o Felemenk işi oldukça eskimiş olan duvar halısı asılı duruyordu. Üzerindeki bahçede bir kralla kraliçenin hâlâ oynaya durdukları tozlu ve rengi solmuş antika satranç takımı, onların az ötesinde zırhlı kolluklarıyla şahinleriyle birlikte ava çıkmış bir avcı kafilesi geçmekteydi. Dorian bunların hepsini nasıl da net olarak hatırlıyordu! Çevresine bakınırken yapayalnız geçmiş çocukluğunun her dakikasını sanki tekrar yaşar gibiydi. Çocukluk yaşamının lekesiz saflığı aklına geldikçe şu uğursuz portrenin bu odaya saklanacağını düşünmek tüylerini ürpertti. Geçmişte kalmış o günlerde yaşamın kendisine neler hazırladığı zerre kadar aklından geçmemişti!

Ama evde meraklı gözlerden böylesine uzak başka hiçbir köşe yoktu. Anahtar onun elindeydi, buraya ondan

başka kimse giremezdi. O mor örtünün altındaki boyalı yüz isterse vahşileşebilir, hantallaşıp pisliğe dönüşebilirdi. Ne fark ederdi? Nasılsa kimse görmeyecekti. Dorian'ın kendisi de göremeyecekti. Ruhunun iğrenç bir şekilde çürümesini neden seyretsin? Gençliğini koruması onun için yeterliydi. Ayrıca ruh zamanla yücelebilir, soylu bir ruha dönüşemez miydi? Geleceğinin utanç dolu olması için hiçbir neden yoktu. Belki günün birinde hayatına giren bir aşk onu arındırır, çekiciliklerini, büyülerini gizemlerinden alan hatta daha şimdiden onun ruhunda, teninde kıpırdayan günahlara kalkan olurdu. Belki günün birinde o kırmızı, hassas dudakların zalim ifadesi silinip giderdi. Dorian, Basil Hallward'ın başyapıtını tüm dünyaya gösterebilirdi.

Ama yok, olacak şey değildi bu. Tuval üzerindeki o şey saatten saate, haftadan haftaya yaşlanıyordu. Günahın çirkinliklerinden kurtulabilse de ihtiyarlığın çirkinliği onu beklemekteydi. Yanakları çökecek, pörsüyüp sarkacaktı. Sönükleşen gözler, uçlarında beliren çizgilerle çirkinleşecekti. Saçları parlaklığını yitirecek, ağzı ihtiyarlarınki gibi sarkacak, iğrenç ve sarsak bir görünümü olacaktı. Çocukluğunda ona çok sert davranmış olan büyükbabasının o buruşuk boynunu, yamulup kamburlaşmış bedenini, o mavi damarlı buz gibi ellerini hatırladı. Resmi gizli tutulmalıydı. Bunun başka çaresi yoktu.

Genç adam arkasına dönüp yorgun bir sesle, "İçeri getirin, lütfen, Bay Hubbard" dedi. "Beklettiğim için üzgünüm. Aklım bir an başka bir yere gitti."

Bay Hubbard hâlâ soluk soluğa bir halde, "Ben de fırsat buldukça dinlenmeyi severim, Bay Gray" dedi. "Nereye koyuyoruz, efendim?"

"Neresi olursa. İşte şurası. Asılmasını istemiyorum. Şöyle duvara dayayın. Teşekkürler."

"Sanat eserine bakabilir miyiz, efendim?"

Dorian birden irkildi. Gözlerini adamdan ayırmadan, "Sizin pek ilginizi çekmez, Bay Hubbard" dedi. Adam onun yaşamının sırrını örten o şahane ipeği kaldırmaya cüret edecek olursa, Dorian üzerine atılıp onu yere indirmek için tetikte bekliyordu. "Sizi daha fazla meşgul etmeyeyim" diye ekledi. "Buraya kadar gelmekle gösterdiğiniz nezaket için çok teşekkür ederim."

"Hiçbir şey değil, Bay Gray, hiçbir şey değil. Size hizmet etmek için her zaman hazırım, efendim."

Ve Bay Hubbard gürültülü adımlarla merdivenlerden aşağı inmeye başladı, yardımcısı da onun peşi sıra inmeye koyuldu. İnerken adam bir an için başını çevirip o kaba hatlı, çirkin yüzünde beliren büyük bir hayret ifadesiyle Dorian'a baktı. Hayatında bu derece yakışıklı, harikulade birini hiç görmemişti.

Adamların ayak sesleri kesilince Dorian kapıyı kilitleyip anahtarı cebine koydu. Artık güvendeydi. O korkunç şeye bir daha hiç kimse asla bakmayacaktı. Dorian'ın utancını kendi gözlerinden başka göz asla görmeyecekti. Kütüphaneye varınca saatin beşi geçtiğini, çayının çoktan getirilmiş olduğunu gördü. Bu arada geçen kışı Kahire'de geçiren ve çok hoş bir bayan olmasına rağmen ne yazık ki hastalık hastası olan vasisinin eşi Leydi Radley'in hediyesi sert ve güzel kokulu bir ağaçtan yapılma, üzeri ağır sedef kakmalı küçük masanın üzerinde Lord Henry'den bir not duruyordu. Yanında da üzeri sarı bir kâğıtla kaplı, kapağı hafif yırtılmış, sayfa uçları kirlenmeye yüz tutmuş bir kitap[4] vardı. Ayrıca çay tepsisinin kenarına *St. James Gazetesinin* üçüncü baskısından bir tane konmuştu. Victor'un dönmüş olduğu anlaşılıyordu. Dorian çerçeveciler evden ayrılırken Victor'un onlara holde rastlayıp burada ne iş yaptıklarını öğrenip öğrenmediğini merak

etti. Victor portrenin yokluğunu mutlaka fark edecekti, belki de daha çay tepsisini koyarken fark etmişti bile. Paravan eski yerine çekilmediğinden duvardaki boş yer bariz şekilde göz önündeydi. Belki de gecenin birinde Dorian, Victor'u gizlice üst kata çıkıp yukarıdaki odanın kapısını açmaya çalışırken yakalayacaktı. İnsanın kendi evinde casus barındırması çok ürkütücü bir şeydi. Dorian, hizmetçilerden biri bir mektup okuduğu bir konuşmaya kulak misafiri olduğu, üzerinde adres yazılı bir kart ya da yastığın altında solmuş bir çiçek, buruşmuş bir dantel parçası bulduğu için hayatı boyunca şantaj kurbanı olan zengin kişilerden konuşulduğunu duymuştu.

Derin bir iç çekip bardağına çay koydu, ardından Lord Henry'nin mektubunu açtı. Lord Henry'nin bir kitap ve saat sekizi çeyrek geçe kulüpte olacağını bildirdiği notla birlikte gazetenin akşam baskısını göndermesinin nedeninin belki de içinde onun okumasını istediği ilgisini çekebilecek bir haber olduğunu düşündü. Gazeteyi eline alıp gözden geçirmek için isteksizce açtı. Beşinci sayfadaki kırmızı işaret hemen dikkatini çekti. Kırmızıyla işaretlenmiş olan başlık şuydu:

"BİR TİYATRO OYUNCUSUYLA İLGİLİ SORUŞTURMA: Eyalet savcısı Bay Danby tarafından Hoxton yolu, Bell Tavern[5] adresinde yapılan bölge soruşturması sonucunda bu sabah Hollborn'daki Royal Tiyatrosu'nun[6] genç oyuncularından Sibyl Vane'in ölümüyle ilgili soruşturmanın duruşması yapıldı. Ve ölümün kaza sonucu olduğu kesin hükme bağlandı. Ölen genç kızın annesinin acısı, duruşmada hazır bulunanlara duygusal anlar yaşattı ve oradaki herkesin gözlerini yaşarttı. Bayan Vane hem kendi ifadesini verirken hem de Sibyl Vane'in otopsisini gerçekleştiren Dr. Birrell'in verdiği ifade esnasında sık sık fenalık geçirdi."

Dorian yüzünü buruşturup gazeteyi ortadan ikiye yırtarak bahçeye savurdu. Ne çirkin bir olaydı bu! Tek kelimeyle gerçek bir çirkinlikti ve insanın tadını kaçırıyordu! Dorian, haberi ona ilettiği için Lord Henry'ye biraz sinirlenmişti doğrusu. Hele onu özellikle kırmızı kalemle işaretlemesi gerçekten büyük densizlikti. Victor bunu okuyabilirdi. Adamın İngilizce bilgisi bunu anlamaya yetecek derecedeydi.

Hatta belki okumuş ve bir şeylerden kuşkulanmaya başlamıştı. Gerçi okusa ne çıkardı? Dorian Gray'in Sibyl Vane'in ölümüyle ne ilgisi vardı? Ortada korkmasını gerektirecek hiçbir şey yoktu. Sonuçta Sibyl'i o öldürmemişti.

Gözleri Lord Henry'nin göndermiş olduğu sarı kitaba takıldı. Neydi bu acaba? Dorian küçük, sedef kakmalı, sekiz köşeli sehpaya doğru yürüdü, bu sehpanın hep gümüş işleyen gizemli Mısır arılarının ürünü olduğunu düşünürdü ve kitabı eline alarak bir koltuğa gömülüp sayfaları karıştırmaya başladı. Ve birkaç dakika içinde kendini kaptırdı.

Bu şimdiye dek okuduğu en tuhaf kitaptı. Sanki dünyanın tüm günahları, harikulade giysiler içinde, flütlerin tatlı ezgisi eşliğinde, ritme ayak uydurup, hiç konuşmaksızın bir resmigeçit töreni yapıyorlardı. Onun hayal meyal düşlediği şeyler birden gerçeklik kazanmıştı. Düşlerinde bile görmemiş olduğu şeyler tek tek gözünün önüne seriliyordu. Bu tek bir karakterli, olay örgüsü olmayan bir romandı. Bir başka deyişle genç bir Parislinin psikolojik açıdan incelenmesiydi. Bu genç erkek on dokuzuncu yüzyılda kendi çağının dışındaki tüm yüzyılların yaşam biçimleriyle tutkularını canlandırmaya adeta hayatını adamıştı. Dünya var olduğundan bu yana insan ruhunun geçirdiği tüm evreleri kendinde toplamaya karar vermiş,

insanın yapaylığı tercih etmesi nedeniyle erdemli olmak etiketi altında tanımladıkları bilgelikten uzak reddetmeleri de bilgelerin hâlâ günah diye adlandırdığı isyankârlıkları da aynı ölçüde sevmişti. Kitabın yazılış biçimi hem aydınlık hem de karanlıktı. Argo sözler ve eski moda deyimlerle, teknik açıklamalar ve ayrıntılı yorumlarla doluydu. Fransa'daki sembolist akımın[7] en usta kalemlerini belirleyen bir üslup söz konusuydu. İçinde orkide çiçekleri kadar değişik biçimli, renkleri de aynı ölçüde zarif olan metaforlar vardı. Duygusal yaşam mistik felsefenin terimleriyle anlatılmaktaydı. Bu yüzden okur bazen okuduğunun sofu ortaçağ halkının taşkınlık seviyesine ulaşan mistik coşkuları mı, yoksa çağdaş bir günahkârın hastalıklı itirafları mı olduğunu ayırt edemez hale geliyordu. Bu kesinlikle zehirli bir kitaptı. Sayfalarına sanki ağır bir tütsü kokusu sinmişti ve bu koku insanın beynini bulandırıyordu. Cümlelerin akışındaki ahenkli ritim, karmaşık nakaratlar, inceden inceye işlenmiş yinelemelerle dolu sözlerden oluşan bir müziğin gizemli tekdüzeliği bile Dorian'ın zihnine sanki bir dalgınlık, uyuşukluk verir gibiydi. Sanki bölümden bölüme geçtikçe artan bir tür hayal sıtmasına tutulmuştu, hastalık gibi bir düş dalgınlığıydı yaşadığı ve onu akşam vaktinin çökmesinden, içeri süzülen gölgelerin varlığından bihaber kılıyordu.

Üzerine kakılmış gibi duran sadece tek bir yıldızın egemenliğindeki bakır yeşili bulutsuz göğün ışıltısı, pencereden içeri vurmuştu. Dorian bu solgun ışıkta okumayı gözleri neredeyse kör gibi bakana dek sürdürdü. Victor, efendisini defalarca saat konusunda uyardı. Sonunda Dorian ayağa kalktı, yan odaya geçerek kitabı başucunda duran küçük, Floransa işi komodinin üzerine bıraktı, ardından yemeğe çıkmak üzere giysisini değiştirmeye yöneldi.

Kulübe vardığında saat dokuza geliyordu. Lord Henry'yi oturma odasında tek başına otururken buldu. Oldukça sıkılmış görünüyordu.

"Bağışla beni, Harry" dedi. "Ama bütün suç sende, gönderdiğin kitap beni öyle etkiledi ki, zamanın nasıl geçtiğini anlayamadım."

"Evet, seveceğini biliyordum zaten" diyerek yerinden kalktı Lord Henry.

"Sevdiğimi söylemedim, Harry. Sadece etkilendiğimi söyledim. İkisi arasında büyük fark var."

"Ah, bunu gerçekten keşfettin mi?" diye mırıldandı. Ve yemek odasına geçtiler.

bölüm
on bir

Dorian Gray kendisini bu kitabın etkisinden yıllarca kurtaramadı. Ya da bu etkiden kurtulmak hiç aklına gelmedi demek daha doğru olacaktır. Paris'ten kitabın büyük boy tam dokuz kopyasını satın aldı. Bunları ruhsal durumundaki değişimlere göre ve çoğu zaman da sanki dizginlerinden kurtulmuş gibi coşan çılgın ruhunun kaprislerine boyun eğerek değişik renklerde ciltlettirdi. Romanın kahramanı olan benliğinde duygusal ve bilimsel yaradılışları birleştiren bu olağanüstü Parisli genç adam, onun gözünde kendisinin dünyaya gelmeden önce tasarlanmış bir simgesi gibiydi. Sanki kitap baştan sona Dorian'ın doğmadan çok önce yazılmış yaşam hikâyesiydi.

Aslında bir bakıma romanın o inanılmaz kahramanından daha şanslıydı. Başlangıçta Parisli adam çarpıcı güzelliğinin ansızın bozulması üzerine, çok genç yaşında aynalara, cilalı metal yüzeylere ve durgun sulara karşı insana oldukça komik gelen bir korkuya kapılıyordu. Oysa Dorian bu tür bir korkuyu hiç yaşamamıştı, zaten yaşaması için ortada bir neden yoktu. Dünyada ve insanlarda en değer verdiği şeyi yitirmiş bir adamın biraz abartılı

olsa da gerçekten iç acıtan hikâyesinin anlatıldığı son bölümleri neredeyse acımasız denecek boyutta bir duygunun esareti altında, kıvanç içinde okuyordu. Belki de bu kıvançta, aynen zevkte olduğu gibi zalim olmanın bir payı vardı.

Dorian Gray'in, Basil Hallward'ı ve onun gibi pek çoklarını adeta büyüleyen olağanüstü güzelliği hiç azalmayacak gibiydi. Ona dair en çirkin şeyleri duymuş olanlar bile... ara sıra onun yaşam tarzı üzerine hiç tahmin edilemeyecek söylentiler Londra'nın tüm kulüplerini dolaşıp artık ağızlara sakız oluyordu... onu gördüklerinde şerefsizlik yapabileceğine asla inanmıyorlardı. Dorian'ın her zaman kendisini dünyanın pisliğinden uzak, tertemiz tuttuğuna inandıran bir görünümü vardı. Kendi aralarında sokak ağzıyla konuşanlar o içeri girince susarlardı. Dorian Gray'in yüzünün saf duruluğunda sanki onlara ders veren bir şey vardı. Onun sadece varlığı bile böylelerinde, kendi lekelenmiş masumluklarının anısını canlandırmaya yetiyordu. Böylesine sevimli, güzel ve ince olan bir insanın, hem çıkarcı hem de şehvete düşkün olan bu devrin kirinden nasıl uzak kalabildiğine şaşıyorlardı. Dostlarının ya da onu dost olarak düşünenlerin arasında tuhaf söylentilere yol açan, uzun ve gizemli ortadan yok oluşları sonrasında evine dönen Dorian Gray usulca üst kattaki odaya çıkar, artık üzerinden hiç eksik etmediği anahtarıyla kapıyı açar, sonra da eline bir ayna alıp Basil Hallward'ın yapmış olduğu portrenin karşısına geçerdi. Önce tuvalin üzerindeki o yaşlanmış, etrafına çirkinlik saçan yüze, hemen ardından da parlak camdan ona gülen çok güzel ve genç yüze bakardı. Aradaki zıtlığın keskinliği, içindeki zevk kıpırtılarını güçlendiriyordu. Git gide kendi güzelliğine âşık oluyor, ruhundaki çürüme onu her geçen gün daha da fazla ilgilendiriyordu. Kırışık alnın

üzerindeki ve o dolgun, şehvetli ağzın kenarlarındaki sürekli hareket eden çizgileri pür dikkat kesilmiş halde, adeta insanı ürküten hayvani bir haz duyarak kıvançla inceliyordu. Çoğu zaman hangisinin daha dehşet verici olduğunu bilmiyordu; günahın izlerinin mi yoksa yaşlanmanın izlerinin mi? Beyaz elini portrenin o kırışık, şiş ellerinin yanına getirip gülümsüyor, o biçimsiz vücut ve o sıska, çarpık bacaklarla alay ediyordu. Kendisine ait hoş kokularla dolu odasında ya da sahte bir isim kullanarak girip çıktığı rıhtımdaki o kötü nam salmış hanın küçük, pis ve izbe bir odasında, bazı geceler uykusuz yattığı olurdu. Bazı geceler ise bilincinde olduğu bencilliğinden dolayı nasıl bilerek kendi ruhunu yok etmeye doğru hızla sürüklediğini düşünürken içinde keskin bir acıma duygusu hissederdi. Ancak böyle anlar çok nadirdi. Yaşama karşı duyduğu, ilk kez Basil'in bahçesinde otururlarken Lord Henry'nin uyandırmış olduğu içindeki merak duygusu giderildikçe güçlenir gibiydi. Dorian öğrendikçe öğrenmek istiyordu. Sanki içindeki merak duygusunun doyuma ulaştıkça artan oburca bir iştahı vardı. Yine de en azından sosyeteyle olan ilişkilerinde çok da vurdumduymaz sayılmazdı. Kışın ayda bir iki kez, sosyetenin en hareketli olduğu mevsim süresince de her çarşamba akşamı, o güzelim evini dünyaya açıyor ve harika performanslarıyla sanatlarını konuşturup konuklara ziyafet çekmeleri için en ünlü müzisyenleri getiriyordu. Düzenlenmesinde her zaman Lord Henry'nin ona yardım ettiği o küçük yemekli toplantılar, davetlilerin seçiminde ve yerleştirilmesinde gösterilen titizliğin yanı sıra sofra süslenmesindeki ince zevkle de ünlüydü. Altın ve gümüş antika takımlar, işlemeli örtüler ve uzak diyarların iklimine ait çiçeklerle masaların süslenmesi adeta bir senfoniyi andırırdı. Davetlilerin özellikle de genç adamların

arasından pek çok kişi Dorian Gray'i, Eton ve Oxford'daki okul günlerinde hayalini kurdukları ideal tip olarak görür ya da onun kitap düşkünü bir bilim adamının kültürüyle, bir dünya vatandaşının kıvrak zekâsının ve seçkinlik yansıyan kusursuz nezaketinin birleştiği bir tip olduğunu düşünürlerdi. Dorian, bu gibilerin gözüne Dante'nin "güzelliğe taparak kusursuzluğa ulaşmak isteyenler" diye tanımladığı kişilerden biri olarak görünürdü. Gautier gibi o da "sadece görünen dünyanın var olduğuna" inananlardan biriydi.

Gerçekten de onun için sanatların en önde geleni ve en yücesi hayatın kendisiydi ve bütün sanatlar hayat için girişilen bir hazırlıktan başka bir şey değildi. Aslında Dorian gerçekdışı olanı bir an için evrensel kılan modanın yanı sıra tartışmasız her devirde mutlakıyet kurmuş olan güzelliğin çağdaşlığının kendine özgü öne sürülmesi olan züppeliği de çekici bulmuyor değildi.[1] Özel giyim tarzının yanı sıra ara sıra benimsediği moda giysilerin, ünlü Myfair Baloları'nda[2] ve Pall Mall Kulübündeki gençler üzerinde bariz etki bıraktığı bir gerçekti. Bu gençler onun her yaptığını kopyalıyor, onun çekiciliğini ve aslında kendisi pek ciddiye almasa da bu çekiciliğin bir tür yan ürünü olan zarif yapmacıklığını, sevimliğini taklit etmeye çalışıyorlardı. Gerçi Dorian ergenliğe eriştiği andan itibaren önünde kendiliğinden açılan bu konumu kabul etmeye fazlasıyla hazırdı. Hatta Satyricon'un[3] yazarının bir zamanlar İmparator Neron Roma'sında oynadığı rolü kendisinin Londra'da oynayabileceğini düşünüp içten içe bir zevk duyduğu bile söylenebilirdi. Yine de kalbinin derinlerinde, sadece mücevher kullanmak, kravat bağlamak, baston tutmak gibi konularda danışılacak bir zarafet hakemi (*arbiter elegantiarum*) olmaktan öte biri olma arzusu yatıyordu. Akılcı bir felsefeye, düzenli

ilkelere sahip, en üst düzeyde biri olabilmenin duyuların ruhani bir şekle sokulmasıyla ilgili olduğuna dair kendince yepyeni bir yaşam haritası tasarlamaya çalışıyordu. Gerçekten de duyuların ruhani biçime sokularak bir anlamda kutsallaştırılması çoğu zaman, üstelik de haklı olarak, kınanmış, kötülenmiştir. İnsanoğlu kendisinden daha güçlü görünen, ama aslında kendisinden daha aşağı düzeydeki canlı türleriyle birlikte yaşamı paylaştığının bilincinde olduğu andan itibaren buna dair duyduğu tutku ve duyulara karşı doğal bir korku duymuş ve duymaya da devam etmektedir. Ancak Dorian Gray'e göre duyuların gerçek doğası hiçbir zaman anlaşılmamıştı. Duyular her zaman vahşi ve yabani kalmak zorunda bırakılmışlardı, insanlar hep onları aç bırakarak ezmek ya da acı çektirerek öldürmek amacı gütmüşlerdi. Oysaki onların baskın özelliklerinin güzellik konusunda incelikli bir sezgi olan yeni bir ruhaniliğin öğeleri haline gelmeleri gerekirdi. Dorian tarihe bakıp insanlığın gelişimini inceledikçe bir şeyleri kaybetmiş olduğu duygusuna kapılıyordu. İnsanoğlu ne çok şeye teslim olmuştu! Üstelik de küçücük bir amaç uğruna! Kökeni korku olan çılgın, inatçı yadsımalar, sırt çevirmeler, benliğe uygulanan canavarca işkenceler, mahrumiyetler. İnsanoğlu cahilliği yüzünden ve güya utanç, aşağılanmadan kaçınmak için yapmıştı bunları. Ancak kendi seçiminin bu sonucu kaçmaya yeltendiği rezillikten de beter bir şey olmuştu. O mükemmel ironisiyle doğa, dünyadan göçüp gitmişleri, vahşi ve yabani çöl hayvanlarıyla birlikte yaşamak zorunda bırakmış, tarlalardaki hayvanları keşişlere can yoldaşı olmaları için vermişti.

Evet. Aynen Lord Henry'nin tahmin ettiği gibi yeni bir Hedonizm akımı gelecek ve yaşamı yeni baştan yaratacak ve tuhaf bir şekilde günümüzde tekrardan hortlayan

bu haşin ve sevimsiz püritanizmin esaretinden yaşamı kurtaracaktı. Bu yeni hedonizm sırasında elbette ki zihin gücünden yararlanacaktı. Ancak tutku ve heyecanlardan vazgeçilmesini gerektiren ya da bu gibi duyguları kurban edecek hiçbir teori veya sistem benimsenmeyecekti. Aslında gerçek amacı deneyimden elde edilen acı ya da tatlı meyveler değil, deneyimin kendisi, onun dolaysız olarak yaşanması olacaktı. Bu akım duyuları dondurup hissizleştiren estetizmden de, duyuları körelten o bayağı abartılardan da bihaber olacaktı. Yaşamın sadece tek bir andan ibaret olduğunu ve bu anlar üzerinde yoğunlaşması gerektiğini insanlara öğretecekti.

İnsanların arasında bizleri neredeyse ölüme hayran bırakmaya yönlendiren ve o rüyasız uykulardan ya da çirkinlikler, korkunç, ürkütücü kıvançlarla dolu bir gecenin ardından şafak vakti ansızın uyanmayan pek az kişi vardır. Böyle gecelerde zihnin bölmelerine sızan hayaletler, gerçeklerden bile daha çok ürkütücüdürler, tüm çirkinliklerin içine gizlenmiş olan yaşam gücüyle doludurlar ve Gotik sanata[4] onun eksilmeyen canlılığını veren de zaten bu gizli yaşam gücüdür. Aslında Gotik sanat zihinleri hayallere dalma illetine yakalanmış olanlara özgü bir sanat dalıdır. Şafağın söktüğü saatlerde bembeyaz parmaklar perdeleri dalgalandırarak aralarından yavaşça içeri süzülürler. Mantığın alamadığı şekillere bürünmüş dilsiz ve simsiyah gölgeler sürünerek gelip odanın köşelerine çökerler. Dışarıda, yapraklar arasında kuşların kıpırtısı, işlerine gitmek üzere çıkmış insanların sesleri duyulur. Rüzgâr tepelerden aşağı iner, sessiz evin içinde uyuyanları uyandırmaktan çekinmektedir, ama sanki uykuyu o mor renkli mağarasından[5] gün ışığına çıkarmak zorundaymış gibi hıçkırıp iç çekerek dolaşır durur. Koyu renkli ince tüller peş peşe sıyrılırmış gibi kademeli olarak açılır, nes-

neler her zamanki renkleriyle şekillerini kazanır ve bizler, şafağın dünyayı o bilinen örnek şablona göre yeniden eski haline getirmesini seyrederiz. Birer taklitten ibaret olan yaşamlar yeniden soluk sırlı aynalara yansıyarak geri dönerler. Alevsiz şamdanlar bıraktığımız yerde aynen durmaktadırlar, yanlarında geceleri okuduğumuz yarı açık bırakılmış kitap, baloda yakamıza taktığımız ucu telle bükülmüş çiçek veya okumaktan korktuğumuz ya da belki de yüz kere okuduğumuz mektup. Hiçbir şey gözümüze değişmiş gibi görünmez. Gecenin gerçekdışı gölgeleri arasından bildiğimiz gerçek yaşam sıyrılıp çıka gelir. Onu, bıraktığımız yerden ele almamız gerekir.

O zaman yine aynı kalıplaşmış alışkanlıkların bıkkınlık veren çarkını döndürmek için enerji harcamayı sürdürmenin mecburiyeti sanki bir kara bulut gibi çöker üzerimize. Belki de gözlerimizi gecenin karanlığında sırf keyfimiz için yeniden şekillendirilmiş bir dünyaya açabilmek için çılgınca bir arzuya kapılırız. Her şeyin yepyeni birer renk ve şekle büründüğü, tamamen değişmiş olduğu, içinde hiç bilmediğimiz bambaşka sırlar barındıran, geçmişe dair hiçbir ize yer vermeyen, geçmişin bilinçli sorumluluklar ve pişmanlıklarla dolu bir tortu bırakmadığı, sevinçlerin hüsrana, tatlı anıların buruk birer hüzne dönüşmediği bir dünyaya.

Yaşamanın gerçek amacı ya da amaçlarından birinin böyle dünyalar yaratabilmek olduğunu düşünen Dorian Gray hem yeni hem de zevkli olan ve romantik maceraların vazgeçilmez elemanları olarak kabul etmiş olduğu olağanüstü özelliklere sahip heyecanların peşinde koşmaktaydı. Aslında doğasına yabancı olduğunu bildiği halde pek çok düşünce biçimini benimseyip kendisini bunların dolaylı etkilerine bırakmakta ama onların rengini kapıp düşünsel merakını giderdikten sonra tuhaf bir

ilgisizlikle peşlerinden gitmekten vazgeçmekteydi. Aslında ateşli bir karakterin bu tür bir maymun iştahlılık sergilemesi aykırı sayılacak bir şey değildi, hatta günümüzün bazı ruh bilimcilerine göre insan ruhunun var olduğuna dair bir işaret sayılan bu değişkenlik huyu şarttı.

Nitekim bir ara onun Katolik Kilisesi'ne katılmak üzere olduğuna dair hakkında söylentiler de dolaşmıştı. Ama zaten bu tarikatın ritüelleri Dorian Gray'e oldum olası çok çekici gelirdi. Ona göre Roma Katolik Kilisesi içinde bulunduğu antik dünyanın tümünün gösterdiği özverilerden daha güçlü günlük özverilerde bulunan bir kiliseydi. Ayrıca duyuları umursamaksızın yok saymasının yanı sıra öğelerinin sadeliğiyle de ünlüydü ve sergilediği İnsanlık Trajedisi bu konuda kalpleri acıtan değişmez katılığına rağmen onunla sembolleşmiş görünmekteydi ve işte tüm bunlar Dorian'ın duygularını depreştiriyordu. Soğuk mermer zemin üzerinde diz çökerek o dik, işlemeli cüppesi içindeki rahibi seyretmek hep çok hoşuna giderdi. Rahibin o bembeyaz elleriyle tapınağın perdesini açması, İsa'nın Çilesi'nin temsil edildiği *Mass* ayininde onun kılığına girip kutsal ekmeği kâseye doğraması, günahları için bağrını yumruklaması, o kıymetli taşlarla işli fener şeklindeki kutsal ekmek kabını, içindeki solgun renkli somunla birlikte havaya kaldırması. Bazen bu somunun gerçekten söylendiği gibi Meleklerin Ekmeği (*panis coelestis*) olduğuna Dorian'ın inanası bile gelirdi. Dantelli, kırmızı giysiler içindeki ciddi ifadeli çocukların iri ve yaldızlı birer çiçek gibi havaya savurdukları tütsü buhurdanlıkları onu enikonu büyülerdi. Kiliseden çıkarken o koyu karanlık günah çıkarma hücrelerine merakla bakar, bunlardan birinin loş gölgeleri arasında oturup kafeslerin ardından yaşamlarının gerçek hikâyesini fısıldayan kadınlarla erkekleri dinlemek isterdi.

Ancak hiçbir zaman herhangi bir din ya da düzeni resmi anlamda benimseyip zihinsel gelişimini kısıtlamak gibi bir hataya hiç düşmedi. Bir geceliğine sığınacağı bir barınağı, yıldızların parlamadığı, ayın doğmadığı bir gecede birkaç saatliğine içine girmeye uygun olan bir konağı, sonsuza dek yaşayacağı evi gibi düşünme yanılgısına asla düşmedi. Sıradan şeyleri gözümüze olağandışı şeyler olarak göstermek gibi harika bir etkisi olan Mistisizm ve nedense çoğu zaman ona eşlik eden gizemli antinomianizm[6] akımı onu her mevsim oyalamıştı. Dorian bir başka mevsim de Almanya'daki Darwinismus[7] akımının maddeci öğretilerine eğilim duymuştu. İnsanın düşünce ve duygularının izini beynindeki inci gibi bir hücreye ya da bedenindeki beyaz bir sinire kadar sürmekten garip bir tat alıyordu ve ruhun ister hastalıklı, ister sağlıklı, ister normal, ister rahatsız olsun çeşitli bedensel koşullara tümüyle bağlı olduğu düşüncesi ona kıvanç veriyordu. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi yaşam konusundaki hiçbir teori ona yaşamın kendisi kadar önemli gelmiyordu. Düşünsel teorilerin eylem ve deneyimden koptukları zaman ne kadar kısır kaldıklarının iyiden iyiye farkındaydı. Duyuların da ruhundakilerden aşağı kalmayacak ölçüde, ortaya çıkacak manevi sırları vardı.

Bu yüzden bazen onun parfümleri, parfüm imal etmenin sırlarını araştırdığı da görülüyor, baygın kokulu yağlar damıtarak Doğu kökenli hoş kokulu sakızlar yakıyordu. Dorian onları araştırdıkça zihindeki her değişimin duyusal yaşamda bir benzeri olduğunu görüyor, aralarındaki gerçek ilişkiyi bulmaya çabalıyordu. İnsanı mistik birine dönüştüren günlük kokusunda, duyguları alevlendiren amberde, ölü aşkların anısını canlandıran menekşede, hayal gücünü çalıştıran Asya manolyasında

ne olduğunu merak ediyordu. Aynı zamanda ıtırlar konusunda esaslı bir felsefe geliştirmeye de çalışıyor, bunların çeşitli etkilerini ölçerek hoş kokulu kökleri, ıtırlı polenlerle yüklü çiçekleri, melisayı, mis kokulu ağaçları, insanı hasta eden Hint sümbüllerini, çılgına çeviren hovenyaları, kara sevdaya tutulanların ruhundaki melankoliyi kovduğu söylenen sabır ağacını inceliyordu.

Bir ara da kendisini müziğe adamıştı. Pencereleri kafesli, tavanı kırmızı ve yaldız boyalı, duvarları zeytin yeşili lakeli uzun bir odada oldukça tuhaf denecek konserler düzenliyordu. Bu konserlerde çılgın çingeneler o küçük, çok telli sazlarıyla bohem müzikler yapıyor, sarı şallara bürünmüş Tunuslular koskoca utlarının gergin tellerine dokunurken, sırıtık zenciler bakır davulları tekdüze vuruşlarla gümletiyordu. Öte yandan kırmızı seccadeler üzerine çömelmiş, başları sarıklı incecik sırım gibi Hintliler sazdan ya da pirinçten uzun flütlerini çalarak boynuzlu, zehirli, upuzun, ürkütücü yılanlarını büyülüyor ya da büyüler gibi yapıyorlardı. Schubert'in ince uyumu, Chopin'in o müthiş hüznü, Beethoven'in muazzam ahenki karşısında duygulanamadığı zamanlarda barbar müziğin o haşin aralıkları, tiz uyumsuzlukları Dorian'a heyecan veriyordu. Dünyanın dört bir köşesinden, tarihe karışmış ulusların mezarlarından bulabildiği, batı uygarlığıyla ilişki kurduktan sonra ayakta kalabilmeyi başarmış vahşi kabilelerin yerleşim yerlerinden tuhaf çalgıları bir araya toplamıştı. Bunlara tek tek dokunup hepsini denemeye bayılıyordu. Rio Negro Kızılderililerinin gizemli *Juruparileri*'ne ait, kadınların bakmasının yasak olduğu, gençlerin de oruçlar ve kamçılarla sınanmadan göremediği o gizemli çalgıları getirtmişti. Elinde Perululuların kuş gibi tiz seslerle şakıyan toprak testilerinden, Alfonso de Ovalle'nin Şili'de dinlediği insan kemi-

ğinden yapılma flütlere, Cuzco yakınlarında bulunan ve hoş tınılar çıkaran yeşim taşlarından üstü boyalı, içi çakıl taşı dolu, sarsıldıkça şıngırdayan su kabaklarına kadar türlü aletler mevcuttu. Ayrıca Meksikalıların üflemek yerine höpürdeterek çaldıkları uzun *clarin*, Amazon yerlilerinin gün boyu yüksek ağaçlarda nöbet tutan bekçileri tarafından çalınan ve tam üç fersah öteden bile duyuldukları söylenen sert tınılı *türe*, tahtadan oyma, titreşimli iki dilden ibaret olan ve bitki sütlerinden yapılma bir tür sakıza bulanmış sopalarla çalınan *teponaztl*. Azteklerin destelenmiş üzüm salkımı şeklindeki *yotl* çıngırakları, Bernal Diaz'ın Cortez'le birlikte girdiği Meksika tapınağında gördüğü ve dokunaklı sesi için son derece enerjik ve canlı tanımını yaptığı o kocaman davul da vardı. Bu aletlerin değişik biçimleri ve çarpıcılıklarına kendini kaptıran Gray, doğa gibi sanatın da canavarlar ve hayvan şeklindeki çirkin sesli şeyler yarattığını düşünmekten tuhaf bir zevk alıyordu.

Ancak bir süre sonra bunlardan da bıkıyor, operadaki locasında, tek başına ya da Lord Henry ile birlikte oturup zevkten mest olmuş bir şekilde 'Tannhauser' dinliyor, bu büyük sanat eserinin girizgahında kendi ruhunun trajedisini oynuyordu.

Bir keresinde de kıymetli taşlara merak sarmıştı. Bir kıyafet balosunda, üzeri tam beş yüz altmış adet inciyle işlenmiş bir elbsie giyerek Fransız Amirali Anne de Joyeuse kılığında göründü. Bu beğenisi onu yıllarca esir etmişti, hatta onu hiç bırakmadı denebilir. Çoğu zaman bütün bir günü, toplamış olduğu kıymetli taşları kutularından alıp sonra tekrar yerine koyarak geçiriyordu. Bunlar lamba ışığında kırmızıya dönen zeytin yeşili krizoberil içindeki tel gibi gümüş çizgisiyle kedi gözü, fıstık yeşili rengi uğur taşı, gül pembesi, şarap sarısı yakut,

dört ışınlı titrek yıldızlarıyla ateş kırmızısı lal, dönüşümlü olarak yakut ve safir tabakalarından oluşan ametist'ti. Dorian yıldız taşlarının içindeki kırık gökkuşaklarına, sedef gibi parlak beyazıyla ay taşına bayılıyordu. Amsterdam'dan olağanüstü iri ve güzel renkte üç zümrüt satın almıştı, bir de *la vieille roche* türü firuze taşı vardı ve özellikle bu taş tek kelimeyle sarrafları kıskandıracak kadar dillere destandı.

Dorian kıymetli taşlar üzerine uydurulmuş ilginç öyküler bulup çıkarıyordu. Örneğin Alphonso'nun *'Clericals Disciplina'*sında gözleri gerçek mor sümbül taşından bir yılandan söz ediliyordu. Büyük İskender'in heyecanlı hayat hikâyesinde de Emathia Fatihi'nin Ürdün Vadisi'de, "sırtlarında hakiki zümrütten tasmalar biten" yılanlar gördüğü söyleniyordu. Philostratus ise yılanların beyninin içinde bir mücevher gizlendiğini, onların karşısına "altın harfler ve kırmızı pelerinle çıkıldığı takdirde" ejderhanın büyülü bir uykuya daldığını ve bu şekilde öldürülebildiğini anlatıyordu. Ünlü simyacı Pierre de Boniface'e göre elmaslarda insanı görünmez kılan, Hint akiğinde güzel konuşmasını sağlayan bir tür sihir vardı. Süleyman taşı öfkeyi yatıştırıyor, sümbül taşı uyku veriyor, ametist ise şarabın verdiği sersemliğin yok olmasını sağlıyordu. Granat taşı şeytanları ve cinleri kovuyor, hidropikus ayın rengini solduruyordu. Selenit ay parladığında onunla birlikte parlıyor, sönükleştiğinde o da sönükleşiyordu. Hırsızların kolay yakalanmasına yardımcı olan moleseus taşı ise ancak küçük bir çocuğun kanıyla etkisini gösterebiliyordu. Leonardus Camillus yeni öldürülmüş bir kurbağanın beyninden panzehir olarak kullanılan beyaz bir taşın çıkarıldığını görmüştü. Arabistan geyiklerinin kalplerinden çıkan bir panzehir taşı ise vebayı iyileştiren bir muska özelliği taşıyordu. Arabistan'daki kuşların yu-

valarında bulunan aspilat taşı Demokritus'un yaptığı denemeye göre giyen kişiyi ateşin tehlikelerine karşı koruyordu.

Seylan kralı taç giyme töreninde kenti at sırtında ve elinde kocaman bir yakut taşı ile dolaşmıştı. Papaz Kral John'un sarayının bahçe kapıları, "içeriye kimse zehir sokmasın" diye boynuzlu yılanların boynuzuyla oyulmuş kuvars taşından yapılmıştı. Ayrıca içinde birer lal taşı bulunan sivri çatısının saçağına iki altın elma asılıp gündüzleri altının, geceleri lal taşının ışıldaması sağlanmıştı. Lodge'un "Amerikalı Margarit" adlı oldukça tuhaf hikâyesinde yazdığına göre kraliçenin odasında "gümüş oymalı krizalit, lal, safir ve zümrütten harikulade aynalara bakıldığı zaman, dünyanın tüm el değmemiş kadınlarını" görebilmek mümkündü. Marco Polo ise Zipangu yerlilerinin, ölenlerin ağızlarına gül rengi inciler yerleştirdiklerini görmüştü. Bir deniz canavarı suyun dibindeki bir inciye âşık olmuş, bunu Kral Perozes'e götüren hırsız dalgıcı öldürmüş ve yitirdiği inci için yedi ay yas tutmuştu. Aynı hikâyenin Prokopius'un anlattığı başka bir versiyonunda ise Hunlar tarafından kandırılarak derin bir uçurumun içine sürüklenen Kral Perozes elindeki inciyi uzaklara fırlatmış ve İmparator Anastasius karşılığında beş yüz kilo altın vaat etse de inci bir daha bulunamamıştı. Malabar Kralı da Venedikli bir yazara her biri tapındığı tanrılardan birini simgeleyen ve tam üç yüz dört inciden oluşan bir tesbih göstermişti.

Brantome'un yazdığına göre VI. İskender'in oğlu Valentinois Dükü, Fransa Kralı XII. Louis'i ziyaret ettiğinde, atı altın varak yüklüydü ve şapkasındaki çift sıra yakuttan çevreye büyük bir ışık saçıyordu. İngiltere Kralı Charles atına dört yüz yirmi tane elmas kakmalı mahmuz taktırmıştı. II. Richard'ın tam üç bin mark değer biçilen,

açık pembe yakutlarla kaplı bir ceketi vardı. Hall'ın yazdığına göre Kral VIII. Henry taç giyme töreni için Londra Kulesi'ne giderken üzerine altından kabartmalı bir ceket giymişti, ayrıca elmas ve başka pek çok kıymetli taşla işlenmiş bir göğüslükle boynuna iri pembe yakutlardan kocaman bir boyunduruk takmıştı. Kral I. James'in gözdeleri altın çerçeveli zümrüt küpeler takıyorlardı. II. Edward ise Piers Gaveston'a kırmızı altından sümbül taşı kakmalı bir zırh takımı, ortası firuze taşlı altın güllerden bir yaka ve serpme incilerle işlenmiş bir bere armağan etmişti. Dirseğine kadar mücevher işlemeli bir eldiven taktığı söylenen II. Henry'nin şahin avında kullandığı eldivenin üzerinde on iki adet yakut ve elli iki adet iri mavi inci işliydi. Son Burgonya Dökü Cesur Charles'ın dükalık şapkası, armut biçimi inciler ve safirlerle süslüydü.

Ne müthişmiş bir zamanlar hayat! O gösteriş, o görkem ne şahaneymiş! Ölmüşlerin şaşalı yaşamını okumak bile harika bir şeydi.

Sonra Dorian bu kez de dikkatini işlemelere, Kuzey Avrupa ülkelerinin o zor ısınan odalarının duvarlarında asılı resimlerin yerini tutan duvar halılarına çevirdi. Bu konuyu incelerken o sıralarda kendisini ele aldığı konuya tümüyle adamak konusunda olağanüstü bir yeteneği vardı ve zamanın güzel olan şeyler üzerindeki yıpratıcı etkisini düşündükçe adeta hüzünleniyordu. Ama hiç değilse kendisi bundan kaçabilmişti. Yazlar yazları izliyor, sarı nergisler kim bilir kaç kez açıp tekrar soluyor, dehşet dolu geceler utanç verici hikâyelerini tekrarlıyorlardı, ama Dorian hiç değişmiyordu. Hiçbir kış onun güzelliğini bozamıyor, o çiçek gibi tazeliğini soldurmuyordu. Oysa maddi şeylerin yazgısı nasıl da başkaydı! Nerelerdeydi şimdi onlar? Üzerinde tanrıların devlerle savaştığı, tan-

rıça Athena'nın keyfi için esmer tenli kızlar tarafından işlenmiş olan o büyük safran rengi cüppe neredeydi? İmparator Neron'un Roma'daki Colosseum'un kapısına gerdirttiği o koskocaman tente neredeydi? Üzerinde yaldız koşumlu beyaz atların çektiği arabasıyla tanrı Apollon'un ve yıldızlı göklerin temsil edildiği o devasa mor yelken neredeydi? Dorian bir zamanlar Güneş Rahibi için işlenmiş olan o benzersiz sofra peçetelerini görmeyi de çok arzuluyordu. Ayrıca şölenlerde sunulması düşünülebilecek her tür nadide yiyecek ve içeceğin yanı sıra bir ressamın doğrudan doğruya doğadan kopya edebileceği her şeyin resimlerinin işlendiği de bilinmekteydi. Bunların arasında Kral Chilperic'in üç yüz altın arı işlemeli tabut örtüsü gibi üzerinde aslan, panter, ay, köpek, orman, kaya, avcı figürlerin yer aldığı bilumum örtülerin ve Pontus Piskoposu'nun öfkesini çeken o tuhaf cüppeler bulunmaktaydı. Ayrıca Orleans Kralı Charles'ın sadece bir kez giydiği üzerine, *"Madame, je suis tout joyeux"* (*Madam çok keyifliyim*) diye başlayan bir şarkının dizelerinin işlenmiş olduğu bir ceket de vardı ve şarkının o günün tarzıyla dört köşeli olarak gösterilen notalarının her biri dörder adet inciyle belirlenmişti. Ayrıca Dorian, Rheims Sarayında Burgonyalı Kraliçe Joan için hazırlanan ve kanatlarında kralın armasını taşıyan bin üç yüz yirmi bir papağanın yanı sıra hepsi altın iplikle işlenmiş beş yüz altmış bir kelebek işlemeli kraliçenin armasının da yer aldığı odanın bu şekilde süslenmiş olduğunun tarif edildiğini okumuştu. Yine aynı şekilde Kraliçe Catherine de Medici kendisi için hazırlanmış yas yatağının üstüne örtmek için siyah kadife zemin üzerine serpilmiş hilal ve güneş motifleri işli bir yatak örtüsü yaptırmıştı. Yatağın perdeleri Şam ipeğinden yapılmıştı, üzeri altın ve gümüş simli yapraklardan örülü çelenk motifleriyle süslüydü,

saçaklarına inciler dizilmiş, yatağın bulunduğu odanın duvarlarına da sıra sıra kraliçenin gümüş iplikle dokunmuş bir kumaş üzerine siyah kadifeden kesilmiş armaları asılmıştı. Fransa Kralı XIV üncü Louis'in yatak odasında yedi-sekiz metre yüksekliğinde kadın biçiminde heykeller vardı. Polonya Kralı Sobieski'nin kral karyolası ise İzmir gümüşünden yapılmış ve üzerine Turkuaz taşlarla Kuran-ı Kerim'den ayetler işlenmişti. Ayakları gümüş yaldızlı, ince oymalı ve kıymetli taşlarla ve çok sayıda mineli madalyonlarla süslüydü. Yatak Viyana yakınlarındaki Türk karargâhından ele geçirilmişti ve dört tarafından sırmalı saçaklarının sallandığı geniş tentesi altında bir zamanlar Hz. Muhammed'in sancağı barınmaktaydı.

Sonuç olarak Dorian bütün bir yıl boyunca kendisini dokuma ve işleme sanatları üzerine bulabildiği en güzel örnekleri toplamaya adadı. Bunların arasında sırma iplikle palmiye yaprakları ve yanardöner kanatlı zina böceği motifleriyle işlenmiş incecik Delhi tülbentleri, şeffaf oldukları için Doğuda 'dokunmuş hava,' 'akarsu' ve 'akşam çiyi' diye adlandırılan Dakka tülleriydi. Ayrıca ilginç desenli Java bezleri, sarı renkli zarif Çin perdeleri, açık kahverengi atlas ya da açık mavi ipeklerle ciltlenmiş, üzerlerinde *fleur de lys* (*zambak çiçeği*), kuş ve insan resimleri basılı kitaplardı. Macar iğnesi denilen işleme tarzıyla yapılmış nakışlı tül peçeler, altın paralarla süslü Gürcü nakışları, yeşile çalan altın iplikleriyle, tüyleri göz kamaştıran kuşlarıyla Japon *Fukusas*'lar ve daha niceleri sayılabilirdi.

Dorian kilisenin ayin törenleriyle ilgili her şeye olduğu gibi o sırada giyilen giysilere de büyük bir merak duymaktaydı. Evinin batıya bakan galerisinde dizili sedir ağacından yapılmış uzun sandıklar içinde, kendilerine

uyguladıkları işkenceler ve çektikleri çileler yüzünden zayıflayıp eriyen vücutlarını gizlemek için mor ipekli giysiler ve pahalı çamaşırların yanı sıra mücevherler de takmak zorunda olan İsa'nın Gelinleri'nin zor bulunan giysileri gibi pek çok nadide giysi örneğini biriktirmekteydi. Dorian'ın elinde bir de kırmızı Şam ipeğinden yapılmış muhteşem bir rahip cüppesi mevcuttu, ipek kumaş sırma iplikle dokunmuş, üzeri altı yapraklı yeni açmış çiçekler ve altın narlar işlenmişti, ayrıca iki tarafında da tohum incileriyle işli ananas motifleri vardı. Cüppenin kuşaklarında Meryem Ana'nın yaşamından kesitlerin sergilendiği bölmeler olduğu görülmekteydi, Meryem Ana'nın taç giyme töreni ise cüppenin başlığı üzerinde tasvir edilmekteydi. Bu on beşinci yüzyıldan kalma bir İtalyan işiydi. Ayrıca bir de yeşil kadife üzerine kalp şeklinde kümelenmiş akantus yaprakları işli bir başka cüppe daha vardı ve bu yaprakların aralarından çıkan uzun saplı beyaz çiçeklerin detayları renkli boncuklar ve simle işlenmişti. Başlığının üzerinde içi sırma iplikle işlenerek doldurulmuş bir melek başı vardı. Kırmızı ve altın rengi ipekten örülü kuşaklarının üzeri aralarında St. Sebastian'ın da bulunduğu birçok aziz ve şehidin madalyonlarıyla bezeliydi.

Dorian'ın elinde ayrıca birçok Katolik rahibin cüppesi de vardı. Kehribar rengindeki ipekli kumaştan, sırma iplikle dokunmuş mavi brokardan, altın iplikle dokunmuş sarı renkte Şam ipeğinden cüppelerin üzerlerine Hz. İsa'nin çilesini ve çarmıha gerilmesini gösteren sahneler, aslan, tavuskuşu gibi resimler işlenmişti. Dorian aynı zamanda üzerleri laleler, yunusbalıkları ve *fleur de lys* (*zambak çiçeği*) motifleriyle süslü beyaz satenden ve pembe Şam ipeğinden piskopos roplarına da sahipti. İlaveten çeşitli yerlerden toplayarak edindiği şeyler ara-

sında kırmızı kadife ve mavi ketenden dikilmiş sunak örtüleri, Kutsal *Mass* (kutsal ekmek ve şarap) ayininde kullanılan peşkirler, kutsal kadeh örtüleri ve Hz. İsa'nın çarmıha gerilmek üzere götürüldüğü sırada terini sildiği rivayet edilen mendiller de vardı. Kutsal nitelik taşıyan ve mistik amaç taşıyan bu nesnelerde onun hayal gücünü kışkırtıp harekete geçiren bir şey vardı. Bu hazineler, daha doğrusu o lüks evinde topladığı bu türden ne varsa hepsi Dorian Gray için avuntu araçlarıydılar. Bazen onun için dayanılmayacak kadar büyük bir korkudan, hiç değilse bir süreliğine kaçabilmenin yollarıydılar. Çocukluğunun büyük bir bölümünü geçirmiş olduğu o kapısı kilitli tutulan ıssız odanın duvarına, değişen yüz hatlarını, hayatının gerçek anlamda çöküşünü gördüğü o ürkütücü portreyi kendi elleriyle asmış, önüne o sırma işli mor kefeni perde olarak germişti. Haftalarca bu odaya çıkmayarak o iğrenç, boyalı nesneyi unuttuğu oluyordu. O zaman yüreğindeki sıkıntı hafifliyor, neşesi yeniden yerine geliyor, kendisini yine sadece var olmanın sevincine adıyordu. Sonra birden durup dururken gecenin bir yarısında evinden gizlice çıkıp Blue Gate Fields civarındaki o kötü nam salmış izbe mekânlara gidiyor ve kovuluncaya kadar orada kalıyordu. Eve döndüğünde de portresinin karşısına geçip oturuyordu. Bazen portreye ve orada sergilenen kendisine karşı içi nefretle doluyordu. Bazen de günahın insanı cezp eden büyüsünün yarısını oluşturan bireyselliğin dayanılmaz gururuna kapılıp bir anlamda kendisinin hak ettiği yükü taşımak zorunda bırakılan o biçimsiz hayalin karşısında gizli bir kıvanç duyarak içten içe gülümsüyordu.

Birkaç yıl sonra İngiltere'den uzun süre ayrı kalmaya dayanamayacağını fark ederek Trouville'de[10] Lord Henry ile paylaştığı villadan da, birkaç kıştır gittikleri Cezayir'de-

ki avlusu yüksek duvarlı küçük beyaz evden de vazgeçti. Hayatının bir parçası olan bu portreden ayrı kalmaktan nefret ediyordu. Ayrıca odanın kapısına koydurttuğu parmaklığa rağmen kendisinin yokluğunda herhangi birinin bir şekilde yolunu bulup odaya girmesinden korkuyordu.

Oysaki Dorian odaya girenin hiçbir şey anlamayacağını biliyordu. Portredeki yüz tüm iğrençliğine, çirkinliğine rağmen hâlâ ona benziyordu, ama görenler için ne ifade ederdi? Onunla alay etmeye yeltenenlere gülüp geçebilirdi. Portreyi o çizmemişti. Böylesi alçak ve utanç dolu görünmesinden ona neydi? Dorian gerçeği söylese bile inanan olur muydu?

Ama yine de korkuyordu. Bazen Nottinghamshire'daki o büyük evinde, başlıca arkadaşları olan kendi sınıfının mensubu sosyete gençleriyle eğlendiği ve bu taşra çevresini, aşırı lüks yaşam tarzını, göz kamaştıran şaşaasıyla şaşkına çevirdiği bir sırada birden misafirlerini bırakıp hemen kente koşarak oda kapısının kurcalanmadığından ve portrenin yerinde durduğundan emin olurdu. Peki ya portre çalınsa ne olurdu? Bunu düşünmek bile Dorian'ın ürpermesine neden oluyordu. Eğer çalınırsa onun sırrını tüm dünya öğrenirdi. Belki de dünya şimdiden şüpheleniyordu. Birçokları büyüsüne kapılmakla birlikte ondan şüphe duyanlar da yok değildi. West End'teki ailesi ve toplumsal konumu açısından bakıldığında girmeye hak kazandığı bir kulübe üye olması, yapılan gizli oylama sonucunda aleyhinde oylar kullanılmasıyla neredeyse engellenmişti. Bir kez de bir dostu onu Churchill'in[9] sigara salonuna getirdiğinde Berwick Dükü ile bir başka beyefendinin imalı bir tavırla ayağa kalkarak dışarı çıktıkları söyleniyordu. Yirmi beş yaşını doldurduktan sonra onunla ilgili tuhaf söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Whi-

techapel'ın ücra bir köşesindeki adi bir meyhanede denizcilerle kavga ederken görüldüğü, hırsızlar ve kalpazanlarla yakın arkadaşlık kurduğu, hatta onların meslek sırlarını bile bildiği konuşuluyordu. Hiçbir neden yokken birdenbire ortadan kaybolmasıyla kötü nam salmıştı. Tekrar ortaya çıktığında birçok kişi ona bakıp köşelerde fısıldaşıyor, yanından geçerlerken küçümseyerek gülümsüyor ya da sanki sırrını öğrenmeye kararlıymışlar gibi soğuk ve delici bakışlarla onu baştan aşağı süzüyorlardı.

Dorian tabii ki bu tür küstahlık ve saygısızlıkları umursamıyordu bile. Samimi, cana yakın, neşeli tavırları, çocuksu gülümseyişi ve gençliğinin verdiği o harikulade üzerinden hiç gitmeyen hoşluğu, çoğu kimsenin onun hakkındaki bu söylentilerin iftira olduğunu iddia etmesine neden oluyordu. Diğer yandan onunla çok samimi olanlardan bazılarının bir süre ondan kaçındıkları dikkat çekerken, ona çılgınca âşık olup uğruna toplumun tüm kınamalarına göğüs germiş, geleneklere meydan okumuş kadınların, onun içeri girmesiyle utanç ya da dehşetten sararıp soldukları da görülüyordu. Kulaktan kulağa dolaşan bu skandallar birçoklarının gözünde sadece onun o tuhaf ve tehlikeli çekiciliğini artırmaya yarıyordu. Büyük serveti de onun için belirli bir güven kaynağıydı. Sosyete, yani en azından uygar sosyete, zengin, çekici hem de ilginç olan kişiler aleyhinde söylenenlere inanmaya asla istekli olmaz. Nezaket kurallarının ahlak kurallarından daha önemli olduğu konusunda içgüdüsel bir inanç vardır ve onun görüşüne göre en büyük saygınlık bile iyi bir aşçıbaşına sahip olmaktan daha az önemlidir. Konuklarına kötü bir yemek mönüsü hazırlayıp kalitesiz şarap sunan kişinin özel yaşamında kusursuz bir insan olduğunu bilmek neye yarar? Bir gün bu konu konuşulurken Lord

Henry'nin dediği gibi ana yemeğin yemek masasına *yarı soğuk olarak getirilişinin* günahını kişinin sahip olduğu en üstün faziletler bile ödeyemez. Onun bu görüşünün çok yerinde olduğu doğrudur. Yüksek sosyetenin temel yasalarıyla sanatın temel yasaları aynıdır ya da aynı olmalıdır. Şekil, sosyete için kesinlikle vazgeçilemeyecek bir unsurdur. Bu şekil bir örfün saygınlığı kadar asılsızlığına da sahip olmalıdır ve romantik bir sahne oyununun yapmacık niteliğiyle bu tür oyunları bize sevdiren kıvrak nüktesi ve güzelliği özünde birleştirmelidir. Yapmacıklık, samimiyetsizlik bu kadar kötü müdür? Sanmıyorum. Sadece kişiliklerimizi çarpıp çoğaltmamıza yarayacak bir yöntemdir.

İşte Dorian Gray'in bu konudaki görüşü böyleydi. İnsan egosunu sade, kalıcı ve güvenilir, tek özlü bir şey olarak görenlerin ruhlarındaki sığlık onları hayrete düşürürdü. Onun gözünde insan, sayısız his ve pek çok hayat taşıyan bir varlıktı, içinde gizemli düşünce ve tutku mirasları taşıyan, etinde ölülerin kötü ve ürkütücü hastalıklarının lekesini gizleyen, şekilden şekle giren karmaşık bir yaratıktı. Dorian taşradaki malikanesinin içindeki soğuk ve çıplak resim galerisinde dolaşıp, kanlarının damarlarının içinde aktığını hisseden kişilerin portrelerine bakmayı çok seviyordu. İşte bunlardan biri Philip Herbert idi. *Kraliçe Elizabeth ve Kral James'in Saltanatları Üzerine Anılar* (*Memories on the Reigns of Queen Elizabeth and King James*) adlı kitabında Francis Osborne onu 'yakışıklı olduğu için sarayda sevilen ama yakışıklılığını kısa sürede yitiren biri' olarak tanımlamaktaydı. Ara sıra genç Herbert'in yaşamı onun yaşamına öncülük ediyor muydu? Acaba tuhaf, zehirli bir virüs bedenden bedene bulaşarak onun bedenine ulaşmış olabilir miydi? Basil Hallward'ın stüdyosunda dururken, ansızın, neredeyse hiç neden

yokken, yaşamını bu derece değiştiren çılgın bir dilekte bulunmasının nedeni o mahvolmuş güzelliğin hayal gibi görünen anısı mıydı? İşte şurada, sırma işli kırmızı pantolonu, kıymetli taşlarla süslü ceketi, yaldız zırhlı yakalığı ve manşetleri, ayaklarının dibindeki gümüşlü, siyahlı armasıyla Sir Anthony Sherard[8] duruyordu. Bu adamdan ne miras kalmıştı? Napolili Giovanna'nın sevgilisi olan bu adamdan kalıtım yoluyla Dorian'a günah ve utanç geçmesini mi vasiyet etmişti? Dorian'ın yaptıkları ölmüş adamın gerçekleştirmeyi göze alamadığı düşlerden mi ibaretti? Burada da rengi solmaya başlamış olan tuvalden, bürümcük kapüşonu, incilerle bezeli göğüslüğü ve pembe dilimli karpuz kollarıyla Leydi Elizabeth Devereux gülümsüyordu. Sağ elinde bir çiçek vardı, sol eliyle de pembe ve beyaz Şam gülleriyle mineli bir tasma tutuyordu. Yanındaki masanın üzerinde bir mandolinle bir elma durmaktaydı. Ayağında üzerleri iri fiyonklu, küçük, sivri burunlu ayakkabılar vardı. Dorian onun yaşam hikâyesini, sevgilileriyle ilgili anlatılan tuhaf hikâyeleri biliyordu. Acaba o da bu kadının huyundan bir şeyler kapmış olabilir miydi? O ağır kapaklı badem gözleriyle sanki onu baştan aşağı süzer gibiydi. Ya pudralı saçları, gerçek olmayan, yapıştırma benleriyle şu George Willoghby? Ne kötü görünüyordu! Yüzü tıpkı bir şeytana benziyordu, yanık tenliydi, şehvetli dudakları küçümser bir tavırla bükülmüştü. Yüzüklerle ağırlaşmış olan etsiz sarı ellerinin üzerine dantel fırfırlar düşürülmüştü. Tek kelimeyle on sekizinci yüzyıl züppesiydi ve gençliğinde Lord Ferrars'la arkadaşlık etmişti. Ya veliaht prensin[11] en çılgın günlerinin yoldaşı ve Bayan Fitzherbet'le[12] kıyılan gizli nikahın tanıklarından biri olan ikinci Lord Beckenham? Kestane rengi kıvırcık saçları ve kibirli, küstah duruşuyla ne yakışıklıydı! Dorian'a hangi ateşli duyguları bırakmıştı?

Herkes ona ahlaksız gözüyle bakmıştı. Carlton House'daki[13] çılgınca eğlencelerin elebaşı oydu. Yine de göğsünde Garter nişanının yıldızı parlamaktaydı. Onun hemen yanında siyahlar giymiş, soluk tenli, ince dudaklı karısının portresi asılıydı. Dorian'ın damarlarında onun kanı da akıyordu. Bütün bunlar ne kadar ilginçti! Sonra da Leydi Hamilton'a[14] benzeyen yüzü, şaraptan ıslanmış nemli dudaklarıyla kendi annesi. Dorian ondan neler almış olduğunu biliyordu. Güzelliğini ve çevresindekilerin onun güzelliğine olan tutkusunu almıştı. Bakkhus rahibelerinin bol elbisesi içindeki annesi ona gülümsüyordu, saçında asma yaprakları vardı. Elinde tuttuğu kadehten mor bir şeyler dökülmekteydi. Resimdeki karanfiller solmuştu ama kadının gözlerindeki derinlik ve renginin parlaklığı hâlâ olağanüstüydü. Bu gözler sanki nereye giderse gitsin Dorian'ı izler gibiydi.

Diğer yandan kişinin kendi soyuna mensup ataları olduğu gibi edebiyat dünyasında da ataları vardı ve bunlar tip ve huy bakımından kişiye diğerlerinden daha yakın oluyor, insan onların etkisini daha net olarak fark ediyordu. Bazen Dorian'a sanki insanlık tarihinin tümü onun yaşam hikâyesinden ibaretmiş gibi geliyordu, sanki durum ve eylemleriyle yaşadığı gibi değil de, hayalinde, beyninde ve tutkularında canlandırdığı gibi. Bazen dünya sahnesinden gelip geçmiş olan o çok tuhaf, müthiş değişik, günahı böylesine şahane, kötülüğü böylesine gizemli kılan o kişilerin tümünü tanıdığını hissediyordu. Geçmişte ne yaşadıkları hiç bilinmeyen bu kişilerin yaşamı sanki Dorian'ın yaşamıydı.

Onun yaşamını böylesine derinden etkilemiş olan o muhteşem romanın kahramanı da aynı tuhaf hayalleri kurmuştu. Yedinci bölümde anlattığına göre, Kapri Adası'ndaki bir bahçede Tiberius[15] gibi oturmuş ve başında

yıldırım çarpmasına karşı taktığı bir çelenk, dört bir yanında oynayan cüceler, tavuskuşları ve flütçünün din adamıyla alay eden müziği eşliğinde Elephantis'in utanç verici kitabını okumuştu. Caligula[16] gibi sarayın ahırlarında yeşil gömlekli seyislerle içki alemleri yapmış, alnı kıymetli taşlarla süslenmiş bir atla birlikte fildişi bir yemlikten yemek yemişti. Domitianus[17] gibi duvarları mermer aynalarla kaplı bir koridorda gezinip içine çökmüş gözleriyle yaşamına son verecek bir hançerin yansımasını aramış, hayatın hiçbir şeyi esirgemediği kişilere çöken o korkunç *taedium vitae*[18] yaşam bezginliğiyle, hasta düşmüş durumda, gözüne taktığı saydam zümrütle arenadaki kanlı muharebelere bakmış, gümüş nallı katırların çektiği sedef ve mor renkli bir arabayla Pomegranates Street'ten (Narlı Cadde) Altın Evi'ne (Tanrı Evi) giderken halkın Nero Caesar diye bağırdığını duymuştu ve Elagabalus[19] gibi yüzünü renkli boyalarla boyamış, kadınların arasına karışıp ipek iplik bükmüş, Kartaca'dan getirdiği Ay'ı Güneş'le mistik bir nikah kıyarak evlendirmişti.

Dorian bu akıl ve mantık dışı bölümü tekrar tekrar okuyordu, bir de bunu izleyen iki bölümü. Bu sayfalarda kötü tutkuların, şiddetin ve usancın canavarlaştırıp delirttiği ünlü kişilerin, ürküten ve güzel sembolleri işlenmişti. Örneğin garip bir duvar dokumasında ya da mineli bir süslemede gösterildiği üzere, karısını öldüren, sonra da aşığı öptüğü ölüden ölüm emsin diye cesedin dudaklarını kırmızı bir zehirle boyayan Milano Dükü Filipo. II. Paul diye anılan, kibri yüzünden kendisine Formosus unvanını yakıştıran ve iki bin florin değer biçilen tacını korkunç bir günah karşılığı elde etmiş olan Venedikli Pietro Barbi. Tazılarıyla insan avına çıkan, öldürüldükten sonra cesedini ona âşık bir fahişenin gül-

lerle örttüğü Gian Maria Visconti, yanında beyaz atına binmiş ve üzerine giydiği pelerininde aynı kanı taşıdığı kardeşi Peretto'nun kan lekeleri olan kardeş katili Borgia olduğu halde Aragonlu Leonora'yı kabul etmek üzere düzenlenen şölene katılan ve bu şölen için beyaz ve kırmızı ipek kumaşlardan yaptırdığı otağı su perileri ve belden aşağıları at olan santorlarla süsleyen, ganimet ya da Hilas yerine geçmesi için ise bir oğlan çocuğunu altın suyuna batıran VI. Sixtus'un güzelliği ahlaksızlığına eşit oğlu genç Floransa başpiskoposu Kardinal Pietro Riario yakalandığı melankolik hastalıktan ancak ölüm sahneleri seyrederek kurtulabilen, tıpkı başkalarının kırmızı şaraba düşkün olması gibi kıpkırmızı akan kana düşkün olan, bu yüzden şeytanın oğlu olduğu söylenen, babasıyla kumar oynarken bile hileli zar atan Ezzelin sırf alay konusu olması için Masum diye çağırılan ve dolaşım rahatsızlığından tıkanmış damarlarının açılması için bir Yahudi doktor tarafından üç delikanlının kanı akıtılan Giambattista Cibo. Isotta'nın aşığı ve Rimini Lordu olan Polyssena'yı peçeteyle boğup Ginevra d'Este'ye zümrüt kupadan zehir içiren, utanç verici bir tutku uğruna Hıristiyanlar için bir putperest kilisesi yaptıran, bu yüzden Roma'da insan ve Tanrı düşmanı ilan edilip resimleri yakılan Sigismondo Malatesta. Kardeşinin karısına duyduğu çılgınca aşk yüzünden delirmek üzere olduğu bir cüzzamlı tarafından haber verilen, beynindeki hastalık şiddetlenip tamamen şuurunu yitirdiğinde de tek teselliyi Aşk, Ölüm, Delilik sembollerinin çizilmiş olduğu Arap işi oyun kâğıtlarında bulabilen VI. Charles. Astorre'la karısını, Simonetto ile uşağını öldüren, Perugia'daki sarı meydanda can çekişirken güzelliği ondan nefret edenleri bile ağlatan, onu lanetlemiş olan Atalanta'nın sonunda kutsadığı süslü yeleği, kıymetli taşlarla bezeli

başlığı, Akantus yaprağına benzer bukleli saçlarıyla Grifonetto Baglioni.

Bütün bu kişilerde onu çeken ürkütücü bir cazibe vardı. Dorian onları geceleri görüyor, gündüzleri ise zihnini sürekli bunları düşünerek başını ağrıtıyordu. Rönesans, tuhaf zehirleme yöntemlerine tanık olmuş bir çağdı, zehirlemek için miğferler, yanan meşaleler, işlemeli eldivenler, taşlı yelpazeler, yaldızlı parfüm şişeleri, kehribar gerdanlıklar kullanılmıştı. Dorian Gray'i ise bir kitap zehirlemişti. Bu yüzden Dorian'ın kötülüğe sırf kafasındaki güzellik anlayışını gerçekleştirmek için kullanılacak bir yöntem gözüyle baktığı anlar vardı.

bölüm
on iki

Ayın dokuz kasımda, yani otuz sekizinci yaş gününün arefesinde geçtiğini Dorian sonradan sık sık hatırlayacaktı.

Lord Henry'nin evinde yediği akşam yemeğinin dönüşünde saat on bir sularında evine yürüyordu. Kürküne sarınmıştı, çok soğuk ve sisli bir geceydi. Grosvenor Meydanı'yla, Güney Audley Sokağı'nın köşesinden, yoğun sisin içinden hızlı adımlarla yürüyen bir adam geçti. Üzerindeki uzun ve gri renkte bol paltonun yakasını kaldırmıştı, elinde bir çanta taşıyordu. Dorian onu tanımıştı. Bu Basil Hallward idi. Dorian'ın içini birden tanımlayamadığı tuhaf bir korku kapladı. Herhangi bir tanışıklık belirtisi göstermeden kendi evinin yönünde adımlarını hızlandırdı.

Ancak Hallward onu görmüştü. Dorian onun ilkin kaldırımda durduğunu sonra da aceleyle peşinden geldiğini duydu. Birkaç dakika sonra ressam çoktan Dorian'ın kolunu tutmuştu.

"Dorian! Ne inanılmaz bir şans! Saat dokuzdan beri kütüphanende oturup dönüşünü bekledim. Sonunda zavallı yorgun uşağına acıdım ve yatmasını söyleyip evden

ayrıldım. Gece yarısı treniyle Paris'e gidiyorum, gitmeden önce seninle görüşmeyi özellikle istedim. Az önce yanımdan geçen adamı sana benzettim, daha doğrusu kürk palton tanıdık geldi. Ama yine de tam olarak emin olamamıştım. Sen beni tanımadın mı?"

"Sevgili dostum, Basil. Bu kadar yoğun sise rağmen mi? Ben Grosvenor Meydanı'nı bile tanıyamadım. Yanılmıyorsam evim buralarda bir yerdeydi, bundan bile emin değilim. Paris yolcusu olduğuna üzüldüm doğrusu, seni çoktandır görmüyorum. Ama yakında dönersin sanırım, öyle değil mi?"

"Yok, altı ay kadar İngiltere dışında olacağım. Paris'te bir stüdyo kiralayıp kafamda tasarladığım resmi bitirene kadar kendimi oraya kapatacağım. Ama bunca saat kendim hakkında konuşmak için seni beklemedim. Bu arada senin eve de geldik. İzin verirsen beş dakikalığına içeri girmek istiyorum, sana söyleyeceğim bir şey var."

"Çok sevinirim. Ama ya trenini kaçıracak olursan?" Dorian bunu sorarken isteksizce merdivenleri çıktı, anahtarıyla kapıyı açtı.

Sokak lambası sisle boğuşurken ressam saatine baktı. "Daha zamanım var" dedi. "Tren on iki on beşte kalkıyor, saat daha on bir. Aslına bakarsan az önce karşılaştığımızda ben de seni bulmak için kulübe gidiyordum. Bagaj yüzünden gecikme sorunum da yok, ağır şeyleri önceden gönderdim. Yanıma sadece şu çantayı aldım. Victoria İstasyonu buradan yirmi dakika sürüyor, rahatlıkla yetişirim."

Dorian ona bakıp gülümsedi. "Tam ünlü bir ressama yaraşır bir yolculuk tarzı! Sadece bir yol çantası ve bir kumaş palto! Haydi, içeri gel, yoksa eve sis dolacak. Ciddi konulardan konuşmak yok ama. Bugünlerde hiçbir şey ciddi değil. En azından olmamalı."

Hallward başını sallayıp içeri girdi ve Dorian'ın peşi sıra kitaplığa doğru yürüdü. Buradaki büyük, açık ocakta harlı bir odun ateşi yanmaktaydı. Lambalar yakılmış, küçük kabartma motifli masanın üzerine Felemenk gümüşünden bir içki kutusu konmuştu. İçinde sifonlu soda şişeleriyle büyük boy kristal bardaklar duruyordu.

"Görüyorsun işte Dorian, uşağın beni oldukça iyi ağırladı. Ne istedimse hemen getirdi, senin şu en pahalı, yaldız filtreli sigaralarından bile ikram etti. Çok misafirperver biri, senin şu eski Fransız uşaktan daha çok sevdim bunu. Bu arada ne oldu o Fransıza?"

Dorian omzunu silkti. "Sanırım Leydi Radley'in hizmetçisiyle evlendi. Ona İngiliz terzi olarak Paris'te dükkân açmış galiba. Duyduğuma göre orada şimdilerde İngiliz hayranlığı pek yaygınmış. Fransız saçmalığı bence, öyle değil mi? Fransız saçmalığı bence, öyle değil mi? Yine de... biliyor musun? Aslında hiç de kötü bir uşak değildi. Gerçi onu pek sevmezdim ama yakınmamı gerektiren bir şeye neden olmazdı. İnsan çoğu zaman komik kuruntulara kapılıyor. Aslında adam bana çok bağlıydı, onu işten çıkardığım için de çok üzüldü sanırım. Bir konyak soda daha alır mısın? Ya da beyaz şarapla maden suyu? Diğer odada mutlaka vardır."

Ressam şapkasıyla paltosunu çıkarıp bir köşeye bıraktığı çantasının üzerine attı, "Teşekkürler, başka bir şey almayayım artık" diye yanıtladı. "Ve sevgili dostum, seninle ciddi bir şekilde konuşmak istiyordum. Hemen kaşlarını çatma öyle. İşimi daha da güçleştiriyorsun."

"Konuşmak istediğin şey ne ile ilgili?" diye sordu Dorian, o huysuz tavrıyla. "Umarım benimle ilgili değildir. Zira bu gece kendimden bıkmış durumdayım. Başka biri olmak istiyorum."

"Seninle ilgili", Hallward o kalın ciddi sesiyle karşılık verdi. "Mutlaka söylemem gerekiyor. Sadece yarım saatini alacağım."

Dorian derin bir iç çekip bir sigara yaktı. "Yarım saat!" diye mırıldandı.

"Senden istediğim çok bir şey değil, Dorian. Zaten konuşacağım şey senin iyiliğin için. Londra'da senin arkandan son derece kötü şeylerin söylendiğini bilmenin doğru olacağını düşündüm."

"Hiçbir şey bilmek istemiyorum. Başkaları hakkında çıkan skandalları çok severim ama benimle ilgili olan ilgimi çekmiyor. Yeniliğin çekiciliğine sahip değiller."

"Ama ilgini çekmek zorunda, Dorian. Centilmen olan biri mutlaka kendi saygınlığa değer vermelidir. Herkesin senden alçak, aşağılık, iğrenç biri şeklinde bahsetmesini istemezsin. Tabii ki nüfuz sahibi birisin, ama sınıf ve servet her şey değildir. Ayrıca bu söylentilere inanmadığımı da söyleyeyim. En azından seni gördüğüm zaman onların doğruluğuna inanamıyorum. Günah kişinin yüzüne yazılmış olan bir şeydir. Saklanamaz. İnsanlar bazen ahlaksızlıklarını gizlediklerinden söz ederler. Böyle bir şey olamaz. Eğer bir insan ahlaksızsa, bunu ağzının çizgileriyle, gözkapaklarının yuvarlaklığıyla, hatta ellerinin şekliyle mutlaka ve hemen dışa vurur. Geçen yıl birisi, adını söylemeyeceğim ama senin de tanıdığın biri... portresini yaptırmak için bana geldi. Onu daha önce hiç görmemiştim, hakkında hiçbir şey bilmiyordum, ama şu an çok şey biliyorum. Bana portresini yapmam için fahiş bir ücret teklif etti, ama parmaklarının biçiminden nefret ettiğim için teklifini reddettim. Şimdi onunla ilgili sezgilerimin çok isabetli olduğunu görüyorum. Mide bulandırıcı bir hayat sürüyor... ama sen Dorian, şu saf, dupduru masum yüzün, şu harikulade gençliğini görüp...

sana karşı söylenen hiçbir söze inanmam. Ancak seni çok nadiren görüyorum, artık stüdyoma da gelmiyorsun. Senden ayrı kaldığımız zamanlarda herkesin senin arkandan fısıldadığı o kötü sözleri duydukça onlara ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Dorian, neden Berwick Dükü gibi biri sen içeri girdiğinde, kulüpteki odadan hemen çıkıp gidiyor? Londralı pek çok saygın centilmen neden seni ziyarete gelmiyor ya da seni bir yere davet etmiyorlar? Eskiden Lord Staveley'in çok yakın bir dostuydun. Geçen hafta onunla yemekte birlikteydik, sohbetimiz sırasında senin de adın geçti, şu Dudley Galerisindeki sergiye ödünç verdiğin minyatürlerden söz ediyorduk, Staveley dudak bükerek senin sanat konusunda çok ince zevklere sahip olabileceğini kabul ettiğini ama hiçbir namuslu genç kızın seni tanımasına asla izin verilmemesini söyledi. Sen iffet sahibi hiçbir kadının aynı odada oturmasının bile son derece sakıncalı olduğu bir adammışsın. Ona senin dostun olduğumu hatırlatıp açıkça ne demek istediğini sordum. O da bana anlattı. Herkesin önünde açıkça anlattı. Anlattıkları korkunçtu. Gerçekten senin dostluğun neden gençlere felaket getiriyor, Dorian? ? Muhafızlardan acınacak halde olan, intihar eden bir adam vardı. Senin çok yakın arkadaşındı. Muhafız Alayından Henry Ashton birden adı fevkalade kötüye çıktığı için apar topar İngiltere'den ayrılmak zorunda kaldı. Onunla yediğiniz içtiğiniz ayrı gitmezdi. Ya Adrian Singleton ve onun başına gelen o korkunç sona? Lord Kent'in tek oğlunun kariyeriyle ilgili olaya ne demeli? Dün St. James Sokağı'nda onun babasına rastladım, zavallı adam utanç ve üzüntüden iyice çökmüştü, adeta süklüm püklümdü. Ya çok genç olan Perth Dükü? Şu an yaşadığı hayat sence neye benziyor? Hangi saygın kişi bundan böyle kalkıp onunla arkadaşlık eder?"

"Yeter, Basil" dedi Dorian, bunu söylerken altdudağını kemiriyordu, "şu an benimle hiç bilmediğin şeyler hakkında konuşuyorsun." Ses tonunda sonsuz derecede küçümseme vardı. "Ben girdiğimde neden Berwick dükünün odadan çıkıp gittiğini sordun, çünkü ben onun hayatı hakkında çok şey biliyorum da o yüzden, yoksa o benim hayatım hakkında herhangi bir şey bildiği için değil. Damarlarında öyle bir kan dolaşan birinin sicili nasıl temiz olabilir? Sonra Henry Ashton'la genç Perth Dükü'nü sordun, ben ne yapabilirim, birine o feci tutku hastalığını, diğerine zamparalığı ben mi öğrettim? Kent'in budala oğlu kendisine eş olarak rastgele bir sokak kadınını aldıysa, bundan bana ne? Adrian Singleton bir senedin altına imzasını atarken arkadaşının imzasını taklit ettiyse onu yola getirmekten ben mi sorumluyum? İngiliz halkının çok dedikodu yaptığını biliyorum. Özellikle orta sınıf, ahlak konusundaki önyargılarını o görgüsüzce kurulmuş yemek masalarında anlatmaya pek bayılır. Üst sınıfa dair uydurdukları ahlaksızlık masallarını fısıldaşıp böylece sanki kendileri de sosyeteye mensupmuş gibi görünmeye çalışırlar, bir kalemde lekeledikleri bu kişileri sanki yakından tanıyormuş tavırlar takınırlar. Eğer bu ülkede bir insan seçkin tabakadan ve biraz fazla akıllıysa, hemen avam tabakasının diline düşer. Peki ama kendilerini ahlak timsali olarak gösteren bu kişiler nasıl bir hayat sürüyorlar acaba? Sevgili dostum, bizlerin ikiyüzlülüğün anavatanı olan bir ülkede yaşadığımızı sakın unutma."

"Dorian, sorun bu değil" diye çıkıştı Hallward. "İngiliz halkının kötü taraflarını bilmeyen biri değilim. İngiliz toplum yapısının temelinden bozuk olduğunu ben de biliyorum. İşte bu yüzden senin hep temiz ve üstün biri olarak kalmanı istiyorum. Ama sen şu ana dek bunu başaramadın. Gerçek dostların birinin diğerleri üzerinde

bıraktığı etkiyi ölçüp onları yargılamaya hakkı vardır. Senin dostların sanki birer birer onur kavramlarını, iyilik ve saflık üzerine taşıdıkları endişeleri yitiriyorlar. Çünkü onlara tuhaf bir zevk ve sefa çılgınlığı aşılıyorsun. Bir süre sonra hepsi birer uçurumun dibine düşüp kalıyorlar. Onları oraya sen sürükledin. Evet, sen sürükledin, ama hâlâ gülümseyebiliyorsun, şu an olduğu gibi. Daha kötüsü de var. Senin Harry ile çok yakın olduğunu biliyorum, neredeyse aranızdan su sızmıyor. Hiç değilse sırf bu nedenden dolayı onun kız kardeşinin adını dillere düşürmekten kaçınsaydın bari."

"Yavaş ol, Basil. Çok ileri gidiyorsun."

"Konuşmak zorundayım, sen de dinlemek zorundasın. Ve dinleyeceksin. Sen Leydi Gwendolen'le tanıştığın sırada onun adına sürülmüş zerre kadar bile leke söz konusu değildi. Oysa şu an Londra'da onunla parkta gezintiye çıkacak tek bir iffetli aile kadını bile yok, bunu biliyor muydun? Hatta şu an çocuklarının bile onunla bir arada oturmasına izin verilmiyor. Dahası başka söylentiler de var. Senin gizlice o kötü şöhrete sahip evlerden çıktığını görenler varmış, kılık değiştirip Londra'nın en adi, pislik ve sefahat yuvalarına girip çıktığını görmüşler. Doğru mu bunlar? Sence doğru olabilir mi? Bunları ilk duyduğumda gülüp geçtim. Ama şimdi duyduklarım karşında tüylerim ürperiyor. Ya o taşradaki evinde senin öncülüğünde neler olup bitiyor? Dorian arkandan neler söyleniyor, bilmiyorsun. Sana nutuk çekmekten kaçınacak değilim. Bir keresinde Harry'nin bana akıl hocalığı yapmaya soyunan herkesin söze bu lafla başladığını, ama sonra bunu yalanladıklarını söylediğini hatırladım şimdi. Ama ben sana nutuk çekmeye kesin kez kararlıyım. Dünyanın sana saygı duyacağı bir yaşam sürmeni istiyorum çünkü. Adını temize çıkarmanı istiyorum. O çok samimi

olduğun berbat kişilerden bir an önce kurtulmanı istiyorum. Söylediklerime omuz silkme öyle. Bu kadar kayıtsız davranma. Olağanüstü etkileyiciliğe sahipsin. Bunu kötülük için kullanma, iyilik için kullan. Kiminle yakın dostluk kurduysan, onun ahlakını bozduğunu söylüyorlar. Senin eşiğinden içeri adımını attığın evde çok geçmeden büyük bir utanç ve rezillik yaşanıyormuş, bunun için oraya bir kez girmen yeterliymiş, öyle diyorlar. Öyle mi, değil mi, bilmiyorum. Nasıl bilebilirim? Ama senin için böyle konuştuklarını çok iyi biliyorum. Öyle şeyler söylüyorlar ki, kuşku duymaya bile gerek yok. Lord Gloucester Oxford'dayken en yakın dostlarımdan biriydi. Karısı Mentone'daki villasında tek başına, ölüm döşeğindeyken ona bir mektup yazmış, bana okuttu. Bugüne dek okuduğum en korkunç itiraftı, seninle ilgili imalarda bulunuyordu. Dostuma bunun kesinlikle çok gülünç bir şey olduğunu, seni çok iyi tanıdığımı, senin böyle bir şeyi asla yapmayacağını söyledim. Seni tanıyor muyum? Gerçekten seni yeterince tanıyor muyum acaba? Bunu yanıtlayabilmem için sanırım senin ruhunu görmem gerek."

"Ruhumu görmek!" diye mırıldanarak Dorian birden sedirden fırladı. Korkudan neredeyse bembeyaz kesilmişti.

Hallward'ın sesinde derin bir üzüntü tınısı vardı, "Evet" diyerek ciddiyetle karşılık verdi. "ruhunu görmek. Ama tabii ki bunu ancak Tanrı yapabilir."

Dorian acı ve alaycı bir gülüşle masanın üzerindeki bir lambayı kavradı. "Bunu kendi gözlerinle göreceksin, hem de bu gece!" diye bağırdı. "Gel! Senin eserin o. Neden göremeyesin? Sonra istersen gördüğün şeyi bütün dünya aleme anlatırsın. Nasılsa anlattıklarına kimse inanmayacak. Hatta insanlar bu yüzden beni daha da çok sevip

beğenecek. Çünkü oturup istediğin kadar bana iç karartıcı nutuklar çeksen de, ben içinde yaşadığımız çağın insanlarını senden çok daha iyi tanıyorum. Gel, dedim sana. Ahlaksızlık üzerine kafa şişiren zırvalıklarından usandım artık. Şimdi onu yüz yüze göreceksin."

Dudaklarından dökülen her sözcükte çılgınca kibir ve kendini beğenmişlik vardı. Ayağını çocukça bir şımarıklık ve küstahlıkla yere vurdu. Sırrını bir başkasıyla paylaşacağını düşünmek, yaşadığı hayatta yaptığı tüm ayıpların başlangıcı olan portreyi yapan adamın, yaptığı işin korkunç anısının ömür boyu omzunda taşıyacağı bir yük olacağını bilmek, ona müthiş bir zevk veriyordu.

Ressama iyice yaklaştı, bakışlarını kararlılıkla onun sert bakan gözlerinin içine dikti, "Evet" diye ekledi. "Sana şimdi ruhumu göstereceğim. Yalnızca Tanrı'nın bildiğini sandığın şeyi birazdan yakından göreceksin."

Hallward bir adım geriledi, "Böyle konuşarak Tanrıya sövüyor, saygısızlık ediyorsun, Dorian!" diye bağırdı. "Böyle konuşma. Bu söylediklerin korkunç ve anlamsız şeyler."

"Sen öyle sanıyorsun?" Dorian yine güldü.

"Öyle olduğunu biliyorum. Sana bu gece söylediklerim tamamen iyiliğin içindi. Sana karşı daima sadık bir dost oldum, bunu sen de biliyorsun."

"Sakın bana dokunma. Söylemek zorunda olduğun şeyleri söyleyip bitir."

Ressamın yüzünde bir an için kederli bir ifade belirdi. Sonra bir an duraksadı, içini derin bir acı kapladı. Her şeyden önce, Dorian'ın özel yaşamına burnunu soktuğunu fark etmişti, buna ne hakkı vardı? Dorian gerçekten hakkındaki söylentilerin onda birini yapmış olsa bile, kim bilir ne kadar acı çekmişti! Hallward doğrularak şömineye doğru yürüdü, yanan kütüklerin kırağıya benzeyen küllerine, nabız gibi atan ateş korlarına baktı.

"Bekliyorum, Basil" dedi Dorian sert ve kendinden emin bir sesle.

Ressam ona doğru döndü. "Sana sadece şunu söylemek istiyorum. Sana karşı yöneltilen bu iğrenç suçlamalar hakkında bana bir açıklama yapmalısın. Eğer bana hepsinin baştan sona uydurma olduğunu söylersen, sana inanacağım. Bunları yalanla, Dorian, hepsini yalanla! Senin adına ne kadar üzgün olduğumu görmüyor musun? Yüce Tanrım! Bana kötü kalpli, ahlaksız, rezil biri olmadığını söyle."

Dorian Gray gülümsedi. Dudakları küçümseyen bir gülüşle büküldü. Genç adam soğukkanlılıkla, "Yukarı gel, Basil" dedi. "Hayatıma dair gün be gün not tuttuğum bir günlüğüm var, ama onu yazıldığı odadan dışarı çıkarmıyorum. Eğer gelirsen onu sana göstereceğim."

"Madem istiyorsun, o halde geliyorum, Dorian. Zaten trenim de kaçtı. Önemli değil. Yarın giderim. Ama bu gece bana bir şey okutma. Senden tek istediğim soruma açık bir yanıt vermen."

"Bu yanıtı yukarıda bulacaksın. Burada söyleyemem. Ayrıca sözün ettiğim şeyleri sonuna kadar okumak zorunda da değilsin."

bölüm
on üç

DORIAN GRAY dışarı çıkıp yukarı katın merdivenlerine doğru yöneldi, Basil Hallward da onun peşinden gitti. İnsanların geceleri içgüdüsel olarak yaptıkları gibi oldukça yavaş yürüyorlardı. Lamba merdivene ve duvarlara tuhaf gölgeler düşürüyor, dışarıda giderek şiddetlenen rüzgâr pencereleri tıngırdatıyordu. Dorian en üst koridorun sahanlığına geldiklerinde elindeki lambayı yere bıraktı, anahtarı kilidin içinde döndürüp yavaş bir sesle, "Sana vereceğim yanıtı öğrenme konusunda ısrarcı mısın, Basil?" diye sordu.

"Evet."

"Buna çok memnun oldum" diye gülümsedi Dorian. Ardından biraz sert bir sesle ekledi. "Dünyada benimle ilgili her şeyi öğrenmeye hakkı olan bir kişi varsa o da sensin. Çünkü hayatımda oynadığın rol tahmin ettiğinden de büyük." Sonra lambayı yerden alıp kapıyı açarak içeri girdi. Soğuk bir esinti onları yalayıp geçti, lambanın ışığı bir an turuncu renkli bulanık bir alevle parladı. Dorian birden ürperdi. "Kapıyı kapat" diye fısıldayıp lambayı masanın üzerine bıraktı.

Hallward şaşkın bir ifadeyle çevresine baktı. Oda sanki yıllardır içinde yaşanmamış gibi görünüyordu. Rengi

solmuş Felemenk işi bir duvar halısı, önüne perde çekilmiş bir resim, İtalyan tarzı eski bir sandık, boş sayılacak kadar tenha bir kitap dolabı... odada sadece bunlar olduğu görülüyordu, bir de bir masayla bir sandalye. Dorian Gray şöminenin üzerindeki yarım mumu yakarken Hallward her tarafın toz toprak içinde, halının da neredeyse delik deşik denecek kadar eskimiş olduğunu gördü. Duvar kaplamasının ardında bir fare tıkırdıyordu. Havada rutubet ve küf kokusu vardı.

"Sen hep bana insanın ruhunu ancak Tanrı'nın görebildiğini söyleyip durursun, öyle değil mi Basil? O halde şu perdeyi çek, orada benim ruhumun olduğunu göreceksin."

Sesi son derece soğuk ve acımasız bir tondaydı. Hallward kaşlarını çatıp ona baktı, "Dorian, sen aklını kaçırmışsın ya da rol yapıyor olmalısın" dedi.

"Açmak istemiyor musun? Bu durumda bu işi benim yapmam gerekiyor" diyen genç adam hemen koştu ve perdeyi raylarından çekip yırtarak yere savurdu.

Loş ışıkta tuvalden ona bakıp sırıtan iğrenç yüzü görünce ressamın dudaklarından bir dehşet nidası yükseldi. Bu yüzün ifadesinde içinde birden tiksinti ve ürperti uyandıran bir şey vardı. Aman Tanrım! Karşısındaki yüz Dorian'ın yüzüydü! Ama portreyi esir alan bu korkunç etki onun şahane güzelliğini yine de tamamen bozamamıştı. Seyrek telli saçlarında hâlâ az da olsa altın parıltısı, o kalemle çizilmiş gibi duran şehvetli dudaklarda hâlâ biraz kırmızılık vardı. Islak bakan ayyaş gözlerde eskiye ait o güzel mavilikten izler kalmış, muntazam burunla biçimli boynun soylu duruşu henüz daha tamamen silinmemişti. Evet, Dorian'ın ta kendisiydi bu. Peki ama bu resmi yapan kimdi? Hallward kendi fırçasının vuruşlarını tanır gibi oldu, çerçevenin tasarımı da ona aitti. Olma-

yacak şeydi bu, yine de ressam bir korkuya kapılarak mumu alıp resme doğru kaldırdı. Sol köşede parlak kırmızı renkle uzun biçimde yazılmış kendi adı duruyordu.

İğrenç bir taklit olsa gerekti, bu bir insanı alçakça, haince alaya almak demekti. O asla böyle bir resim yapmamıştı. Ama yine de resim onun yaptığı resimdi. Hallward onu tanımış ve sanki o ana kadar damarlarından ateş gibi akan kan bir anda ağır ağır akan buza dönüşmüştü. Kendi resmi! Bu ne demek oluyordu? Neden resim bu kadar değişime uğramıştı? Hallward döndü, yüksek ateşli bir hastanın gözleriyle Dorian'a baktı. Ağzı seğiriyor, kuruyan dili sanki konuşmak isteyip de beceremiyordu. Eliyle alnını tuttu. Teni terden ıslanmış, adeta yapış yapış olmuştu.

Dorian Gray şöminenin çerçevesine dayanmış onu seyrediyordu. Yüzünde sanki büyük bir sanatçının sahnede çıkardığı oyunu seyreden izleyicilerin yüzündeki o tuhaf ifade vardı. Ne gerçek bir üzüntüyü, ne de gerçek bir mutluluğu ifade ediyordu. Sadece seyirci olmanın tutkusuydu ve gözlerinde bir zafer kıvılcımı olduğu da söylenebilirdi. Paltosunun yakasındaki çiçeği çıkarmış kokluyor ya da koklar gibi yapıyordu.

Sonunda Hallward dayanamayıp, "Ne demek oluyor bu?" diye hafifçe bağırdı. Kendi sesi kulağına çok tiz ve tuhaf gelmişti.

Dorian Gray çiçeği avucunun içinde ezerek, "Seninle yıllar önce genç bir çocukken tanıştık" dedi. "beni sürekli pohpohlayıp gururumu okşadın, bana güzelliğimle övünmeyi öğrettin. Ve bir gün yakın bir dostunla tanıştırdın beni, o da bana genç olmanın nasıl harikulade bir şey olduğunu anlattı, senin yaptığın portrede güzelliğin tüm mucizelerini gözler önüne serdi. Ben de bir anlık çılgınlıkla... gerçi şimdi bu çılgınlık yüzünden pişmanlık

duyup duymadığımı da tam olarak bilemiyorum... bir dilekte bulundum, buna yakarış da diyebilirsin."

"Hatırlıyorum! Hem de o kadar net olarak hatırlıyorum ki! Ama hayır! Bu olacak bir şey değil. Oda çok rutubetli, tuval küflenmiş olmalı. Kullandığım boyalarda da mineral zehri olma ihtimali çok yüksek. Sana tekrar bunun imkânsız olduğunu söylüyorum."

"İmkânsız olan ne?" diye mırıldanarak pencereye doğru yürüdü Dorian ve alnını puslu cama yasladı.

"Bana resmi yok etmiş olduğunu söylemiştin."

"Yanılmışım. O beni yok etmiş."

"Bunun benim yaptığım resim olduğuna inanamıyorum."

"Resminin içindeki idealini görmüyor musun?" Dorian acı bir ifadeyle sordu.

"İdealim dediğin şey..."

"Benim değil senin sözünü etmiş olduğun ideal."

"Hiçbir kötülük, hiçbir günah karışmamıştı ona, utanılacak hiçbir yönü yoktu. Sen benim gözümde öylesine bir idealdin ki, bir daha asla bulamayacağım bir ideal. Oysa şu an gördüğüm yüz, bir şeytanın yüzü."

"Benim ruhumun yüzü bu işte."

"Yüce İsa! Nasıl bir şeye tapmışım! Bu gözler şeytanın gözleri."

Dorian vahşice bir umursamazlıkla ellerini açıp, "Her birimiz Cennet'i de Cehennem'i de zaten içimizde taşıyoruz, Basil" diye bağırdı.

Hallward tekrar portreye doğru döndü ve gözlerini ona dikti. "Tanrım! Eğer dedikleri doğruysa" diye bağırdı, "ve sen gerçekten hayatını bu şekilde yaşamışsan... seni kötüleyenlerin düşündüğünden de daha kötü birisin demektir!" Işığı tekrar kaldırıp portreyi inceledi. Tuvalin yüzeyi kendi bıraktığı gibi duruyordu, hiç dokunulma-

mıştı. Sanki içindeki korkunç nefret ve müthiş kötülük dışa vurmuştu. İçten içe depreşen tuhaf bir yaşamla işlenen günahların açtığı cüzzam yaraları, resimdeki yüzü yavaş yavaş kemirmekteydi. Bir cesedin rutubetli bir mezar çukurunda çürüyüp gitmesi bile böylesine tüyler ürpertici olamazdı.

Hallward'ın elleri titremeye başlamıştı. Şamdandaki mum yere düştü ve orada cızırdamaya başladı. Ressam ayağıyla basıp mumu söndürdü. Sonra da masa başında kırıldı kırılacak gibi duran sandalyeye kendisini bırakıp yüzünü elleri arasına gömdü.

"Ulu Tanrım, Dorian nasıl bir ders bu! Nasıl korkunç bir ders!" Cevap gelmemişti ama ressam Dorian'ın pencere başında hıçkırdığını duyabiliyordu. "Due et, Dorian, dua et" diye mırıldandı. "Hani çocukken bize öğretilen o dua nasıldı? '*Bizi yanlış yollara saptırma. Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizin kirini yıka. Onları temizle*' Gel, onu birlikte okuyalım. Kibrin için yakarışın karşılığını bulmuş. Tövbe için yakarışın da mutlaka karşılığını görecektir. Seni taparcasına aşırı ölçüde sevmişim meğer. Şimdi bunun cezasını çekiyorum. Sen de kendini çok fazla sevmişsin. İkimiz de cezalandırılıyoruz."

Dorian Gray ağır ağır döndü, akan gözyaşlarından dolayı feri sönmüş gözlerle ressama baktı. "Artık çok geç, Basil" diye kekeledi.

"Hiçbir zaman geç değildir, Dorian. Gel, eğer duayı hatırlayamıyorsak, şuraya diz çökelim. Hani şöyle bir dua yok muydu: '*Günahların kıpkızıl olsa da, onları kar gibi beyazlatmak bizim elimizde*?'"

"Bu sözler artık benim için hiçbir şey ifade etmiyor."

"Sus! Sakın böyle konuşma. İşlediğin günahlar yeterince fazla zaten. Yüce Tanrım! Şu lanetlenmiş şeyin bize nasıl pis pis güldüğünü görmüyor musun?"

Dorian Gray resme şöyle bir baktı. İçini birden Basil Hallward'a karşı susturmakta zorlandığı bir kin bürüdü. Sanki tuvalin üzerindeki resim bunu ona yansıtmış, o sırıtan dudaklar kulağına böyle olması gerektiğini fısıldamıştı. İçinde avcının kovaladığı bir hayvanın aniden vahşileşen duyguları sabırsızca kıpırdanıyor, Dorian şu an masa başında oturan adama, hayatı boyunca hiçbir şeye karşı duymadığı derecede büyük bir nefret duyuyordu. Delirmiş gözlerle çevresine baktı. Karşısındaki resimli sandığın üzerinde bir şey parlıyordu. Dorian'ın gözleri birden ona doğru çevrildi. Onun ne olduğunu biliyordu. Birkaç gün önce ip kesmek için getirip sonra aşağıya götürmeyi unuttuğu bir bıçak. Dorian ağır ağır Hallward'ın yanından geçip sandığa doğru yürüdü. Hallward'ın arkasına geçip hemen aceleyle bıçağı eline alarak döndü.

Hallward o sırada ayağa kalkmaya yelteniyormuş gibi kıpırdandı. Dorian hemen onun üzerine atılıp onu durdurdu ve elindeki bıçağı onun kulağının arkasındaki kalın damara sapladı, sonra başını iyice masaya bastırıp tekrar tekrar sapladı, sapladı.

Boğuk bir inilti duyuldu, bu kendi kanıyla boğulan bir insanın çıkardığı korkunç sesti. Sonra ressamın uzanan kolları üç kez çırpınıp havaya kalktı, katılaşmış parmaklarının pençeleştirdiği elleriyle havayı tırmaladı. Dorian bıçağı iki kez daha sapladı, ama adam artık kıpırdamıyordu. Yere damla damla bir şeyler akmaya başladı. Dorian adamın başını hâlâ masaya bastırmaya devam edip bir süre bekledi. Sonra bıçağı masanın üzerine attı ve etrafı dinledi.

Eskimiş halının üzerine düşen damlaların çıkardığı sesten başka bir şey duymuyordu. Kapıyı açıp sahanlığa çıktı. Evin içinde hiç ses yoktu, hiçbir ayak sesi duyulmu-

yordu. Dorian merdiven korkuluğundan aşağı eğilip bir kuyu gibi duran derin karanlığın içine baktı. Ardından anahtarını çıkarıp tekrar odaya girdi ve kapıyı içerden kilitledi.

O şey hâlâ eğik başı, kamburlaşmış sırtı ve inanılmaz ölçüde upuzun kollarıyla masaya abanmış bir halde sandalyede oturuyordu. Boynunda kıpkızıl kesik masanın üzerinde git gide genişleyen siyah bir pıhtı gölcüğü oluşturmuştu, bu olmasa insan onun derin bir uykuda olduğunu düşünebilirdi.

Her şey ne kadar çabuk olup bitmişti! Şu an kendisini tuhaf denecek derecede soğukkanlı ve sakin hissediyordu. Gidip balkon kapısını açarak balkona çıktı. Rüzgâr sisi dağıtmış, gökyüzü sanki üzerinde sayısız altın benekler olan dev bir tavus kuşunun kuyruğunu andırıyordu. Dorian aşağı bakınca devriye gezen bir polisin elindeki fenerin ışığını sessizliğe gömülmüş evlerin kapılarına tutarak geçtiğini gördü. Sanki sinsice ilerler gibi sessizce geçen bir faytonun kırmızı ışığı sokağın köşesinde ışıldayıp ardından gözden kayboldu. Boynundaki şalı aniden rüzgârda savrulan bir kadın evlerin parmaklıkları boyunca sarsak adımlarla sürünür gibi ilerlemekteydi. Arada bir dönüp ardına bakıyordu. Sonra kısık sesle bir şarkı söylemeye başladı. Polis onun yanına gelip bir şeyler söyledi. Kadın güldü ve tökezleyerek uzaklaştı. Keskin bir rüzgâr meydanı süpürerek geçip gitti. Sokak lambalarının gazlı alevleri titreşip mavileşti, yapraksız çıplak ağaçların kapkara demirden kollara benzeyen dalları sallandı. Doran birden ürperip tekrar içeri girdi ve kapıyı kapadı.

Yürüdü, anahtarı çevirip odanın kapısını açtı. Öldürmüş olduğu adama dönüp bakmadı bile. Bu ruh halinden kurtulmanın sırrının olayın bilincinde olmamakta yattı-

ğını hissetti. Sonuç olarak çektiği acıların kaynağı olan o uğursuz portreyi çizen sevgili dostu artık hayatından çekip gitmişti. Bu kadarını düşünmek yeterliydi.

Birden aklına lamba geldi. Fas malı el işi değişik bir lambaydı. Mat gümüştendi ve üzeri parlak çelikten arabesk motiflerin yanı sıra turkuaz kökü denilen kıymetli taşlarla süslüydü. Uşağı lambanın yokluğunun farkına varabilir, bu da onun bir yığın soruyla karşılaşmasına neden olabilirdi. Dorian kısa bir süre duraksadıktan sonra döndü ve lambayı masanın üzerinden aldı. O sırada ister istemez ölü olan o şeye gözü takıldı. Nasıl da öylece kımıldamadan duruyordu! Uzun ve bembeyaz elleri ne kötü görünüyordu! Balmumundan yapılmış korkunç bir heykele benziyordu.

Dorian kapıyı ardından kilitleyip yavaşça alt kata indi. Üzerinde yürüdüğü tahtalar sanki canları acıdığı için çığlıklar atıyor gibi gıcırdıyorlardı. Dorian birkaç kez durup etrafı dinledi. Hayır, ortalık sakindi, çıt çıkmıyordu. Duyduğu tek ses kendi adımlarının sesiydi.

Kütüphaneye girince köşede duran çantayla paltoyu gördü. Bunları hemen bir yere saklamalıydı. Dorian duvar kaplamasının ardındaki gizli çekmeceyi açtı. Kıyafet değiştirmek istediğinde kullandığı ve değişik, ilginç giysileri sakladığı çekmeceye çantayla paltoyu yerleştirdi. Daha sonra bunları yakmak kolay olacaktı. Dorian cep saatine baktı, ikiye yirmi vardı.

Oturdu, düşünmeye başladı. İngiltere'de her yıl, hatta neredeyse her ay, onun yaptığı şey yüzünden onlarca adam asılıyordu. Havada çılgınlık boyutuna varmış tuhaf bir cinayet havası vardı. Kızıl yıldız dünyaya aşırı derecede yaklaşmış olmalıydı. Ama ortada onu suçlu çıkaracak bir delil var mıydı? Basil Hallward saat on birde onun evinden ayrılmıştı. İkinci kez geldiğini gören olmamıştı. Hiz-

metçilerin çoğu taşradaki malikane Selby Royal'e gitmişlerdi. Özel uşağı da çoktan yatıp uyumuştu. Paris! Evet. Basil Paris'e gitmişti ya, gece yarısı treniyle, planlamış olduğu gibi. İçine kapanık biri olduğu için yokluğunun kuşku uyandırması neredeyse aylar sürerdi. Aylar! O zamana kadar da her şey ortadan kaldırılmış olurdu.

Birden Dorian'ın aklına bir şey geldi. Genç adam kürk paltosuyla şapkasını giyip hole çıktı. Burada durup devriye gezen polisin kaldırımda yankılanan ağır aksak ayak seslerini dinledi, fenerinin pencerelere yansıyan ışığını gördü. Bekledi ve nefesini tuttu.

Birkaç dakika sonra kapının sürgüsünü açıp dışarı çıktı ve kapıyı ardından yavaşça kapattı. Sonra da çıngırağı alıp salladı. Beş dakikaya kalmadan uşağı yarı giyimli, gözlerinden uyku akar bir halde eşikte göründü.

"Seni uyandırmak zorunda kaldığım için üzgünüm, Francis" dedi. "Ama anahtarımı unutmuşum. Bu arada saat kaç?"

Adam gözlerini kırpıştırarak saate baktı. "İkiyi on geçiyor, efendim" dedi.

"İkiyi on mu geçiyor? Ne kadar geç olmuş. Yarın sabah beni tam dokuzda uyandırmalısın. Yapmam gereken bazı işlerim var."

"Baş üstüne, efendim."

"Beni bu akşam arayan soran oldu mu?"

"Bay Hallward, efendim. Saat on bire kadar bekledi, sonra trenini kaçırmamak için gitti."

"Ah! Onu kaçırdığıma üzüldüm doğrusu. Not bıraktı mı?"

"Hayır, efendim. Sadece sizi kulüpte bulamazsa Paris'ten mektup yazacağını söyledi."

"Tamam, Francis. Teşekkür ederim. Yarın sabah beni dokuzda uyandırmayı unutma."

"Unutmam, efendim."

Adam terliklerini sürüyerek koridorda yürüyüp gitti.

Dorian Gray paltosuyla şapkasını masaya fırlattı, kütüphaneye geçti. On beş dakika boyunca dudağını kemirip kafasını çalıştırarak odanın içinde dönüp bir aşağı bir yukarı yürüdü. Sonra raflardan birinde duran Mavi Kitap'ı indirdi ve sayfalarını çevirmeye başladı. Alan Campbell, Hetford Sokağı No:152, Mayfair. Evet, işte aradığı adam buydu.

bölüm
on dört

Ertesi sabah saat dokuzda Dorian'ın uşağı içinde bir bardak sıcak çikolata olan bir tepsiyle içeri girip, panjurları açtı. Dorian sağına yatmıştı, bir eli yanağının altındaydı, rahat bir uyku uyuyordu. Bu hali oyun oynamaktan ya da ders çalışmaktan yorgun düşmüş bir çocuğu anımsatıyordu.

Adam onu uyandırmak için omzunu iki kez sarsmak zorunda kaldı. Dorian uyandığı sırada dudakları tatlı bir düş görüyormuş gibi gülümseyerek hafifçe titredi. Oysa hiç düş görmemiş, gecesini ne acı ne de tatlı hiçbir hayal tedirgin etmemişti. Ama gençlik hiçbir neden yokken insanı gülümseten bir şeydi. Bu da onun en çekici taraflarından biriydi.

Dorian döndü, dirseğine dayanıp kalkarak sıcak çikolatasını yudumlamaya başladı. Kasım ayına has yumuşak bir ışık odanın içine akıyordu. Gökyüzü pırıl pırıldı, havada dostane bir ılıklık vardı. Adeta bir mayıs sabahını andırıyordu.

Gece yaşadığı olaylar yavaş yavaş, üzerlerinde kan lekeleri olduğu halde sessiz adımlarla gelip beyninin içini istila ettiler ve burada bütünleşip olabildiğince belirgin

biçimlere büründüler. Dorian yaşadığı şeyler aklına geldikçe ürperdi. Basil Hallward'ı sandalyesinde otururken öldürmesine yol açan o tuhaf nefret duygusu bir an için tekrar içini kapladı ve Dorian öfke dolu bir kinle birden buz kesildi. Ölü hâlâ sandalyesinde oturuyordu muhtemelen, şu an üzerine güneş vurmuş olmalıydı. Ne feci bir şeydi bu! Böyle iğrenç çirkinlikler ancak geceye yakışırdı, gündüze değil.

Eğer dün gece yaşadıklarını kara kara düşünecek olursa ya hasta olacak ya da delirecekti, Dorian kesinlikle bunun böyle olacağına inanıyordu. Bazı günahlar işlerken değil sonradan anımsandığında insana çekici gelirdi. Duyguların ateşini köreltmekten ziyade gururu okşayan tuhaf zaferler insanın zihnine bir zevk ivmesi verirlerdi ve bu duygulara verdikleri zevkle kıyaslanamayacak kadar büyük ve canlı olurdu. Ancak bu olay bu tür bir günah değildi. Aklından kovulması, haşhaşla uyuşturulması gereken bir şeydi. Boğulmalıydı aksi halde o sahibini boğabilirdi.

Saat buçuğu vurunca Dorian elini alnında gezdirip alelacele yatağından kalktı, kravatını ve kravat iğnesini dikkatle seçip yüzüklerini birkaç kez değiştirerek her zamankinden daha özenle giyindi. Kahvaltı sofrasında uzun süre oyalanıp yiyeceklerin tadına baktı. Selby'deki hizmetçiler için yaptırtmayı planladığı yeni üniformalar hakkında uşağıyla konuştu, postadan gelen mektupları gözden geçirdi. Bazıları onu gülümsetti, ama üç tanesi içine sıkıntı verdi. Birini birçok kez baştan sona okuduktan sonra yüzünde hafif bir kızgınlık belirdi, sonra hemen onu yırttı. Bir keresinde Lord Henry'nin dediği gibi, "Kadın hafızası gerçekten ne feci bir şeydi!"

Dorian bir fincan sade kahvesini içtikten sonra ağzını peçetesiyle sildi, uşağına beklemesini işaret ederek ma-

sasının başına gidip iki mektup yazdı. Bunlardan birini cebine koydu, diğerini uşağına uzattı.

"Francis bunu Hertford Sokağı, 152 numaraya götür. Bay Campbell kent dışındaysa adresini al."

Dorian tek başına kalınca bir sigara yaktı, bir kâğıt parçasının üzerine bir şeyler çizmeyi denedi. Önce çiçek resimleri yaptı, ardından insan yüzleri. Sonra birden çizdiği her yüzle Basil Hallward'ın yüzü arasında müthiş bir benzerlik bulunduğunu fark etti. Yüzünü buruşturup yerinden kalktı ve kütüphaneye doğru gitti, oradan rastgele bir kitap seçti. Gece yaşadığı olayı düşünmek onun için kaçınılmaz olana dek düşünmemeye karar vermişti.

Kanepeye uzandığında elindeki kitabın adına baktı. Gautier'in *Emaux et Camées* (*Mineli Kabartmalı Süslemeler*) adlı şiir kitabıydı, Charpentier'nin Jacquemart gravürleriyle süslü Japon kâğıdına basılmış baskısıydı. Cilt limon yeşili deridendi, üzerinde yaldızlı kafesler ve benek şeklinde nar desenleri vardı. Bu kitabı ona Adrian Singleton vermişti. Dorian sayfaları çevirirken gözü ince kırmızı tüyleri ve orman tanrısınınkine benzeyen parmaklarıyla *du supplice encore mal lavée* (*işkence izlerinden henüz arınmamış*) o soğuk sarı el şeklinde sözünü ettiği Lacenaire'in eli hakkındaki şiire takıldı. Dorian kendi uzun parmaklı bembeyaz ellerine baktı ve ister istemez hafifçe ürpererek sayfayı çevirdi. Biraz sonra Venedik üzerine yazılmış olan o harika dörtlükleri buldu.

Sürekli değişen bir renk cümbüşünün ahengiyle
İncilerin ışıltıyla parladığı göğüsleriyle
Pembe beyaz teninin eşsiz güzelliğiyle
Çıkar sulardan Adriyatik Denizi'nin Venüs'ü

Kubbeler yansır mavisine
Tertemiz bir duyuyu izleyen
Aşkın iç çekişleriyle yükselen
Yuvarlak göğüsler gibi kabarır suları

Palamarını bağlayıp bir direğe
Bir kayık bıraktı beni sahile
Pembe cepheli bir binanın
Mermer basamaklarının olduğu yere

Nasıl da harika yazılmış dizlerdi! İnsan bu dizeleri okurken kendisini o pembe ve beyaz incilerle bezeli gibi bir görüntü veren kentin yeşil suları üzerinde, perdeleri uçuşmuş, burnu gümüşten bir siyah gondol içinde dolaşır gibi hissediyordu. Bu satırlar Dorian'a Lido'ya[1] giderken izlenen o turkuaz mavisi düz çizgileri çağrıştırıyordu. Birden çıkan renkler ona yüksek, petekli Campanile çevresinde kanat çırpan ya da tozlu loş kemerlerin altında ağırbaşlı bir uyumla yürüyen o mor boyunlu, ışıltılı tüylü kuşları anımsatıyordu. Dorian gözlerini yarı aralık bir şekilde hafifçe kapatıp arkasına yaslanarak dizeleri tekrar mırıldandı.

Pembe cepheli bir binanın
Mermer basamaklarının olduğu yere

Venedik'in tümü bu iki satırda gizliydi. Ve Dorian orada geçirdiği sonbahar mevsimini, onu harikulade çılgınlıklar yapmaya kışkırtan o müthiş aşkı hatırladı. Her yer romantizm doluydu. Venedik tıpkı Oxford gibi romantizme uygun dekorunu muhafaza edebilmişti ve gerçek romantikler için dekor her şey demekti ya da neredeyse her şey. Basil de bir süre onunla kalmış, Tintoret[2] için delirmişti. Zavallı Basil! Ne feci şekilde ölmüştü!

Dorian derin bir iç çekerek kitabı tekrar eline aldı, her şeyi unutmaya çalıştı. İzmir'deki o küçük kahveyi anlatan satırları okudu. Pencerelerinden girip çıkan kırlangıçları, oturmuş kehribar tesbihlerini çeken hacıları, o uzun püsküllü çubuklarını tüttürürken ağır başlı sohbetlere girişen sarıklı tüccarları. Sonra Paris'teki Place de la Concord'un (Concord Meydanı) ortasındaki dikilitaşı anlatan şiiri okudu. O güneş yüzü görmeyen sürgününde yapayalnız, granitten gözyaşları döken, su nilüferleriyle örtülü sıcak Nil kıyılarında, sfenkslerin, gül kırmızısı Mısır turnalarının, yaldız pençeli beyaz atmacaların arasında, ufak yeşim taşlarına benzer gözleriyle sıcaktan dumanlanmış çamurlar arasında sürünen timsahların olduğu yerlerde olmak için sabırsızlanan dikilitaş... Gautier'in davudi bir sese benzettiği o tuhaf heykeli, Louvre'un somaki mermerinden yapılmış odasında çömelmiş pusuda bekleyen *monster charmant - sevimli canavarını* anlatan ve dudak izleriyle kaplı mermerden bu muhteşem şiiri oluşturan dizeler Dorian'ın zihnini çok meşgul etmişti.

Ancak bir süre sonra kitap elinden düştü. İçi birden korkuyla doldu. Ya Alan Campbell ülke dışındaysa ne olacaktı? O oradan dönünceye kadar günler geçerdi. Belki de Dorian'a gelmeyi reddederdi. O zaman Dorian ne yapardı? Her geçen dakika onun için hayati önem taşıyordu. Bundan beş yıl önce onunla çok yakın arkadaştılar. Alan Campbell ile neredeyse yedikleri içtikleri ayrı gitmezdi. Sonra aralarındaki samimiyet aniden bitmişti. Şimdi karşılaştıklarında Dorian sadece gülümseyerek selam veriyordu ona. Ama Alan Campbell hiç karşılık vermiyordu bu selam verişlere.

Aslında görsel sanatlardan pek anlamazdı, güzelliğinin hiç değilse biraz olsun farkında olmayı da Dorian'dan öğrenmişti, zeki bir genç adamdı. En büyük zihinsel tut-

kusu fen bilimleriydi. Cambridge'deyken zamanının büyük bölümünü laboratuvarda çalışarak geçirirdi. Son sınıfta da Doğa Bilimleri Onur Sınavlarında iyi bir derece almıştı. Aslında hâlâ kimya çalışmalarına meraklıydı, özel bir laboratuvarı da vardı. Sabahtan akşama kadar buraya kapanıp kimyacıların sadece reçetedeki ilaçları yapan kişiler olduklarını sanan ve onun Parlamentoya girmesini çok isteyen annesinin sinirlerinin yerinden oynamasına sebep olurdu. Ayrıca mükemmel bir müzisyendi. Hem keman, hem de piyano çalardı ve bu konuda çoğu amatörden çok daha iyiydi. Zaten onu Dorian Gray'le bir araya getiren şey de müzik olmuştu, bir de Dorian'ın o tanımlanamaz, çoğunlukla billinçsiz olarak ve eğer canı isterse, uyandırdığı o müthiş çekim gücü. Onunla Leydi Berkshire'ların evinde tanışmışlardı. Rubinstein'ın[3] orada piyano çaldığı gece. Sonraları operada ve kaliteli müzik çalınan her yerde birlikte görülmeye başlamışlardı. Bu yakın arkadaşlık on sekiz ay sürmüştü. Campbell, Selby Royal'den, Grosvenor Meydanın'daki evden neredeyse çıkmaz olmuştu. Birçokları gibi onun gözünde de Dorian Gray büyüleyici özellik taşıyan tüm harikulade şeylerin sembolü gibiydi. Aralarında bir tartışmanın geçip geçmediği hiçbir zaman bilinmemişti. Ancak karşılaştıklarında hiç konuşmuyor olmaları bir anda dikkat çekmişti. Dorian Gray'in de olduğu toplantılardan Campbell erkenden ayrılıyordu. Campbell çok değişmişti, sanki artık müzik dinlemekten zevk almıyormuş gibi tuhaf bir durgunluğu vardı, artık piyano da çalmıyordu, çalması istendiğinde de çok fazla bilimsel uğraşısı olduğundan dolayı piyano çalmaya vakti kalmadığını mazeret gösteriyordu. Bu gerçekten de doğruydu aslında. Genç adamın biyolojiye olan ilgisi her geçen gün daha da artıyordu. Hatta bazı bilimsel dergilerde yaptığı tuhaf deneylerle ilgili birkaç kez adı bile geçmişti.

İşte Dorian Gray'in heyecanla beklemekte olduğu adam buydu. Onu beklerken her dakika duvardaki saate bakıp duruyor, dakikalar ilerledikçe içindeki telaşlı heyecan daha da artıyordu. En sonunda kalkıp odada volta atmaya başladı. Sanki kafese kapatılmış ender güzellikteki bir yaratık gibiydi. Uzun ve kaçamak adımlarla yürüyordu. Nedense elleri buz gibiydi. Meraklı bekleyiş artık dayanılmaz hale gelmişti. Dorian şu an kendisini şiddetli rüzgârlara kapılmış kapkara bir uçurumun kenarında yükselen dik kayalara doğru sürüklenir gibi hissediyordu ve o bu haldeyken müthiş ağır akan zaman sanki kurşundan ayaklarla emekler gibiydi. O uçurumda kendisini neyin beklediğini biliyordu, aslında bilmiyor, apaçık görüyordu ve bu yüzden sürekli vücudu baştan ayağa ürperiyor, yanan gözkapaklarının üzerine terden ıslanmış elleriyle bastırıyordu. Böyle yaparak adeta beyninin önceden görme gücünü bastırmak, gözlerini yuvalarının içine itmek istiyordu. Ama işe yaramıyordu. Beyni bir şekilde kendisine beslenecek bir gıda buluyordu. İçinde duyduğu dehşet duygusunun yarattığı korkuyla hayal görüyor, bu hayal sanki can havliyle çırpınıp duran canlı bir varlık, ip üzerinde oynayan iğrenç bir kukla gibi sürekli oynuyor, değişken maskelerinin altından ona sırıtıp duruyordu. Sonra birden Dorian Gray için zaman durdu. Evet, o ağır soluyan, kör gözlü şey artık emeklemiyordu. Zaman ölmüştü, kanını donduran düşünceler aradan sıyrılıp öne geçmiş, çirkin, tüyler ürpertici bir geleceği mezarından çıkarmış, Dorian'a gösteriyorlardı. Dorian da birden taş kesilmiş gibi ona bakakalmıştı.

Sonunda kapı açıldı ve uşağı içeri girdi. Dorian endişeden cam gibi olmuş gözlerini ona çevirdi.

"Bay Campbell geldiler, efendim" dedi adam.

Dorian'ın kurumuş dudaklarından rahat bir soluk çıktı, yüzünün rengi tekrar yerine geldi.

"Hemen içeri al, Francis." Dorian artık iyice kendisine gelmişti. Az önceki korkaklığı geçmişti.

Uşak eğilerek selam verdikten sonra çekildi. Birkaç dakika sonra da Alan Campbell içeri girdi. Bakışları çok sert, yüzü de biraz solgundu. Kömür karası koyu siyah saçlarıyla kaşları soluk benzini daha da solgun gösteriyordu.

"Alan! Çok naziksin. Geldiğin için çok teşekkür ederim."

"Aslında evinize bir daha ayak basmaya niyetim yoktu, Gray. Ama bunun ölüm kalım meselesi olduğunu yazmışsınız." Genç adamın sesi katı ve soğuktu. Ağır ve kelimelerin üstüne basarak konuşuyordu. Dorian'a diktiği keskin bakışlı gözlerinde küçümseyen bir ifade vardı. Ellerini astragan kürkünden yapılmış mantosunun ceplerinden çıkarmamış, Dorian'ın selamını da görmezden gelmişti.

"Evet, öyle. Hayati önem taşıyor, Alan. Hem de sadece tek bir kişi için değil. Otur."

Campbell masanın hemen başındaki bir sandalyeye oturdu. Dorian da onun karşısına geçti. Bakışları karşılaştı. Dorian'ın bakışlarında müthiş bir zavallılık vardı. Yapmaya giriştiği işin korkunç derecede ürkütücü bir şey olduğunu biliyordu."

Kısa, gergin bir sessizlikten sonra konuğuna doğru eğildi, soğukkanlılıkla ve her kelimesinin karşısındaki yüzde uyandırdığı etkiyi gözlemleyerek, "Alan" dedi. "Bu evin çatı katındaki kilitli odada, bir masa başında oturmuş ölü bir adam var. O odaya benden başka kimse girip çıkamaz. Adam öleli on saat oluyor. Korkma, bana da öyle bakma. Bu adam kimdir, nasıl ve neden ölmüştür... bun-

ları hiç ama hiç sorma, bunlar seni hiç ilgilendirmeyen konular. Sadece senin yapman gereken..."

"Yeter, Gray. Daha fazlasını bilmek istemiyorum. Bana söylediklerinizin doğru olup olmaması da beni hiç ilgilendirmiyor. Hayatınıza karışmayı reddediyorum. Korkunç sırlarınızı kendinize saklayın. Bunlar beni hiç ilgilendirmiyor."

"Alan, onlar seni ilgilendirmek zorunda, istesen de istemesen de. Bu sırrı sana bir kere vermiş oldum, artık ilgilendiriyor. Alan, bu yüzden senin adına çok üzgünüm. Ama beni kurtarabilecek tek kişi sensin. O yüzden seni bu işe karıştırmak zorunda kaldım. Elimde senden başka seçenek yok. Sen bir bilim adamısın, Alan. Kimyadan ve bu tip şeylerden iyi anlıyorsun. Pek çok deneyler yaptın. Yapman gereken, yukardaki şeyi yok etmek, geride hiçbir iz bırakmadan yok etmek. Bu adamın bu eve girdiğini kimse görmedi. Gerçekten, şu an herkes onun Paris'te olduğunu sanıyor. O yüzden aylarca yokluğunun farkına varılmayacak. Farkına varıldığında da bu evde onun en ufak bir izine rastlanmamalı. Sen, Alan, sen onu değiştirmek zorundasın ve ona ait olan ne varsa her şeyi havaya savurabileceğim bir avuç küle çevirmelisin."

"Sen delirmişsin, Dorian."

"Ah! Bana Dorian demeni bekliyordum."

"Sen delinin tekisin. Sana yardım etmek için parmağımı kıpırdatacağımı düşünecek kadar deli, bana bu korkunç itirafta bulunacak kadar deli. Bu iş ne olursa olsun ben karışmıyorum. Adıma senin uğruna leke sürdürtemem, itibarımı senin için tehlikeye atacağımı mı sanıyorsun? Nasıl bir şeytanca halt yediysen, bundan bana ne?"

"İntihardı, Alan"

"Buna sevindim. Peki adamı intihara sürükleyen kimdi? Muhtemelen sensi "

"Benim için yapacağın bu işi yapmayı hâlâ reddediyor musun?"

"Elbette reddediyorum. Bu olaya hiçbir şekilde karışmayacağım. Senin rezil olacak olman beni hiç ilgilendirmiyor. Bunu fazlasıyla hak ediyorsun. Senin herkese rezil olduğunu görmek beni hiç ama hiç üzmez. Hem dünyada başka kimse kalmamış gibi böyle dehşet verici bir işe benim de bulaşmamı hangi yüzle talep edebiliyorsun? İnsan karakterleri hakkında çok daha fazla bilgi sahibi olduğunu sanırdım. Sevgili dostun Lord Henry Wotton sana neler öğretti bilmiyorum, ama psikoloji konusunda pek bir şey öğretmemişe benziyor. Bana ne kadar baskı yaparsan yap beni sana yardım etmeye ikna edemeyeceksin. Yanlış adam seçmişsin. Dostlarından birine git. Bana gelme."

"Alan, cinayetti. Onu ben öldürdüm. Onun bana neler yaptığını bilemezsin. Yaşadığım hayat ne olursa olsun, onu yerle bir etmek için bu adam elinden geleni yaptı, bu adamın hayatımı mahvetmekteki etkisi zavallı Harry'nin etkisinden çok daha fazlaydı. Belki isteyerek yapmadı, ama bu sonucu değiştiremez."

"Cinayet! Aman Tanrım, Dorian sonunda bu haltı da mı yedin? Tabii ki seni ihbar edecek değilim. Beni ilgilendirmez. Ama ben seni ihbar etmesem bile nasılsa bir şekilde kendini ele verirsin. Suç işleyenler eninde sonunda mutlaka bir aptallık yaparlar. Ama ben bu işe kesinlikle bulaşmayacağım."

"Bir şeyler yapmak zorundasın, Alan. Dur, bekle beni, bir dakika. Sadece dinle, Alan. Senden tek istediğim, bilimsel bir deney yapman. Hastanelere, morglara gidiyorsun, oralarda yaptığın iğrenç işler seni sarsmıyor. Eğer bu adamı ürkütücü bir otopsi odasında ya da pis kokulu bir laboratuvarda görmüş olsaydın... kanın akıp gitmesi

için oluklu kurşun bir masa üzerine yatırılmış halde bulsaydın, güzel bir araştırma konusu olarak görürdün... kılın bile kıpırdamazdı. O zaman yaptığın işin kötü bir iş olduğu aklına bile gelmezdi. Tersine insanlığın yararı için çalıştığını, dünya literatürüne katkıda bulunduğunu, entelektüel bir merakı giderdiğini ya da buna benzer şeyler düşünürdün. Senden istediğim şeyi sen zaten defalarca yaptın. Üstelik bir cesedi ortadan kaldırmak senin yapmaya alışık olduğun işlerden çok daha az korkunç bir iş olsa gerek. Ayrıca bu cesedin bana karşı kullanılabilecek tek kanıt olduğunu unutma. Bulunursa bu benim sonum olur. Eğer bana yardım etmezsen bulunacağı kesin."

"Sana zerre kadar yardım etme isteği duymuyorum. Sen de bunu unutma. Tamamen seni ilgilendiren bir olay, benim hiç umurumda değil, benimle hiç ilgisi olmayan bir şey."

"Alan, sana yalvarıyorum. Toplum içindeki konumumu düşün. Sen gelene kadar neredeyse korkudan bayılıyordum. Bir gün senin başına da böyle dehşet verici bir şey gelebilir. Hayır, olaya bu açıdan bakma. Sadece bilimsel açıdan bak. Nasıl üzerinde deneyler yaptığın ölü şeylerin nereden geldiklerini araştırıp soruşturmuyorsan, bunu da soruşturma. Sana zaten bu konuda fazlasıyla bilgi verdim. Şimdi de bunu yapman için sana yalvarıyorum. Seninle bir zamanlar dosttuk, Alan."

"O günlerden söz etme, Dorian. Onlar öldü."

"Ölüler ara sıra aramıza gelir ve ayrılmak istemezler, Alan. İşte yukarıdaki adam da öyle, bir türlü oradan ayrılamıyor, ortadan yok olup gitmiyor. Başı eğik, kolları aşağı sarkmış bir halde öylece masada oturuyor. Alan! Alan, eğer bana yardım etmezsen mahvoldum demektir. Beni idam ederler, Alan! Anlamıyor musun? Böyle bir şey yaptığım için beni asarlar."

"Olayı uzatmanın bir faydası yok. Bu işe karışmayı kesinlikle reddediyorum. Zaten benden yardım istemen bile zırdelilik."

"Beni reddediyorsun, öyle mi?"

"Evet."

"Sana yalvarıyorum, Alan."

"Hiç yararı yok."

Dorian Gray'in gözlerinde yine az önceki zavallı bakış belirdi. Sonra uzanıp bir kâğıt parçası aldı. Üzerine bir şeyler yazdı. Yazdıklarını iki defa okudu, sonra kâğıdı özenle katladı, masanın üzerinden arkadaşına doğru itti. Ardından ayağa kalkarak pencerenin yanına gitti.

Campbell hayretler içinde ona bakıyordu. Kâğıdı alıp açtı. Okudukça yüzü ölü gibi solup sarardı, sandalyesine iyice yaslandı. İçini müthiş bir baygınlık hissi bürüdü. Neredeyse kalbi bir boşlukta atar gibiydi, birazdan duracakmışçasına hızla çarpıyordu.

Ürkütücü bir sessizlik oldu, birkaç dakika sonra Dorian döndü, gidip konuğunun yanında durdu, elini onun omzuna koydu.

"Çok üzgünüm, Alan. Ama bana başka seçenek bırakmadın" dedi. "Mektubu yazdım bile. İşte bak. Adresi de görüyorsun. Eğer bana yardım etmezsen, bunu göndermekten başka çarem kalmıyor. Eğer yardım etmezsen, bunu gerçekten göndereceğim. Sonucun ne olacağını biliyorsun. Ama senin bana yardım edeceğine inanıyorum. Şimdi artık beni reddetme şansın kalmadı. Seni korumaya çalıştım. Adaletin yerini bulması için bunu yapmayı kabul edeceksin. Bana karşı çok katı ve çok haşin davrandın, bana hakaret ettin. Bana böyle davranmaya kimse cesaret edemedi, Alan. Yani en azından şu an hayatta olan hiç kimse demek istiyorum. Yaptığın her şeye katlandım. Şimdi de şart koşma sırası bana geldi."

Campbell yüzünü elleri arasına gömdü ve bir an bedeni baştan aşağı ürperdi.

"Evet, şart koşma sırası bende, Alan. Bunların ne olduğunu sen de biliyorsun, mesele son derece basit. Kendini boş yere kahretme. Ortada yapılacak bir iş var. Bununla yüzleş ve yap."

Campbell hafifçe homurdandı, şu an baştan aşağı titriyordu. Şöminenin üzerindeki saatin tıkırtısı sanki içinde bulunduğu zaman dilimini katlanması korkunç olan işkence atomlarına böler gibiydi. Sanki demir bir halka alnını sarmalamış, hafif hafif sıkıyordu. Karşı karşıya kaldığı utanç verici tehdidin daha şimdiden gerçekleştiğini hissediyordu. Omzunda duran el kurşun ağırlığındaydı sanki. Katlanılamaz bir durumdu. Onu eziyordu.

"Haydi, Alan, Hemen şimdi bir karar vermelisin."

Genç adam otomatik olarak, "Yapamam" dedi, sanki bunu söylemenin şu anki durumu değiştireceğini sanıyordu.

"Yapmak zorundasın. Başka çaren yok. Boşuna zaman kaybetme."

Genç adam bir an için tereddüt etti. "Yukarıdaki odada ocak var mı?"

"Evet. Asbestli gaz ocağı var."

"Eve gidip laboratuvardan bir şeyler almam gerek."

"Hayır, Alan, buradan kesinlikle ayrılamazsın. İstediklerini bir kâğıda yaz. Uşağım bir taksiye atlar, hepsini alıp sana getirir."

Campbell kâğıda aceleyle kargacık burgacık bir şeyler yazdı, sonra da zarfa koyup üzerine asistanının adını yazdı. Dorian notu dikkatle baştan aşağı okudu, sonra çıngırağı çalarak kâğıdı uşağına verdi ve ona hemen bunları alıp oyalanmadan bir an önce gelmesini emretti.

Kapı kapandığı sırada Campbell ürkerek yerinden sıçradı, sonra oturduğu yerden kalkıp şöminenin başına gitti. Sıtma nöbetindeymiş gibi titriyordu. Yaklaşık yirmi dakika kadar ikisi de hiç konuşmadı. Bir sinek odanın içinde vızıldayarak dolaşıyordu. Saatin tik tak sesi çekiç vuruşları gibiydi.

Saat biri çalarken Campbell dönüp Dorian'a baktı ve onun gözlerinin yaşla dolu olduğunu gördü. Bu üzgün yüzde onu öfkeden çıldırtan tertemiz bir saflık vardı. "Sen aşağılık herifin tekisin, kesinlikle rezil birisin!" diye ona bağırdı.

"Sus, Alan. Hayatımı kurtardın."

"Hayatını? Ulu Tanrım! Ne hayat ama! Pislikten pisliğe koşup durdun ve sonunda işi adam öldürmeye kadar vardırdın. Bu yapacağım şeyi, yani senin zorlamanla yapacağım şeyi, eğer yapıyorsam senin hayatını düşündüğüm için değil, bunu bilesin."

"Ah, Alan" diye mırıldanarak içini çekti Dorian. "Keşke benim sana ettiğim merhametin binde biri kadar sen de bana merhamet edebilseydin" diyerek dönüp gözlerini bahçeye dikti.

Campbell onun sözlerine karşılık vermedi.

On dakika sonra kapı vuruldu ve uşağı içeri girdi. Elinde büyük, kızıl kahverengi bir ecza kutusu, bir kangal çelik halat, bir kangal platin tel ve oldukça garip biçimde iki demir kelepçe vardı.

"Bunları buraya mı bırakayım, efendim?" diye Campbell'a sordu uşak.

"Evet" diyerek Dorian onun yerine yanıtladı. "Ha, Francis korkarım senden bir getir götür işi daha yapacaksın. Şu, Selby'e orkide gönderen Richmond'daki adamın adı neydi?"

"Harden, efendim."

"Evet, Harden tabii. Şimdi hemen Richmond'a gidip bu Harden'i bizzat göreceksin. Oraya sipariş verdiğim miktarın tam iki katı orkide göndersin, beyazları mümkün olduğunca az olsun. Aslında hiç beyaz istemiyorum. Seni tekrar yormak istemezdim ama Richmond çok da güzel bir yer, nasılsa hava da çok güzel."

"Dert değil, efendim. Ne zaman döneyim?"

Dorian dönüp Campbell'a baktı. Sakin ve umursamaz bir tavırla, "Alan, şu senin deney ne kadar sürer?" diye sordu. Odada üçüncü bir kişinin bulunması ona olağanüstü cesaret verir gibiydi.

Campbell kaşlarını çatıp altdudağını dişleyerek, "Yaklaşık beş saat" dedi.

"O halde yedi buçuk civarında dönebilirsin, Francis. Ya da dur bir dakika, aslında sen giysilerimi şimdiden çıkar, böylece akşama izinli olursun. Akşam yemeğini evde yemeyeceğime göre, sana ihtiyacım olmayacak."

"Teşekkür ederim, efendim" diyerek çıktı.

"Haydi, Alan, boşa harcayacak tek bir dakikamız bile yok. Bu kutu da ne ağırmış böyle! Ben taşırım bunu. Sen diğer şeyleri getir." Dorian otoriter bir sesle acele acele konuşuyordu. Campbell şu an onun boyunduruğu altına girmiş gibi hissetti. Odadan birlikte çıktılar.

Üst katın koridoruna vardıklarında, Dorian anahtarı çıkarıp kilide sokup açtı. Sonra birden durdu, gözlerinde tedirgin bir ifade belirdi. "Alan, sanırım içeri giremeyeceğim."

"Benim için fark etmez" dedi. "Senden ille de girmeni isteyen yok."

Dorian kapıyı araladı. O sırada portredeki yüzün gün ışığında ona pis pis gülerek baktığını gördü. Hemen dibinde, yerde yırtık bir perde duruyordu. Dorian ilk defa dün gece bu uğursuz resmin üzerini örtmeyi unuttuğunu

hatırladı. Tam ileri atılacaktı ki birden ürpererek geri çekildi.

Sanki tuvalden kan sızmış gibi portrenin ellerinden birinin üzerinde ışıldayan o iğrenç kırmızı leke de neyin nesiydi? Nasıl da kötü bir lekeydi! Dorian için bu masanın başına yığılıp kalmış olan o sessiz şeyden de daha feci bir görüntüydü. Lekeli halıya düşmüş olan o biçimsiz, ürkütücü gölge o şeyin hiç kıpırdamamış, hâlâ orada, onun bıraktığı yerde olduğunu gösteriyordu.

Dorian derin bir nefes alıp kapıyı biraz daha açtı, sonra başını çevirip gözlerini yarı yarıya kapalı tutarak içeri girdi. Ölüye tek bir defa bile bakmamaya kararlıydı. Yere eğildi, sırma saçaklı mor örtüyü kaldırıp, resmin üzerine doğru fırlattı.

Çevresine bakınmaktan korkarak bir an durduğu yere çakılı kaldı, gözlerini karşısındaki karmaşık şeylere dikti. Campbell'in yapacağı ürkütücü işte kullanacağı ağır kutuyu, kelepçeleri ve diğer aletleri içeri alışını izledi. O anda onun Basil Hallward'la tanışmış olup olmadığını, eğer tanıştılarsa birbirleri hakkında ne düşündüklerini merak etti.

"Beni artık yalnız bırak" diye arkasından sert bir ses yükseldi.

Dorian döndü ve arkasına bakmadan hızla dışarı çıktı. O sırada ölünün sandalyesinin arkasına doğru itildiğini ve Campbell'in o pırıl pırıl sapsarı yüze gözlerini dikmiş olduğunu görebildi. Merdivenden aşağı inerken anahtarın kilitte döndüğünü duydu.

Campbell tekrar kütüphaneye geldiğinde saat yediyi çoktan geçmişti. Genç adam solgun ama son derece soğukkanlıydı. "Benden yapmamı istediğin şeyi yaptım" diye mırıldandı. "Şimdi artık elveda. Bir daha hiç görüşmeyelim."

"Beni mahvolmaktan kurtardın, Alan. Bunu hiç unutmayacağım" dedi sadece.

Campbell gider gitmez Dorian hemen yukarı çıktı. Odada feci bir kezzap kokusu vardı. Ama daha önce masanın başında oturmakta olan şeyden eser yoktu, yerinde yeller esiyordu.

bölüm
on beş

Akşam sekiz buçukta yakasında Parma menekşelerinden iri bir demet olan oldukça şık giyinmiş Dorian Gray, önünde eğilip selam veren uşakların eşliğinde Leydi Narborough'un misafir odasına alındı. Aslında yaşadığı müthiş gerginlikten şakakları zonkluyordu ve içinde önüne geçemediği büyük bir heyecan vardı. Ama ev sahibesinin elini tutmak üzere nazikçe eğilirken her zamanki gibi davranışları son derece rahat ve kibardı. Belki de insan rol yapmak zorunda kaldığında normalden daha rahat görünüyordu. Gerçekten de o gece Dorian Gray'e bakanlardan hiçbiri onun çağımızın herhangi bir trajedisiyle yarış edecek boyutta korkunç bir şey yaşamış olduğuna inanamazdı. O biçimli parmaklar asla günah işlemek için bir bıçağı kavramış, o sürekli gülümseyen dudaklar Tanrı'ya ve iyiliğe küfür etmiş olamazdı. Bu kadar sakin davranabildiği için kendisi bile şaşırıyordu. Şu an ikiyüzlü bir hayat yaşamanın verdiği önüne geçilmez zevkin tadını tüm keskinliğiyle tadıyordu.

Bu Leydi Narborough'nun biraz aceleye getirmiş olduğu ufak bir toplantıydı. Lord Henry'nin tanımıyla ne

yaparsa yapsın hâlâ olağanüstü çirkin olmanın izlerini taşıyan leydi çok zeki bir kadındı. Ülkenin en can sıkıcı büyükelçilerinden biriyle evlenip kendisine mükemmel bir eş bulmuştu. Kocasını çizimini bizzat kendisinin yaptığı mermer bir mezara gömdükten ve kızlarını da biraz kendilerinden yaşlıca ama olağanüstü zengin adamlarla evlendirdikten sonra şimdi kendisini Fransız yemeklerinin ve esaslısını yapanı bulabildiği takdirde Fransız esprisinin keyfine adamıştı.

Dorian onun gözdelerinden biriydi ve Leydi Narborough genç adama her zaman onunla gençliğinde tanışmadığı için çok sevindiğini söyleyip dururdu. Onu ne zaman görse, "Sana deliler gibi âşık olurdum, biliyorum, hayatım" diyordu. "Senin uğruna her şeyimi bir çırpıda feda ederdim. İyi ki o sıralar daha annenle babanın aklında fikrinde bile yokmuşsun. Gerçi öyle kur yapan tiplerden filan değilim, hiç de olmadım. Ama bu biraz da Narborough'nun suçuydu. O kadar miyoptu ki, burnunun ucunu bile görmüyordu, böyle bir kocayı aldatmak insana hiç keyif vermez."

O geceki davetliler oldukça can sıkıcıydı. Saygıdeğer leydi elindeki iyice eskimiş olan yelpazeyi yüzüne siper ederek evli kızlardan birinin ortada hiçbir neden yokken ona yatıya geldiğini, bu da yetmezmiş gibi kocasını da birlikte getirdiğini Dorian'a anlatırken, "Biliyor musun hayatım, kızım çok ayıp etti, doğrusu" diye fısıldadı. "Gerçi ben her yaz Hamburg dönüşü gidip onlarda kalıyorum, benim gibi yaşlı bir kadının arada bir temiz hava alması gerekir. Ayrıca da inan bana, sayemde biraz olsun canlanmış oluyorlar. Orada nasıl bir yaşam sürdüklerini bilsen şaşar kalırsın, tam bir köy yaşamı. Sabah erkenden kalkıyorlar, yapacak pek çok işleri olduğu için akşama kadar çalışıp, akşam da erkenden yatıyorlar, başka düşü-

necekleri bir şey yok çünkü. O bölgede Kraliçe Elizabeth döneminden beri hiç skandal olmamış, bu yüzden akşam yemeğinden sonra oturdukları yerde uyuyakalıyorlar. Seni onların yanına oturtmayacağım. Sen benim yanımda oturup beni eğlendireceksin."

Dorian ağzında bir iltifat geveleyerek kibarca çevresine bakındı. Evet, gerçekten de çok can sıkıcı bir toplantıydı. Orada bulunanlardan iki kişiyi daha önce hiç görmemişti. Diğerlerini şöyle sıralayabilirdi. Londra kulüplerinde oldukça sık rastlanan ve hiç düşmanı olmamasına rağmen nedense dostlarının nefretini kazanmış olan orta yaşlı Ernest Harrowden. Durmadan kendi adını kötüye çıkarmaya çalışan ve özellikle sergilediği saçma davranışlara rağmen kimseyi öyle olduğuna bir türlü ikna edemeyen bu yüzden de çok üzülen, kırk yedi yaşındaki gaga burunlu aşırı giyim meraklısı Leydi Ruxton. Venedik kızılı saçlarıyla gözü hep yükseklerde dolaşan ve hafif peltek diline rağmen girgin ama boş bir tip olan Bayan Erlynne. Tipik bir İngiliz yüzüne sahip olduğu için onu görenlerin bir daha kolay kolay unutamayacakları rüküş ve donuk bir kız olan ev sahibesinin kızı Leydi Alice Chapman. Ve mensup olduğu sınıfın erkeklerinin pek çoğu gibi akıl fukaralığından fazlasıyla nasibini almış, bu açığını da etrafa neşe saçarak kapatmaya çalışan, kırmızı yanaklı, beyaz sakallı bir tip olan onun kocası.

Dorian buraya geldiği için pişman olmaya başladığı anda ev sahibesi şömine rafının leylak rengi örtüsü üzerinde gösterişli kıvrımlarıyla duran büyük altın taklidi pirinç saate bakarak, "Henry Wotton'un da bu kadar gecikmesi biraz tuhaf kaçtı doğrusu!" dedi. "Bu sabah haber gönderdim, beni kırmayacağına söz verdi."

Neyse ki Henry gelecekti, onun geleceğini duymak biraz olsun içine su serpmişti. Nitekim çok geçmeden

kapı açılıp onun yapmacık bir tavırla özür dileyen o sakin ve hoş tınılı sesini duyunca Dorian Gray'in içinin sıkıntısı birden dağıldı.

Ancak yemekte hiçbir şey yiyemedi. Önüne konan tabaklar hiç el sürülmemiş olarak kaldırılıyordu. Leydi Narborough, "Bu mönüyü senin için özel hazırlayan zavallı Adolphe'a bir hakaret bu" diye onu azarlıyor, Lord Henry de karşıda durduğu yerden arada bir ona bakıp bu sessizlik ve dalgınlığının nedenini anlamaya çalışıyordu. Arada sırada gelen uşak onun kadehine şampanya doldurdukça Dorian susamış gibi içiyor, içtikçe de sanki susuzluğu daha artıyordu.

En sonunda *chaudfroid** servis edildiğinde Lord Henry, "Dorian" dedi. "Bu gece senin neyin var, çok keyifsiz görünüyorsun."

"Bence Dorian âşık!" diye araya girdi Leydi Narborough. "Ama kıskançlık yapacağımdan korktuğu için bana söylemekten çekiniyor. Çok haklı. Gerçekten kıskanabilirim."

"Sevgili Leydi Narborough" diye gülümseyerek mırıldandı Dorian ve ardından "Bir haftadır kimseye âşık olmadım. Madam Ferrol Londra'dan ayrıldığından beri" dedi.

"Siz erkekler o kadına nasıl âşık olabiliyorsunuz, hiç anlayamıyorum doğrusu!" diye bağırdı yaşlı kadın.

"Çok basit, çünkü o bize sizin küçüklüğünüzü hatırlatıyor, Leydi Narborough" dedi Lord Henry. "Sizin kısa elbiselerinizle bizler arasında bağ kuruyor."

"O benim kısa elbiselerimi hiç anımsatamaz, Lord Henry. Ama ben onu tam otuz yıl önce Viyana'dan çok iyi hatırlıyorum. O zaman nasıl *dekolte* gezdiğini de."

---

* Jöle ile servis edilen soğuk dana ya da kümes hayvanları eti. (ç.n.)

Lord Henry uzun parmaklarıyla bir zeytin alıp onu yanıtladı. "Kendisi şimdi de *dekolte* geziyor. Çok şık giyindiği zamanlarda da kötü bir Fransız romanının ihtişamlı bir baskısını andırıyor. Gerçekten harika bir kadın, insanı şaşırtan pek çok şeye sahip biri, hele o aile sevgisi, gerçekten görülmedik derecede hayret verici. Üçüncü kocası öldüğünde zavallının saçları çektiği büyük üzüntüden dolayı beyaza yakın bir sarı olmuştu."

"Bunları nasıl söylersin, Harry!" diye bağırdı Dorian.

"Çok romantik bir açıklama" diye güldü ev sahibesi. "Ama siz az önce üçüncü koca mı dediniz, Lord Henry? Bu durumda Bay Ferrol dördüncü koca mıydı?"

"Tabii ki, Leydi Narborough."

"Kesinlikle inanmıyorum."

"O halde Bay Gray'e sorun. Kendisi söz konusu hanımın en yakın dostlarından biridir."

"Doğru mu bunlar, Bay Gray?"

"Kendisi öyle olduğuna yemin ediyor, Leydi Narborough" dedi. "Ona tıpkı Marguerite de Navarre gibi kocalarının kalplerini mumyalayıp kemerine asıp asmadığını sordum. Yapmadığını söyledi, çünkü zaten hepsi kalpsizmiş."

"Dört koca! Bu tam bir - *trop de zéle* - cahilce bir cesaret!"

"Doğrusu ben de buna - *Trop d'audace* - aşırı ihtiras derim" dedi Dorian.

"Ah! O her konuda aşırı ihtiraslıdır, hayatım. Şu Ferrol denen adam nasıl biriydi? Hiç tanımıyorum."

"Çok güzel kadınların kocaları her zaman sabıkalı sınıfta yer alırlar" diyerek şarabından bir yudum aldı Lord Henry.

"Lord Henry, neden dünyadaki herkesin sizin için son derece zalim bir adam demesinin nedenini şimdi anlıyorum, gerçekten de bunu dedikleri için hiç şaşırmamak

gerek", Leydi Narborough bunu derken elindeki yelpazesini adamın kafasına vurdu.

"Ama hangi dünya? Olsa olsa öteki dünyadır, çünkü bu dünyayla aram çok iyi" dedi Lord Henry.

"Tanıdığım herkes sizin çok zalim biri olduğunuzu söylüyor" dedi başını sallayarak yaşlı kadın.

Lord Henry bir süre ciddi bir tavır takındı. Sonunda, "Bu çok müthiş bir yakıştırma" dedi. "Nedense bugünlerde herkes insanların arkasından birtakım yakıştırmalarda bulunuyor, ama işin ilginç tarafı hepsi de kesinlikle ve tamamen doğru."

"Bu adam kesinlikle iflah olmaz, öyle değil mi?" diyerek Dorian koltuğunda öne doğru eğildi.

"Umarım öyledir" diye güldü ev sahibesi. "Ama doğruyu söylüyorum, eğer hepiniz Madam Ferrol'a bu kadar bayılıyorsanız, benim de hemen bu tekrar evlenme modasına uymam gerekecek, durum öyle görünüyor."

"Ama siz bir daha asla evlenmeyeceksiniz, saygıdeğer leydi" dedi Lord Henry. "Bunu tekrar denemeyi düşünmeyecek kadar mutlusunuz çünkü. Kadınların tekrar evlenmeleri ilk kocalarından nefret ettikleri içindir. Erkeklerin tekrar evlenmeleri ise ilk eşlerine taptıkları içindir. Kadınlar şanslarını denemek istedikleri için, erkekler ise şanslarını yitirmek pahasına evlenirler."

"Kocam Narborough hiçbir zaman mükemmel bir eş değildi" dedi leydi.

"Mükemmel olsaydı onu sevmezdiniz zaten, saygıdeğer leydim. Kadınlar biz erkekleri kusurlarımızdan dolayı severler. Eğer yeterince kusurumuz varsa her türlü eksikliğimizi bağışlarlar, zekâ konusundaki eksiğimizi bile. Bunu söylediğim için beni bir daha akşam yemeğine davet etmeyeceğinizi biliyorum, Leydi Narborough, ama gerçek bu."

"Elbette bu doğru, Lord Henry. Ama eğer biz kadınlar sizleri kusurlarınızdan dolayı sevmeseydik, haliniz ne olurdu acaba? Biriniz bile evlenemezdiniz. Bahtsız bekârlar olarak dolaşır dururdunuz. Aslında bekâr kalmak da sizleri pek değiştirmez. Günümüzde bütün evli erkekler bekâr hayatı sürüyor, bütün bekârlar da evli gibi yaşıyor."

"*Fin de siécle - yüzyılın sonu*" diye mırıldandı Lord Henry.

"*Fin de globe - dünyanın sonu*" diye karşılık verdi ev sahibesi.

"Keşke *fin de globe* olsaydı!" diye iç çekti, Dorian. "Yaşam büyük bir hayal kırıklığı."

Ev sahibesi eldivenlerini takarak, "Ah, hayatım" diye bağırdı, "sakın bana hayatını şimdiden tükettiğini söyleme. Bir erkek böyle konuştuğu zaman, hayat onu tüketmiş demektir. Lord Henry zalim bir adam, benim de ara sıra böyle biri olmaya özendiğim olmuştur. Ama senin iyilik için yaratılmış olduğun belli. Çok iyi bir görünüşün var. Sana evlenmen için iyi bir kız bulmalıyım. Lord Henry, sizce de artık Bay Gray'in evlenmesi gerekmiyor mu?"

Lord Henry hafifçe eğilerek, "Ben ona her zaman bunu söylüyorum zaten, Leydi Narborough" dedi.

"Güzel, o halde ona hemen uygun bir eş arayalım. Ben bu akşam Debrett'i[1] şöyle iyice bir araştırayım da evlenmeye uygun genç kızların listesini çıkarayım."

"Yaşlarını belirterek, Leydi Narborough" diye ricada bulundu Dorian.

"Tabii ki yaşları da belirtilecek, hafif düzeltmeler de yapılacak. Ama bu işler aceleye gelmez. Bunun, *The Morning Post* gazetesinde dedikleri gibi uygun bir birlik olmasını istiyorum, ikinizin de çok mutlu olmasını istiyorum."

"İnsanlar nedense şu mutlu evlilik konusunda sürekli saçmalarlar!" diye bağırdı Lord Henry. "Oysaki erkekler bir kadına âşık olmadıkları sürece onunla pekâlâ da mutlu bir evlilik sürdürebilirler."

"Ah siz insanları sürekli alaya alıp küçümseyen, tam bir kötümsersiniz!" diyerek sandalyesini arkaya itti ev sahibesi ve başıyla Leydi Ruxton'a bir işaret yaptı. "Yakında yine bana yemeğe gelmelisiniz. Siz çok harika bir kuvvet ilacısınız, inanın bana Sir Andrew'un benim için tavsiye ettiklerinden çok daha etkilisiniz. Ama bana kimlerle bir arada bulunmak istediğinizi önceden söyleyin. Eğlenceli bir toplantı olsun istiyorum."

"Ben geleceği olan erkeklerle, geçmişi olan kadınlardan hoşlanırım" diye yanıtladı Lord Henry. "Yoksa gelecek erkek bulamayıp bunun sadece kadınlar partisi olacağını mı düşünüyorsunuz?"

"Korkarım öyle olacak" dedi ev sahibesi ve gülerek ayağa kalktı. Ardından, "Sizden binlerce kez özür dilerim sevgili Leydi Ruxton" diye ekledi, "Sigaranızı bitirdiğinizi görmemişim."

"Önemli değil, Leydi Narborough, zaten çok fazla içiyorum. Önümüzdeki günlerde bu konuda kendime bir kısıtlama getireceğim."

"İşte bunu sakın yapmayın, Leydi Ruxton" diyerek araya girdi Lord Henry. "Yaşamdaki kısıtlamalar bizim için bir felakettir. Yeterli bulmak, kötü bir yemek kadar kötü, yeterinden fazla bulmak ise ziyafet demektir."

Leydi Ruxton ona meraklı bakışlarla baktı. "Bir gün bana özel olarak gelip bunu açıklamalısınız, Lord Henry. Oldukça ilginç bir teori" diye mırıldanarak etekleri savrula savrula odadan çıktı.

Leydi Narborough çıkarken eşikte dönüp Lord Henry'e seslendi, "Sakın politika ve skandallar üzerine yaptığınız

sohbeti fazla uzatmayın. Aksi halde bizler yukarıda birbirimize gireriz."

Erkekler gülüştüler. Bay Chapman büyük bir ağırbaşlılıkla masanın ucundaki yerinden kalkıp diğer uca geçti. Dorian Gray de yerini değiştirerek gidip Lord Henry'nin yanına oturdu. Bay Chapman yüksek sesle Avam Kamarası'nın durumunu konuşmaya başladı. Ona karşı olanların adlarını söyleyip sinirinden kendi kendine gülüyordu. Bu gizli öfke patlamalarının arasında geçen *doktriner* sözcüğü, aslında bir İngilizin kafasının içinde dehşet saçan bu sözcüktü. Ama Bay Chapman sık sık tekrarladığı bu sözcük ve sözcük başlarına aynı sesi tekrarlayan ekler getirerek cümlelerini süslediğini sanıyordu. İngiliz Bayrağı'nı düşüncenin doruğuna çekmişti. Gerçi o buna sağlam İngiliz sağduyusu diyordu ama ırksal bir soya çekim olarak adlandırılan ulusuna has aptallığın, toplum için iyi bir siper olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu.

Dudakları bir gülümseyişle bükülen Lord Henry dönüp Dorian'a baktı. "Umarım daha iyisindir, sevgili dostum?" diye sordu. "Yemekte oldukça keyifsiz görünüyordun."

"İyiyim, Harry. Sadece biraz yorgunum o kadar."

"Dün gece büyüleyiciydin. Küçük düşesimiz sana hayran kalmış. Bana Selby'e gideceğini söyledi."

"Yirmisinde geleceğine dair söz verdi."

"Monmouth da gelecek mi?"

"Elbette gelecek, Harry."

"O adam karısını sıktığı kadar, benim de canımı çok sıkıyor. Düşes çok zeki, hatta bir kadın için fazla zeki. Ama kişilik olarak zayıf biri olmanın o anlatılamaz çekiciliğinden yoksun. Altın heykelleri değerli kılan şey içlerindeki çamur karışımıdır. Ve düşesimizin bileşiminde çamur yok. Ona beyaz porselenle karışmış diyebilirsiniz.

Ateşle sınanmış. Ateş yakıp küle döndüremediği şeyleri sertleştirir. Görmüş geçirmiş, deneyim sahibi bir kadın."

"Ne zamandır evli?" diye sordu Dorian.

"Onun söylediğine bakılırsa ezelden beri. Soylular Almanağı'na göre sanırım on yıl. Ama Monmouth'la geçirilen on yıl ona sonsuz kadar uzun gelmiş olmalı. Her neyse, başka kimler geliyor?"

"Willoughby'ler, Lord Rugby ile karısı, ev sahibemiz, Geoffrey Clouston, her zamanki takım işte. Lord Grotrian'ı da çağırdım."

"Onu severim" dedi Lord Henry. "Pek çok insan ondan hoşlanmaz ama bana çok sevimli geliyor: Ara sıra aşırı giyim meraklısı olmanın kusurunu, her zaman aşırı kültürlü olmasıyla kapatıyor, çok çağdaş biri."

"Tam olarak gelip gelmeyeceğini bilemiyorum, Harry. Babasıyla Monte Carlo'ya gitmesi gerekebilir."

"Ah! Arkadaşlarının aileleri de ne baş belası insanlar! Onu gelmesi için zorla, Dorian. Dün gece çok erken gittin. On birden çok önce kalktın. Sonra ne yaptın? Doğruca eve mi gittin?"

Dorian ona doğru aceleyle bir bakış attı, ardında kaşları çatıldı, "Hayır, Harry" dedi sonunda. "Eve döndüğümde saat üçe geliyordu."

"Kulübe mi gittin?"

"Evet" dedi Dorian, sonra altdudağını ısırdı. "Yani hayır, öyle demek istemedim. Kulübe gitmedim. Biraz dolaştım. Ne yaptığımı şu an tam olarak hatırlamıyorum... ne kadar meraklısın, Harry! Sürekli olarak insanların neler yapıp yapmadıklarını öğrenmek istiyorsun. Bense yaptıklarımı hep unutmak istemişimdir. Eğer tam saatini öğrenmek istiyorsan, söyleyeyim, tam iki buçukta eve döndüm. Ama anahtarımı evde unutmuşum, kapıyı uşağıma açtırdım. Bunu doğrulayacak bir kanıt istiyorsan, ona sor."

Lord Henry omuz silkti. "Sevgili dostum, sanki çok umurumdaydı! Haydi misafir odasına geçelim. Hayır, teşekkürler, Bay Chapman, şeri* almayayım. Dorian, sende bir şey var. Ne oldu, söyle bana. Bu gece hiç kendinde değilsin."

"Sen bana aldırma, Harry. Sinirlerim bozuk, üzerimde bir huysuzluk var. Yarın ya da yarından sonra gelir kapını çalarım. Leydi Narborough'dan benim adıma özür dile. Ben yukarı çıkmayacağım. Eve gideceğim. Eve gitmem gerek."

"Peki, Dorian. O halde yarın çay saatinde görüşürüz. Düşes de geliyor."

"Gelmeye çalışırım" diyerek odadan çıktı Dorian.

Dorian arabayla evine dönerken yenmiş olduğunu sandığı o dehşet duygusunun tekrar içini kapladığını fark etti. Lord Henry'nin güya sohbet etmek adına sorduğu sorular onu tedirgin edip sinirini bozmuştu. Oysa soğukkanlı olmaya ihtiyacı vardı. Tehlike teşkil edecek şeylerin ortadan kaldırılması gerekiyordu. Dorian hatırlayınca ürperip yüzünü buruşturdu. Onlara el sürmenin düşüncesi bile fena halde midesini bulandırıyordu.

Ama bu işi yapmak zorundaydı. Dorian bunun farkındaydı. Kütüphanenin kapısını içeriden kilitledikten sonra Basil Hallward'ın paltosuyla çantasını tıkıştırdığı gizli çekmeceyi açtı. Şöminede harlı bir ateş yanmaktaydı. Dorian ona bir kütük daha attı. Yanmış kumaş, kavrulmuş deri kokusu iğrençti. Her şeyi yakıp kül etmek bir buçuk saatini aldı. İşi bittiğinde feci halde midesi bulunuyordu, neredeyse bayılmak üzereydi. Delikli bir bakır mangalda birkaç Cezayir tütsüsü yaktı, elleriyle alnını içine kolonya esansı karıştırılmış serinletici bir sirkeyle yıkadı.

---

* Bir çeşit İspanyol şarabı. (y.h.n.)

Birden irkildi. Gözleri garip bir şekilde parlayıp büyüdü ve sinirli bir şekilde altdudağını kemirmeye başladı. İki pencerenin arasında abanoz ağacından yapılma üzeri fildişi ve mavi lapis taşlarıyla kaplı Floransa tipi geniş bir dolap duruyordu. Sanki onu hem büyüleyen hem de korkutan bir şeymiş, sanki çok özlediği bir şeyin onu sarıp sarmalamasını bekler gibi gözünü ayırmadan bir süre ona baktı. Solukları hızlandı. Birden üzerine deli birinin ruh hali çöktü. Hemen bir sigara yaktı, sonra onu fırlatıp attı. Gözkapakları düştü, sonra çenesine değen bir tutam saç onu birden irkiltip tekrar kendisine getirdi. Ama hâlâ dolaba bakmaya devam ediyordu. Sonunda uzanmış olduğu kanepeden kalkıp dolabın başına gitti, kapısını açıp içindeki gizli yaya bastı. Çok geçmeden yavaşça üçgen bir çekmece ortaya çıktı. Dorian'ın parmakları otomatik olarak çekmecenin içine daldı ve aceleyle bir şeyler aradı, sonra bulduğu şeyi sıkıca kavradı. Bu üzeri altın tozu serpmeli siyah lake bir Çin kutusuydu. Yanları yuvarlak, üzerinde dalgalı kıvrımlar vardı, ipek kordonlarına yuvarlak cam boncuklar geçirilmiş, püsküllleri metal ipliklerle örülmüştü. Dorian kutuyu açtı. İçinde balmumu soğukluğunda yeşil bir macun duruyordu, kokusu çok tuhaf, ağır ve kalıcıydı.

Yüzünde garip bir gülümseme beliren Dorian kısa bir süre tereddüt yaşadı. Sonra oda son derece sıcak olmasına rağmen üşüyüp ürperdi ve başını kaldırıp duvar saatine baktı. On ikiye yirmi vardı. Dorian kutuyu tekrar yerine kaldırıp dolabın kapısını kapattı ve yatak odasına geçti.

Gece yarısının karanlığı adeta havaya bronzdan güçlü yumruklar indirirken Dorian Gray sıradan biri gibi giyinmiş, boynuna sardığı atkısıyla gizlice evden çıktı. Rond

Sokağı'nda atı gözüne sağlam görünen bir araba buldu. Onu durdurup arabacıya alçak sesle bir adres verdi.[2]

Adam başını iki yana salladı. "Gidemem, orası çok uzak" dedi.

"Sana tam bir altın. Eğer yeterince hızlı sürersen bir tane daha vereceğim."

"Tamam, bayım, o halde bir saate kadar oraya varırız" dedi adam ve yolcusu biner binmez atının başını hızla ırmağa doğru çevirdi.

bölüm
on altı

Soğuk bir yağmur inmeye başladı, şıpırtılı yağmur sesinin karıştığı pusun içinde belli belirsiz görülen sokak fenerleri insana ölü gözlerini hatırlatıyordu. Meyhanelerin kapanma saatiydi, kapı önlerinde erkek ve kadınların oluşturduğu dağınık gruplar belli belirsiz görülüyordu. Bazı barlardan şuh kahkaha sesleri yükseliyor, bazılarında sarhoşlar naralar atıp birbirleriyle dövüşüyorlardı.

Arabada arkasına yaslanıp şapkasını gözlerinin üzerine indirmiş oturan Dorian büyük şehrin pislik ve rezilliğini donuk bakışlarla süzüyor ve arada, tanıştıkları ilk gün Lord Henry'den duyduğu sözleri kendi kendine tekrarlıyordu. "Ruhu akıl yoluyla, aklı da ruh yoluyla iyileştirmek..." Evet, işin sırrı buydu. Dorian bunu birçok kez denemişti, şimdi de deneyecekti. Unutmanın parayla satın alınabildiği afyon tekkeleri vardı, bu ürkütücü izbelerde yepyeni ve çılgınca günahlar işlense de, hiç değilse eski günahların anıları silinebiliyordu.

Ay gökyüzünde sarı bir kurukafa gibi sallanıyor, arada kocaman, şekilsiz bir bulut upuzun kolunu uzatıp ayı gözlerden gizliyordu. Şu an sokak lambaları seyrelmiş,

sokaklar daha dar, daha kapanıktı. Bir ara arabacı yolu şaşırdı, yaklaşık yarım kilometre kadar geri dönmek zorunda kaldılar. Su birikintilerine bata çıka, etrafa sular sıçratarak süratle ilerleyen atın bedeninden buharlar çıkıyordu. Gri kumaştan biçilmiş gibi duran sis tabakası arabanın yan camlarını örtmüştü.

"Ruhu akıl yoluyla, aklı da ruh yoluyla iyileştirmek!" Bu söz kulaklarında sürekli çınlıyordu! Ve şu an onun ruhu da ölümcül derecede hastaydı. Acaba aklın ruhu iyileştirebilmesi gerçekten mümkün müydü? Masum bir kan akıtılmıştı. Bunun bedeli neyle ödenebilirdi? Ah! Bunun hiçbir şekilde kefareti yoktu ama bağışlanmak mümkün değilse bile unutmak mümkündü. Dorian da unutmaya, bu kötü anıyı silmeye kişinin kendisi için tehlike teşkil eden zehirli bir yılanı ezmesi gibi, onu ezip yok etmeye kararlıydı. Ayrıca Basil ona hangi hakla söylemişti o sözleri? Başkalarının tepesine yargıç gibi dikilme hakkını ona kim vermişti? Çok kötü, iğrenç, dayanılmaz şeyler söylemişti.

Araba hâlâ yol alıyor, ama Dorian'a sanki gitgide yavaşlıyor gibi geliyordu. Dorian öndeki kapağı kaldırıp daha hızlı sürmesi için arabacıya bağırdı. Afyona duyduğu o dayanılmaz istek acımasızca içini kemirmeye başlamıştı. Boğazı yanıyor, o ince elleri sinirden bir kasılıp bir açılıyordu. Bastonuyla delirmiş gibi ata vurdu. Arabacı bir kahkaha savurup kamçısını şaklattı. Dorian da karşılık olarak ona aynı şekilde gülünce adam birden sesini kesti.

Sanki bu yolculuk hiç bitmeyecek gibiydi, üzerinde gittikleri yollar ona kocaman bir örümceğin simsiyah ağını hatırlatıyordu. Bu tekdüze yolculuk artık çekilmez olmuştu. Sis yoğunlaştıkça Dorian korkmaya başladı.

Sonra ıssız tarlalar ve onların aralarına seyrek olarak serpiştirilmiş tuğla evlerin önünden geçmeye başladılar. Burada sis biraz hafiflemişti. Dorian onların o tuhaf, şişe biçimi ocaklarını ve içlerindeki yelpazeyi andıran turuncu alevlerini bile seçebiliyordu. Bir köpek arabanın ardından havlayıp koşmaya başladı. Karanlığın içinde uzakta bir yerde gezgin bir martı cıyakladı. Yoldaki bir çukura giren at birden sendeleyip yalpaladı, ardından ürküp şaha kalktı.

Bir süre sonra çamurlu yoldan ayrılıp eğri büğrü parke taşı döşeli sokaklardan sallana sarsıla geçtiler. Buralardaki evlerin pencerelerinin çoğu karanlıktı, yine de arada bir lambayla aydınlanmış bir perdeye acayip gölgelerin karaltısı vuruyor ve Dorian ona merakla gözlerini dikip bakıyordu. Gölgeler dev kuklalar sanki canlı birer yaratıkmış gibi el kol sallayıp oynaşıyorlardı. Dorian onlardan nefret ediyordu. Onları görünce içini bitmeyen bir öfke, kin bürüyordu. Bir köşeyi dönerlerken açık bir kapı aralığından bir kadın onlara bağırıp bir şeyler söyledi, iki adam yüz adım kadar arabanın ardından koştu. Arabacı onlara kırbacıyla vurdu.

Tutkunun kişinin düşüncelerini çember gibi çevirip tekrar başladığı noktaya geri getirdiğini söylerlerdi. Gerçekten de Dorian şu an sürekli kemirdiği dudaklarıyla, ruh ve akıl konusundaki o anlamlı sözleri, tüyler ürperten bir zikir gibi tekrarlayıp duruyordu. Böylece bir anlamda bu sözlerle ruhsal durumunun tam olarak açıklamasını bulmaya çalışıyordu ve sonunda zihni tutkularının haklı olduğunu onayladı. Ama bu onay olmasa da bu tutkular onun benliğinden ellerini nasılsa çekmeyecekti. Bu düşünce onun beynindeki bir hücreden diğerine süzülüyor ve çılgın yaşama arzusu, insanoğlunun bu en korkunç iştahı, titreyen sinir ve liflerinin her birinin içine adeta

özsuyu gibi işleyip güç veriyordu. Bir zamanlar her şeye gerçeklik kattığı için nefret ettiği çirkinliği şimdi aynı nedenle kendisine yakın buluyordu. Şu an onun için tek gerçek çirkinlikti. Adice yapılan kavgalar, pislik içindeki izbe yerler, mide bulandıran iğrenç yaşantılardaki bayağılık, oralarda uygulanan acımasız şiddet, hırsızların, itlerin, uğursuzların başıboş pespayeliği, çirkinliğin eserlerini öne çıkarıp daha bariz kılıyordu. Ve onların yarattığı, giderek daha da yoğunlaşan izlenimler, sanatın girdiği bütün güzel biçimlerden, bir şarkının anlattığı bütün düşsel imgelerden daha canlı, daha belirgin hale geliyordu. Dorian'ın unutabilmeye ihtiyaç duyduğu şeyler işte bunlardı. Ve üç gün içinde özgürlüğüne kavuşacaktı.

Arabacı birden karanlık bir toprak yolun başında dizginleri çekip durdu. Buradaki evlerin alçak damlarının, çentikli baca kümelerinin ardından kara gemi direkleri yükseliyordu. Beyaz sis halkaları, avluların ve direklerin üzerinde hayalet yelkenler gibi duruyordu. Arabacı kapağın ardından boğuk bir sesle, "Buralarda bir yerde, değil mi, efendim?" diye sordu.

Dorian irkilerek çevresine bakındı. Çok geçmeden, "Burada duralım" diyerek çarçabuk arabadan indi, ardından arabacıya vaat ettiği ücreti ödedi, sonra da hızlı adımlarla rıhtıma doğru yürüdü. Az ileride koca bir yük gemisinin arka tarafında bir fener parlıyordu. Fener sallandı, küreklerinin savurduğu su zerrecikleri dalgalanarak etrafa saçıldı. Kömür ikmali yapan ve denize açılmaya hazırlanan buharlı bir gemiden kızıl bir aydınlık yansıdı. Kaygan kaldırım ıslak bir yağmurluğu andırıyordu.

Dorian hızlı adımlarla sola doğru saptı. Arada bir takip edilip edilmediğinden emin olmak için dönüp arkasına bakıyordu. Yedi sekiz dakika içinde iki büyük fabrikanın arasına sıkışmış duran, küçük ve fakir görünüme sahip

bir eve vardı. Evin üst kat pencerelerinin birinde bir lamba yanıyordu. Dorian durdu, özel bir parolayla kapıya vurdu.

Çok geçmeden koridorda ayak seslerinin peşi sıra zincirin kancadan çıkarıldığı duyuldu. Kapı yavaşça açıldı. Dorian o geçerken gölgelerin arasına gerileyip büzüşen bodur, çarpık karaltıyı fark ettiği halde hiçbir şey söylemeyip içeri girdi. Koridorun ucundaki eskilikten neredeyse paramparça olmuş yeşil perde, Dorian'ın peşi sıra içeri giren sert rüzgârın esintisiyle dalgalanıp havalandı. Dorian perdeyi iyice yana sıyırıp eskiden üçüncü sınıf bir dans salonu olarak kullanılmışa benzeyen basık tavanlı, uzun bir odaya girdi. Duvarlarda çıtırtılı sesler çıkararak yanan gaz lambalarının alevlerinin aydınlığı önlerindeki sinek pislikleriyle dolu aynalara vuruyordu. Lambaların arkalarındaki yağlı, oluklu teneke yansıtıcılar titrek ışıklı daireler oluşturuyordu. Yerlerde görülen simsiyah çamurlaşmış lekeler, sürekli ayaklar altında çiğnenen, üzerlerine sarı talaş tozu dökülmüş içki artıkları yüzündendi. Küçük bir kömür sobasının başında çömelmiş oturan birkaç Malezyalı kemik fişlerle oynuyor, gevezelik ettikçe aradan bembeyaz dişleri görünüyordu. Bir köşede, başı kollarının arasında, bir masaya abanıp kalmış bir gemici oturuyordu. Duvarı baştanbaşa kaplayan, çiğ bir renge boyanmış barın önünde iki pejmürde kılıklı sıska kadın, yüzündeki tiksinti ifadesiyle sürekli olarak ceketinin kollarını silkeleyen ihtiyar bir adamla alay ediyordu. "Üzerinde kırmızı karıncaların gezindiğini sanıyor" diyerek bir kahkaha savurdu kadınlardan biri. Yaşlı adam dehşet içinde ona bakıp iç çekti.

Odanın dibindeki alçak merdiven karanlık bir bölmeye çıkıyordu. Dorian iki yana sallanıp duran köhne merdivenin basamaklarını son sürat üçer üçer çıkarken afyonun ağır kokusu onu karşıladı. Dorian kokuyu derin

derin içine çekti, burun delikleri duyduğu hazla titredi. O içeri girdiği zaman, bir lambanın üzerine eğilmiş elindeki ince uzun çubuğu yakmakta olan düz sarı saçlı bir genç adam başını kaldırıp ona baktı, kısa bir süre durakladıktan sonra ona selam verdi.

"Burada mısın, Adrian" diye mırıldandı Dorian.

"Başka nerede olacağım?" diye bezgin bir sesle cevap verdi diğeri. "Bizim çocukların hiçbiri artık benimle konuşmuyor."

"Senin İngiltere'den ayrıldığını sanıyordum."

"Darlington'un hiçbir şey yapacağı yok. Erkek kardeşim sonunda hesabı ödedi. George da benimle konuşmuyor.." diyerek genç adam derin bir iç çektikten sonra, "Umurumda değil" diye ekledi. "Şu meret insanın elinin altında bulunduktan sonra arkadaşa ne gerek var. Zaten gereğinden oldukça fazla arkadaşım olduğunu düşünüyorum."

Dorian birden irkilip yüzünü buruşturdu, dönüp eski püskü şiltelerin üzerine hiç olmayacak biçimde serilip yatmış çevresindeki biçimsiz insanlara baktı. Çarpılmış bacaklar, açılmış ağızlar, feri kaçmış gözler, bunların hepsi sanki onu büyülüyordu. Onların şu an nasıl bir tuhaf cennette azap çektiklerini, hangi uğursuz cehennemin tadılmamış zevklerinin sırrını öğrendiklerini gayet iyi biliyordu. Ama şu an onların durumu kendisinden çok iyiydi. O düşüncelerinin zindanı içinde tıkılı kalmıştı. Anılar korkunç bir hastalık gibi ruhunu kemirip bitirmekteydi. Hiç olmadık zamanlarda sık sık Basil Hallward'ın ona bakan gözlerini görüyordu. Ama yine de burada kalabileceğini sanmıyordu. Adrian Singleton'un varlığı onu tedirgin ediyordu. Kimsenin kendisini tanımayacağı bir yerde olmak istiyordu. Kısa bir tereddüt yaşadı ve hemen ardından, "Ben diğer yere gidiyorum" dedi.

"Rıhımdaki yere mi?"

"Evet."

"O vahşi kedi kesin oradadır, artık onu buradan içeri sokmuyorlar."

Dorian omuzlarını silkti. "Bana âşık olan kadınlardan bıktım. Artık benden nefret eden kadınlar daha ilginç geliyor, ayrıca oranın malı da daha iyi."

"Çoğu aynı."

"Oradaki benim daha çok hoşuma gidiyor. Gel de bir şeyler iç. Ben bir şey içmeliyim."

"Benim canım hiçbir şey istemiyor" diye mırıldandı genç adam.

"Aldırma"

Adrian Singleton bitkin bir tavırla yerinden kalkıp Dorian'ın peşi sıra yürüdü. Başında eskimiş bir türbanla üzerinde yıpranmış bir palto olan bir melez pis pis sırıtıp onları selamlayarak önlerine bir şişe konyak ile iki bardak sürdü. Çevredeki kadınlar hemen onlara yanaşıp sohbet etme girişiminde bulundular. Ama Dorian onlara sırtını dönüp Adrian Singleton'a alçak sesle bir şeyler söyledi.

Kadınlardan biri yüzünde Malezya hançerleri gibi yamuk bir gülüş ve alaycı bir ifadeyle, "Bu gece pek bir kibirliyiz" diyerek dudak büktü.

Dorian ayağını sert bir şekilde yere vurup, "Tanrı aşkına benimle sakın konuşma" diye bağırdı. "Ne istiyorsun? Para mı? Al işte sana para. Şimdi git ve benimle bir daha konuşmaya kalkışma."

Kadının içkiden mayışmış gözlerinde bir an için kızıl bir kıvılcım çakıp söndü ve gözleri tekrar donuklaşıp cam gibi oldu. Kadın başını bayağı bir edayla arkaya atıp bar tezgâhı üzerindeki paraları aç gözlü parmaklarla avuçlarken arkadaşı ona hasetle bakıyordu.

"Bir faydası olmayacak" diyerek iç çekti Adrian. "Dönmek istemiyorum. Döneceğim de olacak? Burada çok daha mutluyum."

Dorian bir anlık duraksamanın ardından, "O zaman bir şeye ihtiyacın olursa, bana yazarsın, anlaştık mı?" diye sordu.

"Olabilir."

"İyi geceler, öyleyse."

"İyi geceler" diye yanıtladı genç adam ve kuruyup çatlamış dudaklarını mendiliyle silerek merdivenden yukarı çıktı.

Dorian yüzünde acı çektiğini belli eden bir ifadeyle kapıya doğru yürüdü. Perdeyi araladığı sırada biraz önce parasını almış olan kadının o aşırı boyalı dudaklarından çirkin bir kahkaha döküldü. Kadın parazitli ve sanki hıçkırık tutmuş gibi boğuk bir sesle, "İşte karşınızda şeytanın satın aldığı adam!" diye bağırdı.

"Lanet olsun senin gibi kadına!" dedi Dorian. "Bir daha benimle ilgili sakın böyle konuşma."

Kadın parmaklarını şaklatarak, "Sen tabii 'Yakışıklı Prens' denmesinden hoşlanırsın, öyle değil mi?" diye arkasından bağırdı.

Onun bu sözleri üzerine masa başında uyuklayan gemici birden ayağa fırladı ve deli gibi bakan gözleriyle çevresini taradı. Ve o sırada kapanan kapı sesiyle sanki birini kovalıyormuş gibi hızla dışarı fırladı.

Dorian Gray çiseleyen yağmurun altında rıhtım boyunca ilerliyordu. Adrian Singleton'la karşılaşmak onu tuhaf biçimde duygulandırmıştı. Bu taptaze hayatın mahvolup gitmesinin tüm suçunun Basil Hallward'ın ona iğrenç bir hakaretle söylediği gibi gerçekten onun omuzlarına yüklenip yüklenmeyeceğini merak etti. Altdudağını kemirmeye başladı, bir an gözleri yaşla doldu.

Aslında bu işin onunla ne ilgisi vardı ki? İnsanın hayatı başkalarının yaptığı hataların ağırlığını omuzlarına yüklenemeyecek kadar kısaydı. Sonuçta herkes kendi hayatını yaşıyor ve bu hayatın karşılığında kendisi adına kesilen faturayı ödüyordu. İşin en dokunaklı tarafı da tek bir hata için gereğinden fazla ödemesi ve durup dinlenmeden ödemeye devam etmek zorunda kalmasıydı. Alın yazısı denilen kader insanla olan alışverişlerinde alacak defterini bir türlü tamamen kapatmıyordu. Psikologların söylediğine göre hayatta günaha ya da toplumun günah saydığı şeylere duyulan tutku kişinin yaşam alışkanlıkları üzerine öylesine sıkı bir şekilde elini bastırır ki, bedenin her lifi, beynin her hücresi korkunç dürtülerle isyan eder, ayaklanır. Böyle zamanlarda kadınlar ve erkekler iradelerinin bağımsızlığını yitirirler. Ve sadece kurulmuş birer makine gibi kendilerini bekleyen sona doğru ilerlerler. Seçim yapma yetenekleri ellerinden alınmıştır. Vicdanları öldürülmüştür, yaşıyor olsa bile sırf başkaldırıya çekicilik katmak, asiliği hoş bir davranış gibi gösterebilmek için vardır. Gerçekten de din adamları ve din bilimcilerin bıkıp usanmaksızın söyledikleri gibi tüm günahların kaynağı büyük sözü dinlemeyip yoldan çıkmaktır. Günahın sabah yıldızı olan o yüce ruh eğer cennetten kovulduysa, isyankâr olduğu içindir.

Kötü düşüncelere saplanmaktan artık yüreği nasır tutup taşlaşmış, zihni bulanıp git gide kararmış, ruhu isyan etmeye aç durumdaki Dorian Gray de adımlarını giderek daha da sıklaştırıp son hızla yürümeye devam ediyordu. Çok geçmeden gittiği o çok kötü yere, batakhaneye, kestirme yoldan daha çabuk ulaşabilmek için çoğu zaman yaptığı gibi yarı karanlık loş bir kemer altına saptığı sırada birinin onu aniden arkasından kavradığını hissetti. Ve daha kendisini savunmaya fırsat dahi bula-

madan duvara doğru itildi, acımasız bir el boğazına yapıştı.

Dorian canını kurtarmak için deli gibi çırpınmaya başladı, boğazını sıkan parmakları müthiş bir çabayla çekip attı. Aynı anda bir tabanca tıkırtısı duydu, tam kafasına yöneltilmiş cilalı bir namlunun ışıltısıyla önünde duran karaltının, tıknaz, iriyarı bir adam olduğunu fark etti.

"Ne istiyorsun benden?" diye tutuk bir sesle sordu.

"Kapa çeneni" dedi adam. "Kıpırdarsan vururum."

"Deli misin sen? Ben sana ne yaptım?" Adam bunun üzerine, "Sibyl Vane'in hayatını harap ettin" dedi. "Sibyl Vane benim kız kardeşimdi. Senin yüzünden canına kıydı. Bundan adım kadar eminim. Ölümünden sen sorumlusun. Ben de karşılığında senin canını almaya geldim, buna yemin etmiştim. Yıllardır seni arıyorum. Ama elimde hiçbir iz, hiçbir delil yoktu. Seni bana tanıtabilecek iki kişinin ikisi de ölmüştü. Seninle ilgili olarak onun sana taktığı o isimden başka hiçbir şey bilmiyordum. Bu gece tesadüfen bu adı duydum. Artık Tanrı'na dua edebilirsin, bu gece öleceksin çünkü."

Dorian Gray, kendisini korkudan bayılacak gibi hissetti. "Onu tanımıyorum" diye kekeledi. "Adını bile duymadım. Sen delisin."

"Günahını açıkça itiraf etmek senin için en iyisi olacak, çünkü adımın James Vane olduğunu nasıl çok iyi biliyorsam, bu gece seni öldüreceğimi de o kadar iyi biliyorum." Korkunç bir andı. Dorian ona ne söyleyeceğini, ne yapması gerektiğini bilemiyordu. "Dizlerinin üzerine çök!" diye bağırdı adam. "Sana son duanı yapman için sadece bir iki dakika veriyorum, daha fazla vaktin yok. Bu gece Hindistan'a gidiyorum ve gemiye binmeden önce bu işi bitirmek zorundayım. Tek bir dakikan var. Hepsi bu."

Dorian'ın kolları yaşadığı dehşetle aniden felç geçiren biri gibi yanlarına düştü. Şu an ne yapacağını hiç bilmiyordu. Sonra birden kafasının içinden geçen çılgınca bir fikirle bir umut ışığı yandı. "Dur!" diye bağırdı. "Kız kardeşin öleli ne kadar oluyor? Çabuk söyle!"

"On sekiz yıl" dedi adam. "Niye bunu soruyorsun ki? Kaç yıl geçtiğinin ne önemi var?"

"On sekiz yıl" diye tekrarlayan Dorian sesinde bir zafer nidasıyla bir kahkaha patlattı. "On sekiz yıl! Beni şu fenerin dibine götür de iyice yüzüme bak!"

James Vane bir an için onun söylediklerinden hiçbir anlam çıkartamadı, ama Dorian Gray'i tutup kemerin altından dışarı çekti.

Rüzgârda sallanan fenerin ışığı sönük ve dalgalı olmakla birlikte gemiciye düştüğü feci yanılgıyı göstermeye yetti, öldürmeye kalkıştığı adamın yüzünde daha ilk bakışta delikanlı olmanın tazeliği, gencecik olmanın kirlenmemiş saflığı okunuyordu. Yirmi yaşından daha büyük olamazdı, yıllar önce evinden ayrılırken vedalaştığı kız kardeşinin o günkü yaşından daha büyük durmuyordu. Bu durumda Sibyl'in hayatına son veren kişinin bu genç olması mümkün değildi.

James Vane birden Dorian'ı bırakıp sendeleyerek geriledi. "Yüce Tanrım!" diye bağırdı. "Yüce Tanrım! Az daha seni öldürecektim!"

Dorian Gray rahat bir nefes aldıktan sonra karşısındaki adama sert bir ifadeyle baktı. "Neredeyse korkunç bir suç işlemek üzereydin, arkadaşım" dedi. "Bu sana büyük bir ders olsun. İntikam almayı Tanrı'ya bırak."

"Beni bağışlayın, efendim" diye mırıldandı. "Yanılmışım. O Lanet olası batakhanede kulağıma çalınan bir söz beni fena halde yanılttı."

"Artık evine gitsen de şu tabancayı yerine kaldırsan, iyi olur, aksi halde başın çok fena belaya girebilir" diyerek döndü ve ağır ağır yürüyerek oradan uzaklaştı.

James Vane kaldırımda, dehşet içinde öylece kalakalmıştı. Şiddetli bir titreme nöbeti geçiriyordu. Bir müddet sonra, birkaç dakikadır ıslak duvarın dibinden ona doğru yavaş yavaş yaklaşmakta olan küçük, siyah bir karaltı ışığa çıktı ve sessiz sinsi adımlarla ona yaklaştı. James Vane birden ona bir elin dokunduğunu hissedip irkilerek döndü. Bu, barda kafa bulmak için sürekli içki içen kadınlardan biriydi. Kadın o çökmüş yüzünü adamın yüzüne yaklaştırıp tiz bir fısıltıyla, "Neden onu gebertmedin?" diye sordu. "Dally'nin mekânından fırlar gibi çıktığında onun peşine düştüğünü anlamıştım zaten. "Sen aptalın tekisin! Onu hemen oracıkta gebertecektin. Onun dünya kadar parası var ve şeytan kadar kötü biri."

"Aradığım adam o değil" dedi James Vane. "Ben kimsenin parasında pulunda değilim. Ben aradığım adamın canını istiyorum. Ama canını almayı istediğim adam bunun gibi çoluk çocuk değil. Şimdi kırk yaşlarında olmalı. Tanrıya şükür, elimi masum birinin kanına bulamaktan son anda kurtuldum."

Kadın acı bir kahkaha savurup, "Çoluk çocuk ha!?" diyerek onu alaya aldı. "Yakışıklı Prens dedikleri bu herif beni bu hallere düşüreli tam on sekiz yıl oluyor be adam."

"Yalan söylüyorsun!" diye bağırdı James Vane.

Kadın elini gökyüzüne doğru kaldırdı. "Yüce Tanrı şahidimdir ki, sana doğru söylüyorum"

"Tanrıyı şahit gösteriyorsun yani!"

"Eğer yalanım varsa Tanrı beni kahretsin. O buraya dadanan pisliklerin içinde en kötüsüdür. Sırf yüzü güzel kalsın diye ruhunu şeytana sattığını söylüyorlar. Onu tanıyalı tam on sekiz yıl oluyor. O zamandan beri nere-

deyse hiç değişmedi. Ama ben çok değiştim" diye acı bir şekilde güldü.

"Buna yemin eder misin?"

Kadının ağzından, "yemin ediyorum" diye boğuk bir yankı yükseldi. Ardından, "Sakın ona söyleme" diye inler gibi yalvardı. "Ben ondan çok korkuyorum. Haydi biraz para ver bana bakalım, ver de bu gecelik kendime yatacak bir yer bulayım."

James Vane bir küfür savurup sıkıca kavranmış olan kolunu kadının kıskacından kurtardı ve hemen köşe başına koştu. Ancak Dorian Gray görünürlerde yoktu. Ve geri döndüğünde kadının da ortadan kaybolmuş olduğunu gördü.

Bir hafta sonra Dorian Gray, Royal Selby'nin serasında oturmuş, güzel Monmouth düşesiyle sohbet etmekteydi. Düşesin altmış yaşlarında, bezgin görünümlü bir adam olan kocası da konuklar arasındaydı. Çay saatiydi. Masanın üzerindeki dantel abajurlu kocaman lambanın yumuşak ışığı, çay takımının ince porselenleriyle dövme gümüşlerini aydınlatıyordu. Servisi düşesin kendisi yapmaktaydı. O beyaz elleri bardakların arasında yavaşça dolaşırken dolgun kırmızı dudakları da Dorian'ın fısıldamış olduğu bir şeye gülümsüyordu. İpek örtülü hasır bir koltuğa yaslanmış olan Lord Henry onları süzmekteydi. Şeftali pembesi bir divanın üzerine oturmuş olan Leydi Narborough ise en son olarak koleksiyonuna kattığı Brezilya böceğinin tarifini yapan dükü dinliyor görünüyordu. Şık ve temiz smokinler giymiş üç adam bayan konuklara pasta dağıtmaktaydı. Malikanede o gün on iki kişi toplanmıştı ama ertesi gün başkalarının da gelmesi bekleniyordu.

Lord Henry yavaş adımlarla masaya yaklaştı, çay bardağını elinden bırakıp, "Siz ikiniz neler konuşuyorsunuz böyle, bakalım?" diye sordu. "Benim her şeye bir isim

takma alışkanlığımı Dorian sana anlatmıştır umarım, Gladys. Harika bir fikir."

Düşes o şahane gözlerini Lord Henry'nin yüzüne kaldırıp, "Ama ben adımın değişmesini istemiyorum, Harry" dedi. "Ben kendi adımdan gayet memnunum. Bildiğim kadarıyla Bay Gray de kendi adından pek şikâyet etmiyor."

"Sevgili Gladys, ne senin adını ne de onunkini, dünyaları verseler değiştirmem. İkisi de kusursuz. Ben en çok çiçekleri düşünüyordum. Dün yakama takmak için bir orkide kesmiştim. Yedi ölümcül günah kadar çarpıcı, benekli, harika bir şeydi. Bahçıvanlardan birine onun adını sorma akılsızlığında bulundum. Çok ilginç *Robinsoniana* gibi tuhaf bir şey söyledi. Hazin bir gerçek, ancak nesnelere güzel ad takma yeteneğini yitirmişiz. Oysa ad bir şey için her şey demektir. Ben eylemlerle hiç kavga etmem. Sadece adlarla kavga ederim. Edebiyattaki kaba gerçekçilikten işte bu yüzden nefret ediyorum zaten."

"O halde sana ne ad takalım, Harry?" diye sordu düşes.

"Onun adı Prens Çelişki" dedi Dorian.

"Onu hemen tanıdım" diye bağırıp el çırptı düşes.

"Bu adı duymak istemiyorum" diye gülerek bir koltuğa kendisini bıraktı Lord Henry. "Kişiye bir etiket yapıştırılmaya görsün, artık ondan kurtulmak mümkün değildir! Bu unvanı reddediyorum."

Düşesin güzel dudaklarından, "Soyluların unvanlarından vazgeçmelerine izin verilmez" diye bir uyarı döküldü.

"O halde tahtımı savunmamı mı istiyorsun?"

"Evet."

"Ben yarının doğrularını söylerim."

"Ben ise bugünün yanılgılarını söylemeyi tercih ederim" diye cevap verdi genç kadın.

Lord Henry de onun kaprisli havasına ayak uydurarak, "Ama beni silahsız bırakıyorsun, Gladys" dedi.

"Sadece kalkanını aldım, Harry, mızrağın yerinde duruyor."

Lord Henry elini şöyle bir sallayarak, "Ben güzellikle asla dövüşe kalkışmam" dedi.

"İşte senin yanlışın bu, inan bana, Harry. Sadece güzelliğe değer biçiyorsun."

"Nasıl böyle söylersin? Gerçi güzel olmanın erdemli olmaktan daha iyi olduğu görüşünde olduğumu itiraf ediyorum. Bir başka deyişle erdemli olmanın çirkin olmaktan daha iyi olduğunu herkesten önce kabul ediyorum."

"Yani sence çirkinlik yedi ölümcül günahtan biri, öyle mi?" diye sordu. "O zaman orkide ilgili yaptığın benzetme ne oluyor, peki?"

"Çirkinlik yedi ölümcül erdemden biridir, Gladys. Sen Muhafazakâr Parti'nin sadık bir üyesi olarak bu erdemleri hafife almamak durumundasın. İngiltere'mizi bugünkü durumuna getiren bira, İncil ve yedi ölümcül erdemdir."

"O halde sen ülkeni pek sevmiyorsun?" diye sordu düşes.

"Ülkemde yaşıyorum zaten."

"Eleştirebilirsen çok daha iyi olur."

"Yani ülkem konusunda Avrupa'nın görüşünü mü almamı isterdiniz?" diye sordu Lord Henry.

"Onlar bizim için ne diyorlar?"

"Tartuffe[1] İngiltere'ye göç etti, orada bir dükkân işletiyor, diyorlar."

"Bu tanım sana mı ait, Harry?"

"İstersen sana verebilirim."

"Ben onu kullanamam. Fazla doğru."

"Korkmana gerek yok. Bizim yurttaşlarımız tanımlardan hiçbir şey çıkartamazlar."

"Pratik oldukları için."

"Pratik olmaktan ziyade çok kurnazdırlar. Hesap defterlerini tutarken budalalığı servetle, kötü huylarını da ikiyüzlülükle dengelerler."

"Yine de büyük şeyler başarmışız."

"Büyük şeyler bize zorla dayatıldı, Gladys."

"Onların yüklerini taşıdık ama."

"Sadece borsada"

Düşes hayır anlamında başını sallayarak, "Ben ırkımıza inanıyorum" dedi.

"O inandığınız ırkımız sadece ayakta kalabilen girişken insanları temsil ediyor."

"Ama yine de gelişme göstermiş."

"Beni ise yozlaşma daha çok ilgilendiriyor."

"Ya sanata ne dersiniz?" diye sordu düşes.

"Hastalık."

"Aşk?"

"Yanılsama."

"Din?"

"İnancın modaya uygun ikamesi"

"Siz kuşkucu birisiniz."

"Asla! Kuşkuculuk kadere inanmakla başlar."

"Peki ya nesiniz?"

"Bir şeyin tanımını yapmak onu sınırlamaktır."

"Bir ipucu verin."

"İp dediğiniz şey kopar. Bir labirente girer içinde kaybolursunuz."

"Aklımı karıştırıyorsunuz. En iyisi başka birinden söz edelim."

"Ev sahibimiz harika bir konu. Yıllar önce ona Yakışıklı Prens adını vermişlerdi."

"Ah! Bunu bana hiç hatırlatmayın" diye bağırdı Dorian Gray.

Düşes yüzü kızararak, "Ev sahibimizi bu gece biraz tatsız görüyorum" dedi. "Sanırım benim çağdaş kelebeklerin en iyi örneği olduğumu ve Monmouth'un benimle sadece bilimsel nedenlerle evlendiğini düşünüyor olmalı" dedi.

"O zaman umarım size iğnesini batırmaz, düşes" diye güldü Dorian.

"Ah! Oda hizmetçim sık sık bunu yapıyor, özellikle da bana kızdığı zaman."

"Neden size kızıyor, düşes?"

"Genellikle ufak tefek şeyler yüzünden, Bay Gray. Çoğu zaman onu saat dokuza on kala gelip, sekiz buçukta giyinip hazırlanmış olmam gerektiğini söylediğimde, haliyle bana kızıyor."

"Ne münasebetsiz bir kızmış! Ona hemen yol vermelisiniz."

"Buna cesaret edemem, Bay Gray. Çünkü bu kız benim için şapkalar tasarlıyor. Leydi Hillstone'un bahçe partisinde taktığım şapkayı hatırladınız mı? Hatırladığınızı sanmıyorum ama çok nazik biri olduğunuz için hatırlamış gibi yapıyorsunuz. Her neyse, işte hizmetçim o şapkayı yoktan var etti. Bütün güzel şapkalar yoktan var edilenlerdir."

"Tıpkı güzel kişilerin şöhretleri gibi, Gladys" diyerek lafa karıştı Lord Henry. "Kişinin yarattığı bir şeyle ilgili bıraktığı her etki, kişiye düşman kazandırır. Toplumun gözdesi olmak için orta halli biri olmak gerekir."

"Kadınlar için hiç de öyle değil" diye başını sallayarak bu fikre katılmadığını belirtti düşes. "Dünyayı yönetenler de kadınlardır bence. Ve inanın bana biz o dediğiniz orta halli tiplerden olmaktan nefret ederiz. Birilerinin dediği gibi biz kadınlar kulağımızla severiz. Tıpkı siz erkeklerin gözleriyle sevdikleri gibi, tabii eğer gerçekten severseniz."

"Zaten bana da sevmekten başka bir şey yapmıyoruz gibi geliyor" diye Dorian mırıldandı.

Düşes yapmacık bir üzüntüyle , "Ah! O zaman hiç sevmiyorsunuz demektir, Bay Gray" dedi.

"Sevgili Gladys, bunu nasıl söylersin?" diye bağırdı Lord Henry. "Romantizm denen şeyi canlı tutan yinelemektir, yinelemek de bir arzuyu sanata dönüştürür. Ayrıca zaten insanın her aşkı tek aşkıdır. Hedeflerin değişmesi tutkunun tekliğini zedelemez. Yalnızca yoğunlaştırmaya yarar. Hayatta en fazla bir tane çok büyük deneyim geçebilir başımızdan, yaşamın sırrı da bu deneyimi elden geldiğince çoğaltabilmektir.

Düşes kısa bir duraksamanın ardından, "İnsanı yaralamış da olsa, öyle mi, Harry?" diye sordu.

"Hatta özellikle o zaman, " dedi Lord Henry.

Düşes dönüp Dorian Gray'e baktı. Gözlerinde tuhaf bir ifade vardı. "Ya siz ne diyorsunuz buna, Bay Gray?" diye sordu.

Dorian bir an duraksadıktan sonra başını geriye atıp bir kahkaha savurdu. "Ben her zaman Harry'nin görüşüne katılırım, düşes."

"Yanılsa bile, öyle mi?"

"Harry hiç yanılmaz, düşes."

"Peki, onun bu yaşam felsefesi size mutluluk veriyor mu?"

"Ben hiçbir zaman mutluluk peşinde koşmadım zaten. Mutluluğu isteyen kim? Ben hep zevki aradım."

"Ve buldunuz, öyle mi, Bay Gray?"

"Çoğunlukla. Hatta çok fazla."

Düşes içini çekti. "Ben huzur arıyorum" dedi. "Şimdi de hemen gidip hazırlanmazsam sanırım bu gece hiç huzur bulamayacağım."

"Size birkaç orkide koparayım, düşes" diyerek Dorian ayağa kalktı ve seraya doğru yürüdü.

"Ona hiç utanmadan açıkça kur yapıyorsun" diye çıkıştı kuzenine Lord Henry. "Tedbiri elden bırakmasan çok iyi edersin. Çok baş döndürücü bir adamdır."

"Öyle olmasaydı mücadele etmeye de değmezdi zaten."

"Yunanlı, Yunanlıya karşı, öyle mi?"

"Ben Truvalılardan[2] yanayım. Ne de olsa bir kadının uğruna savaştılar."

"Ama sonuçta yenildiler."

"Hayatta yenilmekten daha kötü şeyler de vardır" diye karşılık verdi genç kadın.

"Bakıyorum boş dizginle dört nala koşuyorsun."

"Hız hayat kurtarır" diye cevabı yapıştırdı düşes.

"Bu gece günlüğüme yazacağım."

"Neyi?"

"Ateşi çok seven ateşten yanmış çocuğu."

"Ateş bana dokunmaz. Benim kanatlarım hâlâ dokunulmamış olarak duruyor."

"Onları uçmak dışında her amaçla kullanıyorsun."

"Cesaret erkeklerden kadınlara geçmiş. Bizim için yepyeni bir şey bu."

"Bir rakibin var ama."

"Kim?"

Lord Henry güldü. "Leydi Narborough" diye fısıldadı. "Ona neredeyse tapıyor."

"İçimi endişelerle dolduruyorsun. Bizim gibi romantikler için antika sevgisi ölümcüldür."

"Romantikler! Bakıyorum sen bilimin her türüyle esaslı bir şekilde donanmışsın."

"Bizi erkekler eğitti."

"Ama yine de sizin sırrınızı açıklayamıyorlar."

"Sen anlat o zaman, bizi cinsellik açısından ifade et bana," dedi meydan okurcasına genç kadın.

"Hiç gizemi olmayan donuk Sfenksler"

Düşes ona gülerek baktı. "Bay Gray de işi gereğinden fazla uzattı! Gidip ona yardım edelim bari. Ona daha elbisemin rengini bile söylemedim."

"Ah! Elbisenin rengini kesinlikle onun verdiği çiçeklerin rengine uydurmalısın, Gladys."

"Ama bu fazla erken teslim olmak anlamına gelir."

"Romantik Sanat doruk noktasından başlar."

"Geride bıraktığım, gerektiğinde manevra yapabileceğim bir fırsatım olmalı."

"Bir Partlı[3] gibi mi?"

"Onlar güvenliği çölde bulmuşlar, ben bunu yapamam."

"Kadınlara her zaman seçenek tanınmaz" diye karşılık verdi Lord Henry. Ama cümlesi daha tam bitmeden seranın diğer ucundan boğuk bir inleme ve hemen ardından ağır bir cismin yere düştüğünü işaret eden bir ses duyuldu. Düşes bir an dehşet içinde donup kaldı. Lord Henry gözlerinde müthiş bir korku ifadesiyle palmiyelerin hışırtılı geniş yapraklarını yararak koştu. Dorian Gray'i yerin tuğla döşemesi üzerinde yüzükoyun, ölü gibi baygın bir halde yatar buldu.

Dorian'ı hemen mavi salona taşıyıp kanepelerden birine yatırdılar. Çok geçmeden genç adam kendine geldi ve sersemlemiş bir halde çevresine baktı. "Ne oldu?" diye sordu. "Ah, hatırladım. Şu an burada güvendeyim, değil mi, Harry?" diyerek titremeye başladı.

"Sevgili Dorian, sadece bir baygınlık geçirdin, hepsi bu" diye yanıtladı Lord Henry. "Aşırı yorulmuş olmalısın. İstersen yemeğe gelme, senin için daha iyi olur. Ben senin yerini alırım."

"Hayır, geleceğim" diyerek ısrar ederek güçlükle ayağa kalktı Dorian. "Asıl gelsem daha iyi olur. Yalnız kalmamalıyım."

Odasına çıkıp giysilerini değiştirdi. Yemek masasına oturduğunda, önüne geçemediği müthiş bir neşe içindeydi. Ancak arada bir seranın penceresine beyaz bir mendil gibi yapışmış olan James Vane'in onu gözleyen yüzünü görmüş olduğu aklına geldikçe dehşete düşüp baştan aşağı ürperiyordu.

bölüm
on sekiz

Ertesi gün Dorian evden hiç çıkmadı ve zamanının çoğunu kendi odasında geçirdi. Çılgınca bir ölüm korkusuyla hasta düşmüş durumdaydı, hayata karşı hiçbir ilgisi kalmamıştı. Av gibi izlenme, kapana kıstırılma, yakalanmak üzere olma düşüncesi tüm benliğini ele geçirmişti. Rüzgâr bir perdeyi hafifçe titretse o zangırdamaya başlıyordu. Kurşunlu camlara vuran kuru yapraklar, sanki onun boşa giden yeminleri, çılgınlıklarının pişmanlıklarıydı. Ne zaman gözlerini kapatsa, gemicinin o sisle buğulanmış camdan kendisine baktığını görüyor ve dehşet duygusu yüreğini tutup sıkıyordu.

Ama intikam almaya dair bu görüntüyü gecenin karanlığının içinden çekip çıkartan, karşısına korkunç ceza sahneleri dizen belki de kendi hayal dünyasıydı yalnızca. Hayatın kendisi sadece kaostan ibaretti, hayal dünyasının kendisine özgü müthiş bir mantığı vardı. Pişmanlığı günahın peşi sıra yollayan, onun izini sürdürten, hayal dünyasıydı. Her suça çarpık bir döl doğurtan da hayal dünyasıydı. Gündelik dünyada ne kötüler cezalandırılıyor, ne de iyiler ödüllendiriliyordu. Başarı güçlülere veriliyor, zayıfların eline sadece yenilgiler tutuşturuluyordu. Hepsi

bu. Ayrıca da evin çevresinde bir yabancı dolaşmış olsa hizmetçiler ya da bekçiler görürdü. Çiçek tarhlarında ayak izlerine rastlansa, bahçıvanlar hemen ona bildirirdi. Evet, evet, gördükleri sadece kendi hayal dünyasının ürünüydü. Yoksa Sibyl Vane'in erkek kardeşi dönüp onu öldürmeye gelmiş olamazdı. Çoktan gemisine binip açılmış, şu an kim bilir hangi kış denizlerinde dalgalarla boğuşup yalpalayarak ilerlemekteydi. Aslında Dorian'ın ondan yana bir korkusu yoktu. Her şeyden önce adam onun kim olduğunu bile bilmiyordu, bilemezdi. Gençliğinin sarmaladığı maske onu kurtarmıştı.

Diğer yandan eğer bu gördüğü şeyler sadece bir yanılsamaysa, ne korkunç bir şeydi. Demek insana vicdanı böyle tüyler ürperten görüntüler yaratabiliyor, onlara sanki gerçekmiş gibi gözle görülüp, elle tutulan biçimler verebiliyor ve onların hareket edebildiklerini düşündürüyordu! Demek hep böyle yaşayacak olsa ne biçim bir hayatı olacaktı, işlediği suçların gölgeleri gece gündüz sessiz köşelerden onu gözetleyecek, gizli yerlerden ona pis pis sırıtacaklar, şölen sofralarında kulağına bir şeyler fısıldayacaklar, buzdan parmaklarıyla onu uykusundan uyandıracaklardı!

Bu düşünceler kafasının içinden geçtikçe Dorian korkudan sapsarı kesiliyor, hava aniden soğumuş gibi üşüdüğünü hissediyordu. Tanrım! Nasıl vahşi bir delilik anında arkadaşını öldürmüştü! Bu sahneyi hatırlamak bile feci bir şeydi! Dorian her şeyi yeniden görür gibiydi. Her bir ayrıntı tüm çirkinliğiyle, eskisinden de korkunç olarak gözünün önünde canlanıyordu. Zamanın karanlık mağarasından, kızıllara bürünmüş olarak, tüyler ürperten günahının hayali yükseliyordu.

Lord Henry saat altıda odasına geldiği zaman Dorian'ı hiç teselli edilemeyecek derecede ağlar halde buldu. Ve

Dorian ancak üçüncü gün odasından dışarı adım atmaya cesaret edebildi. O kış sabahının çam kokulu, temiz ve berrak havasındaki bir şey onun yaşama isteğini ve sevincini tekrar canlandırmış gibiydi. Yine de bu değişimi yaratan sadece çevrenin gözle görülen koşulları olmamıştı. Kendi yaradılışı da düzenin kusursuzluğunu bozup gölgelemeye kalkışan aşırı üzüntüye isyan etmişti. Karmaşık gergin tabiatlı kişiler hep böyledir. Çok güçlü olan duyguları ya başkalarını incitir ya da onlara başlarını eğdirirdi. Ya öldürür ya da ölür. Sığ, gelip geçici hüzünlerle, sığ, derinliği olmayan aşklar uzun ömürlüdür. Büyük aşklar, büyük üzüntüler daima büyüklüklerinin kurbanı olurlar. Zaten Dorian onu sık sık dehşete düşüren hayal gücünün kurbanı olduğuna çoktan inanmıştı ve yaşadığı korkuları şimdi biraz acıma, çoğunlukla da küçümseme ile hatırlıyordu.

Kahvaltıdan sonra düşesle bahçede bir saat dolaştı, sonra arabaya binip parkın diğer ucundaki av partisine katılmaya karar verdi. Otların üzerine tuz gibi yayılmış olan kırağı taneleri çatırtılı sesler çıkarıyordu. Gökyüzü mavi metalden, ters dönmüş bir kupaya benziyordu. Durgun gölün sazlıklarla kaplı kıyılarını ince bir tuz tabakası örtmüştü.

Çamlığın köşesinde duran Dorian, düşesin kardeşi Sir Geoffrey Clouston'u gördü. Sir Geoffrey tüfeğinden patlamış iki fişeği çıkartmaktaydı. Dorian arabadan aşağı atladı, arabacıya atı geri götürmesini söyledikten sonra kurumuş çalıların dikenli fundalıkların arasından geçip misafirinin yanına gitti.

"İyi avlanabildin mi, Geoffrey?" diye sordu.

"Çok iyi sayılmazdı, Dorian. Kuşların çoğu buradaki mekânlarının dışına çıkmış herhalde. Yemekten sonra başka bir açıklık araziye gidince daha iyi olacak sanırım."

Dorian onun yanından ağır ağır yürümeye başladı. Sabah ayazının mis gibi tertemiz havasının kokusu, korunun içinde parlayan kahverengi kırmızı ışıklar, kuşları kışkışlayan adamların durup durup kulakları çınlatan boğuk çığlıklarıyla bunları izleyen keskin tüfek sesleri onu adeta büyülüyor, içini tatlı bir özgürlük duygusu kaplıyordu. Mutluluğun verdiği kaygısızlık, sevincin yarattığı umursamazlık şu an tüm diğer duygulardan baskın çıkmıştı.

Birden yirmi metre kadar ilerideki sık bir kuru ot kümesinin içinden, kara uçlu kulaklarını dikmiş, uzun arka bacakları üzerinde hoplayarak bir tavşan fırladı. Hemen karşı sıradaki akağaçlara doğru koşmaya başladı. Sir Geoffrey tüfeğini omuz hizasına dayamıştı bile. Ancak Dorian hayvanın uyum içinde yuvarlanarak koşmasından çok hoşlandığı için hemen ona, "Geoffrety, sakın onu vurma!" diye bağırdı. "Bırak yaşasın!"

Adam, "Saçmalama, Dorian!" diye güldü ve tam tavşan fundalığa daldığı anda tüfeğini ateşledi. Art arda iki bağırış duyuldu, bu canı yanan bir tavşanın ciyaklamasıydı ve hemen peşi sıra daha da feci bir bağırış duyuldu, ama bu canı yanan bir insanın acı feryadıydı ve diğerinden daha çok daha beterdi.

"Aman Tanrım! Kuşları kışkışlayan adamlardan birini vurdum!" diye bağırdı Sir Geoffrey. "Ne aptal adamlar bunlar böyle, gidip tüfeklerin tam karşısında hedef gibi durmuşlar! Hey, oradakiler, ateşi kesin, adam vuruldu!" diye olanca sesiyle bağırmaya başladı.

Korucu elinde bir sopayla koşarak geldi. "Nerede efendim? Adam nerede?" diye bağırıyordu. Bu arada ateş hattındaki tüfek sesleri de kesilmişti.

"Burada" diye yanıtlayan Sir Geoffrey hemen fundalığa doğru koştu. "Adamlarını neden geride tutmuyorsun? Onların yüzünden bugünkü av berbat oldu."

Dorian onların akağaçların sallanan kıvrak dallarını aralayıp fundalığa dalışlarını izledi. Birkaç dakika sonra geri geldiler ve arkalarından sürüdükleri bir adamın gövdesini gün ışığına çıkardılar. Dorian dehşet ve nefretle başını çevirdi. Nereye gitse şanssızlık onu takip ediyordu sanki. Sir Geoffrey adamın ölmüş olup olmadığını sordu. Korucu, evet, diye yanıtladı. Dorian bunları duydu ve koru birden sayısız insan yüzüyle doldu. Sayısız ayak patırtısı, alçak tonda konuşma sesleri duyuldu. Ve o sırada yüksek dalları gürültülü bir şekilde hışırdatarak kocaman, göğsü bakır renginde bir sülün ortada belirdi.

Dorian yaşadığı olaydan dolayı çok sarsılmıştı ve ona acı dolu saatler gibi gelen birkaç dakikanın ardından omzuna bir elin dokunduğunu hissetti. İrkilerek dönüp arkasına baktı.

"Dorian" dedi Lord Henry. "Bugünlük avın sona erdiğini herkese duyurayım bari. Bu durumda devam etmek uygun düşmez."

"Keşke tamamen sona erse, Harry!" diye acı acı bağırdı Dorian. "Çok vahşi ve zalimce bir uğraş! O adam mı?.."

Cümlesini bitiremedi.

"Korkarım evet" dedi Lord Henry. "Adam bütün saçmaları göğsüne yemiş. Anında ölmüş olmalı. Haydi, eve dönelim."

Ana yola doğru elli metre kadar hiç konuşmaksızın yan yana yürüdüler. Sonra Dorian, Lord Henry'ye bakıp derin bir iç çekti. "Bu uğursuzluk belirtisidir, Harry" dedi. "Hem de çok büyük bir uğursuzluk."

"Ne?" diye sordu Lord Henry. "Ha, sanırım şu kazadan söz ediyorsun. Sevgili dostum, olacağı varmış, oldu. Adamın kendi suçu, tüfeğin önünde durulur mu? Ayrıca da bize ne? Geoffrey için oldukça ters bir durum olduğu kesin tabii. Kuşları kışkışlayan adamlardan birini vurma-

nın hoşlanılacak bir tarafı yok elbette. Ayrıca da adı kör nişancıya çıkacak. Oysa Geoffrey hiç de kör bir nişancı değildir. Tetiği çekti mi, her zaman tam isabet alır. Her neyse artık bu konuyu konuşmanın bir yararı yok."

"Harry, kesinlikle uğursuzluk bu ve içimde çok kötü bir his var. Sanki içimizden birilerinin başına feci bir şey gelecek. Belki de benim başıma" diye ekleyerek elini ağrı çekiyormuş gibi gözlerine bastırdı.

Arkadaşı güldü. "Dünyadaki en feci şey can sıkıntısıdır, Dorian. Hiç bağışlanamayan tek günah odur. Bu adamların yemekte bu konuyu ağızlarında çiğneyecek olmaları dışında, neyse ki bizim bu felakete uğramamız mümkün değil. Konunun tabu gibi gizlenmesi gerektiğini onlara söyleyeceğim. Uğursuzluk belirtisine gelince, yok öyle bir şey. Kaderin bizlere önceden haberci göndermek gibi bir alışkanlığı yoktur. Bunu yapmayacak kadar bilge ya da acımasızdır o. Ayrıca da Dorian, senin başına ne gibi bir şey gelebilir? Bir insanın sahip olmayı isteyeceği her şeyin var. Herkes seninle yer değiştirmeye dünden hevesli."

"Ben de kim isterse onunla yer değiştirmeye hazırım, Harry. Gülme öyle. Doğru söylüyorum. Az önce ölen o sefil köylünün bile durumu benden daha iyi. Ölümden korkmuyorum, asıl beni dehşete düşüren ölümün gelmesi. Ölüm o dev kanatlarıyla çevremizi saran bu kurşun gibi havanın içinde kulaç atıyor sanki. Aman Tanrım! Şu ağaçların ardında bir adam var, görmüyor musun? beni gözetliyor, yolumu gözlüyor."

Lord Henry onun titreyen eldivenli elinin işaret ettiği yöne doğru baktı. "Evet" diye gülümseyerek karşılık verdi. "Bahçıvanın seni beklediğini görüyorum. Bu gece yemekte masada hangi çiçekleri görmek istediğini sormayı düşünüyor olmalı. Evlat, senin sinirlerin gerçekten gülünç

derecede gerilmiş. Kente döndüğümüzde mutlaka gidip benim doktoruma görünmelisin."

Bahçıvanın yaklaştığını gören Dorian, rahat bir soluk aldı. Adam elini şapkasına götürdü, bir an Lord Henry'den yana duraksayarak baktı, ardından bir mektup çıkarıp efendisine uzattı. "Saygıdeğer düşes burada bekleyip yanıtı kendisine götürmemi emretti" diye mırıldandı.

Dorian mektubu cebine attı. Ardından soğuk bir sesle, "düşese söyle, şimdi geliyorum" dedi.

Adam dönüp eve doğru hızla uzaklaştı.

Lord Henry gülerek, "Şu kadınlar tehlikeli şeyleri nasıl da severler!" dedi. "Benim de onlardaki en hayran olduğum özelliklerden biridir bu. Bir kadın kimle flört ederse etsin, diğer insanların gözü hep üzerinde olsun ister."

"Sen de tehlikeli laflar etmeyi çok seviyorsun, Harry! Ama şu sıralar çok yanılıyorsun. Düşesten çok hoşlanıyorum, ama ona âşık değilim."

"Düşes ise senden pek hoşlanmıyor, ama sana çok âşık. Yani birbirinize denksiniz."

"Sen şu anda skandal yaratacak bir şeyden söz ediyorsun, Harry. Ama bunun için ortada sabit bir dayanak yok."

"Her skandalın dayanağı ahlakdışı bir güvendir."

"Harry, senin bu nükteli özdeyiş keyfin uğruna kurban edemeyeceğin kimse yok!"

"Dünya bir kurbanlık koyundur, kuzu kuzu gelip bıçağın altına yatar" diye karşılık verdi arkadaşı.

"Keşke âşık olabilsem" diye bağırdı Dorian Gray, sesinde derin bir duygusallık vardı. "Ama ne yazık ki sanki âşık olma duygusunu yitirmiş gibiyim, âşık olmanın nasıl bir şey olduğunu unutmuşum. Kendi tabiatım omuzlarıma yüklenen bir yük haline dönüştü. Kendi üzerime çok fazla yoğunlaştım. Kaçmak, uzaklaşmak, unutmak istiyorum. O yüzden kalkıp buraya gelmekle budalalık yap-

tım. En iyisi Harvey'e bir telgraf çekeyim de yatı hazırlasın. Yatta insan her zaman tehlikelerden uzaktır."

"Hangi tehlikelerden söz ediyorsun, Dorian? Senin başında bir dert var, ama bana söylemiyorsun. Nedir anlat, sana her zaman yardımcı olmuşumdur, biliyorsun."

"Söyleyemem, Harry" dedi Dorian, üzüntülü bir ifadeyle. "Zaten belki de sadece bir kuruntudur. Bu kaza olayı beni fena halde sarstı. İçimde benim başıma da böyle bir şeyin geleceğine dair kötü bir his var."

"Ne saçmalık!"

"Umarım öyledir ama içimdeki bu duyguyu bastıramıyorum. Ah! İşte düşes de geliyor, ısmarlama giyinen Artemis'e[1] benziyor. Saygıdeğer düşes, görüyorsunuz işte avı bırakıp hemen döndük."

"Her şeyi duydum Bay Gray" dedi genç kadın. "Zavallı Geoffrey fena halde üzgün. Üstelik siz de galiba ona tavşana ateş etmemesini söylemişsiniz. Ne tuhaf!"

"Evet, gerçekten çok tuhaf bir şeydi. Bunu ona neden söyledim ben de bilmiyorum. Birden aklıma öyle esti. Tavşan gözüme öylesine tatlı göründü ki, minicik, çok şirin bir hayvandı. Ama ölen adamdan size söz etmelerine üzüldüm, oldukça kötü bir durumdu."

"Can sıkıcı bir konu" diye araya girdi Lord Henry. "Psikolojik yönden hiçbir değeri yok. Eğer Geoffrey bu işi kasten yapmış olsaydı, benim gözümde oldukça ilginç biri olacaktı! Gerçekten cinayet işlemiş birini yakından tanımayı çok isterim."

"Ne canavar ruhlu birisin, Harry!" diye bağırdı. "Sizce de öyle değil mi, Bay Gray? Harry, galiba Bay Gray'e yine fenalık geldi. Sanki bayılacak gibi görünüyor."

Dorian kendini zorlayarak gülümsedi. "Bir şeyim yok, düşes" diye mırıldandı. "Sadece sinirlerim çok bozuk, başka bir şeyim yok. Bu sabah çok fazla yürümüş olma-

lıyım. Harry'nin az önce ne dediğini duyamadım. Yine kötü bir şey mi söyledi? Başka bir zaman bana mutlaka anlatın. Sanırım gidip biraz uzanmalıyım. Beni bağışlarsınız, değil mi?"

Seradan terasa yükselen büyük merdivene ulaştılar. Kapı Dorian'ın ardından kapandığında Lord Henry dönüp uykulu gözlerle düşese baktı. "Ona çok mu âşıksın?" diye sordu.

Genç kadın bir süre karşılık vermeyerek gözlerini çevredeki manzarada dolaştırdı. Ve sonunda, "Keşke bilsem" dedi.

Lord Henry başını iki yana salladı. "Bilmek zaten her şeyin sonu olur. İnsana cazip gelen bilememektir. Sis her şeye harikulade bir güzellik katar."

"Ama insana yolunu da şaşırtabilir."

"Bütün yolların sonu aynı noktaya çıkar, sevgili Gladys."

"O neydi ?"

"Hayal kırıklığı."

"O benim hayatımdaki *ilkti*" diye içini çekti genç kadın.

"Sana başında bir taçla geldi."

"Çilek yapraklarından bıktım."

"Ama sana yakışıyor."

"Sadece toplum içindeyken,"

"O tacı yitirirsen çok ararsın" dedi Lord Henry.

"Tek yaprağını bile kimseye bırakmayacağım."

"Monmouth'un kulakları olduğunu unutma."

"Yaşlanınca kulaklar ağır işitir."

"Hiç seni kıskanmadı mı?"

"Keşke kıskanmış olsaydı."

Lord Henry bir şey arıyormuş gibi bakışlarını çevrede dolaştırdı.

"Ne arıyorsun?" diye sordu düşes.

"Kınından çıkmış kılıcını. Onu elinden düşürmüşsün."

Düşes güldü. "Ama maskem hâlâ yerinde duruyor."

"Masken gözlerini daha güzel gösteriyor" dedi Lord Henry.

Düşes yine güldü. Birer inci tanesi gibi duran bembeyaz dişleri kırmızı meyveye bulanmıştı.

O sırada üst kattaki odasında Dorian Gray bedeninin her hücresi korkudan titreyerek bir kanepeye uzanmış yatıyordu. Yaşam onun için apansız gelen taşıyamayacağı iğrenç ve çirkin bir yük haline dönüşmüştü. Çalılar arasında yabani bir hayvan gibi vurulan talihsiz adamın ölümü gözüne sanki onun kendi ölümünü haber veren bir simge gibi görünüyordu. Lord Henry'nin alaycı bir anında öylesine, bilmeden söylediği sözleri duyduğu zaman bayılacak gibi olmuştu.

Saat beşte çıngırağı çalıp uşağını çağırdı. Gece ekspresiyle kente döneceği için hemen çantasını hazırlamasını, faytonun da saat sekiz buçukta kapıya gelmesini söyledi. Selby Royal'de bir gece daha geçirmemeye kesin kararlıydı. Burası uğursuzluklarla dolu bir yerdi. Ölüm güpegündüz kol geziyordu. Ormanın yemyeşil otlarına kan bulaşmıştı.

Sonra Lord Henry'ye bir not yazarak doktoruna görünmek üzere kente gideceğini bildirdi. Yokluğunda misafirlerinin ağırlanma işini onun üstlenmesini rica etti. Notu zarfa koyarken odasının kapısı vuruldu. Uşağı korucunun onu görmek istediğini haber verdi. Dorian'ın birden yüzü asıldı, bir an duraksadı, altdudağını dişlemeye başladı. Sonra, "Gelsin" dedi.

Adam içeri girer girmez Dorian çek defterini çekmeceden çıkartıp masanın üzerine koydu. Ardından kalemini eline aldı, "Sabahki üzücü kaza için gelmiş olmalısın, değil mi Thornton?" diye sordu.

"Evet, efendim" diye mırıldandı adam.

"Zavallı adam evli miymiş acaba? Bakmak zorunda olduğu birileri var mıymış?" diye Dorian bezgin bir halde sordu. "Eğer varsa ortada kalmalarını istemem. Senin uygun gördüğün miktarda bir parayı muntazam olarak onlara gönderirim."

"O adamın kim olduğunu bilmiyoruz, efendim. Onu tanımıyoruz. O yüzden sizi rahatsız ediyorum."

"Tanımıyor musunuz?" diye endişeli bir sesle sordu. "Ne demek bu? Yani o senin adamlarından biri değil mi?"

"Hayır, efendim. O daha önce hiç görmediğim biri. Gemiciye benziyor."

Dorian'ın kalemi elinden düştü ve bir an için kalbi duracak gibi oldu. "Gemici mi?" diye bağırdı. "Gemici mi dedin?"

"Evet, efendim. Denizciye benziyor. İki kolunda da dövmeler var."

Dorian öne eğilerek şaşkın gözlerle korucunun yüzüne baktı. "Üzerinden bir şey çıktı mı? Adının yazılı olduğu herhangi bir şey yok mu?"

"Sadece biraz parası var, efendim, ama çok değil, bir de tabancası. Adının yazılı olduğu bir şey yok. Efendi bir adama benziyor, ama kıyafeti oldukça kaba ve basit. Biz denizci olabileceğini düşündük."

Dorian hemen yerinden fırladı. Müthiş bir umut onu sıyırıp kanatlarını çırparak yanından geçmişti. Ve Dorian bu umuda deli gibi sarıldı. "Ceset nerede?" diye bağırdı. "Çabuk! Hemen onu görmeliyim."

"Çiftlik evinin orada, boş ahırda, efendim. Kimse eve almak istemedi. Bir ölünün evin içindeki varlığının uğursuzluk getirdiğini söylerler."

"Çiftlik evi! Sen hemen şimdi oraya git ve beni orada bekle. Seyislerden birine atımı getirmesini söyle. Ama

yok, boş ver. Ahıra ben kendim gideceğim. Hiç vakit kaybetmemeliyim."

Daha bir buçuk saat bile olmamıştı, Dorian atını doludizgin ağaçlı yol boyunca son hızla sürüyordu. Ağaçlar sanki hayaletlerden oluşan bir resmi geçit yapar gibi yanından uçarcasına geçip gidiyor, sanki garip gölgeler kendilerini atının nalları altına atıyordu. Bir ara beyaz bir çit kapısının önünde atı yana doğru fırlayıp Dorian'ı neredeyse sırtından atar gibi oldu. Dorian hemen kamçısını onun boynuna indirdi. At yarı karanlık havayı ok gibi delip geçerek nallarıyla havaya taşlar savurdu.

Sonunda çiftlik evine vardılar. Avluda iki adam onu bekliyordu. Dorian hemen atından atladı, atının dizginlerini adamlardan birine fırlattı. Önündeki ahırda bir ışık yanmaktaydı. Bir ses ölünün orada olduğunu söylemiş gibi Dorian alelacele ahırın kapısına doğru yürüdü ve elini kapı mandalına uzattı.

Tam orada bir an için durdu. Bir bulgunun eşiğinde olduğunu hissetti. Ve bu bulgu ya onun hayatını kurtaracak ya da mahvedecekti. Kapıyı itip içeri girdi.

Karşı köşedeki bir çuval yığınının üzerine kaba bir kumaştan mavi bir gömlek ve mavi bir pantolon giymiş olan bir adamın cesedi boylu boyunca uzatılmıştı. Yüzüne benekli desenli bir mendil örtülmüştü. Hemen yanı başında bir şişenin ağzına yerleştirilmiş ucuz bir mum cızırtılı sesler çıkararak yanmaktaydı.

Dorian Gray ürperdi. Kendisinin o mendili asla kaldırması mümkün değildi, işçilerden birini çağırdı. Ve kapının direğine tutunarak, "Şu bez parçasını çek. Onun yüzünü görmek istiyorum" dedi.

Adam ondan istenileni yaptı, Dorian yavaşça ileri doğru yürüdü. Ve birden dudakları arasından bir sevinç nidası çıktı. Fundalıkta vurulmuş olan adam James Vane'di.

Dorian orada dakikalarca durup ölüye baktı. Atını eve doğru sürerken gözleri yaşlarla doluydu, artık güvende olduğunu biliyordu.

bölüm
on dokuz

Lord Henry, "Sürekli olarak iyi insan olacağını söyleyip durmanın bir yararı yok" diyerek o beyaz parmaklarını içi gülsuyu dolu bakır bir kaba batırdı. "Sen kusursuz birisin ve sakın değişme."

Dorian Gray başını iki yana salladı. "Yok, hayır, Harry, hayatım boyunca çok korkunç şeyler yaptım. Bundan sonra artık yapmayacağım. Dünden itibaren iyi şeyler yapmaya başladım."

"Dün neredeydin?"

"Kent dışına çıktım. Küçük bir handa kaldım, tek başıma."

"Sevgili dostum" diyerek gülümsedi Lord Henry. "Kent dışındayken herkes iyi insandır. Çünkü orada onun aklını çelip onu baştan çıkaracak bir şey yoktur. Kent dışında yaşayanların uygarlıktan iyiden iyiye uzak olmalarının nedeni de budur zaten. Uygarlık ulaşılması o kadar kolay olan bir şey değildir. Kişi ancak iki yoldan uygarlığa ulaşabilir. Birincisi kültürlü olmakla, diğeri de ahlaksızlıkla. Kent dışında yaşayanlar bunların ikisine de fırsat bulamadıkları için durgun sular gibi yosun tutarlar."

Dorian arkadaşının sözlerini tekrarlayarak, "Kültür ve ahlaksızlık" diye tekrarladı. "Her ikisini de az çok yaşadım. Ama bir arada bulunabilmeleri olasılığı birden içimde dehşet hissi uyandırdı. Çünkü yeni bir ülkü edindim, Harry. Temelden değişeceğim. Hatta sanırım şimdiden değiştim bile."

"Yaptığın iyi şeyleri de söylemelisin. Yoksa sayısı birden çok muydu?" diyerek tabağındaki küçük kırmızı çilek piramidini yıktı ve deniz kabuğu şeklindeki delikli bir kaşıkla üzerlerine pudra şekeri serpti.

"Anlatacağım, Harry. Bu zaten senden başkasına anlatabileceğim bir şey değil. Bir insanı korudum. Bu gururlanmak gibi oluyor, ne demek istediğimi sen anlarsın. Gerçekten çok güzel bir kızdı. Sibyl Vane'e inanılmaz derecede benziyordu. Beni ona ilk anda çeken de sanırım buydu. Sibyl'i hatırlıyorsun, değil mi? Nasıl da insana çok uzun zaman önceymiş gibi geliyor! Her neyse, Hetty bizim sınıfımıza mensup bir kız değildi tabii. Basit bir köylü kızıydı. Ama onu gerçekten sevdim. Ona âşık olduğumdan eminim. Şu harika Mayıs ayı boyunca haftada iki üç kez gidip onu görüyordum. Dün küçük bir meyve bahçesinde buluştuk. Elma çiçekleri saçlarına dökülüyor, o da buna gülüp duruyordu. Bu sabah şafak sökerken onunla birlikte kaçmaya karar verdik. Ama sonra birden onu nasıl bulduysam öylece bırakmaya karar verdim, bir çiçek gibi."

"Bu duygunun senin için yepyeni ve değişik olması gerçek anlamda bir zevk heyecanı yaratmış olmalı, Dorian" diye araya girdi. "Ama yine de bu pastoral aşk öyküsünün sonunu istersen ben getireyim. Kıza çok esaslı ve yerinde nasihatlerde bulundun ve onu hayal kırıklığına uğrattın. Böylece doğru yolda attığın ilk adım bu oldu."

"Harry, çok kötüsün! Böyle sevimsiz şeyler söyleme. Hetty hiç de hayal kırıklığına falan uğramadı. Tabii ki ağladı, biraz üzüldü, hepsi o kadar. Ama hiç değilse adına leke sürülmedi. Perdita[1] gibi nane ve kadife çiçekleriyle dolu bahçesinde huzur dolu bir hayat sürebilir."

"Ve de vefasız Florizel[1] için gözyaşları dökerek" diye başını arkaya atıp bir kahkaha patlattı Lord Henry. "Sevgili dostum Dorian, bazen ne tuhaf çocukça şeyler yapıyorsun. Yani gerçekten bu kızın bundan böyle kendi sınıfından biriyle evlenip mutlu olabileceğini mi sanıyorsun? Günün birinde olsa olsa ya hödük bir arabacıyla ya da sırıtkan, kıt akıllı bir tarla işçisiyle evlenecektir. İşte o zaman seni tanımış ve âşık olmuş olması ona kocasını hor görmeyi öğretecek ve zavallı kız mutsuz olacaktır. Ahlaki yönden bakacak olursak, bu fedakârlığına fazla değer verdiğimi söyleyemem. Başlangıç olarak bile zayıf kaçıyor. Ayrıca da nereden biliyorsun, belki de Hatty şu anda yıldızlı bir değirmen göletinde, tıpkı Ophelia gibi şahane nilüferler arasına uzanmış yatıyordur?"

"Artık dayanamayacağım, Harry! Her şeyi hemen alaya alıyorsun. En acı trajedilere bile imalı sözlerle yaklaşıyorsun. Sana anlattığım için şu an çok pişmanım. Ama sen ne dersen de, ben ona böyle davranmakla kesinlikle doğru bir iş yaptığımı biliyorum. Zavallı Hetty! Bu sabah atımla çiftliğin önünden geçerken onun o beyaz yüzünü pencerede gördüm, sanki bir demet yasemine benziyordu. Artık bundan konuşmayalım. Yıllardır yaptığım ilk iyi iş bu, ömrümde yaptığım en büyük fedakârlık. Beni sakın bunun da bir tür günah olduğuna inandırmaya çalışma. Daha iyi bir insan olmak istiyorum. Her neyse, artık biraz da sen anlat, kentte neler oluyor? Günlerdir kulübe uğramadım."

"Herkes hâlâ zavallı Basil'in aniden ortadan yok oluşunu konuşuyor."

Dorian hafif yüzünü buruşturup bardağına biraz şarap alarak, "Şimdiye kadar bu konuyu konuşmaktan artık bıkmış olduklarını sanıyordum" dedi.

"Sevgili dostum, sadece alt haftadır bunu konuşuyorlar. İngiliz halkı konuştuğu konuyu üç aydan önce değiştirirse ya da buna ilaveten fazladan bir konuyu ele alırsa, bunun bünyelerinde yarattığı gerginliğe dayanamazlar. Yine de son zamanlarda şansları açıldı. İlkin benim boşanma davamı konuştular, sonra Alan Campbell'in intiharını. Şimdi de ressamın ortadan kaybolusundaki esrarı. Scotland Yard polisi dokuz kasımda gece yarısı treniyle Londra'dan ayrılan gri paltolu adamın zavallı Basil olduğunda ısrar ediyor. Fransız polisi ise Basil'in Paris'e kesinlikle ayağını basmadığını iddia ediyor. Bu gidişle on, on beş gün sonra onun San Francisco'da görülmüş olduğunu duyarız, herhalde. Harika bir kent olsa gerek, öteki dünyanın tüm ilginçlikleri orada galiba."

"Sence Basil'in başına ne gelmiş olabilir?" diye sorarak bardağındaki siyah şarabı ışığa tuttu. Meseleyi böyle soğukkanlılıkla konuşabildiğine kendisi de şaşıyordu doğrusu.

"Hiçbir fikrim yok. Basil gizlenmeyi seçmişse bu beni ilgilendirmez. Ama eğer ölmüşse işte bunu düşünmek bile istemem. Beni dehşete düşüren tek şey ölümdür. Ölümden nefret ediyorum."

"Neden?" diye sordu Dorian bezgin bir sesle.

Lord Henry açık duran bir amonyak şişesinin yaldızlı kafesini burun deliklerinin önünden geçirip, "Çünkü günümüz insanı ölüm dışında her felaketi atlatabilir," dedi. "On dokuzuncu yüzyılda bir türlü ortadan kaldı-

ramadığımız iki olgu varsa, bunlardan biri ölüm, diğeri de bayağılıktır. Dorian, haydi gel, kahvemizi müzik odasında içelim. Bana orada Chopin çal. Karımın birlikte kaçtığı adam çok şahane Chopin çalardı. Zavallı Victoria! Onu çok severdim. Onsuz ev bazen çok boş geliyor. Gerçi evlilik hayatı bir tür alışkanlıktan başka bir şey değil, bence kötü bir alışkanlık. Ama yine de insan bazen en kötü alışkanlıklarını bile arıyor sanırım. İnsanın kişiliğinin vazgeçilmez parçaları bunlar ne de olsa."

Dorian hiç cevap vermeyerek masadan kalktı, diğer odaya geçerek piyano başına oturdu, parmaklarını tuşların siyahlı beyazlı fildişi yüzeyinde dolaştırdı. Kahve getirildiği zaman piyano çalmayı bıraktı. Lord Henry'ye dönüp baktı. "Harry, Basil'in öldürülmüş olabileceğini hiç düşündün mü?" diye sordu.

Lord Henry esnedi. "Basil çok sevilen biriydi, her zaman da Waterbury[2] marka bir saat taşırdı. Neden öldürülsün? Düşman edinecek kadar zeki değildi. Ressam olarak ise tabii ki bir dâhiydi. Ancak insan Velasquez[3] gibi resim yaptığı halde çok donuk ve can sıkıcı biri olabilir. Basil de gerçekten biraz donuktu. Sadece bir kez, o da yıllar önce sana deli gibi tapındığını söylediğinde ilgimi çekti. Sanatına egemen olan büyük gücün, en büyük ilham kaynağının sen olduğunu söylemişti."

Dorian'ın sesinde bir hüzün belirdi. "Ben Basil'i çok severdim" dedi. "Ama onun bir cinayete kurban gitmiş olabileceğini hiç söyleyen yok mu?

"Bazı gazeteler öyle yazıyor, ama bu bana pek olacak bir şey gibi gelmiyor. Biliyorum, Paris'te çok kötü şöhrete sahip pek çok yer var, ama Basil buralara gidecek bir adam değildir. Onun öyle yerlere hiç merakı yoktur. Zaten bu onun başlıca kusuruydu."

"Harry, Basil'i ben öldürdüm, desem, ne dersin?" diye sordu Dorian. Konuşurken gözlerini dostunun yüzünden ayırmamıştı.

"Sana kendine hiç uymayan bir rolü oynamaya kalkmışsın, derim, dostum. Bütün ağır suçlar bayağıdır, bütün bayağılıklar da ağır birer suçtur. Cinayet işlemek hiç senin harcın değil, Dorian. Böyle diyerek gururunu incitiyorsam üzgünüm, ama inan doğruyu söylüyorum. Ağır suçlar tamamen aşağı sınıfların işidir. Onları küçümsemek gibi bir niyetim asla yok. Sadece bizim için sanat neyse, onlar için de suç işlemek aynı şeydir demek istiyorum, olağanüstü heyecanlar yaratma yöntemidir."

"Olağanüstü heyecanlar yaratma yöntemi mi? Yani sana göre bir kez cinayet işlemiş olan biri tekrar işleyebilir, öyle mi? Sakın bana bunun doğru olduğunu söyleme."

"Ah! Elbette doğru, bir şeyi sık sık yaparsan o alışkanlık haline getirdiğimiz bir zevke dönüşür" diyerek güldü Lord Henry. "Yaşamın en büyük sırlarından biridir bu. Ama bana soracak olursan cinayet işlemek her zaman herkes için hatalı bir davranıştır. İnsan yemek sonrası sohbetlerde dostlarıyla konuşamayacağı bir şeyi asla yapmamalıdır. Her neyse, zavallı Basil'i bu konu dışında tutalım en iyisi. Aslına bakarsan senin aklına gelen şey, çok romantik bir son, keşke onun başına böyle bir şey gelmiş olsa. Ama hiç sanmıyorum. Bence arabadan kayıp Seine Nehri'ne düşmüştür, arabanın sürücüsü de olayı örtbas etmiştir. Evet, evet, bence kesinlikle onun sonu böyle olmuştur. Şu anda onu görür gibi- yim. O donuk yeşil suların altında, sırt üstü uzanmış yatıyor, o ağır yük dubaları onun üzerinden gelip geçiyor, uzun sazlar saçlarına dolanıyor. Biliyor musun, bundan böyle Basil'in iyi eserler ortaya çıkaracağını da pek sanmıyorum. Zaten şu son on yılda çalışmalarının kalitesi iyice düşmüştü."

Dorian derin bir çekti, Lord Henry ise karşı köşeye gidip bambu dan yapılmış bir oturağın üzerinde dengede durmaya çalışan ilginç bir Java papağanının başını okşamaya başladı. İbiği ile kuyruğu pembe, diğer tüyleri koyu gri olan iri bir kuştu. Lord Henry'nin sivri parmaklarının ucu tüylerine dokununca kırışık gözkapaklarının beyaz perdelerini cam gibi bakan kara gözlerinin üzerine indirdi ve tekrar öne arkaya sallanmaya başladı.

"Evet" diyerek geri dönüp konuşmasına kaldığı yerden devam etti Lord Henry. "Resimlerinin kalitesi düşmüştü. Bence bir şeyler eksilmişti. Resimlerindeki ideal kaybolup gitmişti. Seninle olan dostluğu tamamen bitince onun olağanüstü ressamlığı da sona erdi. Bu arada, gerçekten neden birbirinizden uzaklaştınız? Muhtemelen Basil senin canını sıkmıştır. Bunu açıkladığında da seni hiç affetmemiştir. Sıkıcı kişilerin huyudur bu. Hazır laf açılmışken, o senin harikulade bir portreni çizmişti, ne oldu o resim? Bittikten sonra hiç görmedim, sanıyorum. Ah! Şimdi hatırladım, yıllar önce Selby'e göndermiştin onu, ama yolda kaybolmuştu ya da çalınmıştı. Onu hiç bulamadın, değil mi? Ne yazık! Gerçek bir sanat harikası, bir başyapıttı. Hatırlıyorum, hatta satın almak istemiştim. Keşke alsaymışım. Basil'in mesleğinin zirvesinde olduğu dönemdi. O zamandan bu yana iyi niyetle kötü resim karışımı bir şey olup çıktı. Ama böyle tuhaf bileşimi çizen adamlar nedense hep örnek bir İngiliz sanatçısı olmaya layık görülür. Her neyse, portre için kayıp ilanı vermiş miydin? Vermeliydin."

"Unuttum" dedi Dorian. "Sanırım verdim. "Aslında ben o portreyi hiç sevmemiştim. Anısından bile nefret ediyorum. Nereden lafını açtın şimdi? O portre bana bir oyunda duyduğum tuhaf dizeleri hatırlatıyordu. Sanırım *Hamlet*'teydi. Dur bakayım, nasıldı o sözler?

Bir hüznün resmi gibidir,
Kalbi olmayan bir yüz.

"Evet, portre benim için tıpkı böyleydi işte."

Lord Henry güldü. "İnsan yaşamı da sanat yerine konacak olursa, kalbi beynidir" diyerek bir koltuğa gömüldü.

Dorian Gray başını salladı, sonra gidip piyanoda birkaç yumuşak vuruş yaptı. "Bir hüznün resmi gibidir" diye tekrarladı. "Kalbi olmayan bir yüz."

Arkadaşı arkasına yaslanmış, yarı kapalı gözlerle onu süzüyordu. Biraz sonra, "Ha, bu arada Dorian" dedi. "Hani bir söz vardır: Bir insan, ruhunu yitirmişse, tüm dünya onun olsa bile... bundan sonrası nasıldı? Kaç para eder... miydi?"

Notalar birbirine karıştı, müzik bozuldu ve Dorian arkadaşının yüzüne bakakaldı. "Bunu neden bana soruyorsun, Harry?"

"Sevgili dostum, belki bana sözlerini hatırlatırsın diye düşündüğüm için" diyerek kaşlarını şaşkın bir ifadeyle kaldırdı Lord Henry. "Hepsi bu. Geçen Pazar günü parktan geçiyordum. Mermer Kemer'in orada bir grup kaba saba adam durmuş basit bir sokak vaizini dinlemekteydi. Yanlarından geçtiğim sırada adamın bağırarak dinleyenlere bu soruyu sorduğunu duydum. Bana oldukça dramatik geldi. Şehrimiz Londra buna benzer tuhaf sahneler bakımından çok zengin doğrusu. Yağmurlu bir Pazar günü üzerine yağmurluk geçirmiş kaba saba bir Hıristiyan ve suları akan şemsiyelerden derme çatma bir çatı altında daire oluşturmuş bembeyaz yüzler... sonra tiz, isterik bir sesle havaya fırlatılır gibi atılan bir soru cümlesi... gerçekten fevkaladeydi ve insanı oldukça etkilliyordu. O peygamber geçinen vaize içimden söylemek geldi birden:

Sanatın ruhu var ama insanın ruhu yoktur, diye. Ama nasılsa ne demek istediğimi anlayamayacaktı."

"Yapma Harry. İnsan ruhu müthiş bir gerçek, hatta alınıp satılıyor takas edilebiliyor. Ruhu zehirlemek de yüceleştirmek de mümkün. Hepimizin bir ruhu var. Bunu biliyorum."

"Bundan iyice emin misin, Dorian?"

"Kesinlikle."

"Ah! Bu bir yanılsama olsa gerek. İnsanın yüzde yüz emin olduğunu sandığı şeyler hiçbir zaman doğru değildir. Bu kader denilen şeyin bir felakete inanmak olduğunu bize öğretir, romantizmin öğrettiği ders de budur. Nasıl da ciddiye almışsın! Bu kadar ciddi olma. Çağımızın batıl inançlarıyla senin ve benim gibilerin ne işi var? Hayır, hayır, biz ruhun varlığına olan inancımızdan çoktan vazgeçmiş kişileriz. Haydi, bir şeyler çal bana. Bir romantik melodi çal bana, Dorian. Çalarken de yavaş bir sesle bana gençliğini nasıl koruduğunu anlat. Bu işin sırrını biliyor olmalısın. Aslında ben senden sadece on yaş büyüğüm, ama çok buruştum, aşırı yıprandım, tenimin rengi soluklaştı. Sense gerçekten olağanüstü bir yaratıksın. Seni her gördüğümde aklıma ilk gördüğüm gün geliyor. Küstah, utangaç, görülmedik bir şeydin. Ama değiştin doğal olarak, fakat görünüş olarak değil. Keşke bu işin sırrını bana da söylesen. Gençliğimi geri getirebilmek uğruna her şeyi yaparım. Jimnastik yapmak, erken yatıp erken kalkmak, bir de saygın bir vatandaş olmak dışında her şeyi yaparım, her şeyi. Ah gençlik! Gençlik gibisi yok. Gençliğin cehaletinden şikâyet etmek ne kadar gülünç. Şimdilerde görüşlerini saygıyla dinlediğim kişiler sadece benden oldukça genç olanlar. Sanki benim önüme geçmişler gibi hissediyorum. Sanki yaşam en son mucizesini onlara açıklamış gibi. Yaşlılarsa, ben yaşlıların tüm görüş ve

düşüncelerine daha en baştan karşı çıkıyorum. Hatta bu benim yaşam prensiplerimden biri. Onlara dün olmuş bir şeyle ilgili görüşlerini sorduğunda sana hâlâ 1820'lerde geçerli olan görüşlerinden söz ederler, hani şu herkesin uzun çorap giydiği, her şeye aptalca inandığı ama kimsenin zerre kadar bir şey bilmediği, dünyadan bihaber olunan günlerden. Çaldığın parça ne kadar hoş! Chopin bunu gerçekten hani şu denizin eteklerine dalgalar savurduğu, tuzlu köpüklerinin camlarına vurduğu Mayorka'daki villasında[4] mı yazmış, çok merak ediyorum? Ne müthiş bir romantizm, elimizde hiç değilse övünülecek bir sanat dalımızın kalmış olması ne büyük bir nimet! Sakın çalmayı kesme. Bu gece müzik dinlemek istiyorum. Sanki sen Apollo[5] ben de seni dinleyen Marsyasmışım gibi. Dorian, benim de kendime göre pek çok hayal kırıklığım, hüsranlarım var, bilemezsin. Yaşlılığın asıl trajedisi insanın ihtiyarlaması değil, genç kalmasıdır. Kimi zaman bu aşırı dürüst içtenliğime kendim de şaşıp kalıyorum. Ah, Dorian ne mutlu sana! Nasıl da harika bir yaşam sürdün! Her şeyi dolu dolu yaşadın. Dünya nimetlerinin hepsinin tadına baktın. Hayatın senin için hiçbir gizlisi kalmadı. Ama yine de sen bunları sanki müzik dinler gibi geçiştirmesini bildin. Üzerinde onlara dair hiçbir kötü iz bırakmadın. Eskiden ne isen yine aynısın."

"Aynı değilim, Harry."

"Hayır, hayır, sen hep aynısın. Yaşamın bundan sonra nasıl geçecek, çok merak ediyorum. Özverilerle onu berbat etmeye kalkışma. Şu halinle mükemmelsin. Bu mükemmelliği bozup, kendini yetersiz biri haline dönüştürme. Şu an kusursuzsun. Başını sallayarak bu düşüncemi reddetmenin anlamı yok. Kusursuz olduğunu sen de biliyorsun. Ayrıca da kendini aldatma, Dorian. Hayat irade ya da niyetle yönetilmiyor. Hayat bir sinir, lif

ve yavaş inşa edilen hücre sorunundan ibaret, düşüncelerimiz bu ağır oluşan hücrelere girip gizleniyor, tutkularımız buralarda barınıp düşler kuruyor. Sen de kendini güvende sanıp güçlü olduğuna inanıyorsun. Ancak bir odada ya da sabahleyin gökyüzünde gözüne rastgele çarpan bir renk, bir zamanlar sevdiğin bir kokunun beraberinde getirdiği gizli hatıralar, çoktan çalmadığın bir müzik parçasına ait bir ezgi, unutulmuş bir şiire ait ansızın tekrar karşına çıkan bir mısra... inan bana Dorian, hayatımız işte böyle şeylere bağlıdır. Browning[6] de bir şiirinde bu konuyu aynen böyle yazmıştı, ama bizim kendi duygularımız da bunları bazen bizim adımıza anımsar ve düşler. Bazen birden burnuma *beyaz leylak* kokusu gelir ve ben hayatımın en tuhaf ayını yeni baştan yaşamak zorunda kalırım. Keşke seninle yer değiştirebilseydim, Dorian. İkimizin de ait olduğu dünya çoğu kez gücünün yettiğince bize karşı çıktı ama sana her zaman taptı. Hep tapacak. Sen çağımızın hem aradığı hem de bulmaktan korktuğu bir tür sembolsün. Hayatın boyunca hiçbir şey üretmediğin için senin adına çok seviniyorum, ne yonttuğun bir heykel, ne çizdiğin bir resim ne de ortaya çıkardığın bir eserin var, kendin dışında! Senin sanatın, yaşadığın hayat, sen kendi kendinin bestesisin, yaşadığın günler ise şiirlerin."

Dorian piyanonun başından kalkıp elini saçları arasından geçirdi. "Evet, harika bir yaşam sürdüm" diye mırıldandı. "Ancak aynı yaşamı sürdürecek değilim, Harry. Sen de bana böyle abartılı sözler söyleme artık. Beni hiç tanımıyorsun. Eğer tanımış olsaydın, bana yüz çevirirdin. Gülüyorsun. Gülme."

"Neden piyano çalmaktan vazgeçtin, Dorian? Git de o romantik melodiyi bana tekrar çal. Şu göğün gölgeleri içinde asılı duran aya bak. Senin çalacağın o büyülü mü-

ziği duymayı bekliyor. Eğer çalarsan, o daha da yakına gelecek. Çalmayacak mısın? O halde haydi kulübe gidelim. Çok güzel bir akşam geçirdik, sonunu da güzel bitirelim. White'ın orada biri var, seninle tanışmak için sabırsızlanıyor. Genç Lord Poole. Bournemouth'un büyük oğlu. Daha şimdiden senin taktığın kravatların benzerlerini takıyor. Seni onunla tanıştırmam için yalvarıyor. Çok sevimli ve çekici bir genç, bana biraz seni anımsatıyor.

Dorian gözlerini hüzünlü bir bakışla yere çevirdi. "Umarım bana benzemiyordur" dedi. "Bu gece çok yorgunum, Harry. Kulübe gelemeyeceğim. Saat de on bire geliyor. Bu gece erken yatmak istiyorum."

"Kal. Hiç bu geceki kadar güzel piyano çalmamıştın. Bu geceki yorumun harikaydı. Bu kadar dokunaklı çaldığını şimdiye dek hiç duymamıştım."

"İyi bir insan olmaya karar verdiğim için olmalı" diyerek gülümsedi Dorian. "Daha şimdiden değiştim sanki."

"Benim gözümde sen hiç değişemezsin, Dorian" dedi Lord Henry. "Seninle hayatımız boyunca dost kalacağız."

"Ama bir zamanlar sen bana verdiğin bir kitapla beni zehirledin. Bu yüzden seni hiç bağışlamamam gerekir, Harry. Bu kitabı başka hiç kimseye vermeyeceğine yemin et, insana zarar veriyor."

"Sevgili oğlum, şu an gerçekten dine dönmeye başladığını görüyorum. Sanırım çok geçmeden dine sonradan dönenlerden biri olarak şu an büyük bir yorgunluk ve pişmanlık duyduğun günahlarını onların da işlememeleri için insanları uyarmaya başlayacaksın. Ama o kadar güzel ve hoş birisin ki, bunu yapmak için hiç uygun değilsin. Ayrıca bunu yapmanın sana bir yararı da yok. Senle ben bugüne dek ne isek, bundan böyle de öyle olacağız. Kitabın seni zehirlemiş olmasına gelince; böyle bir şey olamaz. Sanatın insanların eylemleri üzerinde bir

etkisi yoktur. Sanat insanın içindeki eyleme geçme isteğini yok eder. Şahane bir kısırlığı vardır onun. Toplumun ahlaka aykırı bulduğu kitaplar, topluma kendi ayıbını gösteren kitaplardır. O kadar. Ama şimdi kalkıp bu saatten sonra seninle edebiyat tartışması yapacak değilim. Yarın yine gel. Sabah saat on birde at bineceğim. İstersen birlikte bineriz. Sonra da seni Leydi Branksomelar'a öğle yemeğine götürürüm. Çok hoş bir kadın, birkaç duvar halısı alacakmış ve bu konuda sana danışmak istiyormuş. Mutlaka gelmelisin. Yoksa öğle yemeğini bizim küçük düşesle mi yiyelim? Söylediğine göre artık hiç görüşmüyormuşsunuz. Yoksa Gladys'ten bıktın mı? Tahmin etmiştim. Hazırcevaplığı sinir bozuyor. Her neyse, sen her halükarda saat on birde burada ol."

"Gelmesem olmaz mı, Harry?"

"Olmaz. Park bu mevsimde çok güzel, sanırım seninle tanıştığımız yıldan beri leylaklar hiç böyle güzel açmadı."

"Pekâlâ, o halde" dedi Dorian. "On birde gelirim. İyi geceler, Harry."

Kapıya ulaştığında söyleyeceği bir şey daha varmış gibi bir an duraksadı. Sonra derin bir iç çekip dışarı çıktı.

bölüm
yirmi

Harika bir geceydi. Hava o kadar sıcaktı ki Dorian ceketini koluna astı, ipek fularını boynuna bağlamadı bile. Gezerek evine dönerken yanından smokin giymiş iki genç adam geçti. Birinin diğerine, "İşte Dorian Gray bu!" diye fısıldadığını duydu. Bir zamanlar parmakla gösterilmekten, sürekli kendisinden konuşulmasından ne kadar hoşlandığını hatırladı. Şimdi ise kendi adını duymaktan bıkkınlık gelmişti. Son zamanlarda müdavimi olduğu o küçük şirin köyü çekici kılan, orada hiç kimsenin onu tanımamasıydı. Orada görür görmez başını döndürüp kendisine ilk bakışta âşık ettiği genç kıza yoksul biri olduğunu söylemiş, kız da ona inanmıştı. Dorian bir gün de ona aslında çok kötü biri olduğunu söylemiş, ama kız ona inanmak yerine sadece gülmüş, kötü kalpli kişilerin hep çok yaşlı, çok da çirkin olduklarını iddia etmişti. Ne kadar güzel gülmüştü! Kuş şakımasına benziyordu. O basma elbiseleri, kocaman şapkalarıyla nasıl güzeldi! Hiçbir şey bilmiyordu, ama Dorian'ın yitirmiş olduğu her şeye sahipti.

Dorian evine vardığında uşağının yatmayıp kendisini beklemekte olduğunu gördü. Onu yatmaya gönderip ken-

disini kütüphanedeki kanepeye bıraktı ve Lord Henry'nin söylediği bazı şeyleri düşünmeye koyuldu.

İnsanın asla değişemeyeceği doğru muydu? Dorian'ın içi henüz daha çok genç bir erkek olmanın o bozulmamış saflığına karşı çılgın bir özlemle dolup taşıyordu. Bu saflığı Lord Henry ona gül beyazı şeklinde tanımlamıştı. Benliğini karartmış, zihnine kötülükler doldurmuş, hayal gücünü korkularla beslemişti, başkalarını şeytansı bir şekilde etkilemiş ve bundan korkunç bir haz duymuştu. Yoluna çıkan ruhların en saf, en temiz olanlarını, en umutla dolu olanlarını seçip utanca sürüklemişti. Dorian bunları biliyordu. Ama yine de bütün bunların telafi edilmesi mümkün değil miydi? Dorian için hiç umut kalmamış mıydı?

Ah! Nasıl korkunç bir kibir ve tutku dakikasında yakarmıştı, geçen günlerin yükünü portresinin taşıması, kendisi sonsuza kadar genç kalmanın lekesiz görkemini koruyabilmesi için! Bütün hüsranların başlangıcı bu olmuştu. Keşke işlediği her günah gecikmeden cezasını da beraberinde getirseydi, böylesi çok daha iyi olurdu. Ceza çekmekte kişiyi arındıran, temizleyen bir şey vardı. İnsanın adil bir Tanrıya ettiği dua , 'Günahlarımızı bağışla,' demek yerine, 'Hatalarımız için cezalandır,' olmalıydı.

Lord Henry'nin yıllar önce vermiş olduğu o çok değişik, oymalı ayna masanın üzerinde duruyor, etrafındaki beyaz tenli tombul Melekler (Cupidler) eskiden olduğu gibi yine gülüyorlardı. Dorian o uğursuz portredeki değişimi ilk kez fark ettiği o korkunç gece yaptığı gibi aynayı eline aldı, gözyaşlarının bulanıklaştırdığı çılgın gözlerle sırlı camın cilalı kalkanına baktı. Bir zamanlar ona fena halde tutkun olan birisi çılgınca bir mektup yazmış, mektubu şu sözlerle bitirmişti. 'Sen fildişi ve altından yapıldığın için dünya değişti. Dudaklarının kıvrımları sanki tarihi yeni baştan yazıyor.' Dorian bu

cümleleri hatırladı ve tekrar mırıldanmaya başladı. Sonra kendi güzelliğinden nefret etti, tiksindi, aynayı yere fırlatarak, ayaklarının altında ezip paramparça etti, onu gümüş kıymıklara dönüştürdü. Güzelliği onu mahvetmişti, güzelliği ve hiç yitirmemesi için Tanrı'ya yalvardığı gençliği. Bu ikisi olmasa hayatı lekesiz olacaktı. Ama güzelliği bir maske olmuştu onun için, gençliği ise alay konusu. Zaten en iyi anlamıyla bile gençlik neydi? İnsanın hayatındaki yeşil, sığ duygularla, hastalıklı düşüncelerle dolu ham bir çağ idi. Neden sanki gençliğin kendisine özgü o üniformasını sırtından hiç çıkarmamıştı? Gençlik onun felaketi olmuştu.

Geçmişi düşünmemek daha iyiydi. Geçmişi hiçbir şey değiştiremezdi. Onun şu an geleceğini düşünmesi gerekiyordu. James Vane, Selby Kilisesi'nin bahçesindeki adsız bir mezarda gömülüydü. Alan Campbell bir gece laboratuvarında çalıştığı sırada kendisini vurmuştu, ama yine de öğrenmek zorunda kaldığı sırrı ifşa etmemişti. Basil Hallward'ın ansızın ortadan kaybolup gitmesinin uyandırdığı, ama tahmin edildiği kadar aşırı olmayan heyecan yakında yatışırdı. Hatta yatışmaya başlamıştı bile. Bu bakımdan Dorian'ın korkacağı hiçbir şey yoktu. Dürüstçe söylemek gerekirse onu en çok kaygılandıran, endişeye sürükleyen konu Basil Hallward'ın ölümü değildi. Onu asıl tedirgin eden kendi ruhunun yaşarken ölmüş olmasıydı. Hayatına bu derece gölge düşüren şey Basil Hallward'ın çizdiği portreydi. Dorian onu bağışlayamıyordu. Her şey o portre yüzünden olmuştu. Üstelik Basil ona kolay hazmedilir şeyler söylememişti, Dorian yine de sabır gösterip o sözleri yutmuştu. Cinayet denilen şey bir anlık bir cinnetten ibaretti. Alan Campbell'ın intiharı ise tamamen kendi isteğiydi. Kendi seçimiydi. Bu işin Dorian'la hiçbir ilişiği yoktu.

Yeni bir hayat! Dorian'ın şu an tek istediği buydu. Beklediği şey buydu. Hatta bu yeni hayata daha şimdiden başlamış sayılırdı. Hiç de değilse masum bir varlığı korumuştu. Bir daha masumları baştan çıkartmaya kalkışmayacaktı. İyi bir insan olacaktı.

Hetty Meron'u düşünürken kilitli odadaki portrenin değişip değişmediğini merak etti. Portre hâlâ eskisi kadar iğrenç ve korkunç olamazdı, öyle değil mi? Belki yaşamı yenilenip temizlenirse, portrenin yüzündeki tüm kötülüklerin, günah ve ihtirasların izleri silinip gidebilirdi. Bu kötü izler belki de şimdiden silinmişti. Dorian gidip ona bakacaktı.

Lambayı masanın üzerinden alıp yavaşça üst kata çıktı. Kapının sürgüsünü çekerken şaşılacak kadar genç görünen yüzünde bir an sevinçli bir gülümseme belirdi, dudakları bu gülümsemeyle kısa bir süre oyalandı, sonra hemen geçip gitti. Evet, artık iyi insan olacaktı ve sır olarak sakladığı o iğrenç şey onu ürkütmeyecekti. Sanki omuzlarındaki yük daha şimdiden kalkmış gibiydi.

Sessizce odaya girdi. Alışkanlık edindiği üzere girer girmez ardından kapıyı kilitledi, sonra portrenin üzerindeki mor örtüyü çekti. Dudakları arasından öfkeli acı bir çığlık koptu. Hiçbir değişiklik yoktu. Sadece gözlerde kurnazca bir ifade ve ağzında ikiyüzlülüğün çizgisi vardı. Portre hâlâ iğrençti, hatta eskisinden bile iğrençti, elindeki o kızıl leke sanki çiy taneleri gibi eskisinden bile daha taze duruyor, eskiden ziyade yeni akmış bir kana benziyordu. Dorian birden titremeye başladı. Hayatının en iyi işini ona kibri mi yaptırmıştı? Belki Lord Henry'nin o alaycı kahkahasıyla ima ettiği gibi, bunun nedeni yeni bir heyecan arayışıydı. Belki arada bir bize olduğumuzdan daha soylu işler yaptıran, şu rol yapma isteğiydi. Belki de

bunların hepsiydi. Olabilir miydi? Peki, ya kızıl leke? O neden genişlemişti? O buruşuk parmakların üzerine sanki bulaşıcı pis bir hastalık gibi yayılmıştı. Resimdeki ayakların üzerinde de kan lekeleri vardı, parmaklarının arasından süzülüp damlamış gibiydi, bıçağı tutmamış olan el bile kanlıydı. Yoksa bu bir itiraf mıydı? Onun her şeyi itiraf etmesi gerektiğini mi ima ediyordu? Teslim olup idam sehpasına gitmesi gerektiğini mi? Güldü. İşte bu imkânsızdı. Hem o itiraf etse bile, adamdan zerre kadar iz kalmamıştı ki, ona kim inanacaktı? Ortalıkta öldürülen adamdan iz bile yoktu. Ona ait her şey yok edilmişti. Alt kattakileri Dorian bizzat kendisi yakmıştı. Bütün bunlara rağmen hâlâ hikâyesinin doğruluğunda direnecek olursa, herkes ona deli gözüyle bakardı, onu akıl hastanesine kapatırlardı...

Ama yine de suçunu itiraf etmeli, cümle aleme rezil olma pahasına da olsa cezasını çekmeliydi. İnsanların günahlarının bedelini sadece öteki dünyada değil, bu dünyada da ödemelerini isteyen bir Tanrı vardı. Ve ne yaparsa yapsınlar, günahlarını itiraf etmedikçe, hiçbir şey onların ruhunu temizleyip arındıramazdı. Peki onun günahı neydi? Dorian omzunu silkti. Eğer Basil Hallward'ın ölümü ise, aslında onun umurunda olan bu değildi. O esas Hetty Merton'u düşünüyordu. Şu an karşısında duran ayna, onun ruhunu yansıtıyordu. Kibir miydi bu? Merak mı? İkiyüzlülük mü? Hetty'den vazgeçmesinde bunlardan başka bir şey yok muydu? Mutlaka vardı. En azından o öyle olduğunu düşünüyordu. Ama kim bilebilirdi? Hayır. Aslında başka bir şey yoktu. Dorian sırf kibri yüzünden kızı kendisinden korkmuştu. İkiyüzlü olduğu için iyilik maskesini sadece o anlık takmıştı. Merakı uğruna bundan feragat etmişti. Ve bunları şimdi kabul edebiliyordu.

Ancak şu cinayet... hayatı boyunca böyle onun yakasına yapışıp kalacak mıydı? Dorian ömür boyu geçmişinin yükünü omuzlarında mı taşıyacaktı? Yoksa gerçekten gidip suçunu itiraf etse miydi? Asla. Şu an geride ona karşı kullanılabilecek tek bir delil kalmıştı, o da portreydi. Tek kanıt oydu. O halde Dorian onu da ortadan kaldıracaktı. Neden sanki bu kadar zaman onu saklamıştı? Bir zamanlar resmin değişip yaşlanmasını gözlemek ona keyif veriyordu. Ama son zamanlarda artık bu keyif de kalmamıştı. Geceleri bu resim yüzünden uyuyamamıştı. Evinden uzaklaştığı zamanlar, başka gözlerin resmi görecek olmasının tedirginliğiyle hasta olmuştu. Bu resim yüzünden en ateşli, tutkulu duygularının üzerine hüzün çökmüştü. Bu resmi sadece düşünmek bile ona keyif veren pek çok dakikanın tadını kaçırmıştı. Evet, kendi portresi başına vicdan kesilmişti. Dorian onu kesinlikle ortadan kaldıracaktı.

Çevresine baktı ve Basil Hallward'ı öldürdüğü bıçağı gördü. Bu bıçağı kaç kez temizlemişti, üzerinde en ufak bir leke dahi bırakmamıştı. Şu an bıçak ışıl ışıl parlıyordu. Ressamı nasıl öldürdüyse, ressamın eserini de, onun bütün anlamını da aynen öyle öldürecekti. Geçmişi öldürecekti, geçmiş ölünce Dorian da böylece özgür kalacaktı. Bıçak şu iğrenç, şu korkunç ruhun yaşamını sonlandıracaktı, portrenin ona yaptığı ürkütücü ikazlar böylece kesilecek, Dorian da huzura kavuşacaktı. Bıçağı aldı ve onu resme sapladı.

Birden acı bir haykırış duyuldu, ardından büyük bir gürültü. Haykırış öylesine keskin, öylesine acı bir azapla doluydu ki, hizmetçiler ne olduklarını anlamaksızın dehşet içinde, yürekleri ağızlarına gelerek uykularından uyandılar, yavaşça odalarından çıktılar. Aşağıdaki meydandan geçmekte olan iki adam başlarını kaldırıp sesin geldiği

muhteşem eve doğru baktı. Ardından hemen gidip bir polis buldular ve polisi alıp eve getirdiler. Ama polis kapının zilini birkaç kez çalmasına rağmen cevap veren olmadı. En üst katın pencerelerindeki ışık dışında bütün ev kapkaranlıktı. Polis memuru bir süre sonra yürüdü, yan evlerden birinin sundurmasına çıkıp evi oradan gözlemeye koyuldu.

İki adamdan daha yaşlı olanı, "Burası kimin evi, memur bey?" diye polise sordu.

"Bay Dorian Gray'in, efendim" dedi adam.

Adamlar birbirlerine bakıştılar, alaycı bir gülümsemeyle oradan hemen uzaklaştılar. Onlardan biri Sir Henry Ashton'un amcasıydı.

Evin içinde, hizmetçilerin dairesinde, üzerlerinde yatak giysileriyle yarı çıplak bir halde bekleşip duran hizmetçiler kendi aralarında fısıldaşıp konuşmaktaydılar. İhtiyar Bayan Leaf sürekli ellerini ovuşturup ağlıyordu. Francis ölü gibi bembeyaz kesilmişti.

On beş dakika kadar sonra arabacıyla uşaklardan birini alıp sessizce üst kata çıktılar. Kapıya vurmalarına rağmen cevap alamadılar. Seslendiler. Ama hiçbir ses yoktu, ortalık son derece sessizdi. Bir süre boş yere kapıyı açmaya çalıştılar, sonunda dama çıkıp oradan balkona atladılar. Balkonun camlı kapısı kolayca açıldı, sürgüsü eskimişti.

İçeri girince duvarda efendilerinin şahane portresiyle karşılaştılar. Tıpkı onu en son gördükleri zamanki gibi benzersiz güzelliği, soluk kesen yakışıklılığı, gençliğinin tazeliğiyle adeta göz kamaştırıyordu. Yerde ise üzerinde smokiniyle, kalbinin ortasına saplanmış bir bıçakla ölü bir adam yatıyordu. Yüzü solmuş, kırışmış ve mide bulandırıcıydı. Yüzüklerini fark edene kadar kim olduğunu anlayamadılar.

joseph bristow

oscar wilde üzerine

Oscar Wilde'ın ilk ve tek romanı olan *Dorian Gray'in Portresi* (*The Picture of Dorian Gray*) ilk kez 1890 yılında *Lippincott* adlı aylık dergide yayımlanmaya başladığında epeyce tartışma konusu olmuş ve oldukça gergin bir ortam yaratmıştı. O dönemde *Lippincott*, kendisine özgü Amerikan yazım tarzıyla toplumda oldukça sağlam yer edinmiş ünlü bir dergiydi ve önemli rakipleri *Harper's* ve *Century* gibi o da giderek büyüyüp hissesini Atlantik ötesine kadar genişletmek istiyordu. Bu da tabii ki böyle bir dergide her ay yazılarına yer verilecek olan erkek ve kadın yazarların hem kendilerini göstermeleri için bulunmadık bir fırsat hem de derginin binlerle ifade edilen satışlarından pay almak ve böylece başka hiçbir yerden elde edemeyecekleri dolgun bir gelir anlamına geliyordu. Geçmişine bakıldığında ilk kez Amerikalı yazarların hikâyelerine yer vermekle ünlü *J.B. Lippincott Company*, Philadelphia'da yerleşik köklü bir dergiydi ve oradaki hikâyeler bazen en ateşli türden olabiliyordu. Ama 1880 yılının sonlarında derginin editörlerinden J.M. Stoddart Londra'yı ziyaret etmiş ve orada sadece İngiliz halkının bakış açısına göre yazı yazma şansı bulabilmiş olmalarına rağmen oldukça yetenekli az sayı-

da hikâye yazarıyla tanışmıştı. Arthur Conan Doyle, Rudyard Kipling ve Oscar Wilde gibi yazarlarla görüşme randevusu ayarlayan Stoddart'ın amacı onları editörlüğünü yaptığı aylık dergiye "kısa hikâye ya da roman" türünde eserleriyle katkıda bulunmaya davet etmekti. Bu tam zamanında yapılan davet, aslında son derece geleceği parlak bu yazarlar için minnet duyulacak bir olaydı. Böylece 1890 yılının Şubat ayında Doyle'un, *The Sign of Four* (*Dörtlerin Yemini*), 1891 yılının Ocak ayında Kipling'in, *The Light that Failed* (*Sönen Işık*) ve 1890 yılının Temmuz ayında da Wilde'ın, *The Picture of Dorian Gray* (*Dorian Gray'in Portresi*) adlı eserleri sırasıyla dergide yayımlandı. Hepsi çok değerli ve özlü eserlerdi ve aynı zamanda şiirlerle edebi görüşlerin de yer verildiği dergi hem Amerika, hem de Londra'da sadece çok beğenilmekle kalmamış, giderek genişleyen tirajı onu en çok satanlar listesinin başına da taşımıştı.

Bu noktada Stoddart'ın teklifinin diğerlerine nazaran en çok Wilde'a cazip geldiğini söylemeliyiz. O sıralar aile adını farklı bir alanda duyurmaya çalışan Wilde'ın yıldızı gerçi zaten parlamaktaydı ve bu şöhret pek o kadar ezici olmasa da, kariyerinde kararlı ve güçlü adımlarla ilerlemekteydi. Nitekim 1881 yılında Oxford'ta eğitim görmüş genç bir İrlandalı olarak adı kısa sürede "Estetik Profesörü" olarak anılmaya başlamıştı, yanı sıra Londra'da yayımlanan birbirinin türevi niteliğindeki çok sayıda şiiri basın tarafından alay konusu olsa da onu kısa sürede üne kavuşturmaya yetmişti. Wilde daha sonra özellikle 1882 yılında Kuzey Amerika'ya yaptığı on aylık oldukça çetin geçen gezisi sırasında ev dekorasyonu gibi pek çok konuda verdiği "estetik" başlıklı konferans ve derslerden de hatırı sayılır miktarda para kazanmıştı ama onun asıl isteği yazarlık kariyeriydi ve bu konuda fark edilmesi de

epey zordu. Ancak bu durum onun başşehirde edebiyat alanında tamamen başarısız olduğu anlamına gelmemeli, çünkü Wild, Londra'da yaşadığı süre içinde *Pall Mall Gazette* gibi on yıllık bir gazetenin yanı sıra, çok sayıda isim yapmış gazeteye yazdığı hatırı sayılır sayıda ustaca yazıyla dikkat çekmişti. Ayrıca 1887 yılında onun etkileyici görüşlerinin de yer aldığı *Woman's World* (*Kadının Dünyası*) adlı sezonluk olarak çıkan feminist görüşlü bir derginin editörlüğünü de yapmıştı. Ve 1888 yılında *The Happy Prince and Other Tales* (*Mutlu Prens ve Diğer Hikâyeler*) adlı küçük oğluna adadığı peri masalı türünde hikâyelerden oluşan kitabını bitirdiğinde, basın onu yetenekli bir edebi figür olarak ciddiye almaya başlamıştı. *The Decay of Lying* (*Yalanın Çöküşü*) ve *Nineteenth Century* (*On dokuzuncu Yüzyıl*) gibi çok sayıda saygın akademik yayınının da yayımlandığı sonraki iki yıl onun için dikkat çekici ölçüde verimli olmuştur. 1889 yılında, ünü yüzyılın başlarından beri aynı hızla yayılarak gelen *Blackwood's Edinburgh Magazine*'de Wilde'ın Shakespeare'in soneleriyle süsleyerek bir aşk üçgenini şakacı bir dil ve ustalıkla yazdığı çok beğenilen kısa hikâyesi *The Portrait of Mr. W.H.* (*Bay W.H.'nin Portresi*) yayımlanmıştır. Bütün bunlardan dolayı Wild'ın giderek öne çıkan şöhreti sayesinde Stoddart ona bir hikâye için yılda 30.000 ve 200 Sterlin avans sözü verme teklifinde bulunmuştur. 1889 yılının sonlarına doğru Wilde'ın *The Fisherman and His Soul* (*Balıkçı ve Ruhu*) adlı peri masalı türündeki bir başka hikâyesi *Lippincott* dergisinde yayımlandı. Ancak ardından Stoddart bu kez ondan iki misli uzunlukta ve farklı konuda hikâyeler istedi, bunun üzerine Wilde hemen kolları sıvayıp seçkin Londra sosyetesinin ondan talep ettiği ve çok sevdiği tür olan kötü ruhlarla doğa üstü güçlerin varlığının hâkim olduğu ürkütücü tarzda yazıl-

mış hikâyelere ağırlık verdi. Bu doğrultuda talep edilen türde yazdığı ilk roman *The Picture of Dorian Gray* (*Dorian Gray'in Portresi*) ertesi yılın (1890) ilkbaharında yayımlanmaya hazırdı. Dokuz ay sonra, Wilde romanına altı yeni bölüm daha ekledi ve roman tek bir cilt olarak *Lippincott*'un da basımevi olan Londralı yayıncı Ward, Lock and Co. tarafından yeniden basıma hazır hale getirildi. Romanın metinleri ilave edilen bölümlerle birlikte yirmi bölümden oluşmaktaydı ve Charles Ricketts tarafından 1891 ilkbaharında mükemmel bir cilt tasarımıyla tekrar basıldı.

Hiç kuşkusuz *Dorian Gray'in Portresi*'nin gerek 1890, gerekse 1891 versiyonlarının her ikisi de dikkat çekici boyuttadır, okurunun bilinçaltındaki düşüncelerini tahrik etmeyi amaçlayan konusuyla ilk bakışta imalarla dolu, karmaşık, anlaşılması zor bir hikâye izlenimi vermektedir. Wilde'ın ilgi uyandırmak amacıyla okurunun hayal dünyasını zorlayan hikâyesinde, cinayet işlemeye, şantaj yapmaya, çeşitli yollarla pek çok kişinin hayatını yok etmeye ve üstelik bunu sıkça yaparak suç işlemeye meyilli, tuhaf, aynı zamanda da bir o kadar etkileyici genç adam karakteri, 1880'li yılların ortasında toplumda korku, heyecan ve merak uyandırıyordu. Dışarıdan bakıldığında mükemmel bir görüntü çizen, ancak içsel olarak kötülükle beslenen genç Dorian Gray karakterine bakıldığında, Wilde'ın bu karakteri yaratmak konusunda kısmen de olsa Robert Louis Stevenson'un 1886 yılında yayımlanmış olan *Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde* (*Dr. Jekyll ve Bay Hyde'ın Tuhaf Rahatsızlığı*) adlı o yıllarda oldukça fazla heyecan uyandıran etkileyici eserinden esinlendiği anlaşılmaktadır. Söz konusu eserinde içinde gizlemeye çalıştığı şiddet boyutundaki adam öldürme egosuna rağmen dış görünüşü gayet sakin ve normal olan, bu yüzden de birbirin-

den tamamen farklı iki ayrı ruh taşıyan bir bilim insanını tasvir eden Stevenson, on sekizinci yüzyılın başlarındaki okurların korku ve dehşet saçan sahnelerden aşırı hoşlanmasından yola çıkmaktadır. Bu doğrultuda atalarından kalma bir ortaçağ şatosunda hortlaklar, kötü ruhlar ve gölgelerle yaşayan bilim insanının iki ruhluluk şeklinde baş gösteren tuhaf rahatsızlığını eski ve geleneksel Gotik yazım tarzıyla anlatırken, aynı zamanda bu hastalığa o devirdeki bakış açısıyla modern tıp dünyasının bakış açısını da dahice örtüştürerek unutulmaz bir eser ortaya çıkarmıştır. Aynı şekilde Wilde da eserinde bu çift kişiliklilikten yola çıkmaktadır ama onun daha farklı bir versiyonunu sergilemektedir. *Dorian Gray'in Portesi*'nde de romanın kahramanı Stevenson'un çift kişilikli karakteri gibi içinde gizlenmiş olan canilik dürtüsünü sıkça dışa vuran bir genç adamdır ve bu gizli günahlar mükemmel şekilde yağlı boya bir porteye yansıtılmaktadır. Dorian Gray adındaki bu genç adam çok fazla suç işlemektedir ve işlediği suçlar onun portresinin olduğu tuvalde dış görünüşüyle hiç bağdaşmayan ve göze çok çirkin gelen bir görüntü çizmektedir. Çünkü onu bunu yapmaya sevk eden içindeki gizli öfkenin şiddetinin onu ne kadar tahrip ettiği dışarıdan hiç fark edilmemektedir, o her zaman genç, taze ve mükemmel bir güzelliğe sahiptir ve güzelliğiyle zamanın verdiği tahribata adeta meydan okumaktadır. Diğer bir deyişle Dorian Gray ve onun portresi iki ayrı kişiliği yansıtmaktadır, dış görünüşü ile taban tabana zıt içindeki gerçek kişilik onu çok tuhaf ve bambaşka, hasta bir kişiliğe büründürmektedir. Ancak tam bu noktada anlatırken kulağa kolay anlaşılır gibi gelen bu kişilik tasviri kafa karıştırmak konusunda oldukça akıllıca kurgulanmış olmasına rağmen, hikâyenin işleniş şeklinin neden bu kadar kolay olmadığı ve ilerledikçe

sanılandan çok daha zor anlaşılır hale geldiğine dair bir soruyu akıllara gelmektedir. Gerçekten de okur hikâyenin detaylarında gizlenmiş olan ve ancak ilerledikçe yakalanan ipuçlarını bir araya getirmeye yöneltilmektedir. Bu doğrultuda önemli ip uçlarından yola çıkarak öncelikle bütünüyle kişilik değişimi yaşayan romanın baş kahramanı bir genç adamı, ardından son derece yakışıklı ve hoş bir görüntüye sahip olan bu genç adamın insanların canını almakta bir an bir an bile tereddüt etmeyen acımasız bir katile dönüştüğünü keşfetmektedir. Bunun nasıl olabildiğini sergilemeye gelince, elbette ki bunun büyük ustalık gerektiren takdir edilecek bir yaratıcılığın eseri olduğunu söylemek çok yerinde olacaktır.

hikâye

Romanın hemen başında, henüz daha Dorian Gray ile tanışmadan önce, onun adeta bir sanat şaheseri kadar mükemmel olan tanrı vergisi güzelliğine özenip gıpta ediyoruz. Giriş bölümünde bekâr ve romantik bir adam olan ressam Basil Hallward ile evli ve son derece düzgün bir fiziğe sahip olan Lord Henry Wotton, ressamın Londra'daki stüdyosunda bir portre ile ilgili fikir alışverişinde bulunmaktadırlar. Bitirmeden önce hâlâ birkaç son dokunuşa ihtiyaç gösteren portre olağanüstü güzel genç bir adama aittir. Her iki karakter de portredeki söz konusu karakterden yaşlıdır ve her ikisi de Viktorya döneminin sonlarında gerek unvanlarıyla, gerekse kendilerine ait işlerinin patronu olarak elde ettikleri servetleriyle ezici güce sahip "Sosyete" diye adlandırılan kalburüstü tabakadan gelmektedirler. Hallward'ın tuvaline gözlerini ayırmaksızın bakan Lord Henry, gördüğü tablonun şu ana kadar Hallward'ın çıkardığı "en iyi" iş olduğunu düşün-

mektedir. Ve onu şu an kültürlü elit tabakanın etkilendiği empresyonizm adlı yeni bir sanat akımına ait eserlerin yer aldığı, sanatta modayı belirlemekle ünlü, Londra'daki Grosvenor adlı galeride sergilemeye zorlar. Ama Hallward tabloyu sergilemek konusunda isteksizdir, çünkü ona kendisinden çok şey kattığını söyler. Bunun üzerine Lord Henry, Hallward'a bu sözlerine şaka yollu takılır. "Yani kendini onunla bir mi tutuyorsun!" diye bağırır. "Ama ben senin sert hatlı o yamuk suratın ve kömür gibi simsiyah saçlarınla, karşımda duran harikulade genç Adonis* arasında kesinlikle en ufak bir benzerlik bile göremiyorum." Ve böylece Lord Henry ile birlikte biz de tablodaki genç adamın adının Dorian Gray olduğunu öğreniyoruz. "Ama o benden hoşlanıyor" der ressam, duygularına güveniyordur ve bunu ifşa ederken yüzünde Viktorya dönemine ait seçkin tabaka insanına özgü düz ahlakı yansıtan bir ifade vardır. "Benden hoşlandığını biliyorum" diye ısrar ederek, aşk yaşamasalar bile en azından çok samimi iki arkadaş olacaklarına inandığını ima eder. Ve iki adam gençlikten, onun ailesinden, geçmişinden söz ederek birbirleriyle zıtlaşırlar, bu noktada Hallward'ın Lord Henry'nin genç adama duyduğu sevgiye zarar vermesinden korktuğunu keşfediyoruz. "Onun ahlakını bozma" diye Hallward yalvarır, "Onu etkin altına almaya çalışma." Bu tip imalı sözlerden Lord Henry'nin gerçekten bunu yapabileceği sonucunu çıkarıyoruz.

Ya da yoksa gerçekten yapıyor muydu? Aslında Wilde'ın romanının ilerleyen bölümlerinde Dorian Gray'in giderek yozlaştığı ve kademeli olarak bir ahlaksızlığın içine düştüğü gerçeğinden yola çıkarak, Lord Henry'nin genç adamı gerçekten baştan çıkarttığını ve onun göz

* Aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit'in sevgilisi.

kamaştıran ama bir o kadar da tehlikeli yaşamının sorumlusu olduğunu tahmin etmek pek de zor olmasa gerek. Onun sürekli baş aşağı giden grafiğinden Lord Henry'nin sorumlu olduğundan emin olmak için onun genç adamla ilk karşılaştığı andan işe başlayabiliriz. Lord Henry tabloya modellik yapan genç erkeğin çarpıcı fiziğinden bakışlarını alamaz. "Onun yüzünde daha ilk bakışta kendisine güvenmeye davet eden bir şey var" der. Sözlerini vecize gibi mükemmel şekilde kullanan Lord Henry'nin amacı bu sözleriyle genç Dorian Gray'i etkisi altına almaktır. "Bence bu güzellik karşısında baştan çıkarılmamak için tek yol ondan kurtulmak" diyerek genç adamı ima eder. "Ona karşı koymalısın" der, "belli ki bu yaptığın şey senin yasak olan şeylere karşı büyük bir özlem duyan ve giderek hastalanan ruhundan kaynaklanıyor." Ama bu gerçekten sürekli yalan söyleyerek kafa karıştıran ve kötülük peşinde koşan, bu yüzden de hüküm giymeyi çoktan hak etmiş bir şeytanın sesi miydi? Yoksa bu çok yerinde sözler yine onun o müthiş etkileyici konuşma tarzını oluşturan kıvrak zekâsının ürünü müydü? Cevap; her ne kadar yalanlarla sınırlı olsa da Lord Henry'in etkileyici sözleri ve konuşma konusundaki müthiş yeteneği, ayrıca nazik ve hoş tavırları Dorian Gray'in ona inanması için son derece yeterli olmuştur.

Dorian Gray, Lord Henry'nin kulağa son derece hoş gelen sözlerinin onu şaşırtıp aciz bıraktığına itiraz etmiş olsa da, onun ruhu üzerinde adeta ustaca kullanılan bir müzik aletinin hoş tınıları gibi etki bıraktığı da inkâr edilemez bir gerçektir.

Lord Henry'nin kasten ya da onun doğal yapısı gereği farkında olmaksızın seçtiği, kısa birer şiire benzeyen süslü parlak sözcüklerinin genç adamın her an uyanmaya hazır olan oldukça hassas durumdaki gizli düşüncelerini açığa

çıkartmak konusunda "ustaca uygulanan bir sihir" etkisi yaratmaktadır.

Ancak Lord Henry yeni arkadaşı olarak gördüğü hedefindeki genç adama bakarken içinden "bu mükemmel güzellik ve canlılık sadece birkaç yıl daha sürer" şeklinde çok kötü düşünceler de geçirmektedir ve ona göre Dorian Gray'in korkuları onu giderek "soluk yüzlü, yanakları içine çökmüş, donuk bakışlı" birine dönüştürecektir. Ve bittiğinde portresine bakan genç adam "Ne kadar iğrenç görünüyorum!" diyerek hayal kırıklığına uğrayacaktır. "Ben giderek yaşlanıyorum ama bu resim daima genç kalacak."

Gerçekten de içinde gizlenmiş ve ona işkence çektirecek boyuttaki öfkesinden kaynaklanan vahşi duygular yüzünden bedeni acılar içinde kıvranırken, onun genç ve taze güzelliğini sergileyen dış görünüşüne dair sadece bu resim kalacaktır. Ve "Benimle bir gün alay edecek" diyerek bu duruma itiraz eder, "Benimle feci şekilde alay edecek!" Bu noktada Dorian Gray'in resmi bir demeç gibi kabul ettiği Lord Henry'nin sözlerini kelimesi kelimesine benimsemiş olduğunu görüyoruz... O kadar ki, onun doğa üstü bir güce sahip olduğunu düşünerek resimdeki kişiyle yer değiştirebileceğinden, onun gençliğini ve güzelliğini ele geçirip yerine kendisini koyacağından korkacak kadar ona inandığına şahit oluyoruz.

Bu arada çok geçmeden ressamın kendi içinde savaş verdiği ressamlığıyla aristokratlığının birbiriyle rekabet ettiğine ve iki farklı sosyal konum arasında gidip geldiğine şahit olurken, Dorian Gray'in de iki farklı kişilik arasında kaldığını görüyoruz, ama her iki kişilik de genç adama âşık olmaya meyillidir. Genç adam için romantik tutkularla kıvranan Basil Hallward, Dorian Gray'e olan aşkını yapmakta olduğu hazine değerindeki sanat ese-

riyle kanıtlamaya çalışmaktadır. Ancak ressamın bu konuda gösterdiği aşırı cömertlik, onu "Genç Adonis" olarak adlandıran ve ona karşı giderek daha da hızla artan duygularından emin olan Lord Henry'nin duyduğu platonik aşkı mağlup edememektedir. Ve Lord Henry ile Basil Hallward'ın ona duydukları aşkın çok geçmeden rekabete dönüştüğü izlenimi doğmakta ve ona daha cazip görünmek gibi bir sorun ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda Hallward yeni arkadaşını aristokrat bir görüşle cezp etmeye çalışmayı yeğler, onu arzu duyulan bir obje gibi göstermek yerine soylu bir yaklaşımla "ilginç bir çalışma" olarak adlandırır, o "sadece onun ele aldığı" özel bir eserdir. Yazar Lord Henry'nin Dorian Gray'i etkisine aldığı büyüden "tutkuların bilimsel analizini" amaçlayan "deneyimsel bir yöntem" olarak söz etmektedir. Diğer bir deyişle edindiğimiz izlenimler doğrultusunda Lord Henry'nin genç adama karşı beslediği bu çok taze duyguları kayıtsızca ortaya yansıttığını söyleyebiliriz ama aslında romanın ilerleyen sayfalarında bunların sadece onun hayal dünyasını zorlamasından kaynaklandığını görüyoruz. Daha sonra ise genç lordun Dorian Gray'in "karmaşık kişiliğini" estetik bir obje olarak kullandığını, onun hoşlandığı şeylerin ve üzüntülerinin izleyicilerin merak ve acıma duygularını tahrik etme yönünde bir araç olduğunu keşfediyoruz. Nitekim Lord Henry'nin sözleri yazarın bu konudaki gözlemlerinin yankısı olmaktadır: "onların nasıl sona ereceği ya da hedeflendiği şekilde sona erdiği önemli değildi". Her ne kadar Lord Henry "zengin ve verimli sonuçlar" bekliyor olsa da, sonuçta hayal kurma yeteneği oldukça fazla olan toy ve deneyimsiz genç bir bireyin duygularının kabarmasını izlemek onun için boş yaşamının eğlence kaynağından başka bir şey değildi.

Tüm bu deneyimler sonucunda edinilen korkunç boyuttaki sonuçlar doğrultusunda bize düşen şey, Lord Henry'nin her biri vecize özelliği taşıyan sözlerini dikkatle dinleyen yeni bulduğu arkadaşı genç rahip adayına yaptıklarından dolayı kendisine yapılan suçlamalara katlanıp katlanamayacağına karar vermektir. Aynı zamanda okur, Basil Hallward'ın ona bahşetmesini dilediği bir anlamda kendisini kurban eden aşkının Dorian Gray'e bir faydası olup olmadığını da merak edebilir. Bu noktada romanın en başında, Dorian Gray'in Lord Henry'ye şöyle dediğini hatırlayabiliriz. "Beni hayata dair her şeyi bilmek yönünde vahşi bir arzuyla doldurdunuz." Ama onun bilgi edinmeye yönelik bu araştırma arzusu ve hevesi bu konuda karşısına kim çıkarsa ve ne görürse onu benimsemesine ve hiç kritik etmeksizin olduğu gibi kabul etme eğilimi göstermesine neden olmaktadır. Nitekim bu konudaki maceralarını Lord Henry'ye anlatırken, onun zengin ve varlıklı insanların yaşadığı en sevdiği yerler olan batı bölgesindeki Hyde Park ve Piccadilly'nin dışına çıktığına ve şehrin en doğu köşesine doğru gittiğine şahit oluyoruz. Bu bölge diğerinin tam tersine Viktorya döneminin fakirlik ve her türlü suçla bütünleşmiş şehrin en berbat yeridir ve orada girdiği köhne bir tiyatroda izlediği oyundaki henüz daha genç bir kız olan oyuncu Sibyl Vane'in büyüsüne kapılır. "Neden ona âşık olamıyorum?" diye Lord Henry'e sorar. Ve çok geçmeden usta oyunculuk yeteneği karşısında gerçek olup olmadığı yönünde yanılgıya düşecek kadar mükemmel bulduğu genç oyuncuyla evlenme planları yapar. Bir süre için Dorian Gray'in kendisini bir anda duygusal bir ilişkinin içine çeken Sibyl Vane'in ona Lord Henry'nin "son derece yanlış, sanki bir büyünün etkisi altında gibi gelişen, kötü niyetli, hazcılık teorilerini" unutturduğu düşünülmektedir. Ancak Lord

Henry'nin mükemmel zekâsının ya da genç ve güzel bir aktristin sahnedeki üstün yeteneğiyle daha ilk bakışta âşık olmaya fazlasıyla uygun olduğuna dair inancı göz önüne alındığında genç adamı yanlış yönlendireceği aşikârdır, işte bu yüzden de bu düşüncenin doğru olduğunu söylemek zordur. Bunun bir başka kanıtı olarak Sibyl'in Dorian Gray'e duyduğu tutkulu aşkı ona açıkladığı sözleri gösterebiliriz. Sibyl ona aynı zamanda tiyatro yeteneğini de keşfetmesini sağladığını, onun gözünü açıp bunu görmesine ön ayak olduğunu da itiraf eder ve "Bana sen öğrettin" der, "Gerçekte neyin ne olduğunu görmeme sen yardım ettin." Genç adam ise onun bu düşüncesine karşı çıkar: "Ama sen sanatın olmadığında bir hiçsin", Soğukkanlılıkla belirttiği ve pek çok kez tekrarladığı bu acımasız derecedeki aşağılayıcı sözlerin nedeni, Lord Henry'nin sürekli olarak onu kadın düşmanlığıyla beslemiş olması ve sonunda kadınlardan nefret etmesine sebep olmasıdır. Nitekim ona aristokratlara özgü bir tarzla, "Kadınlar sadece seks için kullanılan dekoratif bir eşyadır" diye vurgulamakta ve ardından, "Onların bundan başka konuşacak hiçbir şeyleri yoktur" diye küçümseyen bir ifadeyle ilave etmektedir. "Ama bundan hep büyüleyici bir işmiş gibi söz ederler." Sonuçta onun sözünü ettiği büyük sanat eserini şekillendirmekte başarısız olan kızı terk ettiğinde, kızın onu "büyüleyici bir prens" olarak gördüğünün bilincindedir ve ona hak ettiği dersi verir vermez hemen kendisini dışarı atar. Ve her zaman çıktığı gece yarısı turlarından bir başkasını gerçekleştirmek üzere yarı aydınlatılmış loş caddelerde dolaşmaya başlar, koca bir siyah gölgeden oluşan geniş kemerleri geçer. Sabah olduğunda iyi döşenmiş evine geri döner ve içeri girer girmez o andan itibaren portresindeki kişiye "vicdanının amblemi olan asıl kişiliğine" döner. Aslında Sibyl

onun gözünü açmış, onu yaşadığı hayal âleminden çıkartmıştır ve onu terk ettiğinde, portresinde gözüne çarpan hatlar ona tuhaf görünmeye başlar. Dorian Gray'in vicdanı belli sınırlarla çizilmiş, kontrollü ve bol yansımalı bir dünyaya daha yakındır, bu sınırlar sadece doğru ile yanlış arasında çizilmiş değildir, aynı zamanda portreden edindiği bilgiler doğrultusunda sanat ile gerçek arasında da çizilmiştir.

Bu noktadan bakıldığında, aslında bir bakıma Lord Henry ile Dorian Gray'in hayata bakış açılarının aynı estetik yaklaşım içinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu hayat sadece yoğun duygularla sınırlıdır ama bunlar günlük yaşamda geçerli olan sıradan duygular değildir, Robert Schumann'ın *Orman Manzaraları* (*Forest Scenes*), Richard Wagner'in *Lohengrin* ve ünlü piyanist Anton Rubinstein'ın seçkin eserleri gibi yalnızca aristokratların soylu sanat çalışmalarında yer almaktadır ve bunların hepsine romanda yer verilmektedir. Söz konusu yaşamda aynı şekilde estetik ve güzellik de ön planda yer almaktadır ve Dorian Gray'in evinde olduğu gibi Louis-Quinze'nin tuvalet masası, İspanyol tarzı deri ve yaldızlı mobilyalar, zengin görünümlü eşyalar, estetik objeler çok revaçtadır. Çünkü Lord Henry sürekli olarak Dorian Gray'i sanatın değişik şekillerinin insanların farklı duygularını keşfetmesine neden olduğu yönünde cesaretlendirmektedir. Bu da konuşulması bile yasaklamış olan gizli zevklerine dair duygu ve düşünceleri tutkuya dönüşmüş olan genç aristokratı fazlasıyla heyecanlandırmakta, nadiren çıktığı lüks bir yaşamla kuşatılmış olan evi dışındaki hayal bile edemediği tehlikeli dünyayı keşfedecek olmak ona çok cazip bir değişim olarak gelmektedir. Ve bu değişim ilkin Dorian Gray'in ahlaki yönden kendisini sorgulamasına neden olan Lord Henry'nin ona gönderdiği sarı kitabı okuma-

sıyla başlamaktadır. "Sarı" bir anlamda ahlaksızlığın rengidir ve rezilliğin diz boyu yaşandığı sefil Fransız romanlarını işaret etmektedir ve hemen hepsinin konusu çarpık cinsel ilişkiler üzerine kurulu, kötü şöhreti olan, ayartıcı, azdırıcı, gizli aşk maceralarıyla ilgilidir. Böylece bu hediye ile bir kez daha lordun asıl amacının genç arkadaşını eğlendirmek olmadığı, onu bu kokuşmuşluğun içine çekmek için açıkça uğraş verdiği şeklinde yorumlanabilir. Ama çok geçmeden Dorian Gray'in söz konusu romanlar hakkında çok sığ bir yorum yaptığına şahit oluyoruz. Her zamanki soğukkanlılığıyla genç adam bunların "konusuz romanlar" olduğunu ve romandaki Parisli erkek kahramanların merak duyarak keşfe çıktıkları dış dünyanın uyaran, teşvik ve tahrik eden büyüsüne kapıldıklarını ve böylece tasavvur edilemez bir duygusal deneyim yaşadıklarına değinmektedir. Oysaki yazar, romanın "şimdiye dek okuduğu en tuhaf kitap" olduğunu söylemektedir. Bunlar onun hiç hayal etmediği ve kişinin içinden kademeli olarak açığa çıkan çok tuhaf duygulardır. Açıkça isim verilmemesine rağmen sözü edilen kitaplardan biri J.K. Huysmans'ın 1884 yılında yayımlanmış olan ve İngilizce anlamı insan doğasına ters gelmek, karşı koymak olan kötü nam salmış *A rebours* adlı eseridir. Huysmans'ın deneme niteliği taşıyan söz konusu romanının kahramanı Duc Jean des Esseintes zaafları olan bir aristokrattır ve zamanının çoğunu lüks evinde kitap okuyarak geçirmektedir. Bu kitapların içinde Roma İmparatorluğunun "Çöküş Dönemi" ile ilgili olarak Roma'nın en dikkat çeken tarihçisi ve biyografi yazarı Suetonius'un yazdığı *Sezarların Yaşamı* (*Lives of the Caesars*) adlı eseri de bulunmaktadır. Tuhaf bir kişiliğe sahip olan Des Esseintes kendisini eve kapatıp tecrit ederek çirkin ve biçimsiz görüntüsünü gizlemekte, böylece giderek

yoğunlaşan duyguları da şiddetlenmektedir. Bu noktada Des Esseintes'in kendisine tuhaf eğlenceler bulduğu, örneğin canlı bir kaplumbağanın kabuğunu altın ve kıymetli taşlarla süslemekten büyük bir keyif aldığı görülmektedir. *A rebours* pek çok yönden Wilde'ın model olarak aldığı romanlardan biridir, bunun kanıtına ilerleyen sayfalarda, özellikle de on birinci bölümde rastlanmaktadır. Nitekim Des Esseintes gibi kafasını güzel kıymetli taşlara takmış olan ve odasını onların yanı sıra ilginç kokulu parfümlerle dolduran Dorian Gray de bunlardan aşırı derecede zevk alan biridir. Ve sonuçta "kıymetli taşlara olan aşırı merakı" ile "orkide gibi zarif benzetmeler" tıpkı Lord Henry'nin onun için sarf ettiği vecizeyi andıran sözlerindeki gibi okuru onun cazibesine odaklanmaya yöneltmektedir. Her ne kadar sözü edilen bölümde "onun yaşamış olduğu dönemden öncesi" anlatılıyor olsa da bütün bunlar onun "sarı kitaplarda" sözü edilen yaşamı çok çabuk benimsediği ve hatta onlarda anlatılan yaşamın "kendi yaşamı olduğuna" ikna olduğunu işaret etmektedir. Bu tip örtüştürmeler Dorian Gray'in bir kez daha estetik güzelliği, ahlaki değerlerden daha üstün tuttuğunu kanıtlamaktadır. Okuduğu eşi benzeri olmayan Fransız romanına bağımsız bir bireyin düşüncesiyle yaklaşıp etkilenmek yerine, onu körü körüne ve pervasızca taklit etmeye yönelmektedir.

On birinci bölümde Dorian Gray'in durmaksızın sürekli olarak araştırıp kabullendiği bu çok ani gelişen ama bir o kadar da "ona çok yeni ve haz veren" duygularla ilişkili gelişmeler can sıkıcı boyuta ulaşmaktadır ama onun düşüncelerinden "bu duyguların aslında kendi doğasına çok yabancı olduğunu kendisinin de bildiği" anlaşılmaktadır. Saatlerinin çoğunu parfümlerin kokusunu içine çekmek, yabancı diyarlara ait müzik aletleri topla-

mak, kıymetli taş temin etmek ve dantel ya da el işleri biriktirmekle geçiriyordu. Yine bu oldukça uzun ve hatırı sayılır ölçüde can sıkıcı bölümde onun aynı zamanda kilisedeki ayinler sırasında giymeye gereksinim duyduğu giysiler ve rahip cüppeleri için yaptığı abartılı alışveriş listesine de şahit oluyoruz. Bu savurganlık boyutunda para harcayarak satın aldığı cüppeler Hıristiyanlığın gereği olan dini seremoniler için özel olarak tasarlanmıştı ve onları giyecek olmak hayal dünyasını canlı tutuyordu, ancak tam bu noktada bu giysilerin onun dini inançlarını ve erdemlerini de harekete geçirdiğini söyleyemiyoruz. Yaptığı envanter doğrultusunda hazırladığı listede giysilerin yanı sıra ayin kadehleri ve örtüler de mevcuttur ama biz Dorian Gray'in geceleri gizlice evden çıkıp Blue Gate Fields'e gittiğine şahit oluyoruz. Burası Londra'nın en fakir semtlerinden biridir ve şehrin en doğu köşesindeki Ratcliffe Highway olarak bilinen bu bölge geceleri işlenen vahşi cinayetlerle anılmaktadır. İlerleyen bölümlerde Dorian Gray'in şehrin bu sefil ve karanlık bölgesine yaptığı gece ziyaretlerinin nedeninin onun afyon bağımlılığından kaynaklandığını görüyoruz. Bu noktada belki de yaşadığı hayattan dolayı zorlayıcı dürtüleri doğrultusunda onun bu bağımlılığa bulaştığını düşünebiliriz ama bunun asıl nedeni onun zevk düşkünlüğünden ve neye mal olursa olsun, zevk alma üzerine kurulu yaşamından kaynaklanmaktaydı.

İşte bu yüzden Wilde'ın hikâyesinde Dorian Gray'in varlığı iki tezat duygunun şiddetli bir biçimde işlenişiyle sergilenmektedir, çünkü onun yapısında hem görkemli ve şaşalı bir yaşama hem de sefalet ve pislik içindeki bir yaşama karşı duyduğu eşit derecede müptelalığın var olduğu bir gerçektir. Bu noktada Dorian Gray'in uç seviyedeki müptelalıklarla sınırlı yaşamıyla birlikte işlediği

günahların sorumluluğunu sadece ailesine değil, aynı zamanda geçmişte okuduğu kitaplara da yüklemek yerinde olacaktır. Bunlar dışında onun dünyayı umursamayan bakış açısını besleyerek daha da genişleten bir başka neden de eski ve modern tarihe olan aşırı merakıdır. Dorian Gray'in Roma İmparatorluğunun halkına zulmederek çok kötü bir yönetim sergileyen ve gaddarlıklarıyla bilinen despot yöneticilerinin anlatıldığı Suetonius'un *Sezarların Yaşamı* (*Lives of the Caesars*) adlı ünlü eserinin oldukça fazla tesirinde kaldığı bilinmektedir. Aynı şekilde özellikle tabuları yıkması, sapkın cinsel ilişki düşkünlüğü ve ahlaksızlığıyla nam salmış, erkeklerin kadın gibi, kadınların da erkek gibi giyinmesi taraftarı olan güneşe tapanların tanrısı Heliogalabus'un ve daha sonra da Rönesans döneminin zorbalık taraftarı yöneticilerinin zevk aldığı sadizmin etkisinde kalmıştır. Bütün bunlardan dolayı XI'inci bölüme fazla uzun olmasına rağmen okurun odaklanması elbette ki sürpriz değildir, bu bölüm aynı zamanda Dorian Gray'in benliğindeki farklılığı fark ettiği bölümdür ve bunu şu sözlerden anlamaktayız: "karşısında gördüğü şeytani kötülüğün yansıdığı bir yüzdü ve bunun güzellik düşkünlüğüne bağımlı bir anlayışın ürünü olduğunu biliyordu." Hemen her konuda sergilediği vicdani duygu eksikliği ve kendisini adeta yaşayan bir sanat eseri olarak kabul etmesinden dolayı en ufak bir pişmanlık duymayıp tövbekâr olmaması onu hep adam öldürmeye meyilli kılıyor ve her türlü suçu işlemek yönünde güdülerini tahrik ederek harekete geçiriyordu.

Dorian Gray'in kurbanı onu kendisinden bile korumaya çalışan Basil Hallward'tır ve onu gerçek anlamda seven tek kişidir. Nitekim Basil onun portresindeki kişiden farklı bir kişilik taşıdığını gördüğünde dehşete düşer, "Bu şehvetin yüzü (...) onda şeytanın gözleri var" der. Ve

Basil Hallward bu konuda duyduğu ümitsizlik boyutundaki kederle çareyi onun için dua etmekte bulur, böyle bir durumda Hıristiyanlığa sığınmaktan başka yapacak bir şeyi yoktur, Hıristiyanlık dininin temeli olan aklı, hikmeti ve bilgeliği içeren sözlerin genç adamı kötü ruhundan koruyacağını biliyordur.

Dorian Gray ruhunda taşıdığı diğer kişiliğin yaptığı şantajlar sonunda hunharca öldürdüğü Hallward'ın cesedini yine onun yardımıyla ortadan kaldırır. Böylece yaşamını sarmalayan istikrarsız ve güvenilmez ikinci ruhun yine iş başında olduğu ve onu tahrik etmeye devam ettiği görülmektedir. Diğer taraftan Lord Henry'nin kendisine özel bakış açısıyla estetik objeler koleksiyonu olarak gördüğü kişilerden oluşan üst sınıfın toplantılarına katılmaya devam etmektedir. Öte yandan Dorian Gray afyon içmek için Londra rıhtımındaki uyuşturucu batakhanelerini ziyaret etmeye de devam etmektedir. Bütün bunlar yan yana dizildiğinde onun Lord Henry gibi güzelliği her şey kabul eden ve sadece estetik güzellikle kendisini tatmin eden kişilerin küçük ve anlaşılmaz dünyasından şehre bakmayı öğrenmesinden ve bunu alışkanlık edinmesinden kaynaklanmaktadır, nitekim o yüzdendir ki sadece şehrin biçimsiz ve tehlike saçan kuytu köşeleri onun dikkatini çekmektedir. Çünkü kafası sürekli olarak estetik konusunda kaygılarla dolu olan Lord Henry tarafından eğitilmiş olan Dorian Gray hayatını tamamen güzellik ve zevk almaya adamıştır. Bu konuda feyz aldığı bir başka kitap da ünlü Fransız şair Théophile Gautier'in 1852 yılında yayımlanmış olan émaux et camées (*mineler ve işlemeler*) başlıklı, parlak ve şık el yapımı küçük sanat eserlerine dikkat çektiği şiirlerinin yer aldığı eserdir. Eserin içinde onu özellikle büyüleyen bir başka şiirde ise 1836 yılında çifte cinayet işlediği için

idam edilen Pierre François Lacenaire'in yarı insan yarı keçi şeklindeki orman tanrısınınkilere benzeyen parmakları anlatılmaktadır. Yine aynı şekilde Gautier'in özellikle her türlü aşırılık ve sapkınlığa açık bir şehir olan Venedik üzerine yazdığı bir başka şiirinin satırlarının yanı sıra ikinci yüzyılda yapılmış mükemmel bir reprodüksiyon olan Roma'ya ait eski Yunan heykelinden de etkilendiğini biliyoruz. Heykel çift cinsiyetli bir erdişi olan Hermes ile Afrodit'in oğlu Hermaphroditus'a ait olup Paris'teki Louvre Müzesi'nde sergilenmektedir. Ancak Gautier'in süssüz ve gayet sade olan zarif şair kimliğiyle Dorian Gray'in kötü ve çirkin yaşamının taban tabana zıt olduğunu da söylemeliyiz.

Dorian Gray sonunda kendi yaşamından korkmaya başladığında, Lord Henry'nin ona tek söyleyebildiği "dünyada insanı sadece göze çok kötü görünen *can sıkıcı şeyler* korkutur" şeklinde bir cümledir. Ancak bu söz genç yol arkadaşı için boş bir şakadan ibaret olarak kalmış, onu sapkın ve aykırı yaşamından döndürmeyi başaramamıştır. Sonunda "ölümün ona yaklaştığını" sezen genç adam "bir canavarın kanatlarına" sahip ölümün çok yakında onun canını alacağını bilmektedir, bu yüzden de günahlarını telafi etmekte çok geç kaldığını düşünmektedir. Lord Henry'e bundan böyle erdemli olacağına dair söz verir. Artık ahlakını tümüyle etkisi altına alan akıl hocasının verdiği sanat nutukları onu ikna edemeyecektir. "Sen beni verdiğin o kitapla zehirledin" diyerek Lord Henry'e karşı çıkar. Ama artık duymaktan yorgun düştüğü bu azarlama sözcüklerine karşı aristokratın verdiği cevap hep aynıdır. "Sanat eylemler üzerinde etkili değildir." Oysaki Dorian Gray aptalca ve gülünç denecek şekilde Lord Henry'nin etkisinde kalmıştır, bu da görünüşe göre sanatın insanların yaşamını değiştirebil-

diğine işaret etmektedir. Ve bu noktada da bize sadece yaptıklarından dolayı son derece rahat ve kendisinden emin olan aristokratın bu sözünün gerçekten doğru olup olmadığına karar vermek düşmektedir.

Aslında hikâyenin son sahnesine baktığımızda, onu her türlü durumdan kurtaran kıvrak zekâsına rağmen Lord Henry'nin onun üzerinde pek de öyle anlamlı bir etki bırakamadığı izlenimi edinmekteyiz. Gerçekten de doğru ya da yanlış, yoluna devam ettiği kendi dünyasında o zamana kadar etkilemekte yetersiz kaldığı diğer karakterler gibi onu da yeterince etkileyemediği düşünülebilir, böylece bu konuda sanıldığı kadar yetenekli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Hiçbir şekilde sorgulanmama ve kritik edilmeme özlemi içindeki Dorian ise yaşamına aynen devam etmeyi ümit etmekte ve bunun çok güzel bir yaşam olduğuna inanmaktadır, bu da onun portresine yansıyacaktır. Bu yüzden ruhunu ve çevresini saran bir yığın korkunç ve ürkütücü şeyden kurtulmak, onları yok etmek için mücadele vermektedir. Ama tablosunun çalışıldığı odaya girdiğinde, resmin hâlâ iğrenç olduğunu görür (...) daha önce olduğundan da iğrenç görünmektedir. O yüzden bütün cesaretini toplar ve onu yok etmeye yönelir, bu onun ilk (elbette ki bu noktada bir ironi söz konusudur) ve son eylemi olacaktır. Ressamı öldürdüğü bıçağını eline alır ve onu tuvale saplar, bunu yaparak sonunda ruhunun huzura ereceğini düşünmektedir. Ama beklediği huzur tam olarak geri gelmeyecektir. Hizmetçileri derhal onu bulmak için merdivenlerden yukarı koşar ve Dorian Gray'i yerde, portresinin önünde, boylu boyunca yatarken bulurlar. Bu arada tablodaki muhteşem portrenin sahibinin, onların genç patronları, yıllardır tanıdıkları kişi olduğunu görürler. Ve tabloda gördükle-

"solgun, buruşuk, çok kötü görünen yüz" bir cesedin

yüzüyle aynıdır. Böylece yenilenmeleri için boşa uğraş verilen sanat ve yaşam ait oldukları yerde kalırlar. Ve duyguları zorla tahrik etmeyi amaçlayan, dehşet sahneleri içeren roman da bitmesi gerektiği şekilde son bulur.

tepkiler ve eleştiriler, yeniden düzenlemeler, skandal

Mantık açısından ele alındığında bunun ahlak yönü ağır basan bir hikâye olduğunu düşünebilir miyiz? Bundan bir ahlak dersi çıkarılmalı mıdır? Aslında *Dorian Gray'in Portresi*'nin gerek on üç gerekse yirmi bölümlük olan iki ayrı versiyonundan da çıkan sonuç onun ahlaki bir hikâyeye benzediği yönündedir. Nitekim hikâyenin sonunda, sürekli haz peşinde koşan ve sırf kendi zevkini düşünen bir adamın eninde sonunda bunun cezasını çektiğine bakılacak olursa öyle görünmektedir. Faust gibi Dorian Gray de sırf arzuları uğruna ruhunu şeytana satmaktadır. Bu en azından çok sayıda okurun ortak görüşü. Örneğin *Hıristiyanlığın lideri*, hikâyenin detaylarına bakıldığında, hazdan vazgeçmemekte direnen Dorian Gray'in trajik yaşamını örnek alan Wilde'ın bu şekilde kültür ve ahlaksızlığın aynı ölçüde karışımından ibaret olan "yaşadığı kokuşmuş döneme hizmet ettiğini" ileri sürmektedir. Ama pek çok gazetecinin de paylaştığı bu görüş halkın bakış açısıyla aynı değildir. Nitekim *Lippincott, Dorian Gray'in Portresini* yayımladığında, Wilde'ın romanının konusunun kesinlikle ahlaki bir hikâye olduğunu düşünen sadece bir avuç insanın şiddetli protestosuyla karşılaştığını öğrenmek sürpriz gelebilir. Basında kitap hakkında çıkan sonraki tartışmalar da bu kadar merak uyandıran, ilgi çekici bir romanın ilk yayımlandığından yüzlerce yıl sonra bile hâlâ zor anlaşılır olma

özelliğini koruması, böylece onun ne kadar sinirlere dokunan bir hikâyesi olduğunun doğrulanmış olduğu yönündedir.

İngiltere'nin önde gelen üç gazetesi Wilde'ın tüyler ürpertici boyuttaki hastalıklı hikâyesinin amacının ahlaksızlığı sorgulamak değil, tam tersine onu methetmek olduğu görüşündedir. Tutucu görüşe sahip bir başka gazete olan *St James's Gazette, Lippincott*'un İngiliz dağıtımcısı Ward, Lock & Co. böyle bir romanın "dağıtımcılığını yaptığı için utanmalıdır" diye belirterek kavga başlatmıştır. Bu konuda oldukça kızgın bir görüşe sahip olan Samuel Henry Jeyes ise yazarın okur kitlesine Wilde'ın romanının içeriğini tartışmayacağını çünkü "içinde gizlenmiş şehvet düşkünlüğünün reklamını yaparak bu salgın hastalığın ilerlemesine aracı olmak istemediğini" belirtmiştir. Jeyes'in bu açıklaması yüzünden Tetikte Bekleyen Sosyetenin ya da Zengin ve Varlıklı Kesimin kesinlikle buna değeceğini düşünerek Bay Oscar Wilde'a ya da Messrs. Ward, Lock & Co. yayıncılık ve dağıtım şirketine dava açma olasılıklarını gündeme getirmiş olmaları mümkündür. Ayrıca bu tip şiddetli öfke belirten yorumların, romanın hikâyesinin daha da merak uyandırmaya neden olduğunu söyleyen Jeyes'in sonraki yorumları bunun doğruluğuna dair bazı ip uçları vermektedir. Suetonius'un *Sezar'ların Yaşamı* (*Lives of the Caesars*) adlı eserinden alınma rezilce pasajlara yer veren romanıyla Wilde'ın Oxford'ta aldığı klasik eğitime ihanet ettiğinden yola çıkan Jeyes, daha da ileri giderek "ahlaki çöküş yaşayan Fransız yazarların çöpten ibaret olan ucuz hikâyelerini" tarz olarak benimseyen Wilde'ın üslubunu iğrenç bulduğunu söylemektedir. Jeyes bu açıklamasıyla J.K. Huysmans gibi yenilikçiliğin öncüsü konumundaki diğer Fransız yazarların bu tarz romanlarının bir anlamda bu hareketin müj-

decisi olma özelliği taşıdıklarını, dolayısıyla da söz konusu Ahlaki Çöküş Dönemine ortam hazırladıklarını ileri sürmektedir. Hal böyle olunca bu dönemde bir süre sonra tüm hikâye ve şiirlere söz konusu kokuşmuşluğun bulaştığını da sözlerine ekleyen Jeyes, asıl önemlisinin bu hastalığın övülerek göklere çıkarılmış olması olduğunu vurgulamaktadır. Aynı şekilde Wilde'ın Théophile Gautier'in fikirlerinden de etkilendiğini söyleyen Jeyes, sık sık sanatın toplumsal ahlakın öncülüğünü yapmaktan ziyade sadece sanat için yapılması gerektiğine dair verdiği beyanlarından da bunun açıkça anlaşıldığını belirtmektedir. Ona göre modern Fransız edebiyatı konusunda biraz bilgi ve görüş sahibi olan herhangi bir eleştirmenin bile Lord Henry'nin Dorian Gray'a verdiği 'sarı kitabın' kökeninin Huysmans'ın *A rebours* adlı aykırılığın öncülüğünü yapan eserinden alıntılara dayandığı gayet açıktır. Hal böyle olunca Huysmanns'ın romanı gibi ahlakla çok az ilgili olan bu tip çalışmaların sanat konusunda yaşanan Ahlaki Çöküşü oluşturduğu bir gerçektir. Bu doğrultuda *Dorian Gray'in Portresi*'nin ahlakı istismar eden bir eser olduğunu ve "Yeni Şehvet Düşkünlüğü" olarak adlandırdığı bu yeni sanat akımının öncüsü Wilde gibi zihniyetlerin de sadece Fransız Toplumunun Ahlaki Çöküşünü değil, aynı zamanda işportacılıkla eş anlamlı olan günümüzün 'Yeni Gazetecilik' görüşünün de bu akımı açıkça desteklediğini söylemektedir.

The Daily Chronical da diğerlerinden geri kalmamıştır. *Dorian Gray'in Portresi'nin* "Toplumsal çöküşe zemin hazırlayan cüzzamlı Fransız edebiyatından" esinlenilmiş bir roman olduğunu ileri süren gazete aynı zamanda Wilde'a "zoraki verilmiş ucuz eğitim bursu" ile ilgili saldırıya da geçmekte ve diğerleri gibi onun aldığı eğitime hakaret ederek aşağılayıcı sözler söylemektedir. Ayrıca

Wilde'ın çalışmasında "kadınımsı bir hoppalık" sezinlediğini de vurgulayan *The Daily Chronicle*, yanı sıra romanda "yapmacık bir ahlakçılık" olduğunu da ileri sürmektedir. Gazete ayrıca romanın hikâyesinin ahlaka kesinlikle uygun olmadığını çünkü tüm "iyi ve kutsal değerlerle" alenen alay ettiğini söylemektedir. Bu görüşler doğrultusunda, eleştirmenlere göre hikâyenin başından sonuna kadar "insanın yaradılışında aşırı saflık ve aşırı özveriden dolayı acı çekmek" olduğu ve imalı yollarla bu inancın savunulduğu vurgulanırken, Dorian Gray'in ölüm sahnesinde de "yapmacık bir ahlakın" söz konusu olduğuna değinilmektedir.

Wilde'a saldırıya geçenlerden bir başkası ise *Scots Observer* olup öfke konusunda diğerlerinden daha azılı çıkmıştır Genellikle emperyalist şair W.E. Henley tarafından yazılmış şiirleri yayıma hazırlayan gazete, Wilde'ı romanından dolayı çok sert bir dille suçlarken bunun düpedüz "pisliğini çomaklamak" olduğu şeklinde yaptığı hakaretle de oldukça ileri gitmektedir. Gazeteye göre *Dorian Gray'in Portresi* "ustaca yazılmış, ilginç, kıvrak zekâ ürünü ve açıkçası harflerle oynama ustasının elinden çıktığı belli" bir roman olabilir ama temelinde "tıbbi ve hukuksal" anlamda rahatsızlık yatan bir hikâyeye sahiptir. Büyük olasılıkla bu görüşün sahibi Henley'in asistanı Charles Whibley'dir ve onun bu sıfatı hak ettiğini kanıtlamak için romanın konusunun" açıkça suç işlemeye teşvik ettiğine işaret etmektedir. Bu yüzden de aslında "Suç Araştırma Departmanı tarafından inceleme ya da Halka Açık Celse" şeklinde takip gerektiren büyük bir suçun hikâyesi olarak anılmaya çok daha uygun olduğunu ileri sürmektedir. Bu noktada Henley'in sahibi olduğu gazete, neden romanın konusunun sadece doktorlar ve avukatlar tarafından özel olarak tartışılması gerektiğini ima etmektedir? Gerçekten

Wilde'ın romanının hikâyesinin temelinde suça teşvik eden gizli bir rahatsızlık mı yatmaktadır? Sonuçta *Scots Observer* gazetesinin yaptığı çok cesurca bir suçlamadır. Gazete yazarın "beyin, sanat ve tarz" olarak hiçbir şekilde Wilde'ın eserini beğenmediğini açıkça beyan ederken, onun "yasaklanmış işler peşinde koşan soylularla, onlar tarafından yoldan çıkarılmış sapkın tele oğlanların hikâyesi" olduğunu söylemektedir.

Bu ağır hakaret ve saldırı Wilde kadar onun çok sayıdaki çağdaşı için de çok önem teşkil etmektedir. Nitekim onun kadar çağdaşlarının da benzer tarzda yazılmış romanlarından yola çıkarak toplumda oluşan ahlak çöküntüsünden, yasa dışılığa ve yasaklara gösterilen eğilim ve sapkınlıktan söz eden Henley'in gazetesi, 1889 yılının Eylül ayında basında çıkan bir skandalı işaret eder. O yılın yazında bir polis memuruna Londra'nın batı ucunda yer alan 19 Cleveland Caddesini teftiş emri verilmiştir. Bu teftişin nedeni telgraf memurluğu yapan genç bir delikanlının hırsızlık yaptığını ortaya çıkarmaktır, gencin işvereni onun sahip olduğu on sekiz şilini mutlaka çalmış olabileceğini iddia etmektedir, çünkü çocuğun çalıştığı işten bu kadar para kazanmış olması mümkün değildir. Polis tarafından yapılan soruşturma sırasında çocuğa bu kadar parayı nereden bulduğu sorulur ve ondan bunun kaynağını açıklaması istenir. Ve çok geçmeden basında Clevelend Caddesi Olayı olarak bilinen olayın gerçeği polis tarafından ortaya çıkarılır. Postanenin bazı üst sınıfa mensup müşterileri parayla tuttukları genç erkek memurlarla cinsel ilişkiye girmek için bölge postanesini randevu evi olarak kullanmaktadırlar. Aynı doğrultuda Kasım ayında *North London Press* gazetesi Lord Arthur Somerset'in sık sık bir erkek randevu evine gittiğini ima eder. Nitekim bir yıl sonra da soylu adam tutuklanıp bunu

kendi ağzıyla da itiraf ettikten sonra utancından ülkesini terk eder ve bir daha ana vatanına geri dönemez.

Bu arada iki telgraf memuru genç de işlerinden atılırlar ve daha da önemlisi ciddi olarak 1890 yılı ocak ayında homoseksüel olmalarından dolayı suçlu bulunarak dört ay hapis cezasına çarptırılırlar. Büyük olasılıkla *Scots Observer* gazetesinin bu olaydan özellikle söz etmesinin nedeni romanda Basil Hallward ile Dorian Gray arasında geçen bir konuşmadır. Basil Hallward, "Neden senin için genç erkeklerle olan arkadaşlık ölümcül derecede kaçınılmaz?" diye Dorian Gray'e sormaktadır. Ve ressam onun bu konuya eğiliminin gayet farkında olduğundan yola çıkarak imalı yolla konuşmasına devam eder. "Sir Henry Ashton bu yüzden adı kötüye çıktığı için İngiltere'yi terk etmek zorunda kalmıştı." Tam bu noktada Henley'in gazetesinde çalışanlar Wilde'ın Londra'nın homoseksüellerinin yaşadığı yeraltı dünyasıyla sıkı ilişkiler içinde olduğuna ilişkin bir takım söylentiler duymuş olmalarının çok mümkün olduğunu söylemeliyiz. Kaldı ki romanın ilk bölümlerinde Wilde'ın küstahça bir vurdumduymazlıkla Basil Hallward'ın eşcinselliğe karşı ilgi duyduğunu vurgulamasından zaten bunun açıkça anlaşılmakta olduğunu da ileri sürmektedirler. Bu doğrultuda ilerlemeye devam edecek olursak, 19 Cleveland Caddesindeki o evi Wilde'ın da sık sık ziyaret edip etmediğini bilmiyoruz. Ama *Scots Observer* gazetesinin Wilde'ın roman kahramanı Dorian Gray'in son zamanlarda hakkında söylentiler çıkan adı ahlaksıza çıkmış lordun sahip olduğu çevreden farklı bir çevresi olduğuna dair kesin sonuca vardığını biliyoruz.

Öte yandan basının bu saldırgan kesiminin Wilde'ı pek korkutamadığını da söylemeliyiz. Onu savunan kesimden bir gazeteci, *St James's Gazette* adlı gazeteye gön-

derdiği bir mektupla Wilde'ın romanını son derece güzel bir dille yazılmış, dokunaklı ve anlamlı bulduğunu söylemiştir. Ayrıca da onun, "nasıl bir çırpıda anlamakta zorluk çekilen karmaşık bir eser olarak adlandırılabildiğini ve bir sanat eserinin neden sadece ahlaki bakış açısından ele alınıp böylesine yerden yere vurulabildiğini anlayamadığını" ifade etmiştir. Bunun üzerine hemen her konuda farklı görüşe sahip kişilerin fikirlerini yayımlamakla ünlü gazete, romanı ve üslubu ile ilgili olarak en ufak pişmanlık dahi duymayan Wilde hakkında iğneleyici bir ironiyle "BAY OSCAR WILDE'IN KÖTÜ HUYU" şeklinde bir başlık atarak bir anlamda onu savunmuştur. Gazete bu başlık altında açtığı sütunda Wilde'ın sanılanın aksine engin bir edebi bilgiye sahip olduğundan söz etmiştir. Ayrıca da söylendiği gibi onun esin kaynağının sadece *Sezarların Yaşamı* (*Lives of the Caesars*) adlı eserle sınırlı olmadığını, Oxford'u Bitirme Sınavı'nda özellikle eski ve modern felsefe ile ilgili seçtiği tezle sivrilen Wilde'ın üstün başarıyla üniversiteden mezun olduğunu belirtmiştir. Dahası onun sanatını böyle kötü şekilde eleştirenleri ima ederek, "onun hayal dünyasını harekete geçiren kötü insanlardır" şeklinde karşı suçlamada bulunur. Ancak onun bu açıklamaları içinde belki de en dikkate değer olanı *Dorian Gray'in Portresi*'nde aslında bir ahlak temasının var olduğudur. Bir sanat eserinin dini telkin ve vaaz özelliği taşıması, kesinlikle aklı başında olması gerektiğinde ısrar eden Jeyes'in sanatla ilgili bu sabit görüşüne yanıt vermekte sabırsızlanan gazete, gerçekten de Wilde'ın romanında, "Aşırı özveri de dahil olmak üzere tüm aşırılıklar cezalandırılır" şeklindeki cümleyle ahlak konusunun işlendiğini söylemiştir. Bunu kanıtlamak için de romandaki üç ana karakter hakkındaki gözlemlerini şöyle sıralamıştır: Ressam

Basil Hallward aslında çoğu ressam gibi fiziksel güzelliğe tapınan bir karakterdir. Ve bir sanat eserini yaratan elin onun ruhundan kaynaklandığına, kötü ruh ve kötü ahlakın bir canavar yaratmaktan hoşlandığına, bu yüzden de saçma bir kibre kapıldığına, iyi ruh ve iyi ahlakın ise güzelliklere düşkün olacağına inanmaktadır. Dorian Gray sadece zevk ve haz almaya dayalı yaşamından dolayı duyduğu acı yüzünden vicdanını öldürmeye çalışırken, Lord Henry Wotton ise sadece hayata seyirci kalmayı, içine girip çok daha derin yaralar almaktansa, mücadele etmeyi reddederek dışarıda kalmayı yeğlemektedir. Evet, *Dorian Gray'in Portresi*'nde işte böyle epey karmaşık bir ahlak sunumu söz konusudur ve çoğunluğun anlayışına göre ancak şehvet düşkünlüğünün yer almadığı bir hikâye ahlaklı sınıfına girmektedir, ama acaba sizce ahlakın hangi şekilde sunumu sağlıklı diye söz edilen beyinlerde gizlenmiş şeyleri açığa çıkartabilir? Ve acaba buradaki tek hata bu karmaşık sunumun bu derece sanatsal bir ustalıkla anlatılmış olması olabilir mi? Korkarım öyle ve kitaptaki tek hata bu.

Bu açıdan bakıldığında Wilde'ın romanıyla ilgili yapılan tüm bu şiddetli sürtüşmelerin nedeni kısaca bir *Hıristiyan Lider* ile ona muhalif üç eleştirmenin birlikte bir bütün içinde derin bir perspektif oluşturması bu yüzden de konusunun karmaşık bir hale dönüşmesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca onun bu değişik üslubunun sadece bir edebi eserin ya ahlaki ya da ahlak dışı olabileceğini kabul edebilen, onun hakkında karar verirken bunun dışındaki her türlü detayı kafasından defeden okur kitlesini tahrik ettiği ve bu yüzden de *Dorian Gray'in Portresi* hakkında kötü bir görüntü çizilmesine neden oldukları bir gerçektir. Onun üslubu aynı zamanda Basil Hallward, Dorian Gray ve Lord Henry'nin karakteriyle

ilgili yarım kalmış yargılarımız üzerinde her biri hakkında daha geniş düşünmeye de cesaretlendirmektedir, çünkü onların hiçbirinde zaaf ve düşkünlükleriyle kısıtlandıkları gerçekler arasında çarpıcı boyutta bir denge söz konusu değildir.

Wilde üslubunu acımasızca eleştiren eleştirmenlerin onun hakkında saplantıya sahip olduklarına inanmaktadır, ona göre sadece ahlak üzerine sorgulama yapmayı takıntı haline getiren bu düşmanlar böylece onun *Dorian Gray'in Portresi'nde* asıl başarmak istediği sanat kalitesinden tamamen uzaklaşıp ciddi anlamda hikâyenin özüne zarar vermektedirler ve bu onun için sorgulanamaz bir gerçektir. Ve sonunda harekete geçerek *Daily Chronicle* gazetesine cevap verir ve gazetenin eleştirmenlerinin onun romanını çok yanlış yorumladıklarını belirtir:

> İlkin sonsuza dek genç kalma hayali kuran genç bir erkeğin ruhunu şeytana satmasıyla ilgili bir hikâye yazmayı tasarladığımda aslında bu edebiyat tarihinin en eski fikriydi ama ona yepyeni bir şekil verebilirdim. O yüzden birden olaya estetik açıdan bakma isteği duydum, ama bu durumda işin ahlaki boyutunu ikinci planda tutmak zor olacaktı ve şu an bunu başarabildiğimden tam olarak emin olamadığımı hissediyorum.

Sonuçta basmayı planladığı romanın tek bir ciltten oluşan versiyonu üzerinde çalışmaya devam eder, böylece herhangi bir eksiklik ya da yetersizlik söz konusu ise sorunu rahatça çözebilecektir. Ama o sırada *Scots Observer* gazetesinden gelen ve hoşnutsuzluk belirten tepkilerle birlikte açılan yaylım ateşi, Wilde'ın sanatsal anlamda hedeflediği amacı gerçekleştirmesine büyük ölçüde sekte vurur. Hal böyle olunca aynı şekilde nabza göre şerbet veren kibar bir üslupla hem kendisine hem de romanının

içeriğine "tıbbi ve hukuksal açıdan incelenmesi gerekli bir hastalık" olarak bakarak hakaret boyutunda sözler söyleyen gazeteye hak ettiği cevabı verir. Bu doğrultuda öncelikle akıllıca bir üslupla "bir sanatçı hakkında kafa karıştırmaya çalışmanın affedilemez bir suç olduğunu" belirterek Henley'in gazetesini açıkça suç işlemekle itham eder. Ardından onun sanata olan bakış açısına dair bir açıklama yapar. "En iyi sanatçılar, ahlakı sanatın dışında tutan ve erdemleriyle kötü alışkanlıkları arasında ayrım yapabilme yeteneğine sahip olanlardır." Gazetenin editörüne yazdığı mektupta "Bir sanatçı sanatını ahlak duygusu altında icra edemez, bayım" diye açıklama yapar. Ve peşi sıra "İşte bu yüzden Dorian Gray ahlaki bakımdan kokuşmuşluklarla çevrelenmiş bir karakterdir, bu yüzden özel olarak seçilmiştir" diye devam eder. Ama yine de "içinde yaşadığı tüm bu belirsizlik ve kararsızlıklar ortamına rağmen arayışlarına devam etmektedir. Neden? Çünkü okurun bu belirsizlik ve kararsızlık ortamı içinde Dorian Gray'in günahları olabileceğini düşünmesi ve bunları oluşturmak konusunda aktif rol oynaması gerekmektedir." Wilde ustaca oluşturduğu bu kararsızlık ve belirsizlik ortamını daha da yoğunlaştırmak için tam bu noktada, "Her erkek Dorian Gray'de kendi günahlarını aramalıdır" diye bir başka çarpıcı açıklama daha yapar. "Bu da Dorian Gray'in kimsenin bilmediği günahları olduğuna işaret etmektedir. 'Ve bunları sürekli olarak beraberinde taşımaktadır." Bu tip yorumlar biraz yanıltıcı olsa da sonuçta Dorian Gray'in adam öldürmeye meyilli bir katil, bir uyuşturucu bağımlısı ve bir yalancı olduğunu öğreniyoruz. Ve işte onun günahlarla dolu hayatı yüzünden de romanın hikâyesi hemen görülemeyen, kolayca içinden çıkılamayan, anlaşılması güç bir konuma taşınmaktadır. Bütün bunları açıklamasının ar-

dından Wilde son sözü söyleyerek ona göre *Dorian Gray'in Portresi*'nin iddia edildiği gibi toplumun içinde gizlenmiş olan ahlaksızlık ve günahkârlığı değil, hayallerinde hep var olan ahlaksızlığı ısrarla inkâr eden iki yüzlü eleştirmenlerin gizli dünyasını açığa çıkarttığını belirtmiştir.

Hiç kuşkusuz Wilde hakarete hakaretle karşılık verdiği bu son cümleyle bu kavgada son sözü söylemiş olmaktan dolayı epey mutluydu. Ama 1890 yılı yazındaki gelişmeler bunun böyle olmadığını gösterdi. Çok geçmeden modern edebiyattaki ahlak eksikliği yüzünden şiddetli bir kavgaya tutuştuğu *Scots Observer* onunla birlikte özellikle natüralist akımın öncü romancısı Emile Zola'nın eserlerinin toplatıldığı haberini yayımladı. Bu haber basında patlak verdiğinde, çok büyük bir öfkeye neden oldu, okurlar Wilde'ın romanlarını bulamıyorlardı. *Scots Observer* sütununda ülkenin en büyük kitap satıcısı W.H. Smith'in bu konuda yaptığı açıklamayı kirli ve iftiracı bir dille yayımlayarak Ward, Lock & Co. adlı yayınevinin 1890 yılı Temmuz ayından itibaren *Lippincott*'un yayınlarını geri çektiğini duyurdu, nedeni ise *Dorian Gray'in Portresi*'nin son derece açık saçık ve ahlaksızca yazılmış bir roman olmasıydı.

Ancak Wilde onu yıpratmak için her ne yaparlarsa yapsınlar yenilmez olduğunu biliyordu. Düşmanları onu rezil etmeye çalışadursunlar, o romanının genişletilmiş yeni şekliyle basılması için hiç vakit kaybetmeden Ward, Lock & Co. yayınevini ziyaret etti. Ve çok büyük olasılıkla düşmanları onun böğründe delik açmadan önce, Wilde romanının tek baskı olarak yayımlanması için yayınevinin editörü George Lock ile bir sözleşme imzalamış olduğunu tahmin ediyoruz. Ayrıca 7 Temmuz 1890 tarihli bir yazıda Lock'un Wilde'ı hikâyenin sonunu daha ahlaki bir şekilde bitirmesi yönünde temada değişiklik yapmaya

cesaretlendirdiğini biliyoruz. Hatta Lock'un daha da ileri gidip ona değişik bir son önerisinde bulunduğu da edinmiş olduğumuz bilgiler dahilindedir. Bu "sonsuza dek resmindeki genç haliyle kalmaya ve her daim genç bir yüzle yaşayamaya kendisini adamış olan Dorian Gray'in ya son günlerinde intihar etmesi ya da pişman olup tövbe ederek daha iyi bir karakter olmaya karar vermesi", şeklinde bir sondur.

Sonuçta Wilde hikâyenin sonu ile ilgili olarak Lock'un bu önerilerini dikkate almamıştır, ama başka pek çok değişiklik yapmıştır. En önemli değişiklikler Wilde'ın *Lippincott*'un ilk yayımladığı versiyonundaki paragrafların içine ilaveler yaptığı sonradan eklenen altı bölümde mevcuttur. Bu değişikliklerden ilki III'üncü bölümde yer almaktadır ve Lord Henry'nin Dorian Gray'in ebeveynleriyle ilgili olarak kendi amcasından edindiği bilgilerdir. İkinci değişiklik, Sibyl Vane'in annesi ile birlikte erkek kardeşi James'le ilgili detayların yer aldığı V'inci bölümdedir. Bir diğeri ise Dorian Gray'in asıl ait olduğu alt sınıfla üst sınıf arasındaki tezatların büyük bir özenle işlendiği XVI, XVII ve XVIII'inci bölümlerdeki değişikliklerle XIX ve XX'inci bölümlerdeki birkaç ufak değişikliktir. Sonuçta tüm bu genişletilme üzerine yapılan değişikliklerle romana yaklaşık 28.000 kelime daha eklenmiştir. Ayrıca Wilde eski versiyonu oluşturan on üç bölümde de bir takım değişiklikler yapmış, bazı sözcükler ve deyimlerin yerini değiştirip kendisine özgü üslubuyla yazmış olduğu cümleleri daha etkili hale getirmiş, bir anlamda onlara cila çekmiştir. Örneğin yeni versiyonun II'inci bölümünde yazar leylak çiçeklerinden "yıldız şeklinde" diye söz etmektedir oysaki *Lippincott*'un yayımladığı ilk versiyonda "yarı dökülmüş mor salkımlı leylaklar" şeklinde yazmıştır. Yine aynı sayfada Basil Hallward

stüdyosuna aldığı arkadaşlarına ona modellik yapan kişiye karşı "aşırıya kaçan hisler beslediğine ilişkin sinyaller" vermektedir. 1890 versiyonunda bu "sinyaller", "çılgınca arzular" olarak adlandırılmaktadır. Bu arada Wilde'ın kopyalama editörü Coulson Kernahan'ın da söz konusu yeniden yapılandırmada sorumluluk alarak çok sayıda değişiklik yaptığını söylemeliyiz. Bu doğrultuda editör gelenekçi İngilizlerin bakış açısına uygun olarak sadece metni İngiliz İngilizcesine uyarlamakla kalmayıp aynı zamanda pek çok paragrafı da tamamen çıkarmıştır. Buna ilaveten Wilde'ın isteğine göre biraz fazla kullandığı gelecek zamanı betimleyen yardımcı fiiller üzerinde düzeltme ve düzenlemeler yapmıştır. Bu noktada Kernahan'ın Wilde'dan izin alarak yapmak istediği en önemli yeniden yapılandırma, Lord Henry'nin günaha teşvik etmek için ruh okşayan yumuşaklıkta söylediği vecize niteliği taşıyan sözlerinde yapacağı değişiklikler olmuştur ve bunları yapmanın onun için çok eğlenceli olacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda editör Wilde'tan 'hastalık boyutundaki zevk düşkünlüğü yüzünden her daim özür dilemeye hazır olan' aristokratın sürekli boyun eğen sözlerinin bir kısmını da çıkarmasını istemiştir. Ancak Wilde, her ne kadar Lord Henry'nin 'şeytani bir öğretiye' hizmet ettiğini kabul etmiş olsa da, yine de onu bir şekilde korumak istiyordu, çünkü bu konuda Luther'in korkusuz güçten yana olan (*Pecca Fortier*) felsefesini benimsemiş olan söz konusu karakterlerin dudaklarından dökülen cesur sözcükler hikâyesine çarpıcılık kazandırıyordu.

Wilde bu noktadan hareketle Basil Hallward'ın, Dorian Gray'e duyduğu aşırı isteğin sergilendiği pek çok yerde de değişiklik yapmıştır. Örneğin 1890 baskısında birinci bölümde ressamın Lord Henry'ye, portresindeki kişiden söz ederek "o bir aşk ilişkisinde insanın aklı-

na gelebilecek tüm aykırı ve sıra dışı duyguları uyandıran biri" şeklinde bir açıklama yapması, ona karşı hissettiklerini bariz olarak ortaya koymaktadır. 1891 yılındaki versiyonunda ise Basil Hallward bunun yerine büyük bir nezaketle "bu fevkalade merak uyandıran tapılası güzellikteki sanat eserinin yüzünde pek çok anlam içeren bir ifade var" demektedir. Böylece Wilde ressamın olağanüstü güzel ve baştan çıkarıcı bulduğu modeline karşı beslediği aşkı daha nazik bir dille ifade ederek değiştirmiştir. Bunu takiben başka bir benzer değişiklik daha yapmıştır. 1890 versiyonunda Basil Hallward'ın Dorian Gray'e karşı hissettiklerini ifade ettiği aşağıdaki cümleyi değiştirmiştir. "Dürüstçe söylemeliyim ki, o bana çok baştan çıkarıcı geliyor, onunla birlikte kulüpten çıkıp eve kol kola yürüyoruz ya da stüdyoda oturup sohbet ediyor, binlerce şey konuşuyoruz" demektedir. Ama 1891 versiyonunda kulüpten birlikte çıkıp kol kola eve yürüme cümlesi çıkarılmıştır. Ve romanın yeni versiyonunda bu türden daha pek çok çarpıcı değişiklik de mevcuttur.

Sonuç olarak üzerinde pek çok değişiklik yapılmış olan yeni romanını duyurmak isteyen Wilde, onu Önsöz - Dorian Gray'e Bir Bakış (A Preface to Dorian Gray) adı altında *Fortnightly Review* adlı on beş günde bir çıkan ve editörlüğünü liberal görüşe sahip arkadaşı Frank Harris'in yaptığı gazetede yayınlamıştır. İlkin 1891 yılı şubat ayında yayımlanan bu yeni versiyonda sadece yirmi üç vecize özelliği taşıyan söz yer almaktadır ama çoğu sanki Lord Henry tarafından söylenmiş izlenimi vermektedir ve kısa adıyla "Önsöz" (The Preface) toplam yirmi bölüm olarak tanıtılmıştır. Pek çok açıdan şiir özelliği taşıyan bu kısa özdeyişler onun sanat ve ahlak konusunda sarf ettiği tartışma yaratan ve *Scots Observer* gazetesinin bir

önceki yaz yayımladığı sözlerinin yeniden oluşturulmuş şeklidir. Onların bazıları Wilde'ın Henley'e yazdığı mektuplarda da yer almaktadır: *Bir sanatçı, sanatını icra ederken ahlak duygusu taşımaz. Bir sanatçının içindeki ahlak duygusu ancak onun geri dönüşü ve özrü mümkün olmayan ve de yalnızca kendisine özgü olan tarzında ısrar etmesi şeklinde açıklanabilir. Erdemler ve kötü alışkanlıklar bir sanatçının sanatını icra edebilmesi için gerekli malzemelerdir.* Pek çok açıdan kısa adıyla "Önsöz" (The Preface) bir bildiri özelliği taşımaktaydı ve okuru ahlak konusunda yargılama yapmaktan saptırarak asıl önemli konu olan sanatın estetik açıdan güzelliğini inceleme ve takdir etmeye yönlendirmekteydi: "Bir kitap ahlaklı ya da ahlaksız olarak sınıflandırılamaz. Kitaplar ancak iyi yazılmış ya da kötü yazılmış şeklinde eleştirilebilir. Hepsi bu." Wilde'ın yaptığı bu değişiklikler ve sözleri basında yer aldığında, onun edebiyat yeteneğinin adeta hedefi vuran bir kurşun gibi sadece ona özel olduğundan hiç kuşku yoktu. Bu arada yaptığı yazılı açıklamalarından dolayı bu kez de yeni romanıyla ilgili olarak yeniden kendisine ateş açılacağını bildiği için bir başka açıklamayla bunu duyurmayı da ihmal etmedi: "Bu sefil gazetecilerin daha önce yaptıkları gibi bana tekrar umursamazca ve ahlaksızca saldırıya geçip geçmeyeceklerini merak ediyorum." Peşi sıra "ama benim 'Önsöz'ümün, onlara bu iğrenç ve aşağılık tarzlarını onarmayı öğreteceğine inanıyorum" diye ekledi.

1891 versiyonunda yapılan tüm bu değişiklikler, genişletme ve yeniden yapılandırmalar, Wilde'ın romanını 1890 yılı basımı eski versiyonundan oldukça farklı hale taşımıştır. Aynı şekilde ciltlenme ve yayımlanma şeklini de farklı kılmıştır. Ward, Lock & Co. yenilikçi tarza sahip bir yayınevi olarak bilinmemesine rağmen, bu kitap için

ilk kez alışılmışın dışına çıkarak ünlü kapak tasarım sanatçı Charles Ricketts'in yaratıcılığına başvurmuştur. Böylece kitabın ilk baskısının estetik açıdan çok farklı bir görünümde olmasına, özellikle de kapak sayfasına büyük özen göstermiştir. Ricketts kitabın kapak sayfası için eşsiz bir tasarım yapmış, romanın adının daktilo ile değil kelebeklere benzeyen motiflerle birlikte el yazısı olarak yazılmasına karar vermiştir. Ayrıca da bunun bir kopya çalışma değil tamamen özgün bir sanat eseri olduğunu belirtmek için özellikle önem verdiği bu güzel eserin kapak sayfasını iki yapraklı motiflerle süslemiştir. Bu görevin Ricketts'e verilmesinin nedeni hiç kuşkusuz onun yenilikçi bir kitap tasarımcısı olmasından kaynaklanmaktaydı çünkü Wilde ve çalıştığı yayın evi romanın başarılı bir sanatçının çalışması olduğunu bu şekilde vurgulayarak halkı etkilemek istemekteydi. Dahası Ward, Lock & Co. kitabın ilk baskısını farklı pazarlara iki ayrı biçimde sunarak satışına da destek vermişti. Bu doğrultuda bin adet kopyayı sekiz yaprak forma olarak basıp altı şilinden satışa sunmuş, iki ay sonra da imzalı baskı 250 adet kopyayı dört yaprak forma olarak diğerinden daha büyük boy ve el yapımı kâğıda basmış, fiyatını da yirmi bir şilin olarak belirlemişti. Büyük boy baskı koleksiyoncular içindi.

Ancak kitap ne yazık ki çok az sayıda eleştirmen tarafından dikkate alınmış ve hemen hepsi 1891 yılı versiyonu için olumsuz görüşte bulunmuştu. Haftalık bir dergi olan *Athenaeum*'un yetkilileri *Dorian Gray'in Portresi*'ni kesinlikle "erkekçe olmayan, kadınımsı, iğrenç, ahlaksız, uygunsuz ve can sıkıcı" bulduğunu söylemişti. Romanın hikâyesini "harika ve ustaca yazılmış" bulan *Theatre* dergisi bile sonuç olarak romanda insani ilişkilerle ilgili eksiklik olduğunu belirtmişti. Ayrıca kitabın satışları da çok

zayıftı. Büyük boy baskı koleksiyoncular tarafından bir çırpıda bitirilmesine rağmen sekiz yaprak forma baskının çoğu alıcı bulamamıştı. Bu durumda ilk gelişmelere göre revize edilmiş ikinci versiyon fiyasko olarak adlandırılacak gibi görünüyordu. Ama o yılın sonuna doğru duyulan önemli bir eleştirel ses tüm dikkatleri Wilde'ın yenilenmiş olan kitabının farklı olduğu yönüne doğru çekti. Bu önemli eleştirel ses Oxford'ta öğretim görevlisi olarak görev yapan Walter Peter idi ve adı aynı zamanda kötüye çıkmış olmakla birlikte 1873 yılında yayımlanmış olan ilk çalışması *Rönesans Tarihindeki Çalışmalar* (*Studies in the History of the Renaissance*) adlı eseriyle büyük şöhret kazanmış biriydi. Bu noktada Pater'in 1873 yılında ona şöhret kazandıran eserini tekrar gözden geçirmeden önce onun görüşlerinin ve söz konusu eserin Wilde'ın romanı üzerinde oldukça etkili olduğunu da söylemeliyiz. Pater'in 1877 yılından itibaren bilinen ve içinde Leonardo da Vinci, Sandro Botticelli ve Michalengelo gibi Rönesans döneminin ünlü sanatçılarıyla ile ilgili harikulade yazılmış denemelerinin olduğu *Rönesans* (*The Renaissance*) adlı eseri Pater'e şöhretin yanı sıra ilk zamanlar onun sanata bakış açısıyla ilgili ağır eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda kitabına kısaca görüşlerinin yer aldığı bir bölüm olarak eklediği "Sonuç" (Conclusion) adlı kısımda onun haz duymaya dair duyguların yoğunlaşmasına yönelik bir deneyimin peşinde koştuğunu ileri süren kavgacı inanca sahip sorunlu okurlarına gönderme yapmaktadır: "Deneyim yaşanmışlıkların sonunda elde edilen bir meyve değildir, deneyimin kendisidir. Bize verilen sadece nabız sayımız kadar bir süre içerisinde pek çok çarpıcı ve göz alıcı rengin hâkim olduğu bu ahenkli hayatı yaşamaktır. Önemli olan ona en ince ve hassas duygularla bakabilmemiz ve ondaki tüm renkleri nasıl

görebildiğimizdir?" Bu görüşlerini daha da genişleten Pater kısaca "duygularımızı canlandıracak her şeyden zevk almaya bakıp anı yaşamalıyız" dediği için haz düşkünü biri olarak ünlenmiştir. Ve 1877 yılında hazcılık ile suçlanınca çok rahatsızlık duymuş, bunun üzerine "Sonuç" (Conclusion) kısmını kitabının ikinci baskısından çıkarmıştır. Bu arada 1885 yılında yayımlanan ve ikinci yüzyılda Roma'da yaşayan genç bir adamın yaşadıklarının anlatıldığı tarihi romanı *Zevk Düşkünü Marius* (*Marius the Epicurean*), kahramanının aşırıya kaçan duygularıyla ilgili olarak yaşadığı deneyimleri kontrol ve disiplin altında tutması gerektiği şeklinde ağır eleştirilere maruz kalınca Pater yine çok acılar çekmiştir.

Pater'in tüm çalışmalarında özellikle de "Sonuç" (Conclusion) adlı bölümde kaçamadığı bu tür deyim ve ifadelere *Dorian Gray'in Portresi* boyunca rastlandığı bariz şekilde fark edilmektedir. Nitekim Lord Henry'nin cümlelerinde sık sık bu görüşlerin yankıları hissedilmektedir. Örneğin II'inci bölümde şık ve zarif Lord "eğer bir adam hayatını dolu dolu ve tam gerektiği gibi yaşarsa, tüm duygularına birer şekil verebilirse, düşüncelerini rahatça ifade edebilirse, hayalini kurduğu her şeyi gerçekleştirirse bu taze zevk alma dürtüsüyle dünya bize çok farklı görünecek, ortaçağın hastalıklı zihniyetini unutturup düşünsel anlamda hep ülkümüz olan Helen medeniyetinin zevklerle dolu dünyasına geri götürecektir", şeklindeki sözleriyle Dorian Gray'i etkilemektedir. Pater'in *Renaissance* adlı eserinde iki ayrı bölümde bu ifadelerin çok benzerlerine rastlanmaktadır. Aslında Lord Henry'nin sözleri Pater'in *Eski Döneme Ait İki Fransız Hikâyesi* (*Two Early French Stories*) adlı denemesinde yer verdiği sözlerdir. Ve bunlar bir açıdan halkı "Hıristiyanlık ülküsünün sınırlarının ötesine" taşıyan, hatta bazen onları aşırı şe-

kilde tahrik edip farkında olmadan putperestliğe ya da garip bir şekilde rakip bir dine yöneltmeye zorlayan "Ortaçağ Zihniyetinin" hâkim olduğu Çok Tanrıcılıktan (Paganizm) nasıl kurtaracağına ilişkin söylenmiş ifadeleri çağrıştırmaktadır. Diğer açıdan ise, Pater'in birlikte çalıştığı on sekizinci yüzyıl Alman sanat tarihçisi Johann Joachim Winckelmann'ın aristokratların görüşlerini destekleyen fikirlerine de rastlanmaktadır. Bu doğrultuda "Helenizm ile entelektüellik kesinlikle benzerlik taşımamaktadır" çünkü "yapısında adeta incelikle birlikte dokunmuş hemen göze çarpan bir zarafet mevcuttur" diyen Wickelmann'ın bu sözleri onun "genç erkeklerle yaşadığı romantik ve ateşli ilişkileri" gibi koyu bir aristokrat yanlısı olduğunu kanıtlamaktadır. Sonuçta Lord Henry'nin sözleri harfi harfine *The Renaissance* adlı eserden alınmış olmasa da, Wilde'ın çalışmasını övgüye layık bir eser olarak alkışlanacak boyuta taşıdığı ve emsallerinin arasında sivrilttiği bir gerçektir. Ancak büyük ölçüde Pater'in eserinden alıntı oldukları izlenimi veren söz konusu bu cümlelerin muhtemelen sert tartışmalara yol açacağı da ortadadır. Çünkü bunların içeriğinde tıpkı bünyesinde gerçek aşkı barındırdığı söylenen eski Yunan sanatının homoseksüellik duygularını açığa çıkardığının iddia edilmesi gibi bedensel zevklere düşkünlüğü her şeyden üstün tutan çok tanrıcılığı, sofuluk ve çilekeşliğin ön planda olduğu Hıristiyan dininden üstün tutmak şeklinde bir felsefe vardı.

Wilde 1874 yılında Dublin'deki Trinity College'i bitirip üniversiteye girdiğinde Pater'in *The Renaissance* adlı eserini okumuş ve Oxford'taki son yılında da onunla bizzat tanışma şansı bulmuştu. Daha sonra da Pater'in 1887 ve 1890 yıllarında yayımlanan *Imaginary Portraits* (*Hayali Portreler*) ve *Appreciations* (*Değerlendirmeler*)

adlı eserleri üzerinde Wilde'ın görüşlerini almak isteyen Pater ile birlikte çalışma fırsatı yakalamış, böylece iki adamın arasında bir dostluk oluşmuştu. Bu yüzden Wilde'ın romanında Pater'in kariyerini çok yakından izlediğine ilişkin çok sayıda işaret mevcuttur. Bunun en bariz örneğini Lord Henry karakterinde görmekteyiz. Wilde'ın bu karakteri, altıncı yüzyılda yaşamış ve Hz. İsa'nın bir Tanrı olduğunu kabul etmeyen, aynı zamanda Pater'in bazı felsefi görüşlerine de karşı çıkarn ve ona 1889 yılında *Fortnightly Review* dergisinde bir deneme yazısıyla kafa tutan ünlü İtalyan keşişi ve filozof Giordano Bruno'nun görüşlerinden esinlenerek yarattığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde Lord Henry, romanda Pater'in her türlü zevke açık olmaya gereksinim duymakla ilgili olarak sarf ettiği belki de "Conclusion" adlı bölümün en ünlü cümlesi olan "her daim kıymetli bir taşın parlak ateşiyle yanmak" şeklindeki gerilim yaratan cümleyi yinelemektedir. Bu noktada onun fikirlerine olan inancını kesin olarak kanıtlayan Lordun aynen onun ağzından konuşarak adeta avukatlığını yaptığını söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim Lord Henry'nin defalarca tekrarladığı ve Wilde'ın onun üzerine uydurup şekillendirdiği bu tip daha pek çok rastlantı söz konusudur. Giordano Bruno'nun felsefesini benimseyen ve güzelliği her şeyden üstün tutan kibirli Lordun tezi şudur: "Deneyimler ahlaki değer taşıyan yaşanmışlıklar değildir. Sadece insanoğlunun yaptığı yanlışlara verdiği bir isimdir." Wild bu cümleye 1880 yılından itibaren sahnelenen ve kendisinin hazır cevap sevimli Prens Paul'u oynadığı *Vera* (*Gerçek*) ya da *Nihilists* (*Hiççiler*) adlı oyunlarda yer vermekte ve sıkça tekrarlamaktadır. Ayrıca Wilde'ın en beğendiği ve tekrar tekrar kullanmayı alışkanlık haline getirdiği kısa manzumeler şeklindeki bu tip cümleleri gerektiğinde

kullanmak üzere not defterinde listelediği de bilinmektedir. Hal böyle olunca *Dorian Gray'in Portresi*'nde sadece *Vera*'dan alınma cümleler olmadığı sonucunu çıkartmakla birlikte, onun daha sonra bu kez romanındaki bazı cümleleri 1892 yılı şubat ayında büyük bir başarıyla sahneye koyduğu ilk sosyete komedisi *Lady Windermere's Fan* (*Leydi Windermere'nin Yelpazesi*) adlı oyunda da kullandığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak bu zarif, ince zekâ ürünü, adeta bir paradoks gibi sık sık kullanılan ve Wilde'ın markası haline gelmiş olan nükteli cümleleri geniş ölçüde biriktirip Lord Henry gibi şık ve zarif karakterler için kullandığı bilinmektedir.

Bu noktada Wild'in bu tür vecize şeklinde cümlelerle bezeli *Dorian Gray'in Portresi* adlı eserini yoğun bir dikkatle tekrar gözden geçiren Pater'ın onlar için "gayet yerinde ifadeler" dediğini de söylemeliyiz. Aynı zamanda romandaki hitabet ve güzel söz söyleme yönündeki zarafetin de hayran olunacak boyutta olduğunu ve adeta basmakalıp tarza meydan okuyan bir dürtüye neden olduğunu vurgulayan Pater, onun doğru ya da yanlış *burjuva* ya da "orta sınıf" diye adlandırdığı söz konusu topluluğu romanında çok doğru şekilde ifade ettiğini söylemiştir. Ve işte bu nedenden dolayı Wilde son derece sıkıcı ve kasvetli bulduğu "sanatta realizm" temasından hoşlanmamaktadır. Ama Pater'e göre Wilde romanında "zevk sahibi ve hoş Epikürcü teori" ile cahillik ve zevksizliğin temsilcisi orta sınıfın Filistinizm'ini tesadüfen karşılaştırmamıştır ve bu sanıldığı gibi sıradan, alelade bir çalışma değildir. Bu arada Epikürcü düşünce çok eski bir felsefi düşüncedir. Ayrıca "gerçek hayat ve çıkarcı bakış açıları" James Vane'nin kız kardeşinin onurunu koruma yı istemesi şeklinde acıma ve merhamet gibi insanda dokunaklı duygular uyandırmasından yola çıkan Pater'in

görüşüne göre çok güçlü temaların sergilendiği Wilde'ın romanı sanki doğaüstü bir hikâye gibidir. Bu noktada Wilde'ın gerçek ve doğaüstü yaşamı ustalıkla bütünleştirdiği ve "sanat yeteneğini fevkalade yönettiği de bir gerçektir. Hikâyeden çıkarılacak derse gelince, o da aynı şekilde hayranlık uyandıracak parlaklıkta olup bir o kadar da nettir. Bu açıdan baktığımızda romanın baş kahramanı Dorian Gray'in "Epikürizm konusunda son derece başarısız bir deneyimi vardır" çünkü mesleği gereği "çok sade bir ahlaka sahip olmalıdır. Kötü alışkanlıklar edinmek ve suç işlemenin insanı kabalaştırıp çirkinleştirdiğine inanmaktadır. Ama Pater kendi sesini Wilde'ın sesiyle kaynaştırarak diğer karaktere baktığında onun hakkında bu kadar net konuşamamakta ve bir yerde kuşkuya düşmektedir. Wilde'ın hicivsel bir karakter olarak tasarladığı Lord Henry'nin davranışları ona tamamen öyle biri izlenimini vermemektedir. Nitekim Pater genç lordun "gerçek anlamda epikürist yaşam öğretisine meyilli biri gibi görünmediğini yazmıştır."

Pater'in bu konudaki kuşkusunun nedeni Lord Henry'nin yergi unsuru bir obje olması durumunda Wilde'ın bu züppeye yaklaşımıyla ilgili kafasında çok sayıda soru oluşmasıdır. Bu durumda Wilde gerçekten bu karakterle alay mı ediyordur? Eğer durum öyleyse, bu komikliği sergilemekteki amacı nedir? Acaba Lord Henry'nin ahlakı hor görmeye odaklı boş görüşüyle ilgili derin düşüncelerinin kaynağı tahmin ettiğimiz gibi Pater ve Wilde'ın kendi düşünceleri olabilir miydi? Aynı açıdan baktığımızda Pater'in 'çok sade bir ahlak' sergilendiğini vurguladığı Dorian Gray'in hikâyesinde bazı yerlerin Wilde'ın "The Preface" (Önsöz) adlı denemesinde yazdığı "bir kitap ahlaklı ya da ahlaksız olarak adlandırılamaz" şeklindeki tezine aykırı düştüğüne inandığı şeklinde bir so-

nuca varıyoruz. Bu noktadan hareketle okurun çok sayıda bu türden çelişkili sözlerden dolayı her ne kadar zorlansa da hikâyenin ününden dolayı zorunlu olarak onları kabul etmeye ya da verdiği ahlak mesajını anlamak için kafasında beliren zıt düşüncelere direnç göstermeye çalıştığını söylemeliyiz. Bu yüzden de doğal olarak *Dorian Gray'in Portresi*'nin içeriğindeki vecizeyi çağrıştıran cümlelerin bazen cazibesine kapılıp bazen nefret etmekte, bazen beğenip bazen ümitsizliğe kapılmaktadırlar. Yazar ise onların bu şekilde çelişkili tepkiler vermelerinin realizmin gerçeği olduğunu söylemekte ve bunun bir ima sanatı olduğunu belirterek bu şekilde ele alınmasını önermektedir.

Ancak kitabı gerektiği şekilde eleştiren diğer okurlar görüşlerini açıkça ortaya koymadan önce gerçekten de uzun yıllar boyunca okurun kitapla ilgili bu şekilde düşünmeye zorlanmış olduğu ve bu durumun düzeltilmesinin yıllarca sürdüğü doğrudur. Ward, Lock & Co. yayın evi ilk baskının başarısızlığını resmen açıkladıktan sonra Wild o andan itibaren çalışmalarını Londra tiyatrosu üzerine yöneltmiş, kısa süre içinde de oyun yazarlığı konusunda lider konuma gelmiştir. Ancak kariyerinin geri kalanını bu şekilde devam ettirirken, 1895 yılı nisan ayı başında yazdığı tek romanının belki de ilk kez halkın dikkatini çekmesinden dolayı kendisini Old Bailey'de bulur. O sıralar evli olan Wilde'ın yargılanmak üzere ünlü mahkeme salonunda duruşmaya çıkmasının nedeni 1892 yılından beri aşk yaşadığı sevgilisi Alfred Douglas'ın babası Queensberry Markisine karşı iftira içeren oldukça tehlikeli bir yazı yazmış olmasıdır. Duruşmada Wilde'ın savunmasının dinlenmesinin ardından Queensberry onu eşcinsellikle suçlar. Davacı avukatı Edward Carson, tüm ağırlığını kullanıp

bu suçlamanın doğru olduğunu savunur ve Wilde'ın kesinlikle 'eşcinsel' belirtiler gösterdiğini ileri sürerek bu iddiasını kanıtlamak için mahkemeye hiç beklenmedik güçlü bir delil sunar. Bu delil Wilde'la yakın ilişkiye girmiş olan çok sayıda genç erkektir ve Carson onları duruşmaya çıkararak herkese ifşa eder. Romanın Lippincott'un yayımladığı versiyonundaki bir bölümle ilgili olarak davacı avukatının çapraz sorguya aldığı bu kişilerden bazıları genelevlerde çalışan erkek fahişelerdir. Carson'un romanda odaklandığı bölüm ise Basil Hallward'ın Dorian Gray'e itirafta bulunduğu şu cümledir: 'Senin arkadaşlığın benim için tüm şöhretlerden çok daha değerli' Gerçekten de romanın 1890 yılı versiyonunda ressam onunla ilgili duygularını şöyle itiraf etmektedir:

> Sana tapacak kadar hayran olduğum bir gerçek, sana bir erkeğin sıradan bir erkek arkadaşa duyduğu duygularının çok ötesinde duygusal bağlarla bağlıyım. Belki de Harry'nin dediği gibi bu gerçekten ayrıcalıklı sınıfa ait, yapacak hiçbir şeyi olmayıp şehirde boş boş gezenlere özgü 'büyük bir tutku' (...) sana taptığımı kabul ediyorum, bu kesinlikle doğru, sana çılgınca, aşırı dozda, anlamsızca tapıyorum.

Tabii ki Basil Hallward'ın açıkça içini döktüğü bu sözler, büyük bir koz elde eden Carson'un Wilde'a açıkça şu soruyu yöneltmesine neden olmuştur: "Bu pasajdaki sözlerinizle bir erkeğin başka bir erkeğe duyduğu doğal duyguları mı dile getirmek istediniz?" Wilde onu tuzağa düşürmeye çalışan Carson'u alt etmek için romanından alıntı yaptığı şu sözlerle cevap verir: "Ben sadece bir sanatçının karşısında duran olağanüstü güzel bir kişilikten nasıl etkilendiğini dile getirmek istedim." Ancak Wilde

romanının ilk versiyonunda yer alan Basil Hallward'a ait bu satırları daha sonra kaldırmış olmasına rağmen onlar yüzünden acı çekeceğini ve tehlikeli sularda yüzmek zorunda kalacağını biliyordu. Nitekim Carson, "Siz de sıkça genç bir erkeğe karşı bu tip hisler duyar mısınız?" diye ısrar eder. "Yani bu sözlerinizden sizin de aynen burada tarif ettiğiniz gibi genç bir erkeğe karşı bu tip tuhaf duygular beslediğiniz sonucunu çıkarabilir miyim?" Carson'un oldukça kaba ve terbiyesizce sorgulama tarzıyla Wilde'ın daha önce *Scott Observer*'ın suç işlediğini işaret ettiği "bir sanatçıyı kendisiyle ilgili şeyleri itiraf ettirmeye çalışmak kesinlikle affedilemez bir suçtur" şeklindeki sözlerini ima ettiği çok açıktır. Ama Wilde her ne kadar bu tür ima ve hatırlatmaları kıvrak zekâsıyla geri çevirip saptırmayı başarmış olsa da, sonunda davayı kaybeder. Queensberry'nin eski ve samimi dostları Wilde'ın özel yaşamı hakkında oldukça güçlü ve kesinlikle suç teşkil eden bir delil bulmuşlardır ve krallık da 1885 yılında ilan edilen Suç İyileştirme Kanununa göre onu yargılamak için harekete geçmiştir. Ve daha sonra gerçekleşen iki duruşmanın ardından beklenen olur. Eşcinsel ilişki yaşamak ve başka erkekler için muhabbet tellallığı yapma suçlarından boynuna "büyük bir ahlaksızlık" yapmış olduğuna dair bir yafta asılarak son derece küçük düşürülen yazar, mayıs sonunda yargılanarak iki yıl hapis cezasına çarptırılır ve cezasını çekmek üzere tek başına bir hücreye konur.

Onun bu şekilde atılan bir iftira sonucu yargılanması, bir yerde romanının da yargılanması anlamına gelmektedir. Nitekim *Dorian Gray'in Portresi*'nin bir süre ortadan yok olması sürpriz olmamıştır. Wilde'ın çok tutulan *Sosyete Komedilerinin* gösterimi de bu yıllarda

yavaşlamış olmasına rağmen, 1900 yılında ölümünün ardından tekrar canlanmıştır. Bunun dışında daha ziyade porno türü kitaplar satan Parisli bir yayın evi sahibi Charles Carrington tarafından 1910 yılında romanı yenilenmiş şekliyle tekrar basılmış, 1913 yılında Londra Vaudeville Theatre'da G. Constant Lounsbery'nin sahnesinde romanının oyuna uyarlanmış şekli sahneye konmuştur, ilgi çok fazla değildir, ama bir anlamda ona saygınlığını geri kazandırmıştır. Ayrıca Wilde'ın romanının 1890 yılındaki ilk baskısının bir kısmını yayımlayan Londralı yayımcı John Lane, 1925 yılında bu kez onun resimli çok güzel bir baskısını yayımlamıştır. Yirmi yıl sonra ise Albert Lewin'in yönetmenliğini üstlendiği sinema versiyonu beyaz perdeye aktarılmış, siyah beyaz olarak gösterilen filmde Sibyl Vane karakterini canlandıran ve en iyi kadın oyuncu dalında aday gösterilen aktris Angela Lansbury bu rolüyle Oscar kazanmıştır. 1950'li yıllar Wolfenden Report'un eşcinsellik kanununda reform yapıldığını duyurmasıyla böyle bir gelişmeye şahit olmuş, böylece Wilde'ın kariyerindeki önem teşkil eden eleştiri konusunda birdenbire hızlı ve beklenmedik bir gelişme kaydedilmişti. Bu arada onun 1962 yılında yayımlanan mektupları bizim de onun sıra dışı kariyerini daha geniş olarak anlamamızı da sağlamıştır. Yirminci yüzyıla gelindiğinde ise artık gerek sahne, gerekse sinemada sergilenerek kendisini sanatın her alanında kanıtlamış olan çok sayıda biyografi, anı ve eleştirel çalışmasıyla bütünleşmiş olan Wilde'ın varlığını görmezden gelmek, ondan kaçmak neredeyse imkânsızdır. Bu günler hiç kuşkusuz *Dorian Gray'in Portresi* gibi cesurca yazılmış bir eserin sahibi olan Wilde'ın karşısında, sırf moral kavramı yüzünden belirli sınırlar içinde sıkışıp kalmış çağdaşlarının onunla yüzleşmeye tahammül ede-

medikleri günlerdir. Ve bu arada bizler de modern bilimin sürekli gelişme göstermesiyle durmaksızın ortaya çıkan bu türden ustaca yazılmış ve zekice kurgulanmış hikâyelerle ilgili olarak daha zengin yorumlar üretmek için üzerimizde bir baskı hissetmeli ve hayatını bir sanat eseri olarak yaşamayı seçen Dorian Gray'in neden böyle tehlikeli ve korkunç bir karar verdiğine dair olası pek çok neden üzerinde daha derin düşünmeliyiz.

birinci bölüm

1. İran heybeleri: Faytonların oturma yerlerinin üzerine örtülen çok kaliteli kilimlerdir, ebatları ve tasarımlarıyla Doğuda develerin üzerine örtülen örtülerden esinlenilmiştir.
2. Lord Henry Wotton: Edebi eserlerle ilgili bir notta Dorian Gray'in 1908 yılındaki orijinal baskısında Wilde'ın baş editörü Robert Ross (1869-1918) romandaki karakterlerin tamamen hayal mahsulü olduğunu iddia etmesine rağmen bir takım iddialar ve ileri sürülen kanıtlar Wilde'ın bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde Lord Henry Wotton olarak seçtiği karakterin kendisi olduğunu göstermektedir. Bir başka kayıtta ise Lord Henry Wotton'un kesinlikle Wilde'ın bir arkadaşı olduğunda ısrar edilmektedir. John Addington Symonds (1840-93) kendi biyografisinde adı geçen Phllis Grosskurth hiçbir delile gerek duymaksızın sanatçı bir kişilik olan Lord Ronald Sutherland Gower'in (1845-1916) genç oğlu heykeltıraş Dük Sutherland'in asıl adının Lord Henry olduğunu ve Wilde'ın romanda ondan esinlendiğini iddia etmektedir. Bir başka iddia ise Gower'ın sanatçı Frank Miles'ın (1852-91) arkadaşı olduğu ve Wilde'ın Oxford'ta tanışıp daha sonra Londra'da Salisbury Caddesinde aynı odayı paylaştığı karakterin soyadında Wotton adının geçtiği Wilde'ın bir başka arkadaşı olan More Adey (1858-1942) tarafından da tasdik edilmiş olup bu kişiden esinlendiğidir.
3. Japon etkisi: 1854 yılında Kanagawa Anlaşmasının imzalanmasından sonra Japonya'nın uluslararası ticarete açılmasıyla batıda

Japon el sanatları aşırı derecede popüler olmuş ve Japon mallarına karşı geniş bir ilgi oluşmuştu. Wilde'ın da koleksiyon yapmaya çok meraklı olduğu Japon eşyalarından yola çıkarak romanında kullandığı mavi ve beyaz Çin porseleni biblodan ilkin şair ve ressam Dante Gabriel Rossetti söz etmiştir.

4. Basil Hallward: Wilde'ın Basil Hallward karakterini yaratmasıyla ilgili çeşitli iddialar vardır. 9 Ekim 1890 tarihinde şair Ernest Dowson (1867-1900) Wilde'ın ressam Charles Shannon (1863-1937) ile 1889 yılı Mayıs ayında Shannon'un The Vale, Chelsea adresindeki evinde karşılaştıkları ve sanatçının 'Dorian' adını verdiği eserinden esinlendiğini ileri sürmektedir. Bir başka iddia Harry Quilter (1851-1907) tarafından Wilde'ın ressam Frank Holl'un (1845-88) soyadından esinlendiği şeklindedir. Quilter, Holl'un resim sanatıyla ilgili yapılan çok sayıda tarifte ressamın içinde sanki korkunç bir sır saklıyor olması ve resmini yaptığı kişilerin yüzleri için 'lanetli yüzler' şeklinde bir ifade kullanması gibi Basil Hallward'ın resim anlayışıyla ilgili çok sayıda benzeşmenin olduğuna dikkat çekmektedir.
5. Grosvenor Akademi: Londra'da Bond Caddesi'nde 1877 yılında açılmış olan bir resim galerisidir.
6. Adonis... Narcissus: Adonis eski Yunan mitolojisindeki çok yakışıklı genç erkek güzelidir. Ona âşık olan ve yer yüzüne dönmesine izin vermeyen yer altı tanrıçası Proserpine (Persephone) kendisiyle altı ay süreyle birlikte olması şartıyla onu serbest bırakacaktır, yılın geri kalan altı ayını da Venüs'le (Afrodit) geçirecektir. Genç erkek güzeli Narcissus bir çeşmeden akan su birikintisine eğildiği sırada suya yansıyan kendi muhteşem güzelliğine âşık olur ve bu güzelliğin onu aşırı derecede tahrik etmesine karşı koymaya çalışırken kendisiyle yaptığı mücadelede giderek umutsuzluğa kapılıp sonunda kendisini öldürür.
7. Dorian Gray: Wilde'ın roman kahramanının adı konusunda büyük olasılıkla eski Yunan mitolojisindeki Dor'lardan esinlendiği düşünülmektedir. Dor'ların kullandıkları dil de Dorca olup eski Yunan'da kullanılan çok sayıda ana dilden biridir. Ünlü John Addington Symonds gibi on dokuzuncu yüzyıl eleştirmenlerine göre eski Yunan'da savaşmak konusunda büyük yiğitlikler göstermeleriyle ünlü Dorlarla Spartalılar askeri güçlerini birleştirmişlerdir. Ve bu güçlü orduda aynı zamanda oğlancılığın yaygın olduğu bir sistem geçerlidir. Burada görev almak isteyen genç bir

Dor'lu ya da Spata'lı erkeğin diğerleri gibi yiğitlik mertebesine erişmesi için bir başka yetişkin erkek ya da bir askerle cinsel ilişkiye girmesi söz konusudur. Symonds, Wilde'ın büyük olasılıkla buradan esinlendiğini dile getirmektedir. On dokuzuncu yüzyılda Oxford'ta özellikle Spartalılar'ın askeri yapılaşmasının anlatıldığı kitapların yanı sıra M.Ö. 375 yılında yazılmış *Plato's Republic* gibi eserlerin modern bir devlet olmakla ilgili bir takım entelektüel tartışmaların başlangıç noktasını oluşturduğu söylenmektedir. Nitekim Wilde'ın da mezun olduğu Oxford Üniversitesinin kütüphane kayıtlarında bu konuda üzerinde tartışılan pek çok eser mevcuttur ve içlerinde en göze çarpanı *Apocalyptic Overtures: Sexual Politics and the Sense of an Ending* ve Linda Dowling'in *Hellenism and Homosexuality in Victorian Oxford*'tur. Wilde'in romanının kahramanının adıyla ilgili bir başka iddia da yazarın büyük olasılıkla Fransız sembolizminin öncülerinden olan şair ve yazar Joh Gray'in (1866-1934) adından esinlenmiş olduğudur. Nitekim Gray'in Wilde'a gönderdiği bir mektupta henüz daha taslak halindeki şiiri 'Mishka' dan söz ettiği ve altını 'Dorian' diye imzaladığı anlatılmaktadır. Ayrıca Gray'in Wilde'ın çevresindeki diğer yazarlar arasında daha ziyade ve yaygın olarak 'Dorian' diye anıldığı hatta onun asıl adının 'Dorian' olduğu iddia edilmektedir. Ancak daha sonra bu ad yüzünden aralarının açıldığı ve Wilde ile arkadaşlıklarının sona erdiği de bilinen kayıtlar arasındadır. Bunun üzerine Wilde da Gray'in ilk şiirlerinden oluşan bir koleksiyonun (*Silver points-1893*) yayımlanması konusunda maddi destek sağlamayı teklif etmesine rağmen bu konudaki sözleşmesini geri çekmiştir.

8. Akademisyenler: Kraliyet Akademisinin (*Royal Academy*) seçilmiş üyeleri.
9. Unvan ve Nişanlar: İngiltere'de Kraliyet soyundan gelen kişilerin sahip oldukları madalya ve nişanlardır. Bunlardan en önemlisi ilk kez Kral III. Edward zamanında takılan ve en büyük askeri onur ve şeref madalyası niteliği taşıyan Şövalyelik Nişanı ya da Dizbağı Nişanı olarak bilinen Garter Nişanı'dır (*Order of The Garter*).
10. Boşanma Mahkemeleri: İngiltere'de 1857 yılında çıkartılan Boşanma Yasasıyla birlikte bu konuyla ilgili yapılan çok sayıda duruşmadan ve boşanmaların sayısındaki büyük artıştan söz edilmektedir. Wilde bu konuyu içinde çok sayıda şakanın yer aldığı Sosyete Komedilerinde de işlemiştir.

11. Realizm: On dokuzuncu yüzyıl ortası ve sonunda özellikle içinde yer alan karakterlerin düşünce yapılarını, davranışlarını, bakış açılarını ve gerçek yaşamla ilgili pek çok olayı vurgulayan edebiyat başta olmak üzere her türlü sanatı büyük çapta etkileyen gerçekçilik üzerine kurulu bir akımdır. 1890 yılında sadece küçük bir topluluğun ortak görüşünü yansıtmasına rağmen daha sonra giderek genişlemiş olan bu yeni akım, romantik akıma karşı görüş olarak her konuda gerçekçiliğin başlamasına neden olmuştur.
12. Agnew: Güzel sanatlar adı altında toplanan pek çok sanat eserinin satıcılığını yapan ünlü kişidir. İlk dükkânını 1817 yılında Manchester'da açmış ve giderek çağın en önemli antikacısı unvanına sahip olmuştur. Daha sonra 1876 yılında Bond Caddesinde açtığı daha büyük bir dükkânı olduğu da bilinmektedir.

ikinci bölüm

1. Schumann'ın Orman...: Alman besteci ve müzik eleştirmeni Robert Schumann'ın (1810-56) 24 Aralık 1848 - 6 Ocak 1849 tarihleri arasında minyatür olarak sadece dokuz piyano tuşuyla oluşturduğu ve adını Orman Manzaraları (*Waldscenen*) koyduğu küçük müzikal eser.
2. Whitechapel: Londra'nın doğusundaki fakirlerin yaşadığı bölgeyi kalkındırmak için destek vermeyi amaçlayan çok sayıdaki yardım kuruluşlarından biri olan kulüp.
3. The Orleans: Londra'nın batısında, 29 King Street, St. James adresindeki centilmenler kulübü.
4. Curzon Caddesi: Londra'nın batısında şehrin en gözde yerleşim yerlerinden biri olan Mayfair'deki cadde.
5. Ortaçağ Hastalığı: Ünlü İngiliz eleştirmen ve deneme yazarı Walter Pater (1839-1894) *Aucassin and Nicolette* (*Renaissance 15*) adlı denemesinde ortaçağ hastalığı olarak bilinen büyük toplumsal sorundan ve bu sorunun en karakteristik nedeninin toplumun hürriyet ve hayal dünyasının geniş ölçüde kısıtlanması olduğundan söz etmektedir. Bunun sonucunda yaşanan toplumsal patlamayla toplum hakkını aramak üzere, din ve ahlak konusundaki aşırı baskıya şiddetli bir şekilde isyan etmiştir. Bu hastalıklı rejimde birini sevmek, güzelliğe ve bedene âşık olmak gibi zevk aşılayan tüm insani duygular Hıristiyanlık dini kurallarına aykırı ve yasaktır. Ancak bu yasaklar bir süre sonra toplumun aşırı derecede yozlaşmasına ve putperestlik gibi tuhaf eğilimlerin baş

göstermesine, örneğin antik çağdaki tanrıça Venüs'ün geri dönmüş olduğu, ölmediği, sadece Venüsburg'taki mağaralarda bir süre saklandığı gibi hurafelere ve Hıristiyanlık dinini terk edip Pagan tanrılara inanan hastalıklı bir toplumun oluşmasına neden olmuştur.

6. Helenistik ideal: Pater, bu konuda ünlü Alman sanat tarihçisi Johann Joachim Winckelmann'in (1717-68) görüşlerine işaret etmektedir. Winckelmann'a göre ortaçağın bu kasvetli ve hastalıklı ideolojisi, ona karşı olarak Helenistik ideal adı altında yeni bir yaşam tarzının oluşmasına neden olmuştur. Buna göre toplum sadece entelektüellik açısından gelişmekle kalmamış, aynı zamanda hemen her konuda aşırı toleranslı olmaya itilmiş, romantik ilişkilerin dozu kaçırılmış, genç erkeklerle yaşanan en ateşli aşklara, arkadaşlıklara bile hoşgörüyle bakan yeni ve özgür bir yaşam tarzı benimsenmiştir.
7. Yeni bir Hedonizm: Lord Henry'nin sözünü ettiği yeni bir Hedonizm, Wilde'ın Pater'in *Marius the Epicurean* adlı eserinin 9.uncu bölümünde "hedonizm" hakkında yaptığı geniş tanımdan yola çıktığını işaret etmektedir. İçinde iyi ve kötü enerji, doğru ve yanlış seçim, her türde çok sayıda deneyim, aşk acısı çekmek ve hatta keder gibi yaşama dair hemen her şeyden, her koşulda zevk almak, kısaca 'hazcılık' anlamına gelmektedir. Ancak burada daha geniş ve zaman zaman dozu aşan şekilde kullandığı için yeni bir hedonizm olarak adlandırılmaktadır.
8. White's: Londra'nın batısında, Piccadilly'nin güneyinde 37, St. James Caddesi adresinde yerleşik İngiltere'nin en eski centilmenler kulübü.
9. Fayton: İki at tarafından çekilen ve ilk kez 1834 yılında icat edilen özel ulaşım aracı.

üçüncü bölüm

1. The Albany: Piccadilly'nin kuzeyinde bekâr erkeklerin yaşadığı geniş apartman daireleri.
2. Isabella... Prim: II. Isabella, (1830-1904). Muhafazakar İspanya Kraliçesi. 1868 devriminden sonra tahttan indirilerek sürgün edilmiştir. Juan Prim Y Prats (1814-70), Kral Carlos'a karşı olan Kraliçe II. Isabel ve onun yandaşlarına karşı savaşan İspanyol askeri lider ve Katalan subay. Daha sonra 1847 yılında Puerto Rico valisi olarak Fas'taki (1859-60) ve Meksika'daki (1860-2)

birliklere kumandanlık yapmıştır. 1868 yılında II. Isabel'in saltanatına son verilmesinde önemli rol oynamıştır.

3. Mavi kitap: Bu terim esasında koyu lacivert bir kâğıda basılarak yayınlanan Parlamento ve Kraliyet Danışma Meclisi'nin resmi raporları için kullanılmaktadır. Ancak Wilde, burada farklı olarak halkın kullandığı telefon ve adres rehberinden söz etmektedir.
4. Kelso: Wilde, bu adı *A Woman of No Importance* (*Önemsiz Bir Kadın*) adlı eserinde kullanmıştır.
5. Spa: Belçika'nın doğusunda Liége şehri yakınlarında maden sularıyla ünlü bir yer. Ayrıca 1763 yılında yapılmış bir de ünlü kumarhanesi vardır.
6. Selby : Romanda sözü geçen Dorian Gray'in yazlık malikanesinin adıdır. Selby aslında Kuzey Yorkshire'da Ouse nehri üzerinde kurulmuş eski bir kasabanın adıdır.
7. Burlington Caddesi: Aynı zamanda Berkeley Square'den de söz edilen sayfadaki her iki adres de prestijli yerlerdir. Savile Row'dan Regent Caddesine kadar uzanan bölge esasen Küçük Burlington Caddesi olarak anılmaktadır.
8. Titan: Mitolojide devasa güç olarak söz edilmektedir.
9. Platon: Platon'un fikirler ve şekiller üzerine görüşüne yer verilen bölümde, Platon'nun felsefesine göre şekiller özlerinde mükemmel oldukları için değiştirilemezler. İnsanın duygularına doğrudan doğruya geçiş yapamazlar ama dünyevi aleme kavramsal örnekler ya da insanların ürettiği cisimlerle girebilirler. Dolayısıyla insanların algılarına göre değişik şekillerde ifade edilebilirler ve insanoğlu kendi zihninde onları sonsuza dek en mükemmel forma sokabilir.
10. Buonarotti: 1475-1564 yılları arasında yaşamış ünlü İtalyan şairi Michalengelo Buonarotti, geride çok sayıda şiir ve yetmiş beşe yakın sone bırakmıştır. Başta ünlü İtalyan şair Francesco Petrarca (Petrarch) (1304-74) olmak üzere daha pek çok şair ve yazara ilham kaynağı olmuş olan şairin soneleri ve şiirleri 1863 yılında İtalyanca olarak Cesare Guasti tarafından yayımlanmıştır.
11. Bay Erskine: Wilde'ın romanda sözünü ettiği Bay Erskine, The Portrait of Mr. W.H adlı hikâyedeki erkek karakterdir.
12. Kölelik Sorunu: Wilde'ın kölelik sorununu dile getirdiği bölümde söz ettiği cümle *A Woman of No Importance* adlı hikâyenin birinci perdesinde Lord Illingworth'in cümlesinin tekrarıdır. *"biz kölelik sorununu, köleleri güldürerek çözmeye çalışıyoruz"*

13. Bacchus: Şarap tanrısı.
14. Dahi Omar: 1048-1131 tarihleri arasında yaşamış olan İranlı astronomi ve matematik bilgini aynı zamanda şair olan Ömer Hayyam'dan söz edilmektedir. On dokuzuncu yüzyılda daha ziyade İngilizce konuşan dünya için eserleri İngilizceye çevrilerek İngiliz yazar Edward Fitzgerald (1809-83) tarafından yayımlanmıştır.
15. Willis'in Odası: Yüksek sınıfa mensup insanların yemek yediği, balo ve konserler düzenlediği, toplantılar yaptığı oda.
16. Athenaeum: Üyelerinin genellikle sanat, bilim ve edebiyatla uğraştığı 1824 yılında kurulmuş olan bir kulüp.
17. İngiliz Akademisi: 1902 yılında Kraliyet İmtiyazıyla İngiliz Sanat Akademisi kurulana kadar İngiltere'de bir akademi mevcut değildir, dolayısıyla sanatçılara ait notların saklanması da mümkün olamamıştır. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında kurulması gerektiğine dair çok sayıda kampanya başlatılmasına rağmen bu ancak 1902 yılında gerçekleştirilebilmiştir.
18. Park: Romanda kısaca park olarak sözü edilen yer ünlü Hyde Park'tır. Yazar sosyeteyle ilgili komedilerinde de sık sık Hyde Park'ın sosyal bakımından önemini vurgulamıştır.

dördüncü bölüm

1. Clodion: Claude Michel (1738-1814), Kral XVI.ıncı Louis tarafından özel olarak görevlendirilen rokoko tarzı çalışmalarıyla ünlü Fransız heykeltıraş.
2. Le Cent Nouvelles: Fransızca Yüz Yeni Hikâye anlamına gelen koleksiyon Bourgogne Dükü Philippe tarafından 1462 yılında yayımlanmıştır.
3. Margaret de Valois: Kraliçe Margot olarak bilinmektedir. Fransız Kralı II.Henry ile Catherine de Medici'nin kızıdır (1553-1615). 1572 yılında Henri de Navarre ile evlenmiştir. Tarihte özellikle rastgele cinsi münasebete girme konusunda adı çıkmış, histerik biri olarak bilinir.
4. Clovis Eve: Kraliyetin süsleme, ciltleme ve paketleme işlerini yapan kişidir (1584-1635). Bol kurdeleli ve fiyonklu süslemeleriyle ünlüdür.
5. Manon Lescaut: Lord Henry'nin romanda imalı bir şekilde söz ettiği kişi ona âşık olan biriyle yaşadığı aşktan sonra şanını şöhretini kaybetmiş genç bir adamdır.
6. Lohengrin: Alman besteci Richard Wagner (1813-83) tarafından yazılmış üç perdelik bir operadır.

7. Wardour Caddesi: Londra'nın batısında Oxford Caddesinin güneyinde kalan caddedir.
8. Sibyl Vane: Wilde romanının kadın kahramanı Sibyl Vane'in adını mitolojik kaynaklardan aldığı bilinmektedir. Sibyl adı genellikle kadın peygamberler için kullanılmakla birlikte içlerinde en bilineni adını güney İtalya'da Napoli yakınlarındaki Cumae kentinden alan Cumae'li Sibyl'dir. Kahin ve Azize olarak bilinmektedir. Karakterin soyadı için ise önce düşündüğü Fane yerine daha sonra Vane'de karar kılmıştır.
9. İngiliz Tiyatrosu: Wilde İngiliz tiyatrosunun en parlak döneminden söz ederken büyük olasılıkla Elizabeth ve Jacoben dönemlerindeki tiyatro anlayışından söz etmektedir. Bu dönemde Shakespeare'in eserleri açık havada ve doğaçlama olarak halkın önünde sergilenmektedir.
10. West End Theatre: Tiyatroların bulunduğu Londra'nın en batısında olan bölgedir. Kuzeyde Compton Caddesi, güneyde Drury Lane, batıda Mayfair'le sınırlıdır.
11. The Bristol: Wilde'ın sık sık davet edildiği centilmenler kulübü.

beşinci bölüm

1. Bizmut: On dokuzuncu yüzyılda beyaz tiyatro makyajı yapmak için kullanılmaktadır.
2. Euston Road: Londra'da King's Cross'un batısında kalan caddedir.
3. Floransa Süseni: Menekşeye benzer kokusu olan ve daha ziyade toz halinde parfüm olarak ve aynı zamanda ilaç yapımında da kullanılan bir tür hoş kokulu çiçek.
4. Victoria tipi fayton: Bir tür alçak, hafif, dört tekerlekli üzeri kapanabilir faytondur. Romanda Dorian Gray ile birlikte iki bayan binmiş olmasına rağmen normalde Victoria tipi faytonda yan yana oturulan iki sürücü yeri ve bir de sürücünün önünde yüksek bir oturma yeri bulunmaktadır.
5. Mermer Kemer: Hyde Park'ın girişinde bulunmaktadır.

altıncı bölüm

1. Messalina: Roma imparatoru Claudius'un (M.Ö. 10- M.S.54) karısıdır. Yaptığı zalimlikler ve taşkın davranışları yüzünden adı kötüye çıkmıştır.
2. Orlando: Shakespeare'in *As You Like it* adlı oyunundaki erkek kahramanın adıdır.

3. Tanagra: M.Ö. Üçüncü yüzyılda kökeni doğu Yunanistan olan Boeotia'daki pişirilmiş çömlek ve tuğlalardan oluşan küçük heykelcikler.

yedinci bölüm

1. Miranda... Caliban: Shekespeare'in romantik komedisi *The Tempest* (*Fırtına*)(1611) adlı oyundaki erkek ve kadın karakterlerdir. Miranda amcası Antonio tarafından ıssız bir adaya sürgün edilmektedir. Milano Dükü Prospero, Sycorax'ın oğlu Caliban Miranda'ya tecavüz etmeye yeltendiği sırada onu engellemektedir.
2. Capulet'lerin Evi: Capulet'lerin evinin gösterildiği sahnedeki kutsal hacılarla ilgili şiir, Shekespeare'in Romeo ve Jüliet adlı oyununda geçmektedir.
3. Portia... Beatrice... Cordelia...: Portia, Beatrice ve Cordelia, Shakespeare'in sırasıyla *Venedik Tüccarı* (*The Merchant of Venice*) (1596-8), *Much Ado About Nothing* (1598-9) ve *Kral Lear* (1604-5) adlı oyunlarındaki kadın kahramanlardır.
4. Gölgelerden başka...: *Gölgelerden başka bir şey bilmiyorum* ve *Gölgelerden yarı hasta haldeyim* satırların söz konusu edildiği Leydi Shalott adlı karaktere öykülenen şiir ünlü şair Alfred Tennyson'a (1809-92) aittir.
5. Covent Garden: Londra'nın en batısındaki sebze pazarı.

sekizinci bölüm

1. Sevr tipi porselen: Sevr'de fabrikası bulunan en kaliteli eski tip porselen.
2. Louis-Quinze tarzı: 1715-74 yılları arasında Fransa Kralı XV. Louis'nin kullandığı ve üst sınıfa mensup kişiler tarafından çok benimsenmiş olan tarz eşyalar. Daha ziyade, kaliteli tahta, fildişi, metal ve sedef kullanılarak yapılmış mobilyaların başta olduğu bu tarzın içine banyo, tuvalet takımı, kâse, vazo, yemek takımı, hatta cilt temizleme malzemeleri bile girmektedir.
3. Prüsik asit: On dokuzuncu yüzyılda genellikle intihar girişimi de bulunanlar arasında çok revaçta olan bir asit türü.
4. Opera... Patti: İtalyan soprano Adelina Patti (1843-1919). 1861 yılından itibaren yaklaşık yirmi üç yıl boyunca düzenli olarak Covent Garden'daki Tiyatro'da ya da Royal Italian Opera House'da sahneye çıkmıştır.

5. Desdemona... Ophelia: Shakespeare'in Othello adlı oyunundaki kadın karakterlerdir. Desdemona, Othello'nun karısıdır, Ophelia ise Shakespeare'in halk kahramanı Hamlet'e âşıktır.
6. Webster... Ford... T...: John Webster (1578-1632), John Ford (1586-1639) ve Cyril Tourneur (1575-1626) üçü de Jacoben dönemi tiyatro yazarlarıdır.
7. Brabantio Kızı: Branbantio'nun kızı, Othello'daki Desdemona'dır.

dokuzuncu bölüm

1. Gautier... sanatın...: Sanatın göze hitap ettiği kadar ruhu da mutlu etiğinden yola çıkarak *sanatın insanlar üzerindeki teskin edici etkisi*, şeklinde bir ibare kullanan Théophile Gautier'in (1859) ilk kez kullandığı bu söz giderek bir deyim özelliği taşımış ve kısa bir süre sonra ünlü Fransız şair Charles Baudelaire (1821-67) tarafından da kullanılmıştır.
2. Marlow: İngiltere, Buckinghamshire'da bir kasabadır. 1720 yılında Galler Prensi iken Kral II.George (1683-1760) için burada Marlow Place adı altında bir bina inşa edilmiştir.
3. Georges Petit: Georges Petit...Rue de Séze, Paris'teki en önemli sanat galerisidir. Özellikle ünlü ressam Claude Monet (1840-1926) ve Auguste Rodin (1840-1917) gibi önemli sanatçıların eserlerinin sergilendiği galeri ile ilgili olarak romanda Hallward'la bağlantı kurulmasının amacı onun da eserlerinin aynı derecede değerli olduğunun ima edilmesi içindir.
4. Paris: Truva Kralı Priam'ın oğludur. Daha doğmadan önce onun yüzünden ülkesinin enkaza dönüşeceği alnına yazılmıştır.
5. Hadrianus'un Kayığı: Antinous'un Nil nehrine düşüp boğulduğu kayıktır.

onuncu bölüm

1. Eski Floransa Tipi: Wild'ın eski Floransa tipi şeklinde işaret ettiği şey, zemini kırmızı kadife, yaldızlı ve yivli kenarlarının üzeri boncuklarla süslü, on yedinci yüzyılın sonu ya da on sekizinci yüzyılın başlarında çok revaçta olan bir çerçevedir.
2. Fonthill: Fonthill Abbey, Wiltshire, 1796-1807 yılları arasında inşa edilmiş ve İngiliz mimar James Wyatt (1746-1813) tarafından tasarlanmış son derece şık ve sıra dışı, romantik kır evleridir.
3. Cassone: İtalyan tarzı geniş komodin.

4. Sarı ciltli kitap: J.K. Huysmans'ın 1884 yılında yazdığı *A rebours* (*Tersine*) adlı eserdir. Richard Ellmann, Wilde'ın bu adı fazla duyulmamış kitabın belli başlı bölümlerinden Dorian Gray için alıntılar yaptığını doğrulamasına rağmen Wilde tarafından yalanlanmıştır. Kitabın kapağının altın sarısı renginde olması Pater'in *Marius* adlı 'altın' kitabını da hatırlatmaktadır.
5. Bell Tavern, Hoxton ...: Bell Tavern ve Hoxton Road, Londra'nın kuzeyindeki fakir yerleşim yeridir. Aynı zamanda Londra'nın en doğu ucunda ucuz tavernaların ve tiyatroların bulunduğu yerdir.
6. Royal Theatre: İlk kez 1870 yılında açılan Hollborn'daki Kraliyet Tiyatrosudur. Aynı yıl çıkan bir yangında harabeye dönmesinin ardından 1880 yılında Dük'ün Tiyatrosu olarak yeniden inşa edilmiştir.
7. Fransız Sembolizmi: İngiltere'de Sembolist akım olarak bilinen akım, edebiyat alanında gelişme göstermiştir. Özellikle Baudelaire, Jules Laforgue (1860-87), Arthur Rimbaud (1854-91) ve Paul Valéry (1871-1945) gibi ünlü Fransız şairlerin öncülüğünü yaptığı akım duyguları renkler gibi uyumlu sembollerle ifade etmeyi kapsamaktadır.

on birinci bölüm

1. Dandyism: Züppelik anlamına gelen akım, diğer adıyla modern güzellik akımıdır. Baudelaire'in 1863 yılında yayımlanan ünlü *The Painter of Modern Life* (*Modern Yaşam Ressamlığı*) adlı eserinde açıkladığı üzere Dandyism (Züppelik) demokrasinin yeterince güçlü olmadığı, aristokrasinin ise sadece kısmen çöküntüye uğradığı dönemde ortaya çıkmış bir akımdır. Bu geçiş döneminde orta sınıfa mensup pek çok kişi mevkilerini kaybetmiş, kelimenin tam anlamıyla aylaklık ederek boş gezen kişilerin sayıları artmıştır. Ama zenginlerin gücünü koruması aristokrasiye yeni yaşam tarzları eklemiş, üzülmeyi bile zorlaştıran, çalışarak kazanılamayacak paralar, çok değerli şeyler, zor yıkılan güçler üzerine kurulu yaşamların revaçta olmasına öncü olmuştur.
2. Mayfair Baloları: Mayfair'de mevsimsel olarak düzenlenen özel balolar.
3. Satyricon: Roma'nın beşinci imparatoru Neron'a (M.S.37-68) takılmış bir addır. Tarihte ölümcül tutkuları, artistik zevkleri olan ve bunları müptelalık boyutunda yaşayan kötü, kaba ve şeytani biri olarak anılmaktadır.

4. Gotik Sanat: Orta ve Batı Avrupa'da on ikinci yüzyılın ortalarında başlayıp on altıncı yüzyılın sonuna kadar etkili olan mimari sanat akımıdır. Genellikle bu tarza kiliseler, katedraller, kemerler, yüksek tavanlı, sivri yapılarda rastlanmaktadır.
5. Mor mağara...: Mitolojideki girişi gelinciklerle kaplı bir mağaradaki derin uyku (Somnus) Hipnoz'dan ve mağaranın mor karanlığından söz edilmektedir.
6. Antinomianism: Hıristiyanlığın zorunluluklara ya da din kanunlarına bağlı olmadığı üzerine kurulu olup ahlak yoksunluğuna ön ayak olduğu ileri sürülen bir akım.
7. Darvinci eğilim: Almanya'da 1863 yılında Stettin'de Alman bilim adamlarının birleşmesiyle Ernst Haeckel (1834-1919) tarafından başlatılan ve Charles Darwin'in (1809-82) teorisinden yola çıkılan Darvinci hareket.
8. Sir Anthony Sherard: Sherard olarak adı geçen kişi Oscar Wilde'ın 1883 yılında Paris'te tanışmış olduğu Robert Harborough Sherard'dır. (1861-1943)
9. Churchill: Wilde'ın keşfettiği kulüp ve aynı zamanda restoranın adı.
10. Trouville: Normandiya kıyısında Fransız tatil beldesi.
11. Saltanat Vekili Prens: Babası III. George'un (1738-1820) akıl hastalığı nedeniyle tahttan indirilmesi sonucu tahta çıkan Galler Prensi (1762-1830). Bu da monarşinin yönetime uygun bir yönetim şekli olmadığını göstermiştir. Bu dönemde Napolyon savaşları sona ermiş ama toplumda lüks ve safahat düşkünlüğüne meyilli bir yaşam tarzı oluşmuştur.
12. Bayan Fitzherbert: Maria Anne Fitzherbert (1756-1837) Galler Prensiyle 1785 yılında evlenmiştir, prens onun üçüncü kocasıdır. Ancak Katolik olması ve 1701 yılında yayımlanan tahtın Protestanlara geçmesini güvence altına alan evlilik yasası, 1702 yılında yayımlanan Kraliyet Soyundan Evliliği mecbur kılan bir diğer yasa nedeniyle evliliği geçersiz olmuştur. Bunun üzerine Galler Prensi 1772 yılında Caroline Brunswick ile evlenmiş ama buna rağmen Bayan Fitzherbert ile evlilik dışı ilişkiye devam etmiştir.
13. Carlton House: St. James Park'ın kuzey doğusunda yerleşik Galler Prensinin köşküdür. 1783 yılında reşit olduğunda, diğerleri arasından seçilen Henry Holland (1745-1806) ve John Nash (1752-1835) adlı mimarların yeniden dekorasyonu 1815 yılında tamamlanmış, ancak ertesi yıl Nash'in yapıyı güvensiz bulmasıyla yıkılmıştır.

14. Leydi Hamilton: Leydi Emma Hamilton, asıl adı Amy Lyon (1761-1815), güzelliği ünlü bir kadındır ve 1793 yılında tanıştığı Vikont Horatio Nelson'un (1758-1805) metresidir, bu ilişkiden gayrimeşru bir kızı vardır. Başta İngiliz ressam George Romney (1734-1802) olmak üzere çok sayıda ressam onun resmini yapmıştır.
15. Tiberius... defne yaprağı: Roma imparatoru Tiberius'tan (M.Ö.42), söz edilmektedir. Tiberius M.S 14 yılında imparatorluğunu ilan etmiştir. Ancak hiç sevilmeyen biridir ve M.S. 27 yılında emekli olup Capri adasına çekilmiştir. Wilde'ın romanına kaynak olarak Roma imparatorlarının zalimlik, despotluk ve seksüel sapkınlıktan ibaret olan zevk düşkünü yaşamlarının anlatıldığı Suetonius'un *Lives of the Caesars* (Sezarların yaşamı) adlı eserini aldığı, yanı sıra eski Yunan'da eserlerinde farklı cinsel ilişki biçimlerini konu eden kadın şair Elephantis'ten de etkilendiği bilinmektedir.
16. Caligula: Gaius (M.S. 12-41) olarak bilinen Roma imparatorudur.
17. Domitianus: (M.S. 81-96) yılları arasında yaşamış Roma imparatoru.
18. Taedium vitae: Latince, *Bezgin Yaşam* anlamına gelmektedir.
19. Elagabalus: Roma imparatoru Varius Marcellus'un oğlu İmparator Aurelius Antonius'un diğer adıdır. Bu adla çağırılmasının nedeni rahiplik mertebesine de erişmiş olmasıdır ama aynı zamanda sapkın ve zalimce bir yaşam sürmesinden dolayı çift kişilikli biri olduğu bilinmektedir. Roma İmparatorluğunun Çöküşü adlı 6 ciltlik eserin sahibi olan Edward Gibbon'a (1737-94) göre Wilde bu adla homoseksüellik arzularını bağdaştırmış ve eserinde Elagabalus'tan fazlasıyla esinlenmiştir.

on dördüncü bölüm

1. Lido: On dokuzuncu yüzyılda Venedik şehrinde deniz kenarında, denizin uzantısı olan bir gölcükle çevrelenmiş yapı.
2. Tintoret: Tintoretto olarak bilinen (Jacopo Robusti) (1518-94) abartılı üslup sahibi bir ressamdır. En bilinen başyapıtı 1594 yılında yaptığı Venedik'te San Giorgio Maggiore kilisesindeki Son Akşam Yemeği'dir. (The Last Supper)
3. Rubinstein: Anton Grigoryevich Rubenstein (1829-94), Rus besteci ve piyano virtüözü, aynı zamanda 1872 yılında St. Petersburg Konservatuvarı kurucusudur.

on beşinci bölüm

1. Debrett: Debrett'in Peerage and Baronetage adlı monarşi, aristokrasi, Kraliyet Danışma Meclisi, baronetler, İskoç Lordları ve İskoç Klanlarının şeflerinin anlatıldığı 1802 yılında yayımlanmış eseridir.

on yedinci bölüm

1. Tartuffe: Asıl adı Jean-Baptise Poquelin olan Moliere'in (1622-73) tartışma yaratan eseri Cimri'deki meşhur karakterin adıdır. Dindar tavırlarıyla tutku derecesindeki sahtekarlığını ve ikiyüzlülüğünü maskelemeye çalışan biridir.
2. Truvalılar: *Onlar bir kadın için savaştılar*, cümlesinde söz konusu edilen Truvalılardır. Yunan mitolojisinde anlatıldığı üzere Yunanistan'ın en büyük kahramanları olarak bilinen Zeus ve Leda'nın güzeller güzeli kızları Helen'in hikâyesiyle ünlüdür ve bu konuda çok sayıda hikâye vardır. Helen kendisine eş olarak Menelaus'u seçer. Ve Menelaus'un Girit adasını terk etmesini fırsat bilerek Truva Prensi Paris ile birlikte Yunanistan'ı terk eder. Homer'in *İliada* adlı eserinde Yunanlıların Menelaus'un erkek kardeşi Agamemnon liderliğinde Helen'i geri almak için nasıl Truva şehrini kuşattığı anlatılmaktadır. Sonuç olarak Yunanlılar tarafından kuşatılan Truva kenti halkı dokuz yıl boyunca onu geri almakta başarısız olmuşlardır.
3. Parthian: Batı Asya'daki eski bir krallık. Tarihi kayıtlara göre Partlılar askeri güçleri ve yiğitlikleriyle bilinmektedir. Özellikle at binme ve ok atmadaki yetenekleriyle ünlüdürler. Yine tarihi kayıtlara göre bir yandan oklarını hızla çekerken düşmandan kaçma ve tekrar saldırmak konusunda uçar gibi hareket ettikleri anlatılmaktadır.

on sekizinci bölüm

1. Artemis: Yunan mitolojisindeki adı tanrıça Diana'dır, iffetini korumak için bakirelik yemini etmiştir.

on dokuzuncu bölüm

1. Perdit... Florizel: Shakespeare'in *The Winter's Tale* (*Kış Hikâyesi*) adlı eserindeki kahramanın adıdır.
2. Waterbury Watch: 1883 yılında Waterbury Company tarafından üretilmiş düşük fiyatlı saatler ve kol saatleridir.

3. Velasquez: Tam adı Diego Rodriguez de Silva y Velázquez (1599-1660) olan ünlü natüralist İspanyol ressamdır.
4. Chopin... Majorca: Ünlü besteci Chopin'in 1838 sonbaharında Akdeniz'in Majorca adasındaki Valldemosa kasabasında bir villa kiralamış ve orada rumuzu Aurore Dudevant olan ünlü romancı George Sand ve yazarın iki çocuğu ile birlikte yaşamıştır. Ancak 1839 yılında hastalanmış ve orayı terk edip Marsilya'ya yerleşmiştir.
5. Apollo... Marsyas: Mitolojik kayıtlara göre Apollo şifa, müzik, şiir ve belagat tanrısıdır. Marsyas ise flüt çalmasıyla ünlüdür ve Apollo ile girdiği yarışta ona müziğiyle meydan okumaya kalkmış, ancak periler Apollo'yu galip ilan etmiş ve Apollo da Marsyas'ı bir ağaca bağlayıp hayatta kalmıştır.
6. Browning: Robert Browning (1812-1889) İngiliz şairdir.

Oscar Wilde'ın 1890'da yayımlanan bu sarsıcı romanı modern insanın karanlık taraflarına bakmakta. Dorian Gray portresi yapıldığında, kendi olağanüstü güzelliğinin büyüsüne kapılır. Dünyanın güzelliklerini yaşamaktan yorgun düşmüş, giderek yaşlanıp çökmekte olan arkadaşı Lord Henry Wotton'un tahrik edici kışkırtmalarıyla daima güzel ve genç kalmaya büyük bir istek duymaya başlar; onun tarafından ruhunun genç kalmasıyla dış görünüşünün de genç kalacağına inandırılır. Bir devrin kapanışı olan on dokuzuncu yüzyıl sonlarında Ressam Basil Hallward'ın stüdyosunda başlayan roman Londra'nın en doğusundaki afyon ve uyuşturucu batakhanelerine kadar uzanır. Ressam da kendi yaptığı portreden ürker, garip bir çekingenlik ruhunu kasıp kavurur:

Ressam, sanatında yansıttığı zarif ve yakışıklı figüre bakarken yüzünü bir zevk gülümsemesi yaladı ve sanki bir süre orada oyalanmak istedi. Ancak birden irkilerek doğruldu, uyanıp yitirmekten korktuğu tuhaf bir düşü beyninin içinde hapsetmek istercesine gözlerini yumup parmak uçlarını göz kapaklarının üzerine bastırdı.

KLASİK
141228